

**T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

Referans No: 10231953

**5 NUMARALI NEVŞEHİR ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

(H. 1242-1248/M. 1827-1833)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Mustafa KABAKÇIOĞLU**

**Niğde
Ocak, 2019**

**T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI**

**5 NUMARALI ŞER'İYYE NEVŞEHİR SİCİLİ'NİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

(H. 1242-1248/M. 1827-1833)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Mustafa KABAĞÇIOĞLU

Danışman : Doç. Dr. İbrahim ERDOĞDU

Üye : Doç. Dr. Ekan UZUN

Üye : Doç. Dr. Hikmet Zeki KAPCI

**Niğde
Ocak, 2019**

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum '5 NUMARALI NEVŞEHİR ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN DEĞERLENDİRİLMESİ (H. 1242-1248/M. 1827-1833)' Başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde tez yazım kılavuzuna uygun olarak tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiği ve çalışmanın içinde kullandıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım
24/01/2019

Öğrencinin Adı ve soyadı

Mustafa KABAKGIOĞLU

ONAY SAYFASI

Doç. Dr. İbrahim ERDOĞDU danışmanlığında **Mustafa KABAKÇIOĞLU** tarafından hazırlanan "**5 NUMARALI NEVŞEHİR ŞER'İYYE SİCİLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ**" adlı bu çalışma jürimiz tarafından Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalında **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Tarih: 18 / 01 / 2019

JÜRİ :

Danışman : **Doç. Dr. İbrahim ERDOĞDU**

Üye : **Doç. Dr. Efkan UZUN**

Üye : **Doç. Dr. Hikmet Zeki KAPCI**

ONAY :

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulu'nun ..... tarih ve ..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

...../...../.....

Doç. Dr. Emin Hüseyin ÇETENAK
Enstitü Müdür V.

ÖNSÖZ

Birinci elden kaynak olmaları sebebiyle şer'iyeye sicilleri özellikle şehir tarihi araştırmalarında önemli bir yere sahiptirler. İçerik bakımından kapsadığı dönemin idari, sosyal, iktisadi, kültürel ve demografik tarihine ışık tutacak pekçok unsur barındırdığı için günümüzde hala şer'iyeye sicilleri kullanılarak çeşitli akademik çalışmalar yapılmaktadır.

Bir yerleşim birimine ait şer'iyeye sicili araştırmacıya özetle şu konular hakkında değerli malumatlar sağlayabilmektedir. Örneğin bir kaza merkezindeki mahalle isimleri, bu mahallelerde yaşayan insanların birbirleriyle olan ilişkileri, aile hukuku açısından boşanma, vasi tayini, nafaka, miras taksimi, kişisel ilişkiler bakımından hırsızlık, zina, cinayet, hakaret, darp, komşuluk ilişkisi açısından ortak alanların kullanımı, fuzuli işgal, iktisadi olarak ev, dükkân, bağ, bahçe, tarla gibi taşınmazların alım satımları, borç, alacak-verecek ilişkileri ve esnaflar açısından narh belirleme, üretim, satış gibi konularda yaşanan çeşitli nizalar hakkında önemli veriler elde edilebilmektedir. Yine bu defter serilerinin içerisinde yer alan ferman, berat, buyruldu ve tezkire gibi merkezi yönetimle taşra arasındaki idari ilişkiler de o beldenin tarihine ışık tutacak önemli bilgiler içermektedir. Tüm bunlarla birlikte sicillerde yer alan vakfiyeler, tereke kayıtları, fiyat hareketleri ve o dönemde yaşanan çeşitli sosyal, askeri ve iktisadi olaylar hakkında devletin taşra yöneticilerinden beklentileri gibi pekçok belgenin sicillerde yer alması bu defterlerin şehir tarihi araştırmalarındaki vaz geçilmezliğini daha da değerli kılmaktadır.

İncelemiş olduğumuz 5 Numaralı Nevşehir Şer'iyeye sicili H. 1242-1248 ile M. 1827-1833 tarihlerini kapsamaktadır. Beş bölümden oluşan çalışmamızın ilk bölümünde Nevşehir'in kısa tarihçesi ve idari yapısı hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde Osmanlı kadısı, şer'i mahkemeler ve şer'iyeye sicilleri hakkında genel değerlendirmeler yapıldıktan sonra üçüncü bölümde sicilde yer alan tüm belgeler tasnif, tahlil ve analiz edilmiş ve dördüncü bölümde yine tüm belgelerin özetlerine yer verilmiştir. Beşinci bölümde ise defterin günümüz alfabesine transkripsiyonu yer almaktadır. Sicilde geçen bazı özel ifadeler, tamlamalar, yer isimleri ve şahıs isimlerinden anlaşılamayanlar boş bırakılmıştır. Buna rağmen yine de okumalarda yapılan hataların kasti olmadığı ve bunların hoşgörü ile karşılanmasını ümit etmekteyiz.

Çalışmam boyunca akademik tecrübe ve birikiminden sürekli istifade ettiğim ve bu süre zarfında her türlü yardım ve desteğini gördüğüm danışman hocam Doç. Dr. İbrahim ERDOĞDU'ya ve her zaman arkamda desteğini hissettiğim ailem ve nişanlım Ayşe ŞEN'e minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Mustafa KABAĞÇIOĞLU

Ocak 2019

ÖZET
5 NUMARALI NEVŞEHİR ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN DEĞERLENDİRİLMESİ (H.
1242-1248/M. 1827-1833)
KABAKÇIOĞLU, Mustafa
Tarih Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Doç. Dr. İbrahim ERDOĞDU
Ocak 2019, 319 Sayfa

Osmanlı Devleti'nin önemli kültür miraslarından biri olan şer'iyeye sicilleri, muhtevalarının zenginliği itibariyle, hemen her konuda kaynak olma özelliğine sahiptir. Dolayısıyla şehir tarihleri ve mahallî hayata dair incelemelerde araştırmacılara sağlam ve zengin bilgiler sunmaktadırlar. Şer'iyeye sicilleri incelendiğinde halkın hayat şartlarını, toplumsal ilişkilerini, kullanılan her türlü eşyayı, geçim kaynaklarını, nüfus yapısını, devlet hizmetleri gibi pek çok konu hakkında somut veriler elde edilmektedir.

Bu çalışmada, Ankara Milli Kütüphane envanterinde kayıtlı 5 Numaralı Nevşehir Şer'iyeye Sicili (H. 1242-1248/ M. 1827-1833) incelenerek, 1827-1833 tarihleri arasında Nevşehir'in ekonomik, sosyal, idari ve kültürel hayatının aydınlatılmasını sağlamak ve şehir tarihi araştırmalarına katkıda bulunmak amacıyla transkripsiyon, tahlil, tasnif ve değerlendirmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şer'iyeye Sicili, Kadı, Nevşehir, Osmanlı, Şehir Tarihi.

ABSTRACT
EVALUATION OF NEVSEHİR SHARİ'A COURT REGİSTERS İN NUMBERED
5 (H. 1242-1248/ M. 1827-1833)
KABAKÇIOĞLU, Mustafa
History Administration
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. İbrahim ERDOĞDU
January 2019, 319 Page

The Shari'a Court Registers, which are one of the important cultural legacies of the Ottoman Empire, have the feature of being a source in almost all subjects due to the richness of their contents. Therefore, they offer solid and rich information to researchers in city history and local life studies. When the Shari'a Court Registers are examined, concrete data are gathered on many subjects such as living conditions, social relations of the people, all kinds of goods, livelihoods, population structure and state services.

In this study Nevşehir Shari'a Court Registers Number 5 (H. 1242-1248 / M. 1827-1833), which was registered in the Ankara National Library inventory, was examined and it was aimed to clarify the economic, social, administrative and cultural life of Nevşehir between 1827-1833, In order to contribute to the historical researches, transcription, analysis, classification and evaluations were made.

Key Words: Shari'a Court Registers, Kadi (Kadhi), Nevşehir, Ottoman, City History

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	ii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar LİSTESİ.....	x
GRAFİKLER LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xii
EKLER LİSTESİ.....	xiii
GİRİŞ.....	1
1.Problem Durumu.....	3
2.Araştırmanın Amacı.....	3
3. Araştırmanın Önemi.....	3
4. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
5.Araştırmada Kullanılan Kaynaklar.....	4

BİRİNCİ BÖLÜM

NEVŞEHİR'İN TARİHİ VE İDARİ GEÇMİŞİ

1. NEVŞEHİR'İN KISA TARİHÇESİ.....	5
2. NEVŞEHİR'İN İDARİ YAPISI	11

2.1. Nahiye ve Köyler.....13

2.2. Mahalleler.....15

İKİNCİ BÖLÜM

OSMANLI'DA KADI, ŞER'İ MAHKEMELER VE ŞER'İYYE SİCİLLERİ

1. Klasik Dönem Osmanlı Kadısı ve Şer'iyye Mahkemeleri.....	17
1.1.Kadıların Eğitimi, Tayinleri ve Görev Süreleri.....	18
1.2.Kadıların Görevleri ve Yardımcıları.....	19
1.3.Kadıların Yargılama Usulü ve Sınırlılıkları.....	23
1.4. Tanzimat Arifesinde Kadılık ve Naiblik Kurumundaki Yapısal Değişiklikler.....	25
2. ŞER'İYYE SİCİLLERİ.....	28
2.1 Şer'iyye Sicillerindeki Belge Çeşitleri.....	30
2.1.1 Kadılar Tarafından Kaleme Alınan Belgeler.....	30
2.1.1.1 Hüccet.....	30
2.1.1.2. İ'lam.....	31
2.1.1.3. Mürasele.....	32
2.1.1.4. Ma'ruz.....	32
2.2. Başka Makamlardan Sâdır olan Belgeler.....	32
2.2.1. Padişah'tan Gelen Emir ve Fermanlar.....	32
2.2.2. Sadrazam, Beylerbeyi ve Kazaskerlerden Gelen Buyrulduklar.....	33

2.2.3. Tezkireler ve Temessükler.....	33
2.2.3.1. Tezkireler.....	33
2.2.3.2. Temessükler.....	33

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

5 NO'LU NEVŞEHİR ŞER'İYYE SİCİLİ

1. 5 NO'LU NEVŞEHİR ŞER'İYYE SİCİLİNİN TASNİFİ VE TAHLİLİ

1.1. Nevşehir Şer'iyye Sicilleri ve 5 Nolu Şer'iyye Sicilinin Tanıtımı.....	34
1.2. 5 Nolu Şer'iyye Sicilindeki Belgelerin Tür ve İçeriklerine Göre Tasnifi.....	36
1.2.1. İdari Nitelikli Belgeler.....	39
1.2.1.1. Fermanlar.....	40
1.2.1.2. Buyruhdular.....	56
1.2.1.3. Tezkireler.....	59
1.2.1.4. Mürâseleler.....	61
1.2.1.5. Beratlar.....	64
1.2.2. Mali Nitelikli Belgeler.....	66
1.2.2.1. Vergi.....	67
1.2.2.2. Tağşiş.....	77
1.2.2.3. Arazi ve Mülk Anlaşmazlığı.....	78
1.2.2.4. Zararın Tazmini.....	80
1.2.2.5. Ücret Tahsili.....	80

1.2.2.6. Borçlu-Alacaklı İlişkisi	81
1.2.2.7. Kefalet.....	81
1.2.3. Aile Hukuku İle İlgili Belgeler.....	81
1.2.3.1. Tereke Kayıtları.....	82
1.2.3.2. Vasi Tayini.....	86
1.2.4. Diğer Sosyal ve İktisadi Nitelikli Belgeler.....	87
1.2.4.1. Keşif.....	87
1.2.4.2. Vakfiyeler.....	89
1.2.4.3. Müteahhitlik.....	89
1.2.4.4. Sürgün.....	90
1.2.4.5. Kayıt.....	90

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BELGE ÖZETLERİ.....	93
----------------------------	-----------

BEŞİNCİ BÖLÜM

5 NUMARALI NEVŞEHİR ŞER'İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU

1. Belgelerin Transkripsiyonu.....	112
SONUÇ.....	299
KAYNAKÇA.....	304
EKLER.....	309
ÖZ GEÇMİŞ.....	318

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Defterde İsmi Geçen Kadı ve Naipiler.....	11
Tablo 2: Defterde İsmi Geçen Mutasarrıflar	12
Tablo 3: Defterdeki Kayıtlara Göre Nevşehir'in Karyeleri.....	13
Tablo 4: Nevşehir Kazasına Sonradan Eklenen Karyeler.....	14
Tablo 5: Defterdeki Kayıtlara Göre Nevşehir'in Mahalleleri	15
Tablo 6: Nevşehir Şer'iyeye Sicil Defterleri	34
Tablo 7: Defterde Yer Alan Belgeler ve Kısa İçerikleri	37
Tablo 8: Fermanlar ve Kısa İçerikleri.....	41
Tablo 9: Buyrulduklar ve Kısa İçerikleri.....	56
Tablo 10: Tezkireler ve Kısa İçerikleri.....	60
Tablo 11: Müraseleler ve Kısa İçerikleri.....	61
Tablo 12: Beratlar ve Kısa İçerikleri.....	65
Tablo 13: Vergi Kayıtları ve Kısa İçerikleri.....	70
Tablo 14: Tağşiş Kayıtları ve Kısa İçerikleri.....	78
Tablo 15: Arazi-Mülk Anlaşmazlıkları ve Kısa İçerikleri.....	79
Tablo 16: Tereke Kayıtları ve Kısa İçerikleri.....	84
Tablo 17: Keşif İle İlgili Belgeler ve Kısa İçerikleri.....	88
Tablo 18: Kayıtlar ve Kısa İçerikleri.....	90
Tablo 19: 5 No'lu N.Ş.S. Şer'iyeye Sicili'nin Belge Özetleri.....	111

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Belgelerin Oransal Dağılımı.....	41
Grafik 2: İdari Nitelikli Belgelerin Oransal Dağılımı.....	42
Grafik 3: Mâli Nitelikli Belgelerin Oransal Dağılımı.....	68
Grafik 4: Aile Hukuku İle İlgili Belgelerin Oransal Dağılımı.....	83
Grafik 5: Diğer Belgelerin Oransal Dağılımı.....	89

KISALTMALAR

a.g.e .	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
AÜDTCF	Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafiya Fakültesi
Bkz.	Bakınız
C.	Cilt
Ed.	Editör
H.	Hicri
N.Ş.S.	Nevşehir Şer'iyeye Sicili
M.	Miladi
M.Ö.	Milattan Önce
M.S.	Milattan Sonra
OTAM	Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi
S.	Sayı
s.	Sayfa
İSAM	İslam Araştırmaları Merkezi

EKLER LİSTESİ

- EK 1:** Mevlana Es-Seyyid El-Hac Mehmed Efendi'nin Nevşehir Kazası'na Naib Olarak Atandığına Dair Mürasele Kaydı.....311
- EK 2:** Nevşehir Kazası'na Diğer Kazalara Bağlı Köylerden Yapılan Toplam 106, 5 Hanelik Nakil Zeyilnamesi Kaydı.....312
- EK 3:** Nevşehir Kazası Zimmiyan Mahallesindeki Bir Çeşmenin Tamiratına Dair Hüccet Kaydı.....313
- EK 4:** Rusya Seferi İçin Tertip Olunan Ordudan Firar Eden Askerler İçin Alınması Gereken Önlemler Hakkında Ferman Sureti.....314
- EK 5:** Zirai Alanların Boş Bırakılmamasına Dair Ferman Sureti.....315
- EK 6:** Tağşiş Sebebiyle Piyasaya Sürülen Yeni Paraların Cinsinden Değerlerine Dair Kayıt.....316
- EK 7:** Nevşehir Kazası'ndan El-Hac bin Mustafa'ya Ait Tereke Kaydı.....317
- EK 8:** Acem, Avrupa ve Hindistan Taraflarına Giden Tüccar İçin Uygulanacak Gümrük Tarifeleri, Vergi Muafiyeti ile Ticaret İzni Hakkında Berat Sureti.....318
- EK 9:** Nevşehir Kazası'ndaki Kocabaşların Vergi Yolsuzluklarının Önlenmesine Dair Ferman Sureti.....319

GİRİŞ

Sicil kelimesi sözlük anlamı olarak okumak, kaydetmek, hükmetmek, karar vermek ve kayda geçirmek anlamlarına gelmektedir. *Şer'iyye Sicilleri* ise terim olarak insanlarla ilgili bütün hukukî içerikli belge suretlerini barındıran ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kaynakları ihtiva eden defterler için kullanılmaktadır. Bu defterler kadıların aldıkları kararları, tasdik ettikleri belgelerin suretlerini, merkez ile kadılar arasındaki yazışmaları ve taşradaki idari düzenlemeler için gönderilen çeşitli belge suretlerini içeren defterlerdir.

Şer'iyye sicillerinin ihtiva ettiği konulara bakıldığında merkezden gönderilen ferman, berat, nişan suretleri, sadrazam ve diğer idarecilerden gelen buyruhdular, günümüzde noterlerce ifâ edilen her türlü kefalet, vekâlet, mukavele ve borçlanma gibi akitler, bugünkü belediyelerin gördüğü vazifelere ait kayıtlar, tereke kayıtları, evlenme, boşanma, mehir ile ilgili belgeler, nafaka, müslim ve gayri müslimler arasındaki ilişkiler, borçlu-alacaklı, miras, mülkiyet hakkına dâir belgeler nasb ve tayinlere ait dâir belgeler, ticârî ilişkiler gibi birçok konuyu kapsamaktadırlar.

Osmanlı Devleti, kuruluş yıllarından itibaren kazalara adli işleri görmek üzere kadılar atamıştır. Kadının görevi halk arasında çıkan ihtilafları çözüme kavuşturmakta ve Hanefî mezhebine göre bir sonuca bağlamaktı. Kadının olmadığı veya bulunamayacağı hallerde kadıya vekâleten vazife yapanlara *naib*, kadıların ve naiblerin bizzat kaza işlerini gördükleri resmi yerlere *Şer'iyye Mahkemeleri* adı verilmektedir.

Şer'iyye sicilleri uzun zamandan beri araştırmacıların kullandığı temel kaynaklar arasındadır. Türkiye'de şer'iyye sicillerinin önemine dikkat çeken ilk kişi İsmail Hakkı Uzunçarşılı olmuştur. Ardından M. Fuat Köprülü ve Hasan Fehmi Turgal'da aynı konu üzerinde durmuşlardır. İlk sicil çalışması ise Halit Ongan tarafından Ankara'nın 1 Numaralı şer'iyye sicili neşr edilerek yapılmıştır.

Sicil defterleri taşıdığı değer bakımından çok iyi korunması gereken kaynaklardandır. Fakat savaşlar, yangınlar, su baskınları ve ehil olmayan kişilerin eline geçmesi gibi sebeplerden dolayı defterlerin sayılarında zamanla azalmalar olmuştur.

Günümüzde yaklaşık 20.000 adet civarında olan şer'iyeye sicillerinin büyük bir kısmı Ankara Milli Kütüphane'de muhafaza edilmektedir.

Üzerinde çalıştığımız 5 Numaralı Nevşehir Şer'iyeye sicili de Ankara Milli Kütüphanede bulunan siciller arasındadır. 5 No'lu Nevşehir sicil defteri orjinal aslından fotokopi edilerek önce belgeler numaralandırılmıştır. Daha sonra belgeler günümüz Türkçesine aktarılarak her bir belge tür ve içerik açısından kategorize edilmiştir. Benzer özellik taşıyan belgeler kendi aralarında ana ve alt başlıklar halinde düzenlenerek tablo ve grafikler elde edilmiştir. En sonunda ise bu tablo ve grafiklerin yardımıyla belgeler tahlil edilmiştir.

Çalışma toplam beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Nevşehir'in kısa tarihçesi, idari geçmişi ve idari yapısı hakkında bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde Klasik dönem Osmanlı kadısı, şer'iyeye mahkemeleri ve şer'iyeye sicilleri üzerinde durulmuştur. Üçüncü bölümde 5 No'lu Nevşehir şer'iyeye sicilinde yer alan belgeler tasnif, tahlil ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Dördüncü bölümde tablo halinde belgelerin türleri ve kısa özetlerine yer verilmiştir. Son bölümde ise ana metin günümüz Türkçesine aktarılmıştır.

1. Problem Durumu

Nevşehir tarihiyle ilgili bugüne kadar yapılan çalışmalar ağırlıklı olarak Lale Devri ve bu dönemin sadrazamı olan Nevşehirli Damat İbrahim Paşa ile ilişkilendirilerek ortaya konulmuş ve son zamanlarda Nevşehir’de Hacı Bektaş-ı Veli Üniversitesi’nin kurulmasıyla birlikte yörenin tarihini aydınlatmak üzere Nevşehir tarihi çalışmalarına ağırlık verilmiştir. Belli tarihlerde düzenlenen uluslararası Nevşehir sempozyumu ile bölgenin tarihi ve kültürel geçmişine ait önemli çalışmalar yapılmış buna rağmen Nevşehir şer’iyye sicilleri üzerinde pek fazla durulmamıştır. Çalışılan sicillerin ise tarih aralığı 1905-1927 olarak değişmektedir. Fakat bu siciller arasından 19. Yüzyıl’a ait olanlar henüz bilim âlemine sunulmamıştır. Dolayısıyla üzerinde çalıştığımız 5 Numaralı Nevşehir Şer’iyye sicili 1827-1833 yılları arasını kapsadığından II. Mahmut döneminin sonlarına doğru Nevşehir Kazasının sosyal, ekonomik ve idari tarihine kısmen de olsa ışık tutacaktır.

2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada 1827-1833 yılları arasında bir taşra merkezi olan Nevşehir özelinde sosyo-ekonomik, siyasi ve kültürel açılardan yaşanan gelişmeleri somut veriler ışığında ortaya koymak ve bunu yaparken de söz konusu tarihte klasik dönem ile Osmanlı mahkemesine intikal eden konu çeşitliliğini, kadıların yetkilerini ve mahkemelerin gündemini mukayese etmektir.

3. Araştırmanın Önemi

Nevşehir ile ilgili siciller üzerine yapılan önceki çalışmalar tamamen 20. Yüzyıl’a ait olup, bizim üzerinde çalıştığımız defter ise 19. Yüzyıl’ın ikinci çeyreğini kapsamaktadır. Yine önceki çalışmalarda defterlerin özelliğinden olsa gerek hüccet ve ilam türü belgelerin ağırlıklı olduğu gözlenmektedir. Tarım, hayvancılık, sosyal ve etnik yapı üzerine değerlendirmeler daha fazladır. Dolayısıyla 20. Yüzyıl’a yaklaştıkça sicillerdeki belge zenginliği gittikçe azalmaktadır. Bunun sebebi Tanzimatla birlikte

Nizamiye Mahkemeleri'nin kurulması ve klasik Osmanlı kadısının pekçok yetkisinin alınarak başka kurumlara ihdas edilmesinden kaynaklanmaktadır. Bu sebeple 1827-1833 tarihlerini kapsayan defterimiz hem merkezden gönderilen belgelerin çokluğu ve çeşitliliği hemde mahalli olayların her açıdan sicillere yansıdığı sınırdaki bir dönem olarak karşımızda durmaktadır. Bu açıdan bakıldığında 5 Numaralı Nevşehir Şer'iyye sicili içerdiği belge çeşitliliği ve sunduğu orijinal verilerle Nevşehir tarihinin anlaşılmasına önemli katkılar sağlamaktadır.

4. Araştırmanın Sınırlılıkları

5 Numaralı Nevşehir Şer'iyye sicilinin ait olduğu 1827-1833 yılları çalışmanın ana çerçevesi olarak belirlenmiştir. Bu dönem bir geçiş dönemi özelliği gösterdiğinden köklü ıslahatlar hayata geçirilmeden mevcut mahkeme, kadı ve belge içerikleri bir bütün olarak değerlendirilmiş ve Tanzimat'ın hemen öncesinde bu değişim ve dönüşümün izleri sürülmüştür.

5. Araştırmada Kullanılan Kaynaklar

Bu çalışmada temel kaynak olarak Ankara Milli Kütüphane envanterinde kayıtlı Nevşehir'e ait 29 şer'iyye sicilinden biri olan 5 Numaralı H. 1242-1248/ M. 1827-1833 tarihli Nevşehir Şer'iyye Sicili kullanılmıştır. Bunun yanısıra Nevşehir tarihi üzerine yazılmış kitap, makale, tez v.s. envanterlerden de azami ölçüde istifade edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

NEVŞEHİR'İN TARİHİ VE İDARİ GEÇMİŞİ

1.Nevşehir'in Kısa Tarihçesi

Kapadokya olarak adlandırılan ve geniş bir coğrafyada yer alan Nevşehir'in en eski adının Nyssa olduğu ileri sürülmektedir. Fakat Nyssa'nın yerinin bugünkü Nevşehir'e mi yoksa Nar'a mı tekabül ettiği belirsizdir. Bu bölgenin Osmanlı hâkimiyetine girmesinden sonra şehrin yerinde Muşkara isimli bir köy bulunuyordu. Muşkara, XVIII. yüzyılın ilk yıllarında bayındırlık faaliyetleri ve iskân siyaseti sonucunda *yeni kurulan şehir* anlamında Nevşehir ismini aldı. Bu isimle birlikte Osmanlı bürokratik yazışmalarında bazen de Nevşehir-i Dilara ismiyle anılmıştır (Şahin, 2007: 21).

Kapadokya bölgesinin sınırları asırlar boyu genişlemiş yahut daralmıştır. Pers, Med, Helenistik, Roma, Doğu Roma, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde farklı sınırları olmuştur. Perslerin satraplık, Romalıların eyalet düzenlemelerinde değişik iller Kapadokya sınırları içinde gösterilmiştir. Klasik antik yazarlar Doğu Karadeniz'i Pontos Kapadokya'sı; bugünkü Çorum, Yozgat, Kırşehir, Nevşehir, Aksaray, Niğde, Kayseri illerinin kapsadığı bölgeyi bazen de komşu Amasya, Tokat, Sivas, Malatya, Kahramanmaraş illerini de içine alarak Büyük Kapadokya olarak isimlendirilmişlerdir (Pekin, 2014: 21).

Araştırmalarda tespit edilen ticaret merkezlerine göre şehir Asur Ticaret Kolonileri döneminde göz önündeydi. Uzun bir süre Hititlerin yönetimi altındaki Nevşehir, İÖ. 550-332 tarihleri arasında da Perslerin hâkimiyeti altında kaldı. Daha sonra da Kapadokya Krallığı, Roma ve Bizanslılar Doğu Roma döneminin en gözde yerleşim bölgelerinin başında Aksaray, Kayseri ve Nevşehir gelmektedir. Volkanik arazideki tuf kayaların kolaylıkla oyulabilmesi sayesinde Hıristiyanlar bu oyuklarda yaşamıştır. Bölge, sonraları uzun süren bir el değiştirme sürecine girdi. Bu el değiştirme Bizans ve İslam orduları arasında olmaktadır. Malazgirt Zaferi'nden sonra Türklerin

yerleştiği yerlerden olan Nevşehir’de de birçok ismin Türkleştirildiği bilinmektedir. (Gül, 2013: 238).

Malazgirt Savaşı'ndan sonra Selçukluların yönetimine geçen bölge 1243 Köseadağ Savaşından sonra İlhanlı idaresi altına girdi. 1317'de Anadolu genel valiliğine atanan Timurtaş'ın yönetimine bırakıldı. XIV. yüzyıl ortalarında Eretnalılar'ın hâkimiyetine geçti. 1365 yılına doğru Karamanoğulları tarafından ele geçirildi. Daha sonra Sivas merkez olmak üzere bir devlet kuran Kadı Burhaneddin'in idaresine girdi. Bölge, XIV. yüzyılın sonlarına doğru Kadı Burhaneddin ve Karamanoğulları ile Osmanlılar arasındaki nüfuz mücadelelerine sahne oldu. Bu mücadeleler esnasında önce Karamanoğulları'nın, ardından Osmanlıların eline geçti. Fakat Osmanlıların bölge üzerindeki hâkimiyeti çok uzun sürmedi ve Ankara Savaşı'nın sonucunda Timur tarafından Karamanoğulları'na verildi. Timur'un Anadolu'dan çekilirken bölgedeki bazı aşiret gruplarını beraberinde götürmesiyle boşalan yerlere Dulkadir Türkmenleri yerleştirdi ve yörenin bir kısmı Dulkadiroğullarının nüfuz ve idaresine girdi. 1489 tarihli Osmanlı arşiv kayıtlarına göre bölgede bulunan Ürgüp nahiyesindeki Develi zeametinin, daha önceki yıllarda bölgede yöneticilik yapan ve Osmanlı yanlısı bir siyaset takip eden Dulkadir hanedanından Alaüddevele Bozkurt Bey'in oğlundan mahlûl olduğunun belirtilmesi bu durumun bir yansımasıdır. Fatih Sultan Mehmet döneminde hem Osmanlı-Karamanoğulları hemde Osmanlı-Dulkadiroğulları arasındaki nüfuz mücadelelerine sahne olan bölgenin bir kısmı Karamanoğulları'ndan, bir kısmı da Dulkadiroğullarından Osmanlılara intikal etti. Bölgenin muhtemelen Dulkadiroğullarının elinde kalan ve Maraş ile Elbistan'a doğru uzanan son kısımları Yavuz Sultan Selim döneminde Osmanlı topraklarına dâhil oldu (Şahin, 2014: 64-65). Bölgedeki Osmanlı İmparatorluğu'na ait en önemli iz de Yavuz Sultan Selim'in doğu seferi sırasında izlediği güzergâh üzerinde olan Avanos İlçesi'nin Özkonak Kasabası'nda Yavuz Selim Köprüsü'dür (Berkmen, 2015: 600).

Nevşehirli Damat İbrahim Paşa'nın sadrazamlığa getirilmesiyle birlikte Muşkara'nın tarihinde değişiklikler görülmeye başlamıştır. İbrahim Paşa Muşkara'yı çok sayıda mimari yapılarla donatarak imar ve iskânını tamamlamıştır. İdari taksimatını da değiştirerek Niğde sancağına bağlı bir kaza haline getirmiş ve yerleşim yerinin adı yeni şehir anlamında *Nevşehir* olarak değiştirmiştir. İbrahim Paşa, imar ve iskân faaliyetleri

yanında bölgenin nüfusunu artıracak bazı önlemler de almıştır. Bu amaçla bölgeye yerleşenlere vergi muafiyeti getirilmiş ve bazı konargöçer aşiretler bu bölgeye yerleştirilmiştir. Ayrıca konargöçerlere ev yeri verilmesi ve tarımla uğraşmaları için de bağ alanı ya da tarla gösterilmesi iskân sürecini hızlandırmıştır. Bölgeye yerleştirilen 15 kadar aşiret içerisinde Bektik, Boynuincelü, Horasanlı, Herikli, İnallu, Araplı ve Rişvan aşiretleri bunlardan bir kaçıdır. Bugün bölgedeki bazı yer ve mahalle isimleri hala bu aşiretlerin adlarını taşımaktadır (Özdemir ve Çakırbaş, 1961: 2-3).

Osmanlı idari teşkilatı içinde Muşkara köyü Niğde Sancağının Ürgüp kazasına bağlıydı. 1518'de idari bakımdan Ürgüp kazasına bağlı Uçhisar nahiyesinin köyleri arasında yer almaktaydı. Toplam on altı köyü olan Uçhisar nahiyesinin Muşkara'dan başka nahiyeye adını veren Uçhisar ile Ortahisar, Nar ve Sulusaray adlarıyla bilinen önemli köyleri vardı. Bu tarihte Muşkara köyü seksen altı hane, on dokuz dekardan oluşan yüz beş nefer erkek nüfusa sahipti. Bunların tamamı gayrimüslim olmakla birlikte içlerinde gerek kendi adı gerekse baba adı Türkçe olan şahıslar da bulunuyordu. Bu durumun Anadolu'da Türkçe konuşan Ortodoks Hristiyanların mevcudiyetinden veya 1071 Malazgirt Savaşı'ndan önceki dönemlerde Anadolu'ya gelen ve dini bakımdan Hristiyan olmalarından dolayı bu gibi isimleri alan Türkler 'in varlığından kaynaklandığı belirtilir. Bu tespit köyün Osmanlılardan önceki dönemlerde kurulmuş olabileceğine işaret eder (Şahin, 2007: 65).

XVIII. yüzyılın başlarına kadar normal bir köy durumunda olan Muşkara köyü kasaba durumuna gelmesini sağlayan asıl fiziki, mimari ve demografik gelişmelere Damat İbrahim Paşa'nın sadrazamlığı döneminde sahne oldu. Bunun en önemli sebebi köyün Damat İbrahim Paşa'nın doğduğu yer olmasıydı. 1690'a doğru İstanbul'a gelen İbrahim Paşa köyü ile alakasını kesmemiş ve manevi bağlarını koparmamıştı. Nitekim 1730 yıllarında şehirde oturan hane sahipleri arasında yer alan İbrahim Paşazade Mehmet Bey Damat İbrahim Paşa'nın akrabalarındandı. Bunun yanında Muşkara köyü bulunduğu yer itibarıyla de gelişmeye oldukça uygundu. Köy Aksaray, Niğde ve Kayseri şehirlerini birbirine bağlayan yolların kesiştiği bir derbent yeri durumundaydı; bu bakımdan hem buralara gelip giden kervanların hem de muhtelif ticaret erbabı ve tüccarın uğrak yeriydi (Şahin, 2007: 65).

Nevşehir'in ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktaydı. Tarım ürünleri arasında özellikle üzüm başta gelmektedir. Üzüm dışında buğday, arpa, yulaf gibi tahıl ürünleri ile nohut, fasulye gibi bakliyat ve patates yetiştirilmekteydi. Tarımın yanı sıra büyük ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği ve arıcılık da yapılmaktaydı. Bölgedeki Müslüman ahali, genel olarak tarım ve hayvancılık ile uğraşırken, ticaret ve zanaat işleri ile genellikle gayrimüslimler meşgul olmaktadır. Nevşehir kazasında meslek dalları olarak fırıncı, bezci, postalıcı, eskici, arzuhalci, astarcı, kabzımal, zahireci, zerzevatçı, poliçeci, nalbant ve bakkal esnafı bulunmaktaydı. Osmanlı'nın son döneminde Ürgüp'te de yine tarıma dayalı bir ticari hayat söz konusuydu. Üretilen ürünler genellikle hayvancılıkta kullanılan çavdar, arpa, buğday, fiğ, yulaf ve burçak yanında fasulye, nohut, mercimek gibi bakliyat ürünleriydi. Ayrıca Rumların şarapçılık amacıyla kurdukları üzüm bağları da geçim kaynakları arasındaydı (Özdemir ve Çakırbaş, 1961: 4).

Muşkara'nın bir kasabaya veya şehre dönüşümünün gerçekleştirilmesi için önce dönemin padişahı III. Ahmet, bir hatt-ı hümayun ile damadı İbrahim Paşa'ya Muşkara köyünü hibe ve temlik etmişti. Daha sonra İbrahim Paşa kendi vakıf hayratı olarak köyde yoğun bir imar faaliyeti başlattı. Bunun için inşaata nezaret etmek üzere merkezden bir bina emini tayin edildi. İmar faaliyetleri sonunda Muşkara köyünü şehre dönüştüren cami, medrese, sıbyan mektebi, han, hamam, imaret, çeşme ve bunlara bağlı dükkânlarla vakıf ve diğer yöneticilerin ikametleri için binalar yapıldı. Ayrıca bu imar faaliyetleri esnasında kale yeni baştan tamir ettirildi ve halkın güvenliğini sağlamak için sur yaptırıldı. 1730'da kalede kale dizdar, topçu neferatı ve cephanenin yanı sıra bir mehter takımının bulunması buranın faal bir durumda olduğunu kanıtlar niteliktedir (Şahin, 2007: 65).

Muşkara, uzun yıllar Osmanlı hâkimiyetinde kalmıştır. Osmanlı hâkimiyetinin XVIII. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren de Nevşehir olarak adlandırılmaya başlanmıştır (Saraç, 2011: 79). Doğrudan merkezi idare tarafından verilen bu adın bürokratik yazışmalarda kullanımı için ilgili kalem ve makamlara bir de ferman gönderildi. Bu arada kaza merkezi olan Ürgüp'te oturan kadı Nevşehir'e nakledildi ve davalara buradan bakmaya başladı. Bunun yanında şehrin nüfusunu arttırmak ve buraya yerleşmeyi cazip

hale getirmek için vergi muafiyeti sağlandı ve dışarıdan her türlü mail, askeri müdahaleye kapatıldı. Ayrıca İbrahim Paşa'nın bütün emlak, arazi, bağ ve bahçesi bu yerdeki dini ve içtimai tesislere vakfedildi. Şehirde dini ve sosyal tesislerin inşasının devam ettiği 1727 yıllarında merkezde yaşayan nüfusun en az 289 nefer olduğu ve bu nüfus içinde bir kasaba veya şehirde bulunması gereken zalm, sipahi, yeniçeri, cebeci, kethüda yeri, imaret şeyhi, hatip ve imam gibi görevlilerin bulunduğu bilinmektedir. Bu durum köyden şehre dönüşümün hızlı bir şekilde gerçekleştiğini göstermektedir. Ayrıca buraya çevre köylerden yetmiş yedi nefer nüfus göç etmiştir. Bu nüfusu yetersiz gören merkezi idare şehre göçü teşvik etmeye başladı. Bunun için konargöçer durumdaki aşiretlere öncelik verildi ve Boynu inceli Türkmenlerine mensup oymak ve cemaatlerin şehre iskânı yönünde karar alındı. Bu kararın alınmasında söz konusu Türkmenlerin çevre halkı ile bir kaynaşma içinde olması, belirli bir gelire sahip bulunması ve içlerinde okuma yazma bilen kimselerin yer alması rol oynamıştı. Bu hususlar çerçevesinde Boynu inceli Türkmenlerine bağlı cemaat veya oymak ahalisi içinde 800 hanenin seçilerek Nevşehir'e, diğer kalan grupların ise Nevşehir bölgesinde teşkil edilen köylere yerleştirilmesine karar verildi (Şahin, 2007: 66).

Nevşehir'e yerleştirilecek göçebe gruplarının tespit edilmesinin ardından bunlara ev inşa etmeleri için arsalar verildi. Fakat şehrin kurulduğu yerin ev için yeni arsa üretmeye pek uygun olmaması sebebiyle şehirle Nar köyü arasındaki kesim de iskâna açıldı. Şehrin vakıf statüsünde olmasından dolayı ev inşa edecek kimselerden arsa bedeli olarak yılda bir defa 1,5 kuruş icar bedeli alınması ve arsanın mülkiyet üzere tasarruf edilmesi kararlaştırıldı. Böylece ev sahiplerinin vefatı halinde evlerin evlatlarına veya varislerine intikal etmesi mümkün olabilmekteydi. İnşa edilen bu evler genellikle çeşitli oda, tarla, ahır, ambar ve bunların etrafını çeviren bir avludan meydana gelmekteydi. 800 hanenin tamamı olmasa bile büyük bölümünün yerleştiği Nevşehir'de bu yeni göçmen grubunun geleneksel hayat tarzlarına uygun düzenlemeler yapıldığı, hatta önce şehirli oldukları gerekçesiyle evlerini boş bırakıp yazın yaylaya gitmelerinin yasaklandığı, fakat daha sonra evleri tamamen boşaltmamak, otuz kırk gün sonra dönmek ve kışın mutlaka şehirde bulunmak gibi kararlar alındığı görülmektedir. Böylece Nevşehir devlet eliyle ve sıkı iskân politikalarıyla kurulmuş bir şehir özelliği kazanmıştır (Şahin, 2007: 66).

Nevşehir 'in çekirdeği olan Muşkara köyü sakinlerinin tarımla uğraştığı, bağıcılık ve bahçeciliğin daha yaygın olduğu araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir. Ayrıca burada birkaç değirmen ve bezir hane mevcuttu. XVIII. yüzyıl başlarında köyün şehre dönüşümü esnasında başta dükkân olmak üzere bazı ticari binalar yapılmasına rağmen yörenin ekonomik faaliyetinde bağıcılık ve buna bağlı ürünler daha fazla ön plana çıkmaktaydı. Cumhuriyet döneminde şehirde üzüm mahsullerine dayalı şarap fabrikaları ile tekstil ve gıda üretimiyle ilgili fabrikaların açıldığı dikkati çekmektedir. Bunun yanında şehirde ve yörede turizm giderek gelişme gösteren bir sektör oldu. Bu gelişmeye paralel şekilde özellikle 1980'li yıllardan itibaren gerek Türkiye'nin çeşitli yerlerinden gerekse dış ülkelerden sayıları yüz binleri aşan turist, her yıl başta Göreme olmak üzere Derinkuyu ve Kaymaklı'daki yer altı şehirlerini ziyaret etmektedir (Şahin, 2007: 66).

Cumhuriyet döneminde bir müddet Niğde Sancağı'na bağlı kaza merkezi olan Nevşehir, 20 Nisan 1924 tarih ve 491 sayılı *Teşkilat-ı Esasiye* Kanunu'nun 89. maddesine göre yapılan düzenlemeyle Niğde iline bağlı kaza merkezi statüsünü devam ettirmiştir (Özdemir, 2016: 419). Bu yeni idari teşkilatta ilin kazalarını Nevşehir'den ayrı bir vilayet iken kaza haline getirilen Kırşehir, Kırşehir'e bağlı Mucur, Avanos, Hacıbektaş, Kayseri'ye bağlı Ürgüp, Niğde'ye bağlı Gülşehir ve Kozaklı teşkil etmekteydi. Kozaklı ilçesi, Kozaklı ve Hamamorta adıyla Avanos'a bağlı köylerin birleşmesiyle kurulmuştu. Bu ilçeler arasında yer alan Kırşehir 1957'de tekrar il haline getirildi ve Mucur ilçesiyle beraber Nevşehir'den ayrıldı. Buna karşılık daha önce Melegübü adıyla bilinen Derinkuyu 1960'ta ilçe olarak Nevşehir'e bağlandı. Ardından Acıgöl kasabası Nevşehir'in kazalarından biri haline getirildi.

Nevşehir' in merkez olduğu Nevşehir ili Kayseri, Yozgat, Kırşehir, Aksaray ve Niğde illeriyle çevrilmiştir. Merkez ilçeden başka Acıgöl, Avanos, Derinkuyu, Gülşehir, Hacı Bektaş, Kozaklı ve Ürgüp adlı yedi ilçeye ayrılır. 5379 km² genişliğindeki Nevşehir ilinin sınırları içinde 2000 yılı nüfus sayımına göre 309.914 kişi yaşıyordu, nüfus yoğunluğu ise elli sekiz idi. Diyanet İşleri Başkanlığı'na ait 2005 yılı istatistiklerine göre Nevşehir'de il ve ilçe merkezlerinde 123, kasabalarda 142 ve köylerde 174 olmak üzere toplam 439 cami bulunmaktadır. İl merkezindeki cami sayısı 62'dir (Şahin, 2007: 67).

2. NEVŞEHİR'İN İDARİ YAPISI

Bilindiği gibi Osmanlı yönetim anlayışında İmparatorluk toprakları kendi içerisinde farklı büyüklüklerde eyalet, sancak ve kaza şeklinde idari birimlere ayrılmıştır. Taşrada temel yönetim birimi sancak olup, pekçok idari tasarruf sancakların sınırlarının daraltılıp genişletilmesiyle gerçekleşmiştir. Devlet, yaşanan ekonomik kriz, askeri buhran, nakit sıkıntısı, tımar düzeninin bozulması ve iltizam uygulamasının yaygınlık kazanması ve çeşitli toplumsal huzursuzluklar sebebiyle sancakların idari büyüklükleri üzerinde düzenlemeler yapmış, bu düzenlemeler sonucunda kaza, nahiye ve köylerin bağlı olduğu sancaklar periyodik bir şekilde değişkenlik göstermiştir. Bu değişime bağlı olarak idarecilerin kimliklerinde de bir değişim ve dönüşüm yaşanmıştır.

Benzeri bir idari yapılanma 1827-1833 yılları arasında çalıştığımız Nevşehir Kazası için de söz konusudur. İncelenen tarihte Nevşehir, Karaman Eyaleti'ne bağlı Niğde Sancağının bir kazası durumundaydı. Ancak bu idari konumun sürekli olmadığı, yukarıda bahsedilen gerekçelere bağlı olarak değişiklik arz ettiği görülmektedir. Örneğin 1846-1849 yılları arasında kaza durumunda olan Nevşehir'in sancağa dönüştürüldüğü ve Niğde'nin ise Nevşehir'e bağlı bir kaza haline getirildiği anlaşılmaktadır. Ama bu durumda süreklilik arz etmemiş 1850 yılında Nevşehir yine Niğde'ye bağlı bir kaza haline getirilmiştir. Bu şekildeki düzenlemeler 1854-1910 tarihleri arasında aralıklarla devam etmiştir. Bu idari düzenlemeleri Devlet Salnamelerinden takip etmek mümkündür.¹

Aynı şekilde söz konusu tarihler arasında elimizdeki sicil defterine göre Nevşehir Kazasındaki adli ve idari görevlilerin, isimlerinin ve görev sürelerinin tam olarak tespiti de incelediğimiz tarihler arasının bir geçiş dönemi olması münasebetiyle oldukça zor görünmektedir. Buna rağmen incelediğimiz sicilde ismi geçen kadıların ve yerlerine atadıkları naiplerin isimlerini kısmen de olsa tespit edebilmemiz mümkündür.

Kadı	Naip	Belge No/Sayfa No	Görevli
------	------	-------------------	---------

¹ Kapadokya bölgesinde yer alan sancak, kaza, nahiye ve köylerin salnamelere göre idari taksimatıyla ilgili detaylı bilgi için bkz. (Öztürk, 2008: 69-81).

			Olduğu Tarih
Ahmet El-Kadı	Es-Seyyid Ali Mehmet Tahir Efendi	7/3	1242
Mehmed Seyyid	Mehmed Sadık Efendi bin Süleyman	21/9	1242
Seyyid El-Gazi	Es-Seyyid Ağa Mehmed Efendi	66/34	1242
Mehmed Hamdullah	Es-Seyyid Elhac Mehmed Efendi	54/30	1245
Es-Seyyid El-Gazi Numan	Numan	71/38	1246
Seyyid El-Gazi	Es-Seyyid Numan Efendi	80/45	1246
Hüseyin El-Gazi	Es-Seyyid Hafız Müslim	83/47	1246
Seyid El-Gazi	Hafız Müslim Efendi	87/49	1246
Es-Seyyid Hasan Gazi	Hafız Müslim Efendi	102/61	1247
Es-Seyyid Mehmed	Es-Seyyid Hasan	122/173	1247
Es-Seyyid Mehmed	Müftizade Mehmed Şakir Efendi	123/173	1247
Es-Seyyid Hasan	Es-Seyyid Mehmed Hafızullah	121/72	1247
Es-Seyyid Mehmed Yusuf	Müftizade Mehmed Şakir Efendi	138/80	1248
Es-Seyyid Mehmed	Hacı El-Rıza Efendi	147/84	1249

Tablo 1: Defterde İsmi Geçen Kadı ve Naipler

III. Selim ve II. Mahmut döneminde yapılan ıslahatlara paralel olarak sancak ve kazaların idari yapısı ve yöneticilerin statüleri ile kimlikleri de değişim ve dönüşüme uğramıştır. 5 Numaralı Nevşehir Şer'iyye sicilinde isimleri geçen mutasarrıflar aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Mutasarrıf	Kaza	Belge No/Sayfa No	Görevli Olduğu Tarih
Es-Seyyid Hasan	Nevşehir ma' Ürgüp	122/73	1247
Ulaşlı Abdülkadir Ağa	Nevşehir ma' Ürgüp	13/6	Tarihsiz
Mehmed Ali	Nevşehir ma' Ürgüp	21/9	1242
Es-Seyyid Mehmed Efendi	Nevşehir ma' Ürgüp	65/34	1244
Es-Seyyid Hasan Gayat	Nevşehir ma' Ürgüp	121/72	1247

Tablo 2: Defterde İsmi Geçen Mutasarrıflar

Tabloda verilenlerin dışında Nevşehir *voyvodası* ve *kaimmakamı* olarak birkaç yerde Tahir Ömer Bey'in ismi geçmektedir (N.Ş.S. 5: 14, 96, 101, 133). Nevşehir Kazasının yanı sıra diğer komşu sancak ve kazaların mutasarrıfları, kaimmakamları vesair görevlilerin isimlerine de yine incelediğimiz defterde sıklıkla rastlanmaktadır.

2. 1. Nahiye ve Köyler

Sözlükte *taraf, cihet, yöre, kenar bölge* anlamlarına gelen nahiye kelimesi Osmanlı idari sistemi içerisinde bazen bir yönetim ünitesini ve bölgeyi, bazen de coğrafi bakımdan küçük veya büyük bir çevreyi, yöreyi, hatta semti ifade eder. Tanzimattan sonra ise daha çok kazadan küçük idari birimler için kullanılmıştır. Dolayısıyla Tanzimata kadar nahiye tabiri kadıların idari ve hukuki yetki sahası içine giren adli, idari bir bölgeyi ifade etmektedir.

İncelediğimiz defterde Nevşehir'e bağlı nahiye isimleri Ürgüp, Uçhisar, Arabsun (Gülşehir) adıyla net olarak geçmektedir.² Yine defterde doğrudan Nevşehir Kazasına bağlı 13 karye ismine tesadüf edilmektedir. Bu karyeler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Sıra No	Karye Adı	Belge Numarası	Geçme Sıklığı
1.	Zile Karyesi	5	1
2.	Atar Karyesi	12, 35, 44, 150	4
3.	Melüce Karyesi	30	1
4.	Sulusaray Karyesi	32, 36	2
5.	Kocaviran Karyesi	55	1
6.	Çiflik Karyesi	57	1
7.	Uçhisar Karyesi	92	1
8.	Madiyan Karyesi	96	1
9.	Kavak Karyesi	95	1
10.	Ağıllı Karyesi	100, 144	2
11.	Avanos Karyesi	2, 22, 119	3
12.	Eneği Karyesi	2, 126	3

² Bu nahiyelere ilave olarak Eşmetlü ve Deregözü isimleri de geçmektedir ancak okunuşlarından tam emin olunamadığından listeye dâhil edilmemiştir.

13.	Dal Karyesi	133	1
-----	-------------	-----	---

Tablo 3: Defterdeki Kayıtlara Göre Nevşehir'in Karyeleri

Bu karyelerin dışında 27 Cemaziyel Ahir 1246/13 Aralık 1830 tarihli bir kayıttan anlaşıldığına göre Develü, Akasaray, Anduğı ve Niğde Kazalarından toplam 106,5 ve 1 rub' hane avarız vergisine denk bir oranda bazı köylerin Nevşehir Kazasına bağlandığı görülmektedir (N.Ş.S. 5: 77). Bu köylerin listesi aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Sıra No	Kaza Adı	Karye Adı	Belge Numarası	Geçme Sıklığı
1.	Ürgüb	Karlık Karyesi, Ortahisar Karyesi	16,47	2
2.	Develi	Sındırgı Karyesi, Tevsik Karyesi, Suyuban Karyesi, Müslüman Orağı Karyesi, Hudarlık Viradu ve İnşar Karyesi, Ağalar Mevcu Mafli Karyesi, Dunbak Karyesi, Soysallı Karyesi, Tatar ve Sarı Gömüklü Karyesi, Sarıca Karyesi, Öksürmed Kayucan Karyesi, Ağa Köstin Karyesi, Karış Makra Köy Karyesi, Medfuk Karyesi, Encemü Suhat Karyesi, Kumda Karyesi, Betara Karyesi, Ayvaz Hacılı Karyesi, Yedalli Karyesi, Acı Bekar Karyesi	55,77	2
3.	Aksaray	Geruli Karyesi, Kurdeli Karyesi, Gülyan Kazık Karyesi	77	1

4.	Niğde	Uluğaç Karyesi, Melegübi Karyesi	77	1
----	-------	----------------------------------	----	---

Tablo 4: Nevşehir Kazasına Sonradan Eklenen Karyeler

2. 2. Mahalleler

Osmanlı şehirlerinde mahalle, sosyal ve fiziki bir birimdir. Mahalle birbirini tanıyan, bir ölçüde birbirinin davranışlarından sorumlu, sosyal dayanışma ve yardımlaşma içinde bulunan kişilerden müteşekkil bir topluluğun yaşamını sürdürdüğü yerdir (Düzbakar, 2003: 99). Diğer bir tanımla, aynı mescidde ibadet eden *cema'at*'ın aileleriyle birlikte yerleştikleri şehir kesimidir (Ergenç, 1984: 69). Mahalleyi sosyolojik açıdan tanımlayacak olursak; her sınıftan ve bölgeden insanların, belirli kurallar çerçevesinde topluca yaşadığı alanlardır (Bayartan, 2005: 95).

Tespit ettiğimiz on iki mahalle içinde ismi en çok zikredilen mahalle Reaya Mahallesi'dir. Bunları Cami-i Cedid ve Kapucıbaşı Mahallesi takip etmektedir. Yine bu mahallelerin çoğu bugün aynı isimleriye varlıklarını devam ettirmektedirler.

Sıra No	Mahalle Adı	Belge Numarası	Geçme Sıklığı
1.	Kapucıbaşı Mahallesi	26, 30, 34	3
2.	Cami-i Cedid Mahallesi	8, 38, 101	3
3.	Bostancılı Mahallesi	29	1
4.	Dere Mahallesi	31	1
5.	Reaya Mahallesi	59, 103, 134, 135, 148, 149	6
6.	Bostancılı Mahallesi	95	1
7.	Koyuncuyan Mahallesi	101	1
8.	İsmail Beg Mahallesi	101	1
9.	Zimmiyan Mahallesi	104	1
10.	Eskil Mahallesi	104	1
11.	Yeni Mahalle	8	1

12.	Orta Mahalle	12	1
-----	--------------	----	---

Tablo 5: Defterdeki Kayıtlara Göre Nevşehir'in Mahalleleri

İKİNCİ BÖLÜM

OSMANLI'DA KADI, ŞER'İ MAHKEMELER VE ŞER'İYYE SİCİLLERİ

1. Klasik Dönemde Osmanlı Kadısı ve Şer'iyye Mahkemeleri

Osmanlı kadısı İslam devletleri içerisinde kendine özgü bir yeri olan mülkiye ve adliye görevlisiydi (Ortaylı, 2012a: 261). Kadıların atamalarını ve özlük işlemlerini kadıaskerler yürütürdü. Padişah kadılar aracılığıyla yargı yetkisini kullanırdı. Kadı ise padişah yani devlet adına hüküm verirdi (Ünal, 2015b: 123). Kadılık İslam hukuk tarihinin temelinde yer alan bir memuriyetti. Şer'i mahkemenin birinci derecede ve vazgeçilmez unsuru olduğu için ve mahkeme kurumunu temsil ettiğinden dolayı fıkıh âlimleri eserlerinde mahkemeden ziyade kadıdan bahsetmişlerdir. Osmanlı Devleti'nde ise kadı, genişleyen yetkileriyle devletin son dönemlerine kadar en önemli mülki amir ve yargıçtı (Ortaylı, 1994b: 7).

Şer'i mahkemeler, medeni hukuk ve ceza davalarına bakmakla yükümlüydüler. Nitekim kadının asıl görevi ihtilâflara bakmak ve onları karara bağlayıp icra ve infaz etmektir (Atar, 2014: 339). Bu amaçla her kaza merkezinde bir şeri'at mahkemesi bulunurdu. Kadıların yanında asker ve zabtiye birliklerini temsil eden *subaşılar* yahut *muhtesipler* de kendilerine verilen yetkiler çerçevesinde ceza vermek hakkına sahiptiler. (İnalçık, 2001: 148). Kadılar şeyhülislama bağlı olup, şeyhülislam aynı zamanda kadıların kararına karşı yapılan itirazlara bakarlardı.

Osmanlı hukuk tarihine genel itibariyle bakıldığında Batılılaşma / modernleşme dönemine kadar devam eden süreçte klasik yapı büyük ölçüde muhafaza edilmiştir. Daha çok *meclis-i şer'* veya *mahfil-i şer'* olarak isimlendirilen klasik Osmanlı mahkemesi Tanzimat'a kadar tek hâkimli ve esas itibariyle tek dereceli idi. (Aydın, 2014: 341).

1.1. Kadıların Eğitimi, Tayinleri Ve Görev Süreleri

Kadılar ilk zamanlarda halife, sonra valiler ve daha sonra da merkezdeki *kâdi 'ül'-kudat* tarafından tayin edilmekteydi. Bir kadıda aranan özelliklerin başında mükemmel bir şer'i hukuk bilgisi gelmekteydi. Ne var ki bu özelliklere sahip kimselere o dönemde rastlamak çok mümkün olmadığından, zamanla yeterli seviyede bir hukuk bilgisinden ziyade kişisel yeteneklere sahip olması yeterli görülerek, hukuk bilgisi ikinci sırada aranır duruma gelindi (Ortaylı, 1994b: 8-9).

Kadı olacak kişilerde aranan özellikler arasında hukuki ehliyet ve muamele kabiliyetine sahip olması, temyiz kudretine sahip olması, iman sahibi, adil olma, reşit olma, erkek olma ve yeterli derecede hukuk bilgisine sahip olma gibi özellikler aranmaktaydı. Aklını ve temyiz kabiliyetini kaybetmesi, kör, sağır, dilsiz olması, kararlarında taraflı olması, ibadeti terk etmesi, yolsuzluğa bulaşması veya bilgisizliğinin ortaya çıkması gibi durumlarda görevdeki kadı azledilirdi (Ortaylı, 1977c: 118-119).

Kadı olmak için sadece kişisel özellikler yeterli olmayıp, çok iyi bir eğitim görmek şarttı. Medrese eğitimi olmayanların kadılık yapması mümkün değildi. Yani bir kadı adayının diğer ehl-i şer mensupları gibi medrese eğitimini tamamlaması mecburi idi (Arık, 1997: 2).

Kadılar, medrese eğitimi görüp icazet aldıktan sonra mülâzemet edenler arasından tayin edilirdi. Medreseden çıkıp kazasker divanına mülâzemet edenler, şayet müderris olmak istemeyip kadı olmak isterlerse doğrudan doğruya kaza kadılıklarına tâyin edilebilecekleri gibi bir müddet daha müderrislik yaptıktan sonra yine kadı olmak isterlerse müderrisliklerinin derecesine göre kaza, sancak veya eyaletlerden birinin kaza kadısı olurlardı (Uzunçarşılı, 1988: 87).

İlk dönemlerde kadı seçimi yapılacağı zaman kadı adayları padişahın önünde imtihan olurlardı. Bu uygulama 18. yy. başlarında terk edildi ve adaylar kazasker önünde imtihan olmaya başladılar. İmtihanda başarılı olup kadı olamaya hak kazananlar şeyhülislama bildirilmekte ve onun onayı ile padişah tarafından bu kişiler için *Fermân-ı Alî* düzenlenmekteydi (Arık, 1997: 6).

Kadınların görev süreleri değişiklik gösterebilmekteydi. Kaza kadınlarının görev süreleri genelde yirmi ay, mevleviyet derecesindekilerin ise bir yıl idi. Ancak 16. yy. ortalarında bu süre yaklaşık iki yıldır. (Ortaylı, 1977c: 120-121). Medreselerden mezun olupta kadılık yapmak isteyenlerin sayıları artınca, bekleyenlerin önlerini açmak için görev süresinin kısaldığı anlaşılmaktadır.

1.2. Kadınların Görevleri ve Yardımcıları

Kadınların görev ve yetki alanları oldukça genişti. Bir kazadaki her türlü hukuki, askeri, beledi ve örfi görevler kadının yetki ve sorumluluğundaydı. Örneğin beledi hizmetlerin yürütülmesi, çarşı-pazar düzeninin sağlanması, narh belirleme, her türlü noterlik işlemleri, avarızhane vergisi, nüzul, sürsat, kürekçi bedellerinin toplanması, sefere çıkacak ordunun iaşesinin temin edilmesi, kaza genelindeki vakıfların, tımarların ve örf yetkililerinin denetlenmesi gibi görevler tamamen kadı ve yardımcıları eliyle yerine getirilmekteydi. Zira kadının padişaha doğrudan arz yetkisi olduğu için padişahın başka kimseden emir almaz ve adaleti temsil ettiği için ondan başka kimseye hesap vermezdi.

Kadınlar işlerin yoğun olduğu yerlerde kendilerine kadılık vasıflarına haiz olan kişilerden vekiller seçebilirdi. Bunlara *naib* denirdi (Ekinci, 2005: 418). Naib, kadınların görevlerini yerine getirirken en önemli yardımcısı konumundaydı. Büyük şehirlerde birden çok kadı naibi olabilirdi. Naibler kadı adına uzak yerlere gidip soruşturma yaparlardı. Kadının bazı nedenlerden dolayı iş görememesi durumunda onu temsil eder ve adına hüküm verebilirlerdi (Akbulut, 2000: 227). Kadı, kaza dairesi içindeki küçük ünitelerin yani her nahiyenin başına bir naib tayin ederdi. Naib, kendi bölgesi dâhilinde bağlı olduğu kadı adına görevlerini yerine getirirdi. Ancak bu konuda hiyerarşik denetim ve yetki üstünlüğü daima kadıda bulunurdu. Kadı, naib tayin ederken genelde o mahallin ulemasından olanları seçerdi. Bunlar o yerin medreselerinden icazet almış kişilerindedi (Ortaylı, 1994b: 30-31).

Naibler kadı adına onun görevlerini yürütürlerdi. Görevlerinin başlıcaları davalara bakmak, gerektiğinde keşfe çıkmaktı. Fakat mülki otorite olup olmadıkları, kadının yetki alanına giren her işlemi icraya yetkili olup olmadıkları belirsizdir. Sicillerde naiblerin

normal davalar dışında katl, hırsızlık gibi olaylarda keşifle görevlendirildiklerine dair birçok belgeye rastlanmaktadır (Ortaylı, 1976d: 98-99).

Kadının yanında ve mahkemenin işleyişindeki en önemli yardımcısı *kâtipti*. Yetki ve vazifeleri arasında en önemlisi dava ve şahit ifadelerini kaydetmekti. Bunun dışında mahkeme sicillerinin saklanması ve düzgün tutulmasından da sorumluydu. Mahkeme ile alakalı yazışmaları yürütmek, merkezden gelen fermanları, iltizam beratlarını kaydetmek, vakfiye, hüccet, itakname gibi belgeleri düzenleyip saklamakta yine kâtiplerin görevleri arasındaydı. Kâtipler bu işler için müracaatçılardan belirli bir ücret talep ederlerdi (Ortaylı, 1977e: 257).

Mahkemenin adli polis fonksiyonuyla yükümlü memuru ise *muhzır* idi. Görevi davaların taraflarını mahkemeye celb etmektir (Ortaylı, 1977e: 258). Adli alanda kadıya yardımcı olan diğer bir grup da *şuhudü'l-hâl* veya *şuhudü'l-udül* diye tabir edilen, bilirkişi veya jüri olarak adlandırabilecek kimselerdi. *Müftü*'de kadının yardımcılarında birisiydi. Müftü, şeriatı iyi bilen ve verilecek hükümlerin şer'e uygun olup olmadığını kontrol ederdi (Arık, 1997: 23-24).

Osmanlı şehirlerinde, şeriat adamı olarak kadı mahkeme görevlilerinin dışında diğer görevlilerle de işbirliği içindeydi. Şehrin yönetimi, asayiş, üretimin ve pazar yerlerinin kontrolü, esnaf loncalarının denetimi, narh ve fiyat kontrolü, vakıfların kontrolü, okul ve camilerin denetimi gibi pek çok görevi yerine getiren kadının tüm bu görevlerde kendisine yardım eden başka memurları vardı (Ortaylı, 1976d: 100).

Bunlardan birisi *subaşı*dır. Subaşı, Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarında merkezden atanırdı. 16. asrın sonlarından itibaren beylerbeyi ve sancakbeyi tarafından onlara bağlı bir memur olarak tayin edilmeye başlandı (Ortaylı, 1994b: 34). Subaşı, kadının başında bulunduğu yönetim biriminin asayiş ve güvenliğinin sağlanmasında en önemli yardımcılardan birisiydi (Arık, 1997: 28) ve başlıca iki görevi vardı. Birincisi *bad-ı heva* adı altında toplanan *cürm-ü cinayet*, *niyabet*, *resmi-i arusane* gibi vergileri toplamaktı. İkinci görevi ise bu mali göreve ilişkin olarak kolluk görevini yerine getirmektir. Bunun dışında ehl-i örf mensubu olan *subaşı*, kadının hükümlerini ve merkezden gelen emirlerin uygulanmasını sağlamak, suçları önlemek ve suç işleyenleri

takip edip yakalamak, kovuşturmak ve kadının suçlu görüp hüküm verdiklerini cezalandırmak gibi görevleri de yerine getirmekteydi. Dolayısıyla subaşı bir anlamda adli zabıta, diğer anlamda en yüksek emniyet görevlilerinden biri ve infaz memuru olarak Osmanlı kadısının en başta gelen yardımcısıydı (Ortaylı, 1994b: 34-35).

Subaşların emrinde bulunan *asesbaşı* ve *asesleri* de kadınların yardımcısı olarak saymak mümkündür. Bunlar subaşının emrinde bulunmakla beraber, görevlendirilmeleri sancak beyleri tarafından yapılıyordu. Sonradan bunlara *yasakçı* denilmiştir. Bir anlamda gece bekçisi olan asesler görevleri karşılığında dükkânlardan, evlerden, diğer korunması gereken yerlerin sahiplerinden belirli bir aidat alırlardı ki, ücretleri bunlardan ibaretti. Subaşlar gibi aseslerin de görevi asayişin temin etmek ve çıkan olaylarda suçluları yakalayıp mahkemeye sevk etmektir (Arık, 1997: 30-31).

Beylerbeyi, sancakbeyi ve kadının denetimi altında şehrin iç kalesinin savunma ve inzibatından sorumlu olan *dizdar* ve *kale erlerini* de kadının yardımcısı olan ehl-i örf arasında sayabiliriz. Buraya kadar saydığımız örf ehli dışında kadının esnaf ileri gelenleri, ayan ve eşraf ile de teması bulunurdu. Bu gruplar nezdinde önemli yardımcılara sahipti (Ortaylı, 1976d: 101) Narh tespitinde de esnaf ve ahalinin ileri gelenleri kadıya yardımcı oluyordu (Ortaylı, 1994b: 37).

Osmanlılar'da *ihtisab ağası* adıyla da bilinen *muhtesip* yine kadının belediye işlerinde en önemli yardımcısıydı. Muhtesip ihtisap kanunlarını uygulayan bir görevli olup, çarşı-Pazar düzeninde günlük hayatın bazı kısımlarına kadar geniş bir yelpazede kadıya yardımcı olurdu. İhtisap müessesesinin temeli, Kur'an' daki *emr-bi'l ma'ruf ve nehy a'nîl-münker* esasına dayanmaktaydı. Bu müessesenin başında bulunan muhtesib, İslam dininin hoş karşılamayıp, çirkin gördüğü her türlü kötülüğü yani münkeri, ortadan kaldırmaya çalışırdı. Bu sebeple İhtisap müessesesi bir bakıma şeriata uygun hareket edilmesini sağlardı. (Erdoğan, 2000:133). Kadı üzerine düşen sorumlulukların büyük bir kısmını, özellikle kontrol denetleme ve ceza verme meselelerinde loncaları ilgilendiren bütün işleri direkt olarak yardımcısı konumunda bulunan muhtesibe devrederdi (Arık, 1997: 36). Muhtesib, ihtisap vergisini topladığı için bu yönüyle maliyeyi ilgilendirirken, aynı zamanda sanat ve ticaret hayatını düzenleyen bir görevli idi (Erdoğan, 2000: 134). Kadı ile muhtesibin önemli bir vazifesi de para rayicine özen göstermek ve alışverişin bu

rayiç üzerinden yapılmasını gözetmekti. Bu denetim ve gözetimi asıl yürüten muhtesipti. Bunlara ek olarak muhtesibin başlıca görevi iâşe maddelerine narh koymak ve bunun tatbikini sağlamaktı (Ortaylı, 1994b: 39).

Yine kadının ordunun iâşe ihtiyaçlarının karşılanması, yol ve konaklama tesislerini önceden kontrol ve toplanan verginin orduya gönderilmesi gibi vazifeleri vardı. Kentlerdeki iâşe kıtlığının giderilmesi, istifçilik ve karaborsacılık gibi yolsuzluklara engellenmesi (Ortaylı, 1994b: 41-42), rayiçten fazla sikke değişiminin önlenmesi, tedavülde kalp veya kırkık sikke bulundurulmaması ve bu gibi işlere başvuranların cezalandırması da kadının görevleri arasındaydı (Arık, 1997: 45). Bunlardan başka kadılar kendi bölgelerine tayin ettikleri naiplerini denetlemekle yükümlüydüler (Ortaylı, 1976d: 106-107).

Vakfiyelerin nizamı ve sicile kaydı, vakfiye şartlarına göre müteveli, nazır, cabi, imam, seyyid, müezzin, hatip, vaiz vb. dini görevlilerin tayin ve azilleri, bunların devlet gelirlerinden ödenek almaları ve bunun için gerekli arzların divana yazılarak tevcih beratlarının getirilmesi de kadıların yetkileri arasında bulunuyordu (Arık, 1997: 50). Kadının yetkileri arasında tımar ve arazi davalarını sonuçlandırmakta vardı. Davalarda şer'î bir konuyu müftüye sorabilirdi. Ancak örfî davalarda örfî mevzuatın gereğiyle hüküm vermek zorundaydı. Ayrıca miras işlerinde de kadılara başvurulur, evlenme-boşanma ve evlat edinme işleri onlar tarafından görülür, tapu arazi, emlak, alım-satım gibi işler kadı huzurunda sicile kaydedilerek resmiyet kazanırdı.

Kadı İslam cemaatinin hâkimi durumunda olduğundan davayı camilerde görmekteydi. Ancak mahkemenin camide kurulması gibi kesin bir kural ve zorunluluk yoktu. Amaç mahkemenin Müslümanların kolay ulaşabilecekleri yerlerde kurulmasıydı. (Ortaylı, 1994b: 49-50). Cami dışında genellikle kadı kendi evini mahkeme olarak kullanırdı (Ortaylı, 1977e: 247).

1.3. Kadıların Yargılama Usulü ve Sınırlılıkları

İslam hukuku gereğince mahkemede diğer fukahanın ve dinleyicilerin hazır bulunması ana prensipti. İslam hukukçularının umumi kanısına göre açıkta cereyan etmeyen bir duruşma şaibeliydi. Meşveret sistemi de temelde İslam hukukunun temel kurumlarından biri yani *ifta* ile biçimlenmişti.

Kadı kendisine müracaat eden ve aralarında anlaşmazlık olanlara hakemlik eden kişiydi. İcra ve infaz kudreti olmadan kanuna göre hükmederdi. Bu nedenle kararlarını tek başına vermesi gerekiyordu (Ortaylı, 1994b: 52).

Kadının duruşması halka açık olmalıydı. Başlangıçta cami bunun için mahkeme yeri olarak seçilmişti. Eğer başka bir binada yargılama yapılıyorsa kapı açık tutulmalıydı. Şayet Kadı'nın evi mahkeme ise evinin kapısını açık tutmalıydı. Kadı duruşma için istediği günleri seçmekte özgürdü. Ayrıca kadınlar için ayrı bir gün belirlerdi ya da onları erkeklerden daha önce mahkemeye alırdı.

Osmanlı mahkemelerinin işleyişinde mahkemenin sürekli açık olması usulü benimsenmişti. Mahkeme esasta gece gündüz müracaata açık olmalıydı ve özellikle örf ehlinin ani müracaatı geri çevrilemezdi. Yine mahkemelerde duruşmaların halka açık olduğu *sicill-î mahfuz* olarak tabir edilen zabıt defterlerinde her kaydın altında o dava ile alakalı bir takım kişilerin isimlerinin yazılı olmasından anlaşılmaktadır (Ortaylı, 1977e: 248).

Osmanlı kadısı yargılamayı Hanefi mezhebinin kurallarına göre yapardı. Fakat davacı davasını diğer üç mezhepten birinin ahkâmına ve içtihadına göre bakılmasını isterse kadı, buna uymak zorundaydı.

Kadı duruşmada hazır bulunmayan taraf hakkında bir hüküm veremezdi. Böyle bir durumda taraflardan birisi adına vekilinin hazır olması gerekliydi. Kadı kendisine müracaat edilip, davayı görmek istediğinde evvela davacıyı dinler; sonra davalıyı dinler, daha sonra da davalıya davacının iddiasıyla ilgili sorular sorardı. Eğer davalı müddeinin iddiasını kabul ederse karar aşamasına geçilir ve mesele sonuca kavuşurdu. Eğer davalı iddiayı reddederse bu takdirde kadı davacıdan iddiasını ispatlamasını isterdi. Davacı

iddiasını ispat babında hukuki delil getiremez veya lehine şahitler bulamazsa, onun talebi üzerine kadı davalıya yemin etmesini teklif ederdi. Eğer davalı yemin ederse dava düşerdi. Eğer yemin etmeyi reddederse o takdirde hüküm davacı lehine verilirdi (Ortaylı, 1994b: 56-57).

Şeriye sicillerinden anlaşıldığı kadarıyla Osmanlı yargılama usulü oldukça basit ve İslam hukukunun bu konudaki kurallarıyla oldukça uyumlu görülmektedir. Bir Müslüman yargılandığı zaman, genellikle iki müslüman erkek şahidin getirdiği delil kabul edilirdi. Bir zimminin ispat vasıtası, muayyen istisnalar hariç sadece diğer bir zimmiye veya bir müstemene karşı kabul edilirdi. Kadı, ifadelerini almadan önce şahitlerin iyi hal ve ahlak sahibi olup olmadıklarını tespit etmekle yükümlüydü (Ortaylı, 1977e: 252-253). Ancak mahkemede yalancı şahitlik vakalarına da rastlanıldığı için kadı şahit ifadelerini dikkatle değerlendirirdi (Arık, 1997: 18).

Şahadet konusunda dikkate değer bir diğer kurum da *nakl-i şahadet*tir. Bu kavram bir mahkemede saptanan ve kabul edilen şahadetin bir ispat vasıtası olarak, bir başka mahkemeye getirilmesiydi. Kadı bunu kabul ettiği zaman ne davacı ne de davalı bunun reddini talep edemezdi (Ortaylı, 1977e: 252-253). Kadı ispat vasıtası olarak yalnızca şahitlerin şahitliği ile yetinmezdi. Gerektiği zaman keşif de yapabiliirdi.

Kadı'nın hükümlerinin kesin ve açık olması gerekirdi. Bu hüküm hiçbir münakaşa niza ve yorum farklılığı göstermeyecek kadar açık olmalıydı. Verdiği hüküm hemen zapta geçirilip sicile kayıt edilirdi. Bu konudaki genel İslami uygulama, Osmanlı mahkemelerince de aynı şekilde yerine getirilmiştir (Ortaylı, 1994b: 60).

Osmanlıda mahkemelerin bağımsızlığına önem verilmiştir. Kadı mahkemesi hükümlerinin, ehl-i örf ve hatta sultanın emirlerinden bile bağımsız olmasına dayanan ve Osmanlı hukuk sisteminin temellerinden biri olan bir prensipti. Hukuk davalarında sultanın bile kadı hükmünü kabul etmesi mecburi idi. Yine kadı hükmü olmaksızın hiçbir fert ehl-i örf tarafından cezalandırılmazdı. Yargılama olmadan ve kadı hükmü olmaksızın hiç kimse kendi adına adaleti yerine getiremezdi. Yine infaz hiçbir şekilde kadı hükmü olmaksızın, yapılamazdı (Ortaylı, 1977e: 255).

1.4. Tanzimat Arifesinde Kadılık ve Naiblik Kurumundaki Yapısal Değişiklikler

Şer'îye mahkemeleri Osmanlı devletinin başlangıcından Tanzimat dönemine kadar uzun yıllar boyunca her çeşit hukuki anlaşmazlıkların çözüldüğü bir başvuru makamı olmuştur. Ancak 16. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren Osmanlı müesseselerinde başlayan yozlaşma ve çöküntü hali doğal olarak kadılık kurumu ve yargı mekanizmasını da önemli ölçüde etkilemiştir. Özellikle Osmanlı medreselerindeki eğitim-öğretim düzeninin bozlamasıyla birlikte yeterli eğitimi almadan mezun olan ve klasik dönemdeki ile mukayese edilemeyecek kadar düşük profildeki kişilerin kadılık ve naiplik görevlerine getirilmeleri, 17. yüzyılda birde bu kişilere *arपालık* adıyla yeni kaza merkezlerinin bağlanması sonucu kadılık ve yargı kurumu bir daha onarılamaz derecede tahribata uğramıştır.

Muhtelif zamanlarda devletin içinde bulunduğu çıkmazdan kurtarılması için alınan önlemler içerisinde kadılık ve adalet mekanizmasına sıkça atıfta bulunulması durumun vahim bir hal aldığı göstermektedir. Nitekim kadılık ve yargı alanında iyileştirmeler yapılmasına yönelik çeşitli önlemler alınmışsa da bunlar yetersiz kalmıştır. Özellikle 17. yüzyıldan itibaren yayınlanan adaletnameler ve fermanlarla adalet dağıtmakla yükümlü görevliler sıklıkla uyarılmış ve görevleri hatırlatılmış olmasına rağmen, beklenen sonuç istenilen düzeyde elde edilememiştir. Nihayet III. Selim'in tahta geçmesiyle başlayan değişim ve yeniden yapılanma sürecinde kadılık kurumu üzerinde de bir takım tasarruflarda bulunulmuştur. Örneğin ulema sınıfının önde gelenleriyle toplantılar yapılmış, kadı ve naiplerin durumları ele alınmış, Rumeli ve Anadolu kazaskerleri gibi üst düzey görevlilerin görüş ve teklifleri alındıktan sonra bozulmaya yüz tutmuş adalet mekanizmasına yeniden işlerlik kazandırmak için fermanlar yayınlanmıştır. III. Selim döneminde yayınlanan fermanların kadı, naip ve yargı ile ilgili kısımları incelendiğinde özetle; halka zulmettikleri, rüşvet aldıkları ve adil karar vermedikleri ispat edilen kadıların görevden alınmaları, her kadının atandığı kendi kaza bölgesine gitmeleri, adaletli olmaları, fakirleri korumaları, hak ve hukuktan ayrılmamaları gibi konularda tenbih edildikleri görülmektedir (Feyzioğlu ve Kılıç, 2005: 37).

Bunun dışında yine III. Selim döneminde Anadolu ve Rumeli taraflarına gönderilen adalet emirlerinde kadıların devletin takdir ettiği ücretin dışında, yaptıkları

işlemden herhangi bir ücreti fazladan almamaları, kurallara uymayan kadıların sadece görevden alınmakla kalmayıp ayrıca cezalandırılacakları, halkın onayı ile taşra merkezlerine atanacak şehir kethüdası gibi görevlilerin tayini v.s. gibi görevlilerin seçimlerine müdahalede bulunmamaları konularında da yine çeşitli hatırlatmalarda bulunmaktadır (Feyzioğlu ve Kılıç, 2005: 3).

III. Selim döneminde ulema sınıfının eksiklilerinin giderilmesi ve bu eksikliklerin kadılık kurumu üzerindeki olumsuz sonuçlarının telafisine yönelik 1789, 1792, 1793, 1798 ve 1802³ yıllarında ard arda fermanların yayınlanması kadılık ve adalet mekanizmasındaki bozulmanın boyutunu ve buna karşın devletin bu durumu düzeltmeye yönelik ne kadar kararlı bir tutum sergilediğini göstermesi bakımından önemlidir.

III. Selim ve II. Mahmut dönemlerinde kadılıkla birlikte üzerinde durulan önemli konulardan biri de “arpalık”lardır. Yüksek devlet memurluklarında bulunan çeşitli görevlilere ek gelir olarak tahsis edilen arpalıklar, ulema için de verilmekteydi. Kendilerine arpalık verilen ulema genellikle arpalıklarının bulunduğu yere gitmez, oradaki işlere kendi adına atadığı bir arpalık naibi bakardı (Baltacı, 1991: 393). Ancak bu durum zamanla suistimal edilmiş liyakatten çok yeterli parayı verene iltizam edilmiştir. İşte söz konusu dönemde yayınlanan fermanlarda arpalıkların kadılar tarafından geliş güzel kişilere değil şeriat işlerini bilen, dindar, adil, sağlıklı ve kısaca adalet dağıtabilme karakterine sahip kişilere tevdi edilmesi hususları sıkça vurgulanmıştır. Ancak görülen o ki tüm bu uyarılara rağmen arpalıkların naiplere iltizamında yapılan usulsüzlüklerin önüne geçilememiştir. 1792 tarihli bir fermandan anlaşıldığına göre hala naip atamalarında liyakat yerine bedelini ödemek şartıyla her kesimden insan naip atanabilmekteydi. Söz konusu fermanda aşçı, kaftan ağası ve hizmetkâr gibi kişilere naiplik verilmemesi yönünde uyarılarda bulunmaktadır (Feyzioğlu ve Kılıç, 2005: 37).

Görüldüğü gibi uyarılara rağmen kadı ve naip atamalarındaki alışkanlıkların hala devam ettiği ehliyetsiz kimselerin adalet kurumunda görev aldığı ve bunun önüne geçmek için belirli aralıklarla fermanlar yayınlanmış olmasına rağmen bu kötü alışkanlıkların önüne geçilememiştir. Nitekim 1802'deki bir fermanda kadı ve naiplerin

---

³ Bu fermanların ayrıntıları için bkz. (Feyzioğlu ve Kılıç, 2005: 37-40).

görevli buldukları yörenin ileri gelenleriyle anlaşarak merkezden gönderilen yöneticilere tavır aldıkları, bazı bölgelerde bunların kışkırtmalarının ayaklanmalara yol açtığı, bunun önüne geçmek için; kadıların yönetim işlerine karışmamaları, yalnız adaleti ilgilendiren konulara eğilmeleri isteniyordu. Böylece III. Selim, ilk kez açıkça kadı ve naiplerin yönetimi ilgilendiren işlere karışmamalarını istemiş, buna rağmen uzun yıllardır süren uygulama ve alışkanlıkları yıkamamıştır. Bu durum olduğu yolsuzluk ve şikâyetlerin II. Mahmut döneminde de devam etmesinden anlaşılmaktadır (Feyzioğlu ve Kılıç, 2005: 41).

II. Mahmut dönemine gelindiğinde kadılık ve adalet mekanizmasındaki kötü gidişatı engellemeye yönelik yayınlanan fermanlar da göze çarpan ortak özellik, yine kadı ve naip atamalarında yapılan yolsuzluklar, rüşvet ve iltimas ile bunların bertaraf edilmesi için alınması gereken tedbirlerdir. Bu dönemin en büyük özelliklerinden biri İmparatorluk genelinde köklü düzenlemelere gidilirken hukuk alanında da bazı yenilikler yapılarak kadı ve naiplerin sadece şeriatla ve adalet dağıtmakla yetkilendirilmeleri ve bunun dışındaki görevlerinden mümkün olduğunca arındırılmalarıdır. Örneğin önce İstanbul'da daha sonra eyalet ve sancak merkezlerinde ihtisap işlerinin kadılıklardan alınması, nüfus sayım işlemlerinin yine kadılıklardan alınıp muhtarlıklara ve defter nazırlıklarına bırakılması vesaire gibi uygulamalar bu amaca yöneliktir.

Kadılık kurumunun ıslah edilmesi için II. Mahmut döneminde 1815, 1834 ve 1838 yıllarında çeşitli emir ve fermanlar yayınlanmıştır. Bu fermanlar genel olarak incelendiğinde kadıların içinde buldukları vahim durumlardan bahsedildiği görülmektedir.⁴ Kadıların hediye ve bahşiş adı altında rüşvet aldıkları, *ücret-i kassamiye*, *katibiyye* ve *huddamiye* gibi ekstra işlem ücretleri aldıkları, kendi namlarına atadıkları naipleri sık sık değiştirdikleri, her yeni atadıkları naip için ayrı ayrı para alarak bunu bir kazanç kapısına dönüştürdükleri, aldıkları kararların birbirine uymadığı, haklıyı haksızı ayırt etmeden karar verdikleri gibi pek çok husus bu fermanlarda dile getirilmektedir. Tüm bu olumsuzlukların sebebi olarak adalet dağıtmakla görevli kadı ve naiplerin yetersiz olduğu fikri ağırlık kazanmış olacak ki, II. Mahmut şeriat hizmetine girecekler için sınav usulünü şart koşmuştur. Bu sınavın kimler tarafından ve nasıl yapılacağı

---

⁴ Bu fermanların ayrıntıları için bkz. (Feyzioğlu ve Kılıç, 2005: 42-45).

ayrıntılılarıyla belirlenmiş olup, kadıların bu sınavlardan elde edecekleri derecelere göre uygun bir kazaya atanmaları kural haline getirilmiştir. Dolayısıyla *yeterlilik belgesine* sahip olmayanların kadılık ve naiplik isteğinde bulunmalarının önüne geçilmek istenmişse de beklenen sonuca ulaşılamamıştır. 1838'den önce *Tarik-i İlmiyye'ye Dair Ceza Kanunnamesi* adı ile geniş içerikli bir yasa çıkarılarak kadılık müessesine yeni bir düzen verilmiştir. Bu ceza kanunnamesi ilmiye zümresine yapılan ağır bir ihtar niteliği taşımaktadır. Kanun Mayıs sonlarında birer nüshası bütün vilayet ve sancak merkezlerine gönderilerek yürürlüğe girmiştir. Adında da anlaşılacağı üzere ilmiye sınıfında bulunan bilhassa kadılara mahsus suçlar ve bunların cezaları tayin edilmiş, özellikle rüşvet üzerinde durulmuştur. Ayrıca kadı ve naip tayinlerinde takip edilecek usul ve yapılacak imtihan hakkında da hükümler getirilmiştir (Çadırcı, 1981: 142). Yapılan bu düzenleme ile ayrıca kadıların resmi toplantı ve divanlarda giyecekleri kılık ve kıyafetleri üzerine bazı yeni uygulamalar konulmuş, bunların dışında kadıların sadece şeriat ve adalet dağıtmalarını temin için fazladan görevlerinin neredeyse tamamına yakını yeni ihdas olunan diğer kurumlara bırakılmıştır.

2. Şer'iyeye Sicilleri

Toplum hayatıyla ilgili olan tüm hukuki vakaları, kadıların verdikleri kararları ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kaynakları içeren defterlere *şer'iyeye sicilleri* denir. Genellikle bu defterlerden *Mahkeme Sicilleri* veya *Mahkeme Kayıtları* ismiyle bahsedilmektedir (Gedikli, 2007: 73).

Şer'i mahkemelerce düzenlenen hüccet, ilam ve benzeri her türlü şer'i durumlar bu defterlere kaydedilmekteydi. Kadıların mahkemede mutlaka bir mahkeme defteri bulundurmaları ve mahkemede işlem gören her türlü dava kayıtları ile üst makamlardan gönderilen belgelerin suretlerinin bu defterlerde muhafaza etmeleri mecburi idi. Ayrıca bir kadının göreve başladığında ilk işi, adını ve vazifeye başladığı tarihi bu defterin ilk sayfasına yazmaktı. Vazifesi sona erince de defteri bizzat kendisi veya yardımcılar aracılığıyla kendinden sonra gelen kadıya devir ve teslim etmek zorundaydı.

Kendiliğinden teslim etmediği takdirde bir sonraki kadı, sicil defterlerini bir önceki kadıdan resmi olarak istemekle yükümlüydü.

Şer'i Sicillerdeki kayıtlar belli bir kurala göre düzenlenmekte ve sicile geçirilmekteydi. Bu kayıt şekline *sakk-ı şer'i usulü* denilmektedir. Ayrıca sicile kayıt edilen ve şahısları ilgilendiren davalar hakkında yapılan işlemin bir suretinin taraflara verilmesi de bir kuraldı.

Genel olarak bakıldığında şer'iyeye sicillerindeki kayıtlı belgeler üç temel gruba ayrılmaktadır. Bunlar;

1. Devlet merkezinden gelen tüm ferman, emir ve tebliğler,
2. Kadı tarafından verilmiş olan hükümler,
3. Resmiyete geçirilmesi istenen vakıf, hibe, şehadet, vekâlet, veraset gibi konulara ait belgelerdir.

Genellikle defterin bir kısmı mahalli olaylara (evlenme-boşanma, alım-satım, nafaka, vakıf, hibe, cinayet, cürüm vb.) ayrılmıştır ki bu kısma *Sicill-i Mahfûz* denilmektedir. Defterin diğer tarafı ise merkezden veya civardaki bir üst makamdan gelen ferman, emir, buruldu, berat, mektup gibi resmi nitelikli belgelere ayrılmıştır. Bu kısma ise *Sicill-i Mahfûz Defterlu* denilmektedir (Öztürk, 1992: 74-75).

Şer'iyeye Sicilleri bir veya birkaç yılın olaylarını içerebilmekteydi. Bütün sicil defterlerinin başında genellikle *dibace* adı verilen bir giriş kısmı yer almaktaydı. Burada şer'i hükümlere ve bunları emreden eden Allah'a ve Peygambere saygı arz edilmekte, daha sonra sicili tutan kadının ismi ve vazife unvanı kaydedilmekteydi. Yine çoğu zaman sicili tutacak kadının tayin beratı veya buyruldu da defterin başına yazılmaktaydı. Her kadı değişikliğinde bu dibacenin de değiştiği, ancak kullanılan üslubun değişmediği görülmektedir. Buna rağmen şer'iyeye sicilleri ile ilgili yapılan pekçok çalışmada belirtildiği üzere özellikle son dönemlerdeki defterlerin giriş kısmında dibace ve tayin beratlarına rastlanılmamaktadır.

İçtimai, iktisadi, idari ve hukuki hemen her alanda çok zengin bilgiler ihtiva eden şer'iyeye sicilleri pekçok akademik çalışmaya kaynaklık etmiş ve siciller üzerine yapılan

bu çalışmalar sonucunda, genel ve yerel anlamda sosyal ve ekonomik hayatın hemen her alanı hakkında detaylı bilgiler ortaya konulmuştur. Özellikle mahalli tarih araştırmalarının vaz geçilmez kaynakları olan şer'iyeye sicilleri hala eski önemini korumakta ve bu defterlere dayalı çok değerli yerel çalışmalar hala yapılmaktadır.

2.1. Şer'iyeye Sicillerindeki Belge Çeşitleri

2.1.1. Kadılar Tarafından Kaleme Alınan Belgeler

2.1.1.1. Hüccet

Lügatta senet, vesika, delil anlamına gelen hüccet, şeriat mahkemesinden verilen bir hak veya sahiplik gösteren resmi belgedir (Devellioğlu, 2010: 445). Hüccetin şer'iyeye sicillerindeki anlamı ise kadının kararını içermeyen, taraflardan birinin ikrarını ve diğerinin bu ikrarı tasdikini içeren ve üst tarafında bunu düzenleyen kadının mühür ve imzasını taşıyan yazılı belge demektir. Tanzimat'tan sonraki Osmanlı mevzuatında *hüccet* kelimesi yerine *senet* tabiri kullanılmıştır (Akgündüz, 2009b: 28). Ayrıca kadıların, idari alandaki ve alt makamlarda bulunan görevlilerin yazılarına çok benzeyen, resmi yazılarına huruf, vesika, kitap, kâğıt, varaka denildiği halde şer'i ve kazaî alandaki resmi yazılarına da *hüccet* denirdi (Gökbilgin, 1992: 111). Hüccetler, çok çeşitli konuların tespiti için tertip edilmiş olup, kadılar tarafından tanzim edilen bir nevi noterlik belgeleri olarak da kabul edilebilir (Kütükoğlu, 1994: 350).

İslam hukukunda çeşitli yaptırımlar çokça uygulandığından dolayı, şer'i açıdan kesin delille sabit olan hukuki bir durum mahkemeye taşınmazdı. İşte bir mahkemenin hüccet düzenleyip ilgilinin eline vermesi ve bir nüshasını da sicil defterine kaydetmesi demek, o konuda bazı istisnai durumların dışında hukuki çekişmenin vaki olamayacağı ve olsa da mahkemenin hücceti elinde bulduranın lehine karar vereceği anlamını taşırdı. Şer'i mahkemelerde verilen hüccet, hüccet konusu hukuki meselede karşı taraf aleyhine verilmiş bir karar niteliğindedir (Akgündüz, 2009b:28).

Hüccetler, kadı huzurunda tesbiti yaptıran kişinin eline verildikten sonra sicile de işlenirdi. Yani bir konu hakkında iki hüccet metni düzenlenirdi. Bunun dışında sicillerde

vasiyet, alım satım, borç, nafaka, vekâlet, kira, kefalet, şehadet, ferağ, rüşdün ispatı, nezir, hibe, keşif, sulh, irsaliye, vs. konularda çeşitli hüccet çeşitleri yer almaktadır (Kütükoğlu, 1994: 350).

Hüccetler belli bir yazım üslubuna göre düzenlenmekteydi. Mesela taraflara verilen hüccetlerin üst kısmında hücceti veren kadının mührü ve imzası bulunurdu. Tarafların isim ve adresleri her türlü kuşkuyu ortadan kaldıracak şekilde açıklanırdı. Hüccetin konusunu oluşturan mesele veya mal, bütün ayrıntısıyla anlatılırdı. Hukuki işlemin şekli, koşulları ve varsa teslim ve alma işlemleri beyan edilirdi. İkrarda bulunan tarafın karşı tarafı akladığı ve konunun dava ve çekişme konusu yapılmayacağı teyiden belirtilirdi. Hüccetlerin sonunda tarih, gün, ay, yıl ve bazen de günün belirli bir dilimi mutlaka zikredilir. Hüccetin alt tarafına Şuhudül Hâl olanların isimleri ve unvanları kaydedilirdi (Akgündüz, 2009b:29).

1.1.1.2. İ'lam

İ'lam Arapça *ilm* kökünden gelmekte olup, anlamı *anlatma, bildirme* demektir. Hukuk terimi olarak ise i'lam, bir davanın mahkemece nasıl bir hükme bağlandığını gösteren belgeyi ifade eder. Ancak, Osmanlı diplomatiğinde kadıların şer'i mahkemeye intikal eden bir davanın kararının tasdikini temin maksadıyla şeyhülislamlığa veya her hangi bir konuda bilgi vermek amacıyla üst makamlara yazdıkları resmi yazılar için de i'lam tabiri kullanılmıştır (Kütükoğlu, 1994: 345).

İlâmlar bizzat veya vaki sual üzerine bildirilirdi. Mesela bir kaza halkının yolsuz bir meseleden dolayı şikâyet ile kadıya müracaatı ve dertlerini hükümete arz etmesini istemeleri gibi. Eğer kadı şikâyetteki haksızlığa şahit olmuşsa ilâmda onu da zikrederdi (Uzunçarşılı, 1988: 108).

1.1.1.3. Mürasele

Mektuplaşma, resmi mektuplar anlamlarına gelen mürasele kelimesi, şer'iyye sicillerinde; kadının kendisine denk veya daha aşağı rütbedeki şahıs yahut makamlara hitaben kaleme aldığı yazılı belgelere verilen isimdir (Akgündüz, 1988: 38). Bundan başka mürasele değişik anlamlarda da kullanılmaktadır. Mesela, Anadolu ve Rumeli kazaskerleri tarafından kadı ve naiplerine ve onlar tarafından nahiye naiplerine tayinleri, yetki ve salahiyetlerini açıklamak üzere yazılan emirler hakkında da mürasele terimi kullanılır. Ayrıca, kadılar tarafından bir husus hakkında yazılan resmi kâğıtlara da mürasele ismi verilir. Tariflerden de anlaşılacağı üzere, herhangi bir makamın, dengi veya altı olan makamlara yazdığı resmi yazılar mürasele ismiyle anılmaktadır (Duman, 2007: 151).

1.1.1.4. Ma'ruz

Anlam olarak *arz olunmuş* manasına gelmektedir (Pakalın, 1993: 410). Yetkili kadının kaleme aldığı halde kadının kararını içermeyen, yalnız kadının icra makamlarına idarî bir durumu sunduğu yazılı kayıtlara veya halkın icra makamına yahut kadıya hitaben yazdığı şikâyet dilekçelerine denir. Kısacası astın üstüne yazdığı bir isteği veya durumun arzını içeren yazılı belgelerdir (Akgündüz, 1988: 37).

2.2. Başka Makamlardan Sadır olan Belgeler

2.2.1. Padişahın Gelen Emir ve Fermanlar

Sicillerde kayıtlı olan belgeler yalnızca kadılar tarafından sadır olan belgeler değildir. Bunların dışında merkezi yönetimden veya farklı makamlardan sadır olan belgelerde bulunmaktadır. Bu gruba giren belgeler arasında padişahın turasını taşıyan ferman, emir, berat, hüküm, mülkname, name, sınırname, ahitname gibi belgeler vardır ve ayrıca bizzat padişah hattı bulunan belgeler buna dâhildir (Kütükoğlu, 1994: 99).

2.2.2. Sadrazam, Beylerbeyi ve Kazaskerlerden Gelen Buyrulduklar

Sadrazam padişahıtan sonra şer'î ve kanunî hükümleri icra ve takip ile görevli olan makam, padişahın mutlak vekilidir. Sadrazamlar padişahın emri doğrultusunda bazı hususları kadılara hatırlatabilirlerdi. İşte şer'iyeye sicillerinde bulunan kayıtlardan biri de sadrazamların yazılı emirleri demek olan buyrulduklardır. Sadrazam, kaptan-ı derya, beylerbeyi ve kazasker gibi devlet erkânının yazılı emirlerine de *buyruldu* denilmektedir.

2.2.3. Tezkireler ve Temessükler

2.2.3.1. Tezkireler

Kelime anlamı olarak aynı şehir ve kasabadaki resmi dairelerin birbirlerine yazdıkları yazı demektir (Ünal, 2011a: 686). Diplomaside üstten asta veya aynı seviyedeki makamlar arasında gerçekleşen resmi yazışmalara verilen isimdir. Kadı sicillerinde yer alan belgelerden önemli bir kısmı da tezkirelerden meydana gelmektedir (Duman, 2007:151-152).

2.2.3.2. Temessükler

Kelime anlamı olarak sözlükte sarılma, tutunma ve borç senedi anlamlarına gelmektedir (Devellioğlu, 2010: 1251). Diplomatik açıdan belirli bir borcun ödenmesinin kabulü, bir şeyin teslim alındığının gösterilmesi gibi hususlarda karşı tarafa verilen bir tür senettir. Bunun için çok çeşitli konularda temessükler verilmiştir. Bazen de temessük karşılığı tahvil kullanılmıştır. XIX. yüzyılın ikinci yarısında temessük teriminin yerini zamanla senet almaya başlamıştır. İfade ettikleri anlam bakımından hiçbir fark yoktur (Kütükoğlu, 1994: 281).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

5 NO'LU NEVŞEHİR ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ

1. 5 NO'LU NEVŞEHİR ŞER'İYYE SİCİLİNİN TASNİF VE TAHLİLİ

1.1.Nevşehir Şer'iyye Sicilleri ve Defterin Tanıtımı

Nevşehir Şer'iyye Sicilleri günümüzde Ankara Milli Kütüphane'de mikrofilm şeklinde bulunmaktadır. İSAM veri tabanında bu sicillerin sayısı 30 olarak kayıtlıdır. Yaptığımız incelemeye göre 22 ve 23 numaralı defterlerin tarih ve sayfa sayıları aynı olup mükerrer yazılmıştır. Dolayısıyla Nevşehir'e ait sicil defterlerinin sayısı yaptığımız hesaba göre 29 olmalıdır. Aynı veri tabanında yer alan Nevşehir Sicilleri sonradan yapıldığı anlaşılan numaralandırmayla tarih sırası gözetilmeden geliş güzel kayıt altına alınmış olmalıdır. Söz konusu defterlerin tarih sırasına göre düzenlediğimizde aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır.

Sicil No	Sayfa Sayısı	Hicri Tarih	Miladi Tarih
3	134	1213-1223	1798/1799-1808/1809
1	150	1229-1233	1813/1814-1817/1818
4	110	1238-1241	1822/1823-1825/1826
5	88	1242-1248	1826/1827-1332/1833
2	253	1270-1298	1853/1854-1880/1881
7	344	1296-1308	1878/1879-1890/1891
6	295	1308-1324	1890/1891-1906/1907
15	143	1310-1320	1892/1893-1902/1903
11	86	1319-1320	1901/1902-1902/1903
16	220	1320-1322	1902/1903-1904/1905
30	95	1322-1325	1904/1905-1907/1908
10	239	1322-1328	1904/1905-1910/1911
17	83	1323-1324	1905/1906-1906/1907

29	98	1324-1326	1906/1907-1908/1909
12	98	1325-1331	1907/1908-1912/1913
13	288	1326-1328	1908/1909-1910/1911
9	284	1328-1330	1910/1911-1911/1912
8	298	1328-1331	1910/1911-1912/1913
21	514	1328-1332	1910/1911-1913/1914
22	294	1331-1340	1912/1913-1913/1914
23	294	1331-1340	1912/1913-1913/1914
19	472	1332-1339	1913/1914-1920/1921
26	311	1336-1338	1917/1918-1919/1920
28	302	1337-1341	1918/1919-1922/1923
18	75	1338-1339	1919/1920-1920/1921
14	291	1339-1343	1920/1921-1924/1925
20	66	1339-1343	1920/1921-1924/1925
27	398	1341-1342	1922/1923-1923/1924
25	291	1345-1346	1927-1928
24	196	1346-1348	1928-1930

Tablo 6: Nevşehir Şer'iyeye Sicil Defterleri

Görüldüğü gibi Nevşehir Şer'iyeye Sicilleri başlangıç ve bitiş tarihi olarak 1798 ile 1930 yılları arasında kapsamaktadır. Nevşehir'e ait bu sicillerden bir kısmı yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır.⁵ Nitekim bu sicillerden 5 Numaralı Nevşehir Şer'iyeye Sicili tezimizin ana kaynağını oluşturmaktadır.

İSAM ve Milli Kütüphane envanterinde (H. 1242-1252) ile (M. 1827-1837) arası tarihlendirilmiş 5 Numaralı Nevşehir Şer'iyeye Sicili üzerinde yaptığımız inceleme sonucunda, defterin bitiş tarihinin envanterdekinden farklı olduğu anlaşılmaktadır. Bilgisayar ortamına aktardığımız belgelerin tarihleri hesaplandığında, defterin asıl bitiş tarihinin 1837 değil 1833 olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Çünkü sicilde tarihlendirilen 114 belgenin 109 tanesi (H. 1242-1248) ile (M. 1827-1833) tarihleri

⁵ Yapılan bu çalışmalar bibliyografyada gösterilmiştir.

arasını kapsarken, geriye kalan 5 belge ise (H. 1249-1252) ile (M. 1833-1837) tarihlerini içermektedir. Dolayısıyla son beş belgenin bu deftere sonradan ilave edilmiş olması ihtimal dâhilindedir.

İncelediğimiz defterde ağırlıklı olarak *rik'a ve rik'a kırmayı* ile bazı yerlerde *divani kırmayı* ile belgenin türüne göre kısmen farklı yazı türleri kullanılmıştır. Bazı yerlerde yazıların fazla yatay olması okumayı zorlaştırırken, özellikle fermanların kimi yerde birkaç sayfa yer tutması ve kâtibin çoğu yerde yazım ve imla hatası yapması bazı metinlerin anlaşılabilir olmasını zora sokmuştur. Ayrıca bazı metinlerdeki kullanılan mürekkepten kaynaklanan ton farkı, metin okumalarını zora sokmuştur. Ama genel itibarıyla incelenen defter okunaklı olup sayfaları pek fazla yıpranmamıştır.

Toplam 44 varak ve 88 sahifeden oluşan 5 No'lu Defter'deki mevcut belge sayısı 152 olarak tespit edilmiştir. Defterin 35, 58 ve 86 numaralı sayfaları boştur. Sayfalar çeşitli araştırmacılar tarafından latin harfleriyle numaralandırılmıştır. *Sicil-i Mahfuz* denilen kısımda miras, vergi, vasi tayini, tereke kaydı, vakıf, alım-satım, arazi-mülk anlaşmazlığı, cinayet ve kefalet gibi adli olaylara ilişkin hüccetler yer alırken, *Sicill-i Mahfuz Defterlü* kısımda ise vergi, sürgün, firar, zahire ve para tedariki, eşkıyalık, askeri ihtiyaçlar, tayin, azil ve adaletnâme türü merkezden gönderilen pekçok ferman, buyruldu, berat, tezkire, mürasele ve emr-i şerif türü belgeler ağırlıktadır.

İncelediğimiz defterin giriş bölümünde klasik anlamda bir dibace bölümü yer almazken, defterin ilerleyen sayfalarında sicilin kaç sayfadan ibaret olduğu defterin hem başında hemde sonunda mühürlenerek kayıt altına alınmıştır. Dolayısıyla hangi kadının görev yaptığı ve kimliği hakkında sağlıklı bir tespit yapılamamaktadır. Ancak incelediğimiz dönemde Nevşehir Kazası'nın *arपालık* olarak kadınlara tahsis edildiği, çok sayıdaki naib atamasından tahmin edilmektedir.

1.2. 5 Nolu Şer'iyye Sicilindeki Belgelerin Tür ve İçeriklerine Göre Tasnifi

Şer'iyye sicillerinin içerdiği belgelerin çeşitliliği ve konu zenginliğiyle Osmanlı tarihi araştırmaları için vazgeçilmez kaynaklar olduğuna daha önce temas edilmişti.

Dolayısıyla bu belgelerin daha iyi anlaşılabilmesi için tasniflerinin yapılması oldukça önemlidir. Daha önce yapılmış pekçok çalışmada sicillerde geçen belgeler herhangi bir ana veya alt başlık halinde verilmeyip gelişi güzel ve defterlerde geçtiği şekliyle alt alta sıralanmıştır. Bu şekilde bir tasniflendirme, defterde ağırlıklı olarak hangi konuların yer aldığının belirlenmesi açısından bazı sakıncalar doğurduğu gibi, çoğu zaman defterin muhteva analizinin sağlıklı yapılmasını da engellemektedir. Bu çalışmada incelenen sicil defterinde yer alan belgeler, kendi içinde belge türü ve içerik açısından ayrı ayrı değerlendirilmek suretiyle kategorize edilmeye ve böylece sağlıklı bir muhteva analizi yapılmaya özen gösterilmiştir.

5 Numaralı Nevşehir Şer'iyeye Sicili toplam 152 belgeyi ihtiva etmekte olup, bu belgeler kendi aralarında tasnif edildiğinde aşağıdaki tablo elde edilmektedir.

Sıra No	Mahiyeti	Belge Numarası	Toplam
1.	İDARİ NİTELİKLİ BELGELER		102
a.	Ferman	9, 17, 18, 19, 22, 24, 25, 37, 42, 43, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 56, 61, 63, 64, 67, 69, 72, 73, 74, 76, 78, 79, 82, 84, 85, 86, 89, 94, 95, 105, 106, 108, 109, 110, 111, 114, 116, 117, 124, 127, 129, 132, 134, 137, 146	53
b.	Buyruldu	11, 15, 33, 48, 62, 70, 88, 107, 115, 120, 131, 133, 136, 139, 140, 143, 145	17
c.	Tezkire	10, 23, 27, 58, 68, 130	6
d.	Mürasele	7, 21, 39, 40, 54, 65, 66, 71, 80, 81, 83, 87, 92, 102, 121, 122, 123, 138, 141, 142, 147	21
e.	Berat	75, 97, 99, 112, 113	5
2.	MALİ NİTELİKLİ BELGELER		30
a.	Vergi	5, 9, 10, 17, 61, 63, 67, 69, 72, 74, 82, 86, 93, 97, 110,	19

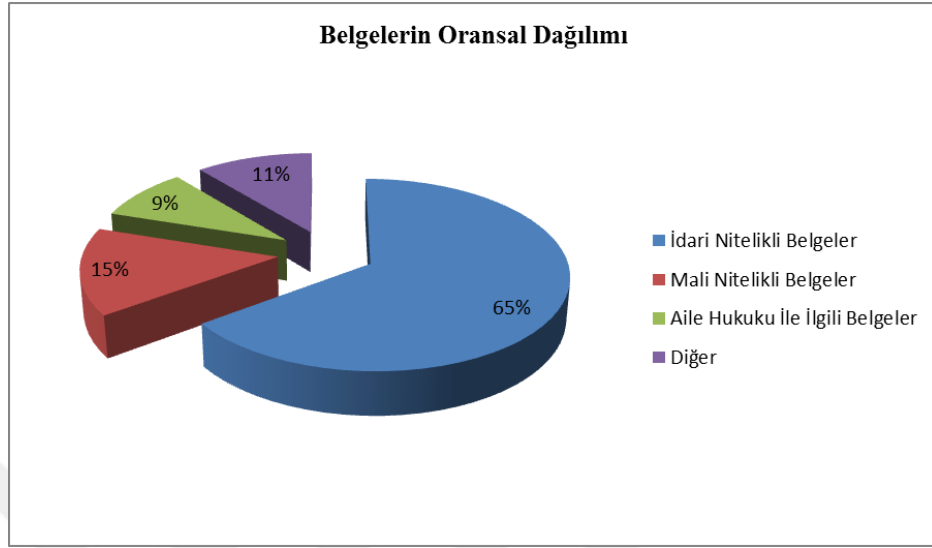
		130, 136, 137, 140	
b.	Tağışış	28, 49	2
c.	Arazi ve Mülk Anlaşmazlığı	8, 13, 103	3
d.	Zararın Tazmini	45, 90	2
e.	Ücret Tahsili	126	1
f.	Borçlu-Alacaklı İlişkisi	148, 149	2
g.	Kefalet	3	1
3.	AİLE HUKUKU İLE İLGİLİ BELGELER		17
a.	Tereke Kaydı	16, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 38, 55, 91, 98, 119, 144	13
b.	Vasi Tayini	29, 55, 59, 60	4
4.	DİĞER		23
a.	Keşif	2, 57, 100	3
b.	Vakfiyeler	12, 26, 44, 96, 101	5
c.	Müteahhitlik	20	1
d.	Sürgün	19, 78, 79	3
e.	Kayıt	1, 4, 6, 14, 44, 101, 118, 128, 133, 135, 150, 151, 152	13
TOPLAM			172⁶

Tablo 7: Defterde Yer Alan Belgeler ve Kısa İçerikleri

Tabloda görüldüğü üzere merkezden ve diğer makamlardan gönderilen ve suretleri deftere kaydedilen belge sayısı diğerlerine göre oldukça fazladır. İkinci sırada mali nitelikli belgelerin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Daha sonra kayıtlar ve aile hukukunu ilgilendiren belgeler defterin bütününe tamamlamaktadır.

Defterdeki belgelerin birbirlerine göre oransal dağılımı yapıldığında ise aşağıdaki grafik elde edilmektedir.

⁶ Toplam belge sayısı 152 olmakla birlikte bazı belgeler birden fazla başlığı kapsadığı için mükerreren zikredildiğinden bu sonuca ulaşılmıştır.

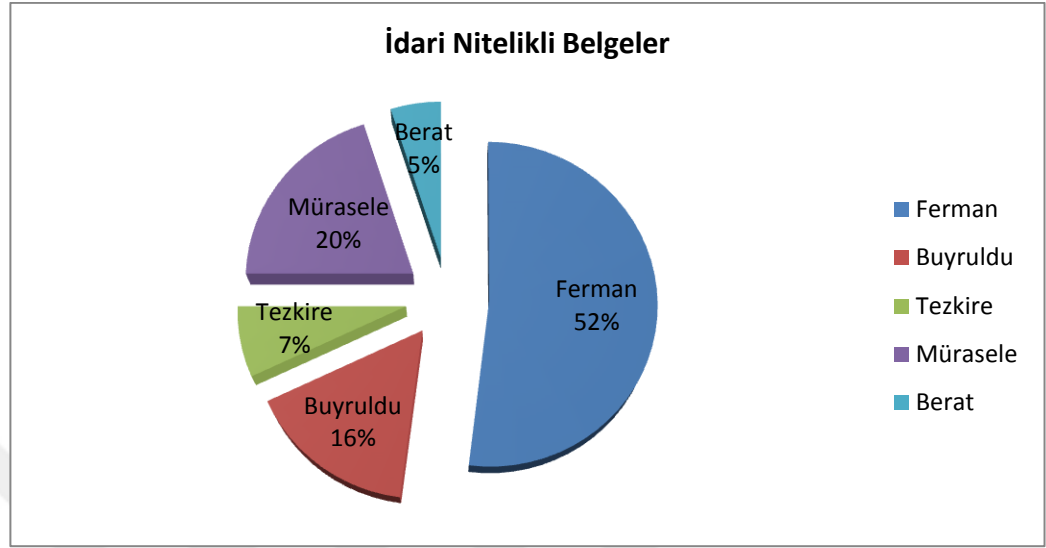
Grafik 1: 5'No'lu N.Ş.S.'nde Yer Alan Belgelerin Oransal Dağılımı

Grafikten de anlaşıldığı gibi idari nitelikli belgelerin %65 oranında defterde mevcut belgelerin yarısından fazlasını kapsamaktadır. Diğer belgelerin oransal dağılımına bakıldığında ise %15 ile Mali Nitelikli belgeler ikinci sırada, %11 ile Diğer kayıtlar üçüncü sırada ve %9 oranında Aile Hukuku ile ilgili belgeler dördüncü sırada yer almaktadır.

1.2.1. İdari Nitelikli Belgeler

Kadılar yargı işlerinin yanı sıra merkezden veya bir üst makamdan kendilerine bildirilen çeşitli idari görevleri de yerine getirmek zorundaydılar. Kadı taşrada sultan adına adaleti yerine getirerek bir anlamda onu temsil ettiği için, merkezden gönderilen emir ve ferman doğrudan kadıya hitaben yazılırdı. Bu özelliğinden dolayıdır ki kadıların doğrudan merkeze arz yetkisi vardı. Bu yetkisiyle birlikte kadı, kendi görevini icra ettiği bölgede görevlilerin ataması veya azli gibi meselelerde de görüş bildirebilirdi. İncelemiş olduğumuz defterin büyük bir kısmını merkezden kadıya gönderilen belgeler teşkil etmektedir. Bu idari belgeler kendi aralarında tasnif edildiğinde ise ortaya aşağıdaki grafik çıkmaktadır.

Grafik 2: 5'No'lu N.Ş.S.'nde Yer Alan İdari Nitelikli Belgelerin Oransal Dağılımı

Grafikte de görüldüğü üzere toplam 102 idari nitelikli belge içerisinde Fermanlar %52'lik bir orana sahiptir. Ardından ikinci sırada yer alan Müraseleler %20 oranında ikinci büyük dilim olarak görülmektedir. Buyruldu, Tezkire ve Beratlar ise kalan %28'lik kısmı oluşturmaktadır.

1.2.1.1. Fermanlar

Padişah tarafından kaleme alınan veya padişah namına Divan-ı Hümayûn tarafından gönderilen emir ve yasakları içeren, üzerinde padişahın tuğrası bulunan divani ile yazılmış resmi yazılara *ferman* veya *ferman-ı hümayûn* denilir (Kurt ve Ceylan, 2015: 210).

Fermanlar bilindiği üzere birçok konuyu kapsamaktadır. İncelediğimiz defterde yer alan fermanlar konu çeşitliliği bakımından oldukça zengindir. Toplamda 53 adet ferman bulunurken bu fermanlar sürgün, yolsuzluk, asker toplama, asker firarı, vergi, ta'zir, tağşiş, ordunun iaşesi, mühimmat tedariki ve mürur tezkiresi gibi çok çeşitli konuları içermektedir. Bunları aşağıda oluşturduğumuz tablodan takip etmek mümkündür.

BELGE NO	MAHİYETİ	KONUSU	HİCRİ TARİHİ	MİLADİ TARİHİ
53	Asker Firarı	Rusya üzerine yapılacak olan sefer için tertip olunan ordudan firar eden askerler ve firardan doğan asker açığı sebebiyle aynı mahalleden yerlerine asker alınmasına dair	Tarihsiz	Tarihsiz
56	Asker Firarı	Gelibolu, Tekfur Dağı ve Saluri mahallerindeki askerin bir kısmı Anadolu tarafına diğer bir kısmı İstanbul'a gelirken kendi memleketlerine gidenlerin olduğu ve bunların buldukları mahalde yakalanıp iade edilmesi talebine dair	11 Rebiulahir 1245	10 Ekim 1829
84	Asker Firarı	Asakir-i Hassa'dan firar eden askerlerin ayanların maiyetine girdiği ve firar eden bu askerlerin yakalanıp tekrar birliklerine teslim edilmelerine dair	15 Safer 1246	5 Ağustos 1830
127	Asker Firarı	Halep ve Adana'da bulunan Asakir-i Hassa ve Mansure Alaylarından Haliç'e firar eden askerlerin vilayetlerine gittikleri ve bunların yakalanıp Konya'ya sevkinin istenmesine dair	Evasıt-ı Rebiulevvel 1248	Temmuz/Ağustos 1832
129	Asker Firarı	Halep ve Adana tarafında mevcut olan ordudan birçok	Evail-i Rebiulahir	Ağustos/Eylül 1832

		askerin gidecekleri istikametten ayrı ayrı yönlere sapmaları ve bunların biran önce bulunup Konya'ya toplanmalarına dair	1248	
37	Asker Toplama	Rusya'ya harp ilan edilmesi ve bunun üzerine on iki yaşından yetmiş yaşına kadar olan erkeklerin İslam ordusuna çağırılması, bu ordunun Erzurum tarafına sevk edilmesine dair	Tarihsiz	Tarihsiz
95	Asker Toplama	Niğde Sancağından 30 askerin ve Nevşehir'den 6 adet askerin Dersaadet'e gönderilmesi ve Nevşehir'den gönderilecek askerlerin listesine dair	7 Rebiulevvel 1247	16 Ağustos 1831
94	Emr-i Şerif	Kendisine vezirlik rütbesi verildiği halde isyan eden İşkodralı Mustafa Paşa üzerine ordu gönderildiği halde önce Üsküp taraflarına sonrada İskenderiye'ye firar etmesi üzerine hakkında idam kararı çıkarılmasına dair	Zilhicce 1247	Mayıs 1832
117	Güvenlik	Ulukışla nam mahalde ve yakın mahallerde bir grup eşkıyanın halka zulüm ve sıkıntı verdiğinin ihbar olunması ve bu sebeple halkın ve ulakların can güvenliğinin sağlanmasına dair	21 Muharrem 1248	20 Haziran 1832
76	Ticaret İzni ve	Avrupa ticaretiyle uğraşan	Tarihsiz	Tarihsiz

	Vergiden Muafiyet	Hacı Mustafa isimli tacire verilen ticaret izni beratının bundan sonra benzeri faaliyette bulunacaklar için emsal kabul edilmesine dair		
111	İsyan	Mısır valisi Mehmet Ali Paşa'nın nankörlük yolunu tutarak Devlet-i Aliye'ye hıyanet ettiği, Abdullah Paşa'nın vefatını fırsat bilip oğlu İbrahim Paşa'yı Cidde'ye göndermesi, Trablusşam Eyaletini zorla istila ettikleri, Devlet-i Aliye'yi tanımadıkları ve emirlere aykırı hareket ettikleri için asılmalarının caiz olduğuna ve bunların isteklerinin yerine getirilmemesi gerektiğine dair uyarı	Evail-i Zilhicce 1246	Mayıs/HAziran 1831
108	İsyan	Mısır valisi Mehmet Ali Paşa'nın Cidde valisi üzerine asker göndermesi, Akka Kalesini zapt etmesi ve buralardan çekilmesinin istenmesine dair	Tarihsiz	Tarihsiz
106	İtaatsizlik	Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa ile Cidde Valisi Abdullah Paşa arasında meydana gelen anlaşmazlık üzerine Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa'nın Cidde üzerine asker göndermesi ve bu askerlerin geri çekilmesinin istenmesine	Safer 1247	Temmuz/Ağustos 1831

		dair		
124	Mühimmat Tedariki	İznikmid Ordu-yu Hümayununa kadar tüm yol üzerindeki kazalardan, İznikmid İskelesine nakil olmak üzere barut ve fişek gönderilmesi talebine dair	20 Muharrem 1248	19 Haziran 1832
85	Mürur Tezkiresi	Taşradan Dersaadet'e işleri olduğu için gelenlere Mürur Tezkiresi verilmesini işi olmayıp da başıboş gelmek isteyenlere ruhsat verilmemesini tezkiresi olmayan hiçbir şahsa müsaade edilmemesine dair	Şabân 1246	Ocak/Şubat 1831
89	Mürur Tezkiresi	Bazı kadı ve naiblerin Mürur Tezkiresi adıyla beyaz kâğıt üzerine mühür basarak kişilere verdikleri kâğıdın geçersiz olduğu ve bu uygulamadan vazgeçmeleri gerektiği ve üslüne uygun olarak Dersaadet'ten gönderilen mühür ve kendi mühürlerini basarak uygulamaları gerektiğine dair	Gurre-i Zilhicce 1246	Mayıs/Haziran 1831
78	Sürgün	Niğde'de sakini olup Nevşehir tarafında bulunan Niğdeli oğlu Yordan ve Yovan oğlu Yorgi'nin reayaya zülüm ve baskıya başlamasından dolayı Bozcaada'ya sürgün edilmesine dair	Evast-ı Cemaziyelahir 1246	Kasım/Aralık 1830

79	Sürgün	Nevşehir sakinlerinden olan Ali Efendi'nin Bolu'ya sürgününe dair	Evahir-i Cemaziyelahir 1246	Kasım/Aralık 1830
19	Sürgün	Nevşehir'e sürgün edilen Müsad Mehmet nam kimsenin Kosahiye'ye gönderilmesine dair	Rebiulevvel 1242	Ekim/Kasım 1826
46	Ta'zir	Ürgüp sakinlerinden Genç Ağaoğlu Hasan ve alemdarı Mahmut nam şahısların Ürgüp kazasında tertip olunan askerler arasında ihtilal çıkardıklarına dair	Evahir-i Cemaziyelevvel 1246	Ekim/Kasım 1830
47	Ta'zir	Ortahisar karyesinden Molla oğlu Deli Seyit ve Karain karyesinden Melih Yazgıcı nam şahısların Ürgüp kazasında tertip olunan asker içinde ihtilaf çıkardıkları için Sivas Kalesine hapis edilmesine dair	Evail-i Cemaziyelevvel 1246	Ekim/Kasım 1830
49	Tağşiş	Yeni darp edilen paraların piyasaya sürülmesi için eski paraların ücreti karşılığında toplanmasına dair	Tarihsiz	Tarihsiz
132	Tenbih	Nevşehir kazasında oturan Boynu inceli ve Hacı Ahmedli aşiretlerinden madeni hümayunda kurşun nakline memur edilenlerin zaman geçmeksizin Konya sahasında gönderilmesi, masrafların devlet hazinesinden	Tarihsiz	Tarihsiz

		karşılanması ve bu işlerin aciliyetle icra edilmesi gerektiğine dair		
51	Tenbih	Yasa dışı hareket eden yöneticilerin uyarılmasına dair	Tarihsiz	Tarihsiz
73	Ücret Tarifesi	Memurların varacakları mesafe kaç saat ise saat başına yirmi kuruş menzil hanelere ödemeleri ve diğer ücretlere dair	Tarihsiz	Tarihsiz
109	Ücret Tarifesi	Çirmen Sancağı Mutasarrıfı Hüseyin Paşa'ya gönderilen irade-i seniyye üzere karhanelerde görevlendirilecek memurlar ve ulakların karhanelerde suvar oldukları atlara ödeyecekleri ücretlere dair	Evahir-i Zilkade 1247	Nisan/Mayıs 1832
61	Vergi	Devlet-i Aliye'nin ve İslam memlektlerinin bekası ve Rus tehdidinden korunması için rikab-ı hümayun tarafından görevlendirilen El Hac Mehmed Tatar'a her kazadan 25 guruş toplanıp teslim edilmesi bunun memleketin çeşitli ihtiyaçlarına dair kullanılması ve kadıların ve diğer görevlilerin para toplarken halka zulmetmemesine dair	Evast-ı Muharrem 1245	Temmuz/Ağustos 1829
110	Vergi	Şehre yeni gelen Karaca Aşiretinden sayılmaları ve bu	Zilhicce 1247	Mayıs 1832

		aşirette ayrıca dâhil edildikleri için fazladan vergi ödemeleri sebebiyle Mustafa, Ömer, Yusuf ve Osman isimli şahısların mahkemeye başvurması ve sonucunda başkentteki deftere cedlerinin kayıtlı olduğu ortaya çıkması üzerine bunlardan herhangi bir ücretin tahsil edilmemesine dair		
137	Vergi	Nevşehir Kazası Voyvodolağına getirilen Raşid Beğ'in mütevellî sıfatıyla kazanın son beş senelik muhasebesinin yapması ve eksik toplanmış olan vergileri toplayarak merkeze göndermesine dair	Tarihsiz	Tarihsiz
146	Vergi	Nevşehir kazasında mütemekkin ehl-i zimmet taifesi için takdir olunan tekâlifî toplamakla görevli olan Kocabaşların kendi tasarrufuyla alınan vergilere bir kat zam yapmaları ve bundan rahatsız olan zimmilerin durumu arzuhal ile merkeze bildirmelerine dair	Tarihsiz	Tarihsiz
72	Vergi	Tevzi defterlerinin düzenli tutulması ve vilayetin giderlerinin hesaplanıp belirlenen miktarın deftere kayıt edilip Dersaadet'e	Safer 1246	Temmuz 1830

		takdim edilmesine dair		
17	Vergi	Mukataat ve Cizye vergi yoklamasına dair	Ramazan 1242	Mart/Nisan 1827
67	Vergi	Niğde Sancağı'na bağlı kazalardan avarız ve nüzul vergisinin toplanmasına dair	Safer 1246	Temmuz/Ağustos 1830
69	Vergi	Nevşehir Kazası'nda ikamet eden Boynuinceli Aşiretinin devlete kurşun nakil hizmetinde bulunması sebebiye asakir ve diğer tekâliflerden muaf tutulmalarına dair	1244	1828/1829
74	Vergi	Bazı reyanın avarız hanelerinin tespiti sırasında başka kazalara gittikleri, bazılarının kendilerini kalebend, muhafız, köprü ve han tamircisi gibi göstererek avarız vergisinden muaf olma yolunu tuttukları, bunlara izin verilmemesi ehl-i islam ve reaya için ayrı ayrı kimliklerini açıkça belli eden defterler tutulmasına dair	Safer 1246	Temmuz/Ağustos 1830
82	Vergi	Boynu inceli aşiretine mukâta olarak verilen yerlerden elde edilen gelirin bir kısmının İznikmid iskelesine gönderilmesi ve geri kalan gelirlerin Hazine-i Amireye gönderilmesine dair	Şabân 1246	Ocak/Şubat 1830
86	Vergi	Asakir-i Mensure askerlerinin	Evahir-i Şaban	Ocak/Şubat

		yollarda zahmet ve zorluk çekmeleri ve bundan doğan ihtiyaçları dolayısıyla memleket ayanlarının belirli akçe ücret vermelerine dair	1246	1831
9	Vergi	Ağnam vergisi alınmasına dair	20 Safer 1246	10 Ağustos 1830
63	Vergi	Zile karyesindeki ahalinin elinde bulunan zahireden her beş yüz kuruşta beşer guruş nakit alınması ve bir kısmının da İznikmid ve Samsun iskelelerine gönderilmesine dair	Tarihsiz	Tarihsiz
18	Yolsuzluk	Yeni tertip olunan Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusuna asker alımında bazı fırsatçıların halktan para talebine dair	1242	1826/1827
22	Yolsuzluk	Görevli memurların halktan ihtiyaçlarını karşılaması üzerine halkın şikâyetçi olması ve memurların kendi ihtiyaçlarını kendi cebinden karşılanmasının istenmesine dair	Zilkade 1242	Mayıs/Haziran 1827
42	Yolsuzluk	Görevli memurların ihtiyaçlarını fukaradan değil kendi cebinden karşılamalarına dair	Tarihsiz	Tarihsiz
43	Yolsuzluk	Görevli memurların ihtiyaçlarını fukaradan değil kendi cebinden karşılamalarına dair	Tarihsiz	Tarihsiz

52	Yolsuzluk	Anadolu ve Rumeli’de bulunan bazı Menzilhanelerin kaldırılması ve görevli memurların halktan haksız ücret alması ve bu şekilde ücret alanların şeri hükümlerce cezalandırılacağına dair	19 Rebiulahir 1244	29 Ekim 1828
64	Yolsuzluk	Görevli memurların ahaliden veresiye akçe almamalarını, veresiye akçe alanların cezalandırılacağına dair	5 Şevval 1245	5 Mart1830
114	Zahire Tedariki	Anadolu Serdar-ı Ekremi Hüseyin Paşa mahiyetinde bulunan Asakir-i Mansure alayları kumandanı Necip Paşa kumandasında olan üç ve on ikinci alaylarının ihtiyaçlarının karşılanmasına dair	Safer 1248	Haziran/Temmuz 1832
105	Zahire Tedariki	Konya tarafına sevk olunan ordunun ihtiyaçları için Konya ve diğer kazalardan üç aylık zahire oluşturulması ve Karabekar ve Ereğli kazalarına gönderilecek askerin ihtiyaçları için gerekli olan zahirenin Niğde Sancağından karşılanmasına dair	Şaban 1247	Ocak/Şubat 1832
134	Zahire Tedariki	Ordu-yu Hümayun için beş yüz kantar saman ve erzak tedarikine dair	Receb 1248	Kasım/Aralık 1832
116	Zahire ve Mühimmat Tedariki	Tarsus Sancağı’nda bulunan askerlerin yiyecek ve mühimmat ihtiyaçlarının	Muharrem 1248	Mayıs/Haziran 1832

		karşılanması için Tarsus'a yakın kazalardan yardım talebine dair		
25	Zındıklık ve Mülhidlik	Halkın beş vakit ve cuma namazlarını sünnetlerini terk etmeden cemaatle kılmaları uyarısı ve Rafizi, Mutezile tarikatlarının ikazı ve halkın bunlardan etkilenmesinin engellenmesine dair	Evahir-i Zilhicce 1242	Haziran/Temmuz 1827
24	Zındıklık ve Mülhidlik	Kendisini Hacı Bektaş-ı Veli'ye bağlılıklarını bildirerek tarikatın içine sızan Rafizilere dikkat edilmesi ve bunlara taviz verilmemesine dair	Evahir-i Şevval 1246	Mart/Nisan 1831
50	Zirai Alanların Boş Bırakılmaması	Anadolu ve Rumeli taraflarında ziraat yapılan alanların boş bırakılması sebebiyle çekilen sıkıntılar belirtilmesi ve tarlaların boş bırakılmaması gerektiği uyarısının yapılmasına dair	Tarihsiz	Tarihsiz

Tablo 8: Fermanlar ve Kısa İçerikleri

Tabolda da görüleceği üzere vergi, yolsuzluk, askeri ihtiyaçların temini, firar, asker toplama, güvenlik, para ayarlaması, zahire talebi ve toplumsal kargaşadan istifade ederek halkın dini duygularını istismar etmeye çalışanlara karşı uyanık ve tedbirli olunması gerektiğine dair pekçok ferman ihdas olunmuştur. Aslında bu tablo II. Mahmut döneminin siyasal, sosyal ve ekonomik durmunu ana hatlarıyla yansıtmakta ve önemli ipuçları vermektedir.

Şimdi tabloda yer alan ferman suretlerinden yola çıkarak hem genel hemde Nevşehir özelinde yaşanan askeri, ekonomik ve sosyal olayları örneklerle tahlil etmeye çalışacağız.

Reformlar dönemi olarak bilinen II. Mahmut'un saltanatı aynı zamanda Osmanlı-Rus, Osmanlı-İran savaşlarıyla birlikte Yunan ve Sırp isyanlarının baş gösterdiği ve dolayısıyla askeri hareketliliğin yoğun olduğu bir dönemdir. 1826 yılında Yeniçeri Ocağının kapatılması ve yerine *Asâkir-i Mansure-i Muhammediye*'nin kurulması pekçok sorunu da beraberinde getirmiştir. Fermanlardan anlaşıldığına göre yeni kurulan orduya asker temini önemli bir sorun idi. Çağrılan kişilerin askere gitmek istememeleri, gelenlerin bir kısmının zamanla firara yeltenmeleri veya firar etmeleri, ayrıca ordunun iâşesini sağlamak için zahire vesair yiyeceğe olan gereksinim ve sefer masraflarını karşılamak için halktan vergi talebinde bulunulması, düzenli vergi toplanması ancak bunun bir türlü sağlanamamasından ötürü vergi taleplerinin yinelenmesi gibi problemleri defterimizde yer alan fermanlardan takip edebilmekteyiz.

Asker toplama ile ilgili defterimizde iki ferman sureti yer almaktadır. Tarihi verilmeyen bu fermanların birinde Rusya'ya harp ilan edilmesi sebebiyle on iki yaş ile yetmiş yaş arasında eli silah tutan her kesin askere çağrıldığı ve bunların Erzurum tarafına sevk edilmesi istenmektedir (N.Ş.S. 5: 37). 7 Rebiülevvel 1247/ 16 Ağustos 1831 tarihli bir başka fermada ise gönderilen listeye binaen Niğde Sancağı'ndan otuz, Nevşehir kazasından ise altı askerin orduya katılması emredilmektedir (N.Ş.S. 5: 95).

Askeri nitelikli fermanların bir kısmı ise *firarilerle* ilgilidir. Örneğin yine tarihsiz bir ferman suretinde Rusya üzerine sefer için tertip olunan ordudan firarlar sebebiyle asker açığına dikkat çekilirken (N.Ş.S. 5: 53), bazı ferman suretlerinde ise askerlerin kendilerine gösterilen istikamet yerine kendi memleketlerine gitmek üzere ayrı yönlere saptıkları ve bu kişilerin yakalanarak toplanma merkezlerine getirilmeleri emredilmektedir (N.Ş.S. 5: 53, 56, 127, 129). Yine askerlerin yiyecek ve mühimmat ihtiyaçlarının karşılanması için aralıklarla fermanlar gönderildiği anlaşılmaktadır. Örneğin 1247/1832 tarihli ferman suretinden anlaşıldığına göre, Konya tarafına sevk olunan ordunun ihtiyaçları için diğer kazalardan üç ay yetecek, kadar zahire temin edilmesi, Ereğli'ye gönderilecek askerler için ise Niğde Sancağına bağlı kazalardan

zahire tedarik edilmesi emrolunurken (N.Ş.S. 5: 105), hayvanlar için de yem ve saman hazır edilmesi istenmektedir (N.Ş.S. 5: 116, 134). Ayrıca yaşanan zahire sıkıntısını önlemek ve toprakların boş bırakılmaması için zaman zaman uyarıların yapıldığı görülmektedir. Örneğin defterimizde yer alan ancak tarihi belli olmayan ferman suretinde belirtildiğine göre Anadolu ve Rumelinin bazı kaza ve köylerinde arazilerin nöbetleşe ekildiği, sefere giden bazı kişilerin topraklarının boş kaldığı ve ekilmeyen toprakların verimsizleştiği ve dolayısıyla yeterince ürün alınamadığı belirtildikten sonra ahalinin arazi ve tarlalarının boş bırakmaması, askere gidenlerin geride bıraktıkları topraklara vekil tayin ettiği kişilerin de tarlaların ziraata açılarak ekimlerinin yapılması hususlarında görevlilerden daha dikkatli olmaları istenmektedir (N.Ş.S. 5: 50).

İncelediğimiz defterde yer alan fermanların bir kısmı da *vergiler* ve *vergi toplayan görevlilerin yaptıkları yolsuzluklar*la ilişkilidir. Vergilerin bir kısmı normal periyotlarda devlete ödenmesi gereken vergiler olup, bu konuda ihdas olunmuş fermanlarda vergi konusu sancak ve kazalardaki görevlilere hatırlatılmaktadır (N.Ş.S. 5: 9, 67, 69, 82). Ancak bazı fermanlarda doğrudan ordunun nakit ihtiyacını karşılamaya yönelik talepte bulunmaktadır. Örneğin Evahir-i Şaban 1246/Ocak-Şubat 1831 tarihli ferman suretine göre, Asâkir-i Mansure askerlerinin yollarda zahmet ve zorluk çekmeleri sebebiyle doğan ihtiyaçlarının karşılanması için memleket ayanlarından belli bir miktar ücret ödemeleri istenmektedir (N.Ş.S. 5: 86). Yine vergiyle ilgili bazı ferman suretlerinde vergi muafiyeti söz konusudur. Örneğin Safer 1246/ Temmuz-Ağustos 1830 tarihli ferman suretinde Konya ve Niğde ahalisinden bazı kimselerin yol ve köprü yapımı gibi hizmetlerde çalışmaları münasebetiye *İmdad-ı Seferiyye* vergisinden muaf tutulmalarının istendiği görülmektedir (N.Ş.S. 5: 74).

II. Mahmut döneminde görülen önemli olaylardan birisi de bu dönemde artan *yolsuzluklar* ve *para ayarındaki* sürekli oynamaların⁷ ücretlere ve vergi tahsilatına olan olumsuz yansımalarıydı. Nitekim vergi tahsilinde yapılan yolsuzluklarla ilgili altı ferman suretine sahibiz. Bu altı belge genel olarak değerlendirildiğinde yolsuzlukların daha çok vergi toplamakla görevli memurların halktan veresiye akçe almaları, ihtiyaçlarını kendi

---

⁷ II. Mahmut döneminde Osmanlı Tarihinin en büyük taşışşeri gerçekleştirilmiş ve ondan fazla operasyon yapılarak 1808 yılında 5,9 gram olan Osmanlı gurusunun gümüş ağırlığı 1832'de 0,5 grama düşürülmüştür. (Ünal, 2013: 193).

ceplerinden değil fukaradan karşılamları ve sözde Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusuna yardım adı altında halktan fazladan para almaları şeklinde zuhur ettiği anlaşılmaktadır (N.Ş.S. 5: 18, 22, 42, 43, 64, 52). Yine II. Mahmut döneminde halkın güvenliğinin sağlanması da önemli bir meseleydi. Bu konuda gönderilen 21 Muharrem 1248/20 Haziran 1832 tarihli ferman suretinden anlaşıldığına göre otorite boşluğundan istifade eden bir grup eşkıyanın halka zulm ettiği belirtilmekte ve görevlilerden halkın ve ulakların bu eşkıyalardan korunarak can güvenliklerinin sağlanması görevlilere emredilmektedir (N.Ş.S. 5: 117).

İncelediğimiz dönemin önemli olaylarından birisi de Mısır Valisi *Kavalalı Mehmet Ali Paşa*'nın isyanıdır. Tespit ettiğimiz iki ferman suretinde bu konuya değinilmektedir. Belgeden anlaşıldığına göre Mehmet Ali Paşa henüz isyan etmemiş ancak Cidde valisi Abdullah Paşa ile bazı sıkıntılar yaşamaktadır. Mehmet Ali Paşa'nın Cidde üzerine asker göndermesi ve Akka Kalesini kuşatması üzerine Safer 1247/Temmuz-Ağustos 1831 tarihinde iki ferman yazılmış ve Mehmet Ali Paşa'nın padişahın emirlerine mugayir hareket ettiğinden dolayı sancaktaki görevlilere uyarılarda bulunmuş ve Mehmet Ali Paşa'nın Akka Kalesi'nden askerlerini geri çekmesi emri ferman buyrulmuştur (N.Ş.S. 5: 106, 108).

Mürur tezkireleri de fermanlarda yer alan hususlardan biridir. Kelime anlamı olarak mürur *geçiş*, mürûr tezkiresi ise *geçiş belgesi* anlamına gelmektedir. Yani bu belge bir çeşit seyahat izin belgesi veya iç pasaport niteliği taşımaktadır. Sicilimizde bu konuyla ilgili iki ferman bulunmaktadır. Şaban 1246/Ocak-Şubat 1831 tarihli ferman suretinde taşradan Dersaadet'e işleri için gelenlere mürur tezkiresi verilmesi ancak, işi olmayıpta başı boş gelmek isteyenlere ruhsat verilmemesi ve tezkiresi olmayan hiçbir şahsa müsaade edilmemesi yönünde görevliler uyarılmaktadır (N.Ş.S. 5: 85). Gurre-i Zilhicce 1246/Mayıs-Haziran 1831 tarihli ikinci ferman ise bazı kadı ve naiblerin mürur tezkiresi adı altında üzerine mühür bastıkları bir kâğıdı, mürur tezkiresi belgesi olarak talep eden kişilere verdikleri, uygulanmadan haberder olan merkezi yönetimin kadı ve naiblere bu uygulamadan kaçınmaları gerektiği ve gerekli usule uyularak verilecek belgeye kendi mühürlerinin yanında Dersaadet'ten gönderilen mühürün de basılması

usulünün tatbik edilmesi hakkında yine görevli memurların uyarıldığı görülmektedir (N.Ş.S. 5: 89).

Sünni İslam inancının muhafazası gereği Sünnilik dışı mezheplerden halkın korunması endişesi, özellikle Yuvuz Sultan Selim'den sonra her zaman önemini korumuştur. Hristiyanların olduğu kadar Müslümanların da ibadetlerini özgürce yapabilmelerini sağlamak devletin öncelikleri arasında olup, Müslümanlar için sünnet-i seniyyeye zarar verecek her türlü dini akım merkezi yönetim tarafından şiddetle bertaraf edilmiştir. Nitekim II. Mahmut döneminde Anadolu'da baş gösteren huzursuzluklardan etkilenen ve ortamı kendi lehlerine çevirmek isteyen bazı dini grupların faaliyetlerine rastlanılmaktadır. Sicilde tespit ettiğimiz iki ferman sureti bu konuda devletin duyduğu endişeyi dile getirmektedir. Evahir-i Şevval 1246/Mart-Nisan 1831 tarihli ferman suretinde bir kısım zevatın kendilerini Hacı Bektaş-ı Veli'ye dayandırarak halkın dini duygularını istismar etmeye çalıştıkları ve Rafizi olan bu gruplara itibar edilmemesi gerektiği, yine Evahir-i Zihhicce 1242/Haziran-Temmuz 1827 tarihli bir diğer fermanla belirtildiğine göre Mutezile tarikatına mensup olanlar ile Rafizilerin faaliyetlerinden etkilenmemek için halkın beş vakit namaz ile Cuma namazlarını sünnetlerini terk etmeden cemaatle birlikte kılmaları uyarısı yapılmaktadır (N.Ş.S. 5: 24, 25).

Son olarak incelediğimiz sicilde mevcut fermanlar içerisinde *sürgünlere* de rastlanmaktadır.⁸ Osmanlılarda sürgün cezası için iki çeşit uygulama vardı ki suçu sabit görülen şahısların olay mahallinden uzaklaştırılmasıydı. İkincisi ise, devletin iskân politikasının bir gereği olarak yaptığı toplu sürgün uygulamasıydı (Kundakçı, 2017: 595). Tespit ettiğimiz fermanlarda yer alan sürgün uygulaması ilk grup kapsamındadır. Örneğin Evası-ı Cemaziyelahir 1246/Kasım-Aralık 1830 tarihli fermanla belirtildiğine göre Niğdeli oğlu Yordan ve İvan oğlu Yorgi'nin reayaya zülüm etmesinden dolayı Bozcaada'ya sürgün edildiği (N.Ş.S. 5: 78) ve Evahir-i Cemaziyelahir 1246/ Kasım-Aralık 1830 tarihli fermana göre ise Nevşehir sakinlerinden olan Esseyid Alaaddin isimli şahsın uygunsuz davranışlarından dolayı Bolu'ya sürgün edilmesinin istendiği anlaşılmaktadır (N.Ş.S. 5: 79).

---

⁸ Sürgün tabiri yerine Osmanlı kaynaklarında *kalebent*, *ikamete memur*, *ikamete mecbur*, *nefy*, *teb'id*, *mütebâidin*, *nefy ü irsâl*, *sarf ü tahvil* ve *menfi* gibi kelimeler de kullanılmıştır (Acehan, 2008: 13).

1.2.1.2. Buyrulduklar

Türkçe *buyurmak* mastarından yapılmış bir isim olan buyruldu kelimesi Osmanlı diplomatiğinde sadrazam, vezir, defterdar, kazasker, kaptan paşa, beylerbeyi gibi yüksek rütbeli makamların, kendilerinden aşağı mevkilerde bulunanlara gönderdikleri emirler için kullanılan bir terimdir (Kütükoğlu, 1994: 197).

Defterimizde tespit edebildiğimiz buyruldu sayısı 17'dir. İçerik olarak fermanlarda değinilen konularla paralellik göstermektedir. Bu konular, zahire talebi, tayin, mürur tezkiresi, asker firarı, tenbih, vergi ve tedbir gibi konular olarak karşımıza çıkmaktadır. Aşağıdaki tabloda tespit edilen buruldular ve içerikleri yer almaktadır.

BELGE NO	MAHİYETİ	KONUSU	HİCRİ TARİHİ	MİLADİ TARİHİ
143	Tayin	Nevşehir Kazası kaymakamlığını yürüten Tahir Efendiye 1243 senesi Rebiülevvelinden itibaren aynı görevin yeniden tevcih edildiğine dair	Gurre-i Receb 1249	Kasım/Aralık 1832
145	Tayin	Müftü atamasına dair	10 Zilkade 1248	31 Mart 1833
70	Asker Firarı	Kefere taifesi üzerine düzenlenen harp esnasında Anadolu ve Rumeli piyade ve süvarileri arasında olan bazı askerlerin seferden kaçmaları ve bunun üzerine firarilerin yakalanması için Mahmut Selim Paşa'nın görevlendirilmesi, Mahmut Selim Paşa'nın	Tarihsiz	Tarihsiz

		görevini tam olarak yerine geitirememesi sebebiyle yerine Vezir İzzet Mehmet Paşanın tayin edilmesine dair		
120	Kayıt	Kadının 1246 Şevval ayından 1248 Safer ayının sonuna kadar olan görev süresinin dolduğunun hatırlatıldığına dair	Gurre-i Rebiulahir 1248	Ağustos/Eylül 1832
41	Mektub	Ne yaptığı belli olmayan bazı şahısların ellerinde izin kâğıtlarıyla gezdiği, fakat bu kâğıtların daha önce gönderilen fermanlarda belirtilen hususlara uygun olarak düzenlenmediği, bundan sonraki izin kâğıtlarında daha dikkatli olunarak mühür ve beyaz kâğıt kullanılması ve ayrıca şahsın köyüne ve kazasını gösteren bilgilere yer verilmesine dair	Tarihsiz	Tarihsiz
48	Mürur Tezkiresi	Taşradan Dersaadet'e gelmek isteyenlere Mürur Tezkiresi verilmesi ve süresi dolmuş tezkirelere izin verilmemesine dair	Tarihsiz	Tarihsiz
115	Mürur Tezkiresi	Anadolu ve Rumeli taraflarında yoklama defterlerine kişilerin nereden nereye gidip geldiklerinin kayıt edilmemesi sebebiyle bundan böyle kayıtlarının tutulması, ayrıca taraflara Mürur Tezkiresi verilmesi gerektiğine dair	21 Safer 1248	20 Temmuz 1832

33	Tayin	Müftü tayinine dair	Muharrem 1243	Temmuz/Ağustos 1827
107	Tayin	Memduh Paşa'nın Anadolu Serdar-ı Ekremi tayin edilmesine dair	Tarihsiz	Tarihsiz
11	Tedbir	Taşradan Dersaadet'e gelecek olanların usulsüz şekilde gelmelerinin engellenmesine dair	Tarihsiz	Tarihsiz
62	Tenbih	Sefere katılmayan deli taifesinin başka mahallerde istihdam edilmeyeceği ve başlarında bir vekil bulundurularak kendi vilayetlerinde ziraatla uğraşmalarına dair	8 Şevval 1245	2 Nisan 1830
131	Ücret Tahsili	Karaman valisi Ali Paşa Efendi'den Nevşehir Kazasına mahsus üç yüz yirmi buçuk guruş pusula-i seniyye ücreti alınmasına dair	1248	1832/1833
136	Vergi	Önceki Nevşehir Voyvodası Tahir Beğ'e ait beş senelik muhasabeden müteşekkil hasılatın başkentten gönderilen hazine baş ayanı Hamdi Ağa'ya teslim edilmesine dair	Tarihsiz	Tarihsiz
15	Zahire Tedariki	Konya'da meydana gelen kıtlık sebebiyle Niğde Sancağından zahire talep edilmesine dair	19 Cemaziyelevvel 1242	19 Aralık 1826
139	Zahire Tedariki	Ereğli mıntıkasında bulunan ve sefer için hazırlık yapan ordunun iaşesi için Niğde Sancağından ve civarından	Tarihsiz	Tarihsiz

		peksimad temin edilmesi için Konya'da bulunan divan seraskeri paşanın Niğde Naibi Veli Efendiye yazdığı buyruldu		
--	--	---	--	--

Tablo 9: Buyrulduklar ve Kısa İçerikleri

Tablodan da anlaşılacağı üzere buyruldukların geneli yine idari, askeri ve mali konular hakkındadır. Taşradan başkente gelişlerde artan yoğunluğun önlenmesine yönelik mürur tezkereleri 21 Safer 1248 tarihli buyrulduklarda yine dile getirilmektedir. Söz konusu buyrulduklarda mürur tezkiresi süresi dolanlara yeniden izin verilmemesi, Anadolu ve Rumeli taraflarından yine başkente geleceklere nereden ve ne için geleceklarinin sorularak kayıtlarının yoklama defterleri halinde tutulması emredilmektedir (N.Ş.S. 5: 48, 115). Tarihi belli olmayan bir buyrulduklarda suretinde ise Anadolu ve Rumeli piyade süvarileri arasındaki bazı askerlerin seferden kaçtıkları ve bu firarilerin yakalanması için Mahmut Selim Paşa ile Vezir İzzet Mehmet Paşa'nın görevlendirildiği anlaşılmaktadır (N.Ş.S. 5: 70). Ordunun ihtiyaçları için zahire tedariki (N.Ş.S. 5: 15, 139), beş senelik muhasebeden müteşekkil hasılatın başkente gönderilmesi (N.Ş.S. 5: 136) ve çeşitli tayinler bu buyruldukların içeriklerini oluşturmaktadır. Örneğin tarih düşülmemiş olan bir buyrulduklarda, Memduh Paşa'nın serdar-ı ekrem tayin edilmesi ve Muharrem 1243/ Temmuz-Ağustos 1827 tarihli buyrulduklarda ise Şerif Mustafa Efendi'nin vefat eden Abdurrahman Ruhi Efendi'nin yerine müftü tayin edildiğini öğrenmekteyiz (N.Ş.S. 5: 107, 33).

1.2.1.3. Tezkireler

Osmanlılarda resmi daireler arasında yapılan yazışmaları kapsayan belge türlerine *tezkire* denilmekteydi. Bu belgeler ayrıntıya ve ağıdalı bir yapıya kaçmadan çoğunlukla sade bir dille kaleme alınırlardı. Tezkirelerin 36'dan fazla çeşidi olup tezkireler mühürsüzdür ve imza ile biter (Kurt ve Ceylan, 2015: 114). Bunlar içerisinde sadrazamlık makamından yazılan tezkireler, yüksek rütbeli devlet adamlarının özel kalem müdürü demek olan *tezkireciler* tarafından kaleme alınırlardı (Akgündüz, 1988: 46).

İncemiş olduğumuz defterde 5 Numaralı sicil defterinde yer alan tezkire sayısı 7 tane hesaplanmıştır. Bunlar mürur, vergi, tayin ve para tedariki gibi bilinen konuları içermektedir. Daha önce ferman ve buyruklularda sıklıkla geçen mürur tezkirelerinin bu bölümde de yinelenmesi, İstanbul'a giriş çıkışların sıkı bir şekilde denetlendiğine işaret etmektedir. Ayrıca İstanbul'un nüfusunun kontrol altında tutulması ve her önüne gelenin İstanbul'a gelerek vasıfsız bir çoğunluk oluşturması ve devlet dairelerine hücum ederek idari işlerin aksamasına ve dolayısıyla iltimas, rüşvet, adam kayırma gibi durumların engellenmesine yönelik bu denetimlerin sıklaştırıldığı tahmin edilmektedir. Mürur tezkireleri arasında yer alan bir kayıttan anlaşıldığına göre, çeşitli sebeplerle Dersaadet'ten kovulan kişilerin bir yolunu bularak yeniden başkente dönmek istedikleri hususuna dikkat çekilmekte, bu kişilerin yapılacak bir tahkikat neticesinde şayet gerkiyorsa ellerine mürur tezkiresi verilmesi yönünde yöneticiler uyarılmaktadır (N.Ş.S. 5: 68).

Tezkireler içerisinde içerik olarak diğerlerinden farklı ve konusu azil olan bir belgeye rastlanılmaktadır. 17 Muharrem 1243/10 Ağustos 1827 tarihli tezkireden anlaşıldığına göre, sancak mütesellimi tarafından Kethüda Ebu Bekir görevden azledilmekte yerine El-Hac Hasan Ağa göreve getirilmektedir (N.Ş.S. 5: 23).

Sicilde yer alan tezkireler ve içerikleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

BELGE NO	MAHİYETİ	KONUSU	HİCRİ TARİHİ	MİLADİ TARİHİ
23	Azil	Kethüda Ebu Bekir'in görevinden azil edilip yerine Bekir Beğzade El-hac Hasan Ağa'nın tayin edilmesine dair	17 Muharrem 1243	10 Ağustos 1827
133	Kayıt	Vaka-i Hayriye sırasında Suğacı İbrahim isimli şahsın memleketinde Dal Köyü'nde olduğu, zevcesinin başvurusuna binaen ocakta yetişmiş bu şahsa merhamet olunduğuna dair	Tarihsiz	Tarihsiz
27	Mürur Tezkiresi	Yol Tezkiresi verilmesine dair	Gurre-i Şaban 1243	Şubat/Mart 1828

68	Mürur Tezkiresi	Dersaadet'ten kovulan şahısların tekrardan Dersaadet'e dönmelerinin engellenmesi ve bunların haricinde gelecek olanların tezkire almak şartıyla gelmelerine dair	Tarihsiz	Tarihsiz
58	Para Tedariki	Karaman Valisi Mehmet Emin Paşa ordu ile birlikte seferde iken, Karaman'a bağlı kazalardan ordu için para tahsil etmesine dair	Rebiulahir 1245	Eylül/Ekim 1829
10	Vergi	Ağnam vergisi alınmasına dair	Safer 1242	Eylül/Ekim 1826
130	Vergi	Nevşehir ve Niğde Kazalarından imdad-ı hazariyye vergisinin alınmasına dair	9 Safer 1248	8 Temmuz 1832

Tablo 10: Tezkireler ve Kısa İçerikleri

1.2.1.4. Müraseleler

Mürasele, Anadolu ve Rumeli kazaskerleri tarafından kadı ve naiblere ve onlar tarafından nahiye naiblerinin tayinleriyle salahiyetlerini göstermek için yazılan resmi emirler hakkında kullanılan bir tabirdir. Ayrıca kadılar tarafından kendilerine denk ya da daha aşağı olan şahıs ve makamlara yazılan yazılara da mürasele denirdi (Kurt ve Ceylan, 2015: 192).

İncelemiş olduğumuz defterde tespit edilen mürasele sayısı 21'dir. Bu müraseleler ve içerikleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

BELGE NO	MAHİYETİ	KONUSU	HİCRİ TARİHİ	MİLADİ TARİHİ
7	Tayin	Naib tayinine dair	1 Rebiulevvel	3 Ekim

			1242	1826
21	Tayin	Naib tayinine dair	Gurre-i Cemaziyelahir 1242	Aralık/Ocak 1826/1827
54	Tayin	Naib tayinine dair	Gurre-i Muharrem 1245	Temmuz/Ağustos 1829
39	Tayin	Naib tayinine dair	Zilhicce 1243	Haziran/Temmuz 1828
40	Tayin	Müezzin tayinine dair	21 Zilkade 1243	4 Haziran 1828
54	Tayin	Naib tayinine dair	Gurre-i Muharrem 1245	Temmuz/Ağustos 1829
65	Tayin	Mutasarrıf tayinine dair	2 Rebiulevvel 1244	12 Eylül 1828
66	Tayin	Naib tayinine dair	Gurre-i Ramazan 1242	Mart/Nisan 1827
71	Tayin	Naib tayinine dair	Gurre-i Safer 1246	Temmuz/Ağustos 1830
80	Tayin	Naib tayinine dair	Gurre-i Şaban 1246	Ocak/Şubat 1831
81	Tayin	Müftü tayinine dair	23 Cemaziyelahir 1246	9 Aralık 1830
83	Tayin	Naib tayinine dair	Şevval 1246	Mart/Nisan 1831
87	Tayin	Naib tayinine dair	Gurre-i Zilkade 1246	Nisan/Mayıs 1831
92	Tayin	Uçhisar karyesindeki Han Cami-i Şerifi vakfına müteveli tayinine dair	2 Muharrem 1247	13 Haziran 1831
102	Tayin	Naib tayinine dair	Cemaziyelevvel 1247	Ekim/Kasım 1831

121	Tayin	Müftü tayinine dair	Şevval 1247	Mart/Nisan 1832
122	Tayin	Mutasarrıf tayinine dair	Gurre-i Rebiulevvel 1247	Ağustos/Eylül 1831
123	Tayin	Naib tayinine dair	Rebiulevvel 1248	Ağustos 1832
138	Tayin	Müftü tayinine dair	Ramazan 1248	Ocak/Şubat 1832
141	Tayin	Naib tayinine dair	Gurre-i Rebiulevvel 1248	Temmuz/Ağustos 1832
147	Tayin	Naib tayinine dair	Gurre-i Cemaziyelevvel 1249	Eylül/Ekim 1833

Tablo 11: Müraseleler ve Kısa İçerikleri

Görüldüğü gibi müraselelerin 14'ü naib, 3'ü müftü 2'si mutasarrıf, 1'i müezzin ve 1 tanesi ise mütevellî tayini ile ilgilidir.

Çalışmamızın başında, Tanzimat arifesine gelindiğinde kadılık kurumunda baş gösteren yozlaşma konusunda da ifade ettiğimiz gibi, Tanzimat'ın hemen öncesinde ilmiye teşkilatının karşılaştığı en önemli problem naiblikti. Bu dönemde çeşitli tarihlerde çıkarılan ceza kanunnameleri ve talimnamelerin büyük çoğunluğu kadının vekili olan naiblerle alakalıydı.⁹ Zira şer'i ve hukuki görevlerinden başka özellikle 18. Yüzyılın ortalarına doğru kadılara yüklenen ekstra görevlerinde etkisiyle kadılık makamında bozulmalar başladı. Bazı büyük şehirlerin kadılıklarının yine bazı ünlü kişilere *arपालık* olarak verilmeye başlaması, bu kişilerin de bizzat görev yerlerine gitmeyerek naiblerini göndermeleri, bu naiblerin çoğunluğunun bilgisiz ve beceriksiz olmaları, kadılık müessesesinin bozulmasında en büyük etken olmuştur.

⁹ Bu dönemde çıkarılan ceza kanunnameleri ve talimname hükümlerinin ayrıntıları için bkz. (Akıba, 2007: 9-40).

İncelediğimiz dönemde de Niğde Sancağı'na bağlı Nevşehir kazasının genellikle eski bir kazaskere veya yüksek derecede bir başka ilmiye mensubuna *ber-vech-i arpalık* olarak tevcih edildiği ve bu kişilerinde bizzat atandıkları sancağa gelmeyip vekâleten naibler gönderdiklerini tahmin etmekteyiz. Kazayı arpalık olarak elinde bulunduran ilmiye mensubu istediği kimseyi naib olarak atama yetkisine sahip olduğu gibi naibin görevde *ibka* 'sına da yetkili idi.

18. yüzyıldan beri kadılık görevinin çoğu zaman naibler tarafından yerine getirildiği ifade edilmektedir (Çadırcı, 1991: 85, Özkaya, 1985: 211). Defterimizde yer alan naib tayinlerinin altı yıllık bir zaman diliminde on üç olması bunu göstermektedir.

Naip tayinleriyle ilgili mevcut belgeler içerisinde Esseyid el-Gazi tarafından toplam altı kez naip tayin edildiğine tesadüf edilmektedir. Bu kişinin ulemadan biri olduğu ve Nevşehir kazasının kendisine arpalık olarak verildiği tahmin edilmektedir. Kısa aralıklarla Esseyid Mehmet Efendi, Esseyid Numan Efendi, Esseyid Nafi Efendi, Mevlana Hafız Müslim Efendi ve Mehmet Şakir Efendi'yi Nevşehir ve Ürgüp kazalarının işlerini görmesi için kendi adına naip olarak atadığı ve müraselesinde bu kişiler yapmaları gereken işlerin mahiyeti ve sınırlarına işaret edilmektedir (N.Ş.S. 5: 66, 71, 80, 87, 102, 123).

Naiblerin ne kadar süreliğine atandığı tam olarak anlaşılmazken, elimizdeki bir belge naipler için olmasa da mutasarrıfların görev süreleri ile ilgili bazı tahmini ipuçları içermektedir. Örneğin 2 Rebiülevvel 1244/12 Eylül 1828 tarihli müraseleden on aylık görev süresi dolan Molla Tahsin bin Ali'ye iki ay ek süre verildiği anlaşılmaktadır (N.Ş. S. 5: 65). Ayrıca naib atamalarında bazı kişilerin birkaç defa üst üste aynı göreve devam ettiği ve arpalık sahibinin değişmesiyle birlikte naiblerin değiştiği de yine belgelerden takip edilebilmektedir.

1.2.1.5. Beratlar

Herhangi bir görev veya memuriyete tayin edilenlere, görevlerini yapma yetkisini veren ve üzerinde padişahın tuğrasını taşıyan izin, memuriyet, atama emirlerine *berat*

denir. Beratlı *müsadeli* ve *imtiyazlı* demektir. Osmanlı vesikalarında berata *biti*, *berat-ı şerif*, *nişan*, *nişan-ı şerif*, *hüküm*, *misal* denildiği de görülür. Berat görev belgesi olduğundan yapılan görevin cinsine göre bir takım özel isimler almıştır. Bu isimlerden bazıları *tımar beratı*, *ulufe beratı*, *iltizam beratı*, *muafiyet beratı*, *mukataa beratı*, *malikâne beratı*, *imtiyaz beratı*, *imamet beratı*, *hitabet beratı*, *sancakbeyliği beratı*, *vezirlik beratı* şeklinde sıralanabilir (Kurt ve Ceylan, 2015: 216).

İncelediğimiz sicilde toplam beş adet berat sureti tespit edilmiştir. Bunlardan ikisi Nevşehir’de ikamet eden iki gayrimüslimin Avrupa, Acem ülkesi ve Hindistan ile yaptıkları ticaret dolayısıyla bazı vergilerden muaf tutulması ve ticaret yaparken zaten gümrük vergisi ödedikleri için başka herhangi bir vergi ile muhatap edilmemelerinin istendiğine yönelik emirleri içermektedir (N.Ş.S. 5: 75, 112, 113). Vergi ile ilgili diğer berat suretlerinde de, fermanlarda belirtilen hususlara dikkat çekilmektedir. Bunlar özetle fukara ve acizlere zulmedilmemesi, harç-ı defter ve imza gibi ekstradan paraların alınmaması, fetva-i şerife aykırı herhangi bir yola sapmamaları, fermanlarda yinelenen hak, adalet ve dürüstlükten taviz verilmemesi şeklinde özetlenebilir.

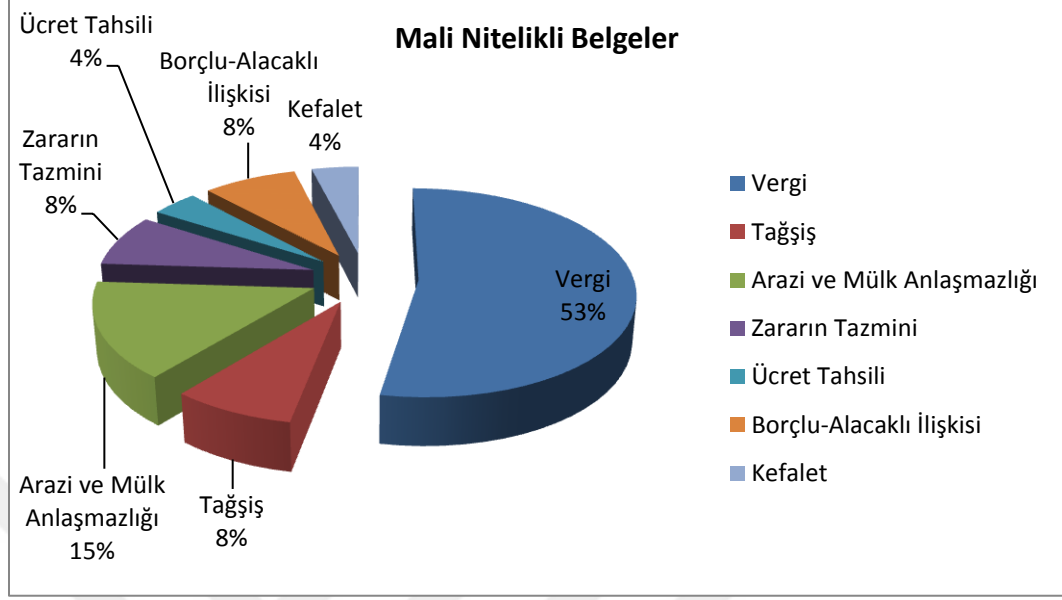
BELGE NO	MAHİYETİ	KONUSU	HİCRİ TARİHİ	MİLADİ TARİHİ
99	Nakil	İstanbul patriğinin mühürlü arzları üzerine Kayseri metropolidi Felton nâm rahibin Kuşadasına tayin edilmesi ve ülke genelindeki gayrimüslim din adamlarının yetkilerinin hatırlatılması ve yerel Müslüman idarecilerin berat gereğince gayrimüslim dini liderlerine zorluk çıkarmamalarına dair	Tarihsiz	Tarihsiz
75	Ticaret İzni ve Vergiden Muafiyet	Avrupa ticareti ile meşgul olan Niğdeli oğlu Yurda nam şahsa verilen nişan-ı hümayun ve devletin	Rebiulevvel 1246	Ağustos/Eylül 1830

		tarifesine uyularak getirdiği her cins maldan yüzde üç vergi alınmasına yine Avrupa'ya götüreceği mallardan da aynı oranda vergi alınmasına ve bundan başka bir vergi talep edilmemesine dair		
113	Ticaret İzni ve Vergiden Muafiyet	Nevşehir'de ikamet edenlerden Arap, Avrupa, Acem ve Hindistan taraflarına ticaret yapan tacirlerin hangi vergilerden muaf hangi gümrük vergilerine tabi olduklarının bildirdiğine dair	Evahir-i Şevval 1246	Mart/Nisan 1831
112	Ticaret İzni ve Vergiden Muafiyet	Yuvadu oğlu Katenti'ye verilen berat ve tüccarların Acem, Avrupa ve Hindistan ticaretleri ve gümrük vergilerine dair	Şevval 1246	Mart/Nisan 1831
97	Vergi	Papazlar, rahipler ve keşişlerden alınan senelik rüsum miktarlarının belirlenmesi ve Kayseri rahiplerinden olan Kamun nam gayrimüslime verilen berata uyulmasına dair	1246	1830/1831

Tablo 12: Beratlar ve Kısa İçerikleri

1.2.2. Mâli Nitelikli Belgeler

İncelemiş olduğumuz 5 Numaralı Defterinde yer alan belgeler arasında mali nitelikli belgelerin önemli bir yekün tuttuğu görölmektedir. Bu belgelerin içerik olarak tasnifi yapıldığında aşağıdaki grafik elde edilmektedir.

Grafik 3: 5’No’lu N.Ş.S.’nde Yer Alan Mâli Nitelikli Belgelerin Oransal Dağılımı

Grafiğe baktığımızda, vergilerin ağırlıklı olduğu bir tablo göze çarpmaktadır. Bu vergilerin bir kısmı ordunun iâşesi ve masraflarını karşılamaya yönelik zahire ve para tedariki şeklinde belgelere yansırken, geri kalan kısmı ise Nevşehir halkının kendi aralarındaki iktisadi ilişkileriyle ilgilidir.

1.2.2.1. Vergi

İncelemiş olduğumuz 5 Numaralı Defterde yer alan belgeler arasında özellikle vergiler ile ilgili olanlar ağırlıktadır. Dönemin askeri, ekonomik ve siyasi şartları sebebiyle devletin vergi gelirlerine duyduğu ihtiyaç çok elzem olduğundan ferman ve buyruldukların çoğunda vergilerin süresi içinde toplanması ve vergi toplamakla mükellef kişilerin suitimallerinin önlenmesi sıklıkla hatırlatılmaktadır.

Fermanlarda geçen ve sicilimize yansıyan vergilerin başlıcaları ağnam vergisi, mukataa, cizye, avarız vergilerinden nüzul, imdad-ı seferiyye, imdad-ı hazariyye ve gümrük vergileridir.

Bu vergilerden *ağnam vergisinin* toplanması ile ilgili iki ferman sureti bulunmaktadır. Hayvanlar üzerinden alınan resm manasına gelen ağnam kelimesi, koyun

demek olan *ganem* kelimesinin çoğulu olup uygulamada koyun, keçi, toklu, deve ve domuz üzerinden de alınan bir vergi çeşidiydi. (Pakalın, 1993: 25). Ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalı olan Osmanlı Devleti için ağnam vergisi hazineyi besleyen önemli gelirler arasında yer almaktaydı. 20 Safer 1246/10 Ağustos 1830 tarihli ferman sureti Nevşehir kazasında mevcut hayvanlar üzerinden ne kadar vergi alınacağına dair bilgiler içermektedir (N.Ş.S. 5: 9). Safer 1242/Eylül-Ekim 1826 tarihli bir diğer suretten anlaşıldığına göre Nevşehir kazasının toplam ağnam bedeli 1180 kuruş olarak ifade edilmektedir (N.Ş.S. 5: 10).

Sicilimizde geçen bir diğer vergi çeşidinde *cizye* vergisidir. Gayrimüslimlerden askerlikten muafiyet ile can ve mal güvenliğini sağlamak karşılığında alınan cizye vergisi, Osmanlı Devleti'nin özellikle Klasik Dönemde en önemli gelir kaynaklarından birisiydi. Bu önemine binaen cizye tahsilatında devlet, gerekli ihtimamın gösterilmesi için sıklıkla kadınlara fermanlar göndermiştir. Ancak son zamanlarda kendisini cizye vergisinden muaf tutmak isteyen bazı gayrimüslimlerin görev, nam, unvan ve şöhretlerini değiştirdikleri ve bu durumda belirtilenden daha az oranda vergi ödediklerinin anlaşılması üzerine cizye yoklama defterlerinin güncellenmesi ve gerekiyorsa yeniden düzenlenmesi için çeşitli tarihlerde fermanlar çıkarılmıştır. Defterimizde yer alan Ramazan 1242/Mart-Nisan 1827 tarihli ferman suretinde özetle bu konuya temas edilmektedir (N.Ş.S. 5: 17).

Defterde yer alan *avarız vergisi* ise devletin olağanüstü durumlarda, genellikle savaş zamanlarında ihtiyaç duyulduğu takdirde reayadan aldığı aynî, nakdî ve bedeni vergilerin genel adıdır (Sahillioğlu, 108). Nüzul, *İmdad-ı Seferiyye* ve *İmdad-ı Hazariyye* vergileri bu türdendir. Nüzul vergisi sefere giden ordunun yiyecek ihtiyacını karşılamak üzere hububattan alınan aynî vergiyi ifade etmektedir. Bilindiği gibi bu vergiler önceleri olağanüstü durumlarda senede bir kez alınırken daha sonra sürekli hale gelmiştir. Safer 1246/Ağustos 1830 tarihli ferman suretine göre Niğde Sancağı'nın toplam avarız ve nüzul haneleri 355 hane olarak tespit edilmiş olup, Niğde Sancağına bağlı Nevşehir kazasına tekabül eden avarız ve nüzul hanesi sayısı 106,5'tur (N.Ş.S. 5: 67).

Avarız vergisinin devamı olarak *imdad-ı seferiyye* ve *imdad-ı hazariyye* adıyla ihdas edilen vergilerde yine defterimizde geçmektedir. Örfi nitelikli olan bu vergiler, 18. Yüzyıldan itibaren eyalet ve sancak mutasarrıflarına tahsis edilen bir gelir haline dönüşmüştür. İmdad-ı seferiyye sefer zamanında halktan toplanırken imdad-ı hazariyye ise barış zamanlarında beylerbeyi, sancak beyi, mütesellim ve mutasarrıf gibi üst düzey taşra yöneticilerinin besledikleri askerlere sarf edilmek üzere toplanan bir vergiydi. Örneğin 9 Safer 1248/ Temmuz 1832 tarihli kayda göre Karaman valisi için Nevşehir Kazasına isabet eden imdad-ı hazariyye miktarının 220,5 kuruş olduğu ve iki taksit halinde ödenmesi bildirilmektedir (N.Ş.S. 5: 130).

*Mukataa vergisi*de defterde yer alan bir diğer vergi çeşididir. Devlete ait bir kısım vergi ve resimlerin belirli bir meblağ karşılığında iltizama verilmesi anlamına gelen mukataa ile ilgili iki belge tespit edilmiştir. Niğde Sancağı içerisinde yer alan ve *bereketlü maden* olarak bilinen kurşun madeninin işletme hakkı Boynu İncelü Aşireti'nin uhdesine verilmiş olup, bu madenden çıkarılan kurşun belli ağırlıklarda kantarda tartılarak devletin isteği üzerine İznik İskelesine kadar götürülüp İstanbul'a sevk edilmekteydi. Şaban 1246/Ocak-Şubat 1831 tarihli ferman suretinden anlaşıldığına göre Boynuincelü Aşireti'nin mukaatası olan kurşun madeni mukataası, yaklaşık yüz yıldır burayı işleten Boynuincelü Aşiretinden alınarak 2000 kuruş maaşla hazine-i amireden Ahmet isimli birine *ber vech-i emanet* olarak devredilmiştir (N.Ş.S. 5: 82). Ancak madenin işletilmesinde yine adı geçen aşiretin mensupları çalıştığı için bu kişilerin hizmetlerine mukabil her türlü vergiden muaf tutulmaları istenmektedir (N.Ş.S. 5: 69).

Belgelerimiz arasında adı geçen son bir vergi çeşidi de *gümrük* vergisidir. Gümrük vergisi Osmanlılar da uluslararası ölçekte yapılan ticarete sınır geçişlerinde malların kontrol edildiği yerlerden geçiş sırasında alınan vergilerdir (Kütükoğlu: 1996: 263). Bu vergilerin oranı, miktarı ve uygulama usülleri belirli aralıklarla yayınlanan ferman ve beratlar ile tespit edilmekteydi. Nitekim Nevşehir kazasında ikamet edip Avrupa, Acem ülkesi ve Hindistan gibi uzak beldelerle ticari ilişkileri olan tacirler için Şevval 1246/Mart-Nisan 1831 ve Rebiulevvel 1246/Ağustos-Eylül 1830 tarihli iki beratın içeriğinden ülke dışına götürülecek veya getirilecek mallardan alınacak gümrük vergilerinin yüzdelik miktarları belirtilmekte, bunun yanı sıra bu kişilerden gümrük

vergesi dışında herhangi bir vergi talep edilmemesi emredilmektedir (N.Ş.S. 5: 112 ve 175).

Belge No	Mahiyeti	Belge Türü	Konusu	Hicri Tarihi	Miladi Tarihi
112	Ticaret İzni ve Vergiden Muafiyet	Berat	Yuvadu oğlu Katenti'ye verilen berat ve tüccarların Acem, Avrupa ve Hindistan ticaretleri ve gümrük vergilerine dair	Şevval 1246	Mart/Nisan 1831
75	Ticaret İzni ve Vergiden Muafiyet	Berat	Avrupa ticareti ile meşgul olan Niğdeli oğlu Yurda nam şahsa verilen nişan-ı hümayun ve devletin tarifesine uyularak getirdiği her cins maldan yüzde üç vergi alınmasına yine Avrupa'ya götüreceği mallardan da aynı oranda vergi alınmasına ve bundan başka bir vergi talep edilmemesine dair	Rebiulevvel 1246	Ağustos/Eylül 1830
113	Ticaret İzni ve Vergiden Muafiyet	Berat	Nevşehir'de ikamet edenlerden Arap, Avrupa, Acem ve Hindistan taraflarına ticaret yapan	Evahir-i Şevval 1246	Mart/Nisan 1831

			tacirlerin hangi vergilerden muaf hangi gümrük vergilerine tabi olduklarının bildirildiğine dair		
76	Ticaret İzni ve Vergiden Muafiyet	Ferman	Avrupa ticaretiyle uğraşan Hacı Mustafa isimli tacire verilen ticaret izni beratının bundan sonra benzeri faaliyette bulunacaklar için emsal kabul edilmesine dair	Tarihsiz	Tarihsiz
5	Vergi	Hüccet	Zile karyesi ahalisinden vergi tahsil edilmesine dair	1251	1835
9	Vergi	Ferman	Ağnam vergisi alınmasına dair	20 Safer 1246	10 Ağustos 1830
10	Vergi	Tezkire	Ağnam vergisi alınmasına dair	Safer 1242	Eylül/Ekim 1826
17	Vergi	Ferman	Mukataat ve Cizye vergi yoklamasına dair	Ramazana 1242	Mart/Nisan 1827
61	Vergi	Ferman	Devlet-i Aliye'nin ve İslam memleketlerinin bekası ve Rus tehdidinden korunması için rikab-ı hümayun	Evasıt-ı Muharrem 1245	Temmuz/Ağustos 1829

			tarafından görevlendirilen El Hac Mehmed Tatar'a her kazadan 25 guruş toplanıp teslim edilmesi, bunun memleketin çeşitli ihtiyaçları amacıyla kullanılması ve kadıların ve diğer görevlilerin para toplarken halka zulmetmemesine dair		
63	Vergi	Ferman	Zile karyesindeki ahalinin elinde bulunan zahireden her beş yüz kuruşta beşer guruş nakit alınması ve bir kısmının da İznikmid ve Samsun iskelelerine gönderilmesine dair	Tarihsiz	Tarihsiz
67	Vergi	Ferman	Niğde Sancağına bağlı kazalardan avarız ve nüzul vergisinin toplanmasına dair	Safer 1246	Temmuz/Ağustos 1830
69	Vergi	Ferman	Nevşehir Kazası'nda ikamet eden Boynuinceli Aşiretinin devlete kurşun nakil hizmetinde	1244	1828/1829

			bulunması sebebiye asâkir ve diğ�er tekâliflerden muaf tutulmalarına dair		
72	Vergi	Ferman	Tevzi defterlerinin düzenli tutulması ve vilayetin giderlerinin hesaplanıp belirlenen miktarın deftere kayıt edilip Dersaadet'e takdim edilmesine dair	Safer 1246	Temmuz/Ağustos 1830
74	Vergi	Ferman	Bazı reayanın avarız hanelerinin tespiti sırasında başka kazalara gittikleri, bazılarının kendilerini kalebend, muhafız, köprü ve han tamircisi gibi göstererek avarız vergisinden muaf olma yolunu tuttukları, bunlara izin verilmemesi ehli islam ve reaya için ayrı ayrı kimliklerini açıkça belli eden defterler tutulmasına dair	Evahir-i Safer 1246	Temmuz/Ağustos 1830
82	Vergi	Ferman	Niğde Sancağı dâhilinde Bereketli madeni olarak bilinen maden	�aban 1246	Ocak/�ubat 1831

			yatağını mukataa olarak işleten Boynu inceli aşiretinin devlete ödemesi gereken rüsumatı ödemekte zorlanması üzerine adı geçen maden mukataasının hazine-i amireden Ahmet isimli bir zata ber-vech-i emanet olarak verilmesine dair		
86	Vergi	Ferman	Asakir-i Mensure askerlerinin yollarda zahmet ve zorluk çekmeleri ve bundan doğan ihtiyaçları dolayısıyla memleket ayanlarının belirli akçe ücret vermelerine dair	Evahir-i Şaban 1246	Ocak/Şubat 1831
93	Vergi	Hüccet	Tilki derisi ve Gül'den alınan rüsumata dair	Safer 1247	Temmuz/Ağustos 1831
97	Vergi	Berat	Papazlar, rahipler ve keşişlerden alınan senelik rüsum miktarlarının belirlenmesi ve Kayseri rahiplerinden olan Kamun nam gayrimüslime verilen	1246	1830/1831

			berata uyulmasına dair		
110	Vergi	Ferman	Nevşehir’de 80-100 seneden beri sakin oldukları halde kendilerini bölgeye sonradan gelen Karaca aşiretinden sayarak fazladan vergi alınmaya çalışılması sebebiyle Mustafa, Ömer, Yusuf ve Osman isimli şahısların mahkemeye başvurması ve başkentteki deftere müracaat edilip dedelerinin çok eski tarihten beri bu topraklarda oturdukları ve adı geçen aşiretle bir bağlarının olmadığına ve herhangi bir ekstra vergi alınamayacağına dair	Zilhicce 1247	Mayıs 1832
130	Vergi	Tezkire	Nevşehir ve Niğde kazalarından imdad-ı hazariyye vergisinin alınmasına dair	9 Safer 1248	8 Temmuz 1832
136	Vergi	Buyruldu	Önceki Nevşehir Voyvodası Tahir	Tarihsiz	Tarihsiz

			Beğ'e ait beş senelik muhasabeden müteşekkil hasılatın başkentten gönderilen hazine baş ayanı Hamdi Ağa'ya teslim edilmesine dair		
137	Vergi	Ferman	Nevşehir kazası Voyvodolağına getirilen Raşid Beğ'in müteveli sıfatıyla kazanın son beş senelik muhasebesini yapması ve eksik toplanmış olan vergileri toplayarak merkeze göndermesine dair	Tarihsiz	Tarihsiz
140	Vergi	Buyruldu	İbrahim Paşa müşirlerine nakit tahriratın tesliminde azami dikkat ve kemal-i ihtimam gösterilmesine dair	Tarihsiz	Tarihsiz
146	Vergi	Ferman	Nevşehir kazasında mütemekkin ehl-i zimmet taifesi için takdir olunan tekâlifi toplamakla görevli olan Kocabaşların kendi tasarrufuyla alınan vergilere bir	Tarihsiz	Tarihsiz

			kat zam yapmaları ve bundan rahatsız olan zimmilerin durumu arzual ile merkeze bildirmesine dair		
--	--	--	--	--	--

Tablo 13: Vergi Kayıtları ve Kısa İçerikleri

1.2.2.2. Tağşiş

Osmanlı Devleti'nin son zamanlarda içinde bulunduğu ve gittikçe artan şiddette devam eden nakit darlığı sebebiyle başvurduğu önemli işlemlerden birisi de tağşişti. Paranın ayarıyla ilgili bir işlem olan tağşiş esnasında devlet, piyasadaki altın ya da gümüş sikkeleri toplatır ve bunların içerisindeki değerli maden oranını azaltarak yeniden piyasaya sürerdi (Pamuk, 2005a: 115). Bu uygulamanın sonucu olarak 1808-1830 yılları arasında altın sikke 35, gümüş sikke ise tam 37 kere tağşiş edilmişti. Dolayısıyla Osmanlı Devleti'nde en büyük tağşiş II. Sultan Mahmut zamanında yapılmıştır. Tağşişler sonucunda 1808-1839 yılları arasında kuruşun gümüş içeriği % 80'in üzerinde bir oranda azaltılmış (Yanardağ, 2015: 921) ve Osmanlı parası bu dönem içerisinde *pul* ya da *mangıra* dönüşmüştü (Tabakoğlu, 2015: 450).

II. Mahmut'un saltanatı esnasında *zer-i mahbub*, *rumi*, *adli*, *hayriye* ve *mahmudiye* isimli, standartları birbirinden farklı bir seri altın sikke meydana getirildi. Fakat altın sikkelerdeki tağşiş nispetleri, gümüş sikkelerdekine göre daha sınırlı kaldı (Pamuk, 2012b: 104).

Sayıları sınırlıda olsa sicilimizdeki belgelerden iki tanesi tağşişle ilgilidir. Bunlardan ilkinde Rumeli ve Anadolu taraflarına gönderilecek ordunun başta askerlerin maaşları olmak üzere çeşitli ihtiyaçlarının biran önce karşılanması gerektiğine dikkat çekilerek, mümkün olan en kısa sürede yeni darb olunan sikkelerin piyasada geçerliliğinin sağlanması için eski paraların ücreti mukabilinde toplanması konusunda acele edilmesi için yetkililer uyarılmaktadır (N.Ş.S. 5: 49). Evasıt-ı Cemaziyelevvel/Aralık 1826 tarihli bir diğer kayıta ise, piyasaya yeni sürülen paraların

raic değerleri verilmekte ve piyasadan toplatılacak paraların bu değerler üzerinden mübaayacıya teslim edilmesi istenmektedir (N.Ş.S. 5: 28).

Belge No	Mahiyeti	Belge Türü	Konusu	Hicri Tarihi	Miladi Tarihi
28	Tağşış	Hüccet	Tağşış sebebiyle piyasaya yeni sürülen paraların guruş cinsinden karşılıkları ve bu değerler üzerinden eski paraların mübayaacıya teslim edilmesine dair	Evasıt-ı Cemaziyelevvel 1242	Aralık 1826
49	Tağşış	Ferman	Yeni darb edilen paraların piyasaya sürülmesi için eski paraların ücreti karşılığında toplanmasına dair	Tarihsiz	Tarihsiz

Tablo 14: Tağşış Kayıtları ve Kısa İçerikleri

1.2.2.3. Arazi ve Mülk Anlaşmazlığı

Osmanlı şer'i mahkemelerini klasik dönemde en çok meşgul eden konulardan birisi olan arazi ve mülk anlaşmazlığı, incelediğimiz dönemde sicilimize yansıyan konular arasında en arka sıralarda yer almaktadır. Bu konudaki belge sayısı toplam üç tanedir. Bu belgelere içerik olarak bakıldığında, anlaşmazlıkların genellikle bir gayrimenkulün mülkiyeti üzerine çıkan ihtilaflardan kaynaklandığı görülmektedir.

Mahkemeye yansıyan bu tür belgelerin sayıca az olması, II. Mahmut döneminin sosyo-ekonomik durumu hakkında bir fikir sahibi olmamıza imkân tanımaktadır.

Belge No	Mahiyeti	Belge Türü	Konusu	Hicri Tarihi	Miladi Tarihi
8	Arazi-Mülk Anlaşmazlığı	Hüccet	Cami-i Cedid Mahallesi sakini Mehmet ile Yenimahalle sakini Kocagöz Hacı Mehmet'in bir han, değirmen ve boyahanenin mülkiyeti üzerindeki ihtilaflarınadair	Evasıt 1242	1826-1827
13	Arazi-Mülk Anlaşmazlığı	Hüccet	Ürgüp Kasabası Kible Kapu Mahallesi sakini Eyüp ile aynı mahalleden Halil'in bir un değirmeninin üzerindeki hisse miktarı üzerindeki anlaşmazlığa dair	Tarihsiz	Tarihsiz
103	Arazi-Mülk Anlaşmazlığı	Hüccet	Reaya Mahallesi sakinlerinden Kalpos veledi Yorgi'nin satın aldığı ev üzerinde Ligor veledi Yesef'in hak idda etmesine dair	Muharrem 1246	Haziran/Temmuz 1830

Tablo 15: Arazi-Mülk Anlaşmazlıkları ve Kısa İçerikleri

1.2.2.4. Zararın Tazmini

Sicilimizde yer alan Ramazan 1246/Şubat-Mart 1831 tarihli bir hüccet kaydından anlaşıldığına göre, Çarşamba-Lazkiye-Ankara arasında ticaret yapan Nevşehirli El-Hac Mehmet Ağa, Ali Efendi ve El-Hac Habib bin Hacı Halil Numan isimli kimseler bu ticaret esnasında Ankara Sancağı yakınına geldiklerinde haramilerin saldırılarına uğradıklarını beyan etmektedirler. Belgenin devamında eşkiyaların adı geçen tüccarların mallarını ve akçelerini çaldıkları hatta canlarına dahi kastettikleri bilgisi yer almaktadır. Yaklaşık değeri 25.000 guruşu bulan bu malların Çankırı ve Zile panayırlarında satıldığına tespit edilmesi üzerine El-Hac Mehmet Ağa'nın mahkemeye başvurduğu ve zararının karşılanması için talepte bulunduğu anlaşılmaktadır. Mahkeme huzurunda panayırlarda satılan malların El-Hac Mustafa bin Süleyman'a ait olduğuna dair şahitlerin verdiği ifadeler üzerine, mahkemenin Hafız Mehmet bin Halil ile Ahmet bin Halil Numan isimli kişileri bu malları bulup El-Hac Mustafa'ya teslim etmek üzere vekil tayin ettiği ve durumun ilgili voyvodalıklara bildirileceğine dair kayıt düşülmüştür (N.Ş.S. 5: 90).

1.2.2.5. Ücret Tahsili

Bu konuyla ilgili defterimizde bir adet kayıt yer almaktadır. Belgede ne amaçla Nevşehir'de bulunduğu belirtilmeyen Şerif Bey isimli bir zatın üç gün boyunca Nevşehir'de ikamet ettiği anlaşılmaktadır. Belgenin devamında bu süre içerisinde Şerif Bey için konaklama, yeme-içme türünden yapılan masraflar 1830 kuruş tuttuğu ve beraberindeki mühimmat nakliyesi için kiralanan 36 hayvana ve Niğde merkeze varıncaya kadar her menzilde kiralanan sair hayvanlar için toplam ne kadar harcama yapıldığı listelenerek toplam yekünün sicile kayıt edildiği ve Şerif Bey'den bu matrahın alındığı notu düşülmüştür (N.Ş.S. 5: 126).

1.2.2.6. Borçlu-Alacaklı İlişkisi

Bu konu ile alakalı sicilimizde iki belge bulunmaktadır. Tarih düşülmeyen ilk belgede Bedros oğlu Nikola'nın İgor oğlu Bedros'a senet karşılığında on bin guruş verdiği ve bunun sicile kaydedildiği anlaşılmaktadır. Yine tarihsiz olan bir diğer belgede ise Reaya Mahallesi'ndeki iki gayrimüslimin borç verme yüzünden birbirlerini dava ettikleri anlaşılmaktadır (N.Ş.S. 5: 148, 149).

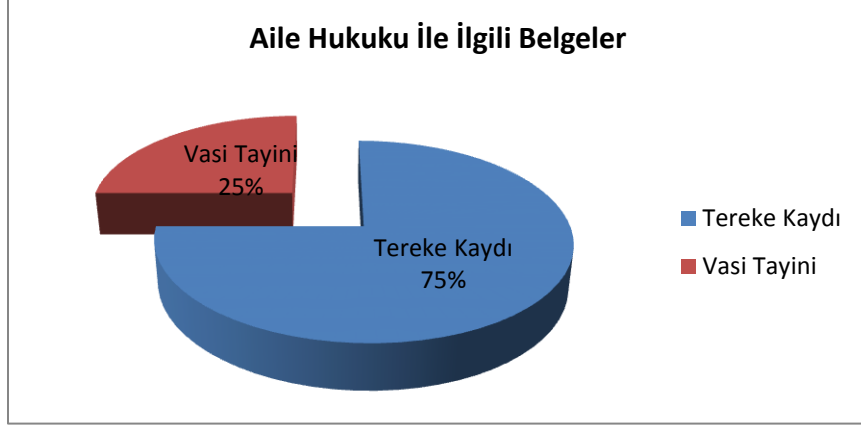
1.2.2.7. Kefalet

Kefalet aslında taraflar açısından kimi zaman bağlayıcı kimi zaman ise bağlayıcılığı olmayan bağımsız bir sözleşmedir. Osmanlı Devleti'nde kefalet ise, önemli bir uygulama olup, gerek esnaf arasında gerek vergi konularında ve gereksede şahısların güvenilirliği açısından bir kişinin bir başkasına kefil olması devlet katında önemli bir durumdur. (Yördem, 2016: 26-27). Nitekim bu konuyla ilgili olarak defterimizde 3 Safer 1244/15 Ağustos 1828 tarihli bir belge yer almaktadır. Belgeye göre Avanozlu Yusuf Ağa ile Ürgüplü İbrahim Bey yedi kişinin şahadetinde ve kefilliğinde toplam yüz kuruş olan sermayelerini birleştirdiklerini mahkeme huzurunda beyan etmektedirler (N.Ş.S. 5: 3).

1.2.3. Aile Hukuku İle İlgili Belgeler

İncelenen defterde aile hukukunu ilgilendiren belge sayısı 17 adet olarak tespit edilmiştir. Bunlardan 13 tanesi tereke kaydı olup geriye kalan 4 tanesi ise vasi tayini ile ilgilidir. Defterde evlenme, boşanma, kız kaçırma, mehir gibi konulara ait belgelerin yer almaması Nevşehir Kazası'nın o tarihlerde aile ilişkileri bakımından istikrarlı bir yapıda olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

Aile hukuku ile ilgili belgelerin oransal dağılımı aşağıda verilmiştir.

Grafik 4: Aile Hukuku İle İlgili Belgelerin Oransal Dağılımı

1.2.3.1. Tereke Kayıtları

Osmanlı sosyo-ekonomik tarihi araştırmalarında önemli bir kaynak serisini oluşturan terekeler, ölen kişilerin vârislerine terk ettiği her türlü mal, eşya ve diğer servet kalemlerinin ayrıntılı dökümünü ve tereke toplamından çeşitli masraf ve harcamalar düşüldükten sonra kalan metrukâtın mirasçılar arasında İslâm Miras Hukuku'na göre paylaşımını içerir (Bozkurt, 2011: 96).

Terekeler, kişiler öldükten sonra mirasçılarına kalan her türlü taşınmazları, araç gereç, tarla, hayvan vesaire gibi menkul veya gayrimenkulleri içerdiği için o bölgenin sosyo-ekonomik yapısı hakkında çok ayrıntılı bilgiler edinmek mümkündür. Bu kayıtların incelenmesi sonucunda kişilerin mali durumu, miras paylaşımında geriye kalan malların piyasa değeri, vefat eden kişinin maddi durumu, çocuk ve eş sayıları, akrabalık ilişkileri ve sosyal statüsü gibi pekçok konuda önemli bilgiler elde edilmektedir.

İncelenen sicilde toplam 13 adet tereke kaydı tespit edilmiştir. Terekelerin tamamı incelendiğinde bazılarında, vefat eden kişinin ölüm sebebi belirtilirken büyük çoğunluğunda ise müteveffadan geriye kalan mal varlılığının doğrudan isim isim listelenmekte ve karşılarına kuruş cinsinden değerleri yazılmaktadır. Bazı belgelerde ise müteveffanın küçük yaştaki çocuklarına vasi tayin edildikten sonra terekenin yazıldığı görölmektedir.

Bazı terekeler oldukça ayrıntılı düzenlemişken bazılarında ise çok kısa bilgiler yer almaktadır. Bu da muhtemelen bir seyahat veya herhangi bir iş için o bölgede bulunurken kişinin vefat etmesiyle alakalı bir durum olsa gerekir. Örneğin Nevşehir'in Avanos karyesinde eceliyle vefat eden Hüseyin bin İbrahim ile İnallı Karyesi'nde maktülen fevt olan bir kişinin üzerinden çıkanlar daha sonra varsilerine devredilmek üzere sicilde kayıt altına alınmıştır (N.Ş.S. 5: 144, 119).

Yine terekelerin incelenmesinden kişilerin sosyal statülerinin mal varlıklarını yansıttığı görülmektedir. Örneğin kendi halinde hayat sürenler ile ticaretle uğraşan, eskiden devlet memuru veya hala devlet adına Nevşehir'de bazı işleri yerine getirmekle görevli kişilerin terekelerinin parasal değeri bir birinden farklıdır. Mesela Rebiülahir 1247/Eylül-Ekim 1831 tarihli tereke kaydına göre hintacı tüccarından olup ticaret için gittiği Kırşehir'de vefat eden Hacı Siyam bin Aburrahman isimli kişinin terekesi toplamı 277 guruş olup, 11 Rebiülahir 1243/1 Kasım 1827 tarihli tereke kaydına göre Kapubaşı Mahallesi sakinlerden Memiş'in tereke tutarı ise 892 kuruş olarak hesaplanmıştır (N.Ş.S. 5: 98, 34). Buna mukabil *el-hac*, *efendi*, *zâde* ve *ağa* ünvanı taşıyan kimselerin tereke değerleri daha yüksektir. Örneğin 5 Rebiülahir 1243/26 Ekim 1827 tarihli tereke kaydında Nevşehirli Şahindarzade El-Hac Mehmet bin Mustafa bin Hüseyin isimli müteveffanın tereke tutarı 6280 kuruş (N.Ş.S. 5: 30), yine Nevşehir Bostancılı Mahallesi sakinlerinden iken Faki Osman Efendi Bey bin Numan isimli müteveffanın terekesi tutarı 10684 (N.Ş.S. 5: 29), 15 Recep 1243/1 Şubat 1828 tarihli tereke kaydına göre Nevşehir'in Atar Karyesi'nde vefat eden Mustafa bin Osman Ağa'nın terekesi 5825 kuruş olarak değerlendirilmiştir (N.Ş.S. 5: 35). Bu terekeler arasında bir tane de eskiden kadılık yaptığı anlaşılan El-Hac Mehmet'e ait bir tereke yer almaktadır. Rebiülevvel 1244/Ekim 1248 tarihli terekeye göre Nevşehir'in Cami-i Cedid Mahallesi sakini iken vefat eden eski kadı El-Hac Mehmet Efendi'nin terekesi tutarı 5561 kuruştur (N.Ş.S. 5: 38).

İncelediğimiz defterde yer alan 13 terekeden ikisi diplomatik şekil açısından diğerlerinden ayrılmaktadır. Örneğin 5 Zihicce 1246/17 Mayıs 1831 tarihli kayda göre Hafız Mehmet bin Halil ve Ahmet bin Halil isimli kişilerin terekelerine bakıldığında herhangi bir eşya, menkul, gayrimenkul, menzil, tarla, hayvan, dükkân vesaire gibi mal varlıklarının isimleri yer almazken toplam 46 kişinin ismi alt alta yazılarak karşılına

kuruş cinsinden bazı değerler yazılmıştır. Bu kişilerin ölenlerin varisleri mi yoksa ölenlerin borçlu oldukları kişileri ifade ettiği tam olarak anlaşılamamaktadır. Ancak belgenin devamında bu kişilerin tüccarlık yaptıkları anlaşılmaktadır (N.Ş.S. 5: 91). Yine 3 Zilkade 1245/26 Nisan 1830 tarihli bir tereke kaydı da bu açıdan ilgi çekicidir. Adı geçen belgede Nevşehir Kazası'na tabi Kocaviran Karyesi'nden Develü Kazası'na giderken eşile beraber yolda saldırıya uğrayıp öldürülen Arif isimli kimsenin terekesinden bahsedilmektedir. Diğer terekelerden farklı olarak burada herhangi bir liste yer almazken toplam mal varlığı metin aralarında kısmen verilmiştir. Küçük kızları Şerife, Kadriye, Ayşe ve on dört yaşındaki oğulları Ebu Bekir'e vasi tayin edildikten sonra müteveffanın ölümüne sebep olan kişilerin araştırılması ve müteveffanın çevresine olan borçları yahut alacakları yine metin içinde belirtilmiştir (N.Ş.S. 5: 55). Bu tereke kayıtları tasnif edildiğinde aşağıdaki tablo elde edilmektedir.

Belge No	Belge Türü	Belge Konusu	Belge Özetleri	Hicri Tarih	Miladi Tarih
30	Hüccet	Tereke	Nevşehir'in Meluce nam karyesinde vefat eden Şahindarzade Elhac Mehmet bin Mustafa bin Hüseyin nam şahsın terekesine dair	5 Rebiulahir 1243	26 Ekim 1827
31	Hüccet	Tereke	Dere Mahallesi sakini iken vefat eden Cezineci Mustafa bin Ömer adlı şahsın terekesine dair	7 Rebiulahir 1243	28 Ekim 1827
32	Hüccet	Tereke	Sulusaray karyesi sakini iken vefat eden Mehmet bin Yusuf Abdurrahman nam kimsenin terekesine dair	10 Cemaziyelev vel	29 Aralık 1827
34	Hüccet	Tereke	Kapucu Baş Mahallesi sakini Memiş bin Avf merhumun terekesine dair	11 Rebiulahir	1 Kasım 1827

35	Hüccet	Tereke	Anar Karyesi sakini iken vefat eden Mustafa bin Osman Ağa nam şahsın terekesine dair	15 Receb 1243	1 Şubat 1828
36	Hüccet	Tereke	Sulusaray Karyesi sakini iken vefat eden Abdurrahman Efendi bin İbrahim nam şahsın terekesine dair	Gurre-i Şevval 1243	Gurre Nisan/Mayıs 1828
38	Hüccet	Tereke	Cami-i Cedid Mahallesi sakini iken vefat eden Şahindarzade Elhac Mehmet nam kimsenin terekesine dair	Rebiulevvel 1244	Eylül/Ekim 1828
98	Hüccet	Tereke	Kırşehir’de iken eceli ile vefat eden Abdurrahman nam kimsenin Nevşehir’de Yeni Han’da olan terekesinin varisleri Hacı Ali, Ahmet bin Hasan ve Seyyid Mehmet arasında paylaşılmasına dair	Rebiulahir 1247	Eylül/Ekim 1831
144	Hüccet	Tereke	İnalı Karyesi sakini iken vefat eden Detbik nam şahsın tereke beyanına dair	2 Rebiül Ahir 1249	19 Ağustos 1833
91	İ’lam	Tereke	Hafız Mehmet Bin Halil ve Ahmet Bin Halil’in kassam tarafından varislere düşen bedellerin belirlenmesi ve kassam defterine kaydına dair	5 Zilhicce 1246	17 Mayıs 1831
119	İ’lam	Tereke	Avanos Karyesinden Hüseyin İbrahim nam müteveffanın eşya ve mallarının vekili Hacı Mustafa’ya teslim edildiğine dair	11 Safer 1248	10 Temmuz 1832
29	Hüccet	Vasi Tayini Tereke	Bostancılı Mahallesi sakini Alaca oğlu Ömer Refik Fakih	11 Rebiulahir 1243	1 Kasım 1827

			Osman Efendi bin Numan'ın küçük oğulları Ahmet ve Memiş, küçük kızları Sülbiye ve Fatma'ya vasi tayin edilmesi ve terekesine dair		
55	Hüccet	Tereke	Kocaviran Karyesi sakini Ali Efendi'nin terekesine dair	3 Zilkade 1245	26 Nisan 1830

Tablo 16: Tereke Kayıtları ve Kısa İçerikleri

1.2.3.2.Vasi Tayini

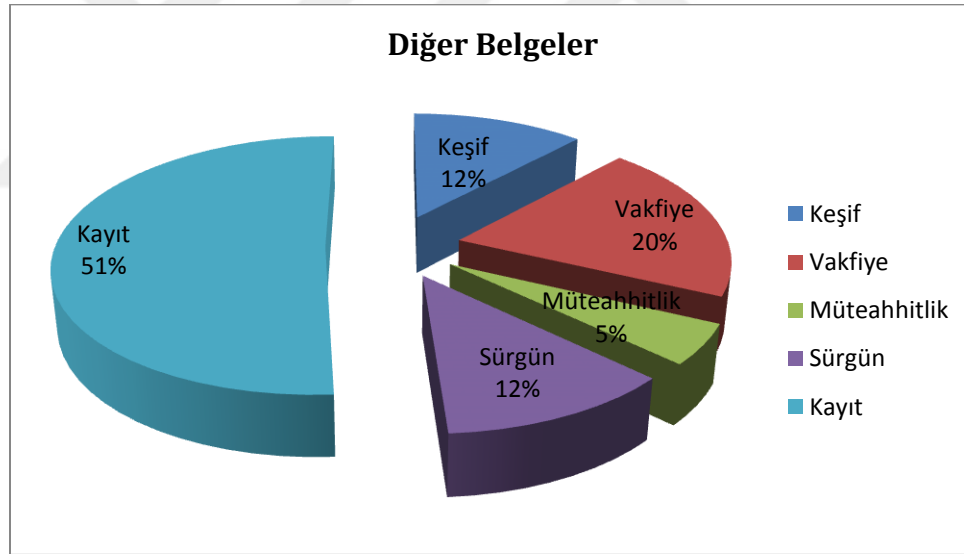
Vasî, bir müteveffanın vasiyetini icraya memur olan kişi anlamındadır (Sami, 1996: 1492). Vefat eden bir kişinin geride kalan küçük çocuklarının reşit bir yaşa gelinceye kadar haklarını ve miraslarını korumak amacıyla bir tanıdığı veya yakını vasi tayin edilmiştir. Kural olarak vasîlik bu görevi talep eden kişiye ya da talep eden kimseye ya da yakını olan şahıslara teklif edilmek suretiyle verilmiştir. Vasîlik ile ilgili belgeler incelendiğinde öncelikli olarak annenin vasi tayin edildiği, bazı durumlarda dedenin ya da amcanın tayin edildiği şayet bunların hiçbiri mümkün değilse kadı tarafından herhangi bir kan bağına bakılmaksızın uygun bir kişinin tayin ediliği görülmektedir. Vasî olarak atanacak kişilerin akraba olsun veya olmasın hür, akıl sahibi, bülûğa ermiş, dindar, doğru sözlü ve güvenilir bir kişi olması önem arz etmekteydi. Ayrıca vasî olarak tayin edilecek kişinin vasîsi olduğu kişi ile aynı dine mensup olması şarttı.

Sicilimizde 3 adet vasi tayini ile ilgili vesika yer almaktadır. Bunlardan birinde İpçi Paşakra isimli bir gayrimüslimin küçük oğlu Vasil ve küçük kızı Futuni'ye amcaları Kostanti'nin vekil tayin edildiğinden bahsedilmektedir. Belgenin devamında diğer amcaları Budos'dan İpçi Paşakra'nı 14000 kuruş alacağı olduğu, bunun 7000 kuruşunun Budos tarafından mahkemede çocukların ihtiyacı için harcanmak üzere Kostanti'ye teslim edildiği geriye kalan kısmını ise Budos'un senelik taksitler halinde yıllık 840 kuruş olarak Vasil ve Futuni namına mahkemenin vasi tayin ettiği Kostanti'ye ödeyeceği bilgisi yer almaktadır (N.Ş.S. 5: 59). 11 Rebiülahir 1243/1 Kasım 1827 tarihli diğer bir belgede ise Nevşehir sakinlerinden Alaca oğlu Osman Efendi bin Numan'ın vefatı üzerine küçük

oğulları Ahmet ve Memiş ile küçük kızları Sülbiye ve Fatma'ya emmioğulları Molla Osman vasi tayin edilmektedir (N.Ş.S. 5: 29).

1.2.4. Diğer Sosyal ve İktisadi Nitelikli Belgeler

İncelediğimiz sicilde yer alan belgelerin yapılan tasnifi sonucunda ortak özellik gösterenler belli ana başlıklar altında birleştirilirken, bir kısım belgelerin ise içerikleri sebebiyle bu başlıklar altında zikredilmeyip ayrı olarak verilmesi uygun görülmüştür. Bu belgelerin oransal dağılımları aşağıdaki grafikte gösterilmiştir.

Grafik 5: 5'No'lu N.Ş.S.'nde Yer Alan Diğer Belgelerin Oransal Dağılımı

1.2.6.1. Keşif

Osmanlı mahkemelerine yansıyan belgeler içerisinde keşif konusu her zaman güncelliğini korumuştur. Özellikle cinayet, hırsızlık, adam kaçırma, kavga, mülk anlaşmazlığı, yangın gibi doğrudan üzerinde adli bir karara varmadan önce bizzat kadı veya görevlendireceği bir naibinin olay mahaline gidip incelemeler yapması ve elde ettiği kanıtları getirip kadıya sunması büyük önem arz etmekteydi. Kadı veya naibte kararını

keşfe giden bu görevlilerin getirdiği delillere ve görgü tanıklarının ifadelerine göre vererek yargı görevini yerine getirirlerdi.

Çalışmakta olduğumuz defterde tespit edilen 3 belge ölüm ve cinayetle ilgilidir. Örneğin 28 Zilkade /Haziran 1827 tarihli belge de Nevşehir'in Kapu mahallinde yapılan bir cinayet keşfinde Kör Habib oğlu Yörük Mehmed bin Hüseyin'in suratına taşla vurularak öldürüldüğü ve ölümünün üzerinden üç günden fazla bir süre geçtiği (N.Ş.S. 5: 2), yine bir intihar olayının aydınlatılması için yapılan keşif sonucunda Çiflik Karyesinde Hasan isimli şahsın tarif ettiğine göre Müslüman bir kız kendini suya atarak intihar ettiği ve ölen kişinin araştırılması talep edilmiştir (N.Ş.S. 5: 57). Tarihi Evahir-i Cemaziyelahir/Ekim-Kasım 1831 olan diğer bir belgede de Ümmü Gülsüm hatunun kocası olan Kabaki Ahmet isimli bir şahsın Uzun Köprü mahallinde öldüğü ve buna şahit olan kişilerin şahitlik yaptıkları hakkında bir kayıt yer almaktadır (N.Ş.S. 5: 100).

SIRA NO	SAYFA NO	BELGE NO	BELGE TÜRÜ	BELGE KONUSU	BELGE ÖZETLERİ
2	2	2	Hüccet	Keşif	Kapu mahalinde bulunan Kör Habib oğlu Yörük Mehmed bin Hüseyi'in ölü bulunması dair
57	31	57	Hüccet	Keşif	Çiflik Karyesinde Hasan nam şahsın tarifine göre Müslüman bir kızın kendini suya atması olayı ve ölen kişinin araştırılmasına dair
100	57	100	Hüccet	Keşif	Ümmü Gülsüm hatunun zevci olan Can oğlu Kabaki Ahmet nam şahsın Uzun Köprü mahalinde öldüğüne dair

Tablo 17: Keşif İle İlgili Belgeler ve Kısa İçerikleri

1.2.6.2. Vakfiyeler

Türkçe’de vakıf şeklinde adlandırılan vakf kelimesi Arapça bir masdar olup, sözlüklere göre, *durdurmak*, *alıkoymak* anlamına gelir. Bu terim, genellikle *terk* ve *emanet* düşüncelerini ifade etmekle birlikte günlük anlamında *mukaddes bir şey*, *dindarlık duygusuyla insanlığın ihtiyaçlarına veya halkın ibadet hizmetlerine adanmış bir nesne* düşüncesini ihtiva etmektedir (Yediyıldız, 2003: 8-9). Bilindiği üzere vakıf iki çeşittir: *Müessesat-ı Hayriyye* ve *Asl-ı Vakf*. Bunlardan ilki cami, medrese, köprü, çeşme, imaret ve benzerleridir. İkincisi ise bunların işleme için tahsis olunan paralar veya fırın, dükkân, hamam gibi gelir getirisi olan şeylerdir. Vakıf sahipleri genellikle hükümdarlar, onların hanedan mensubu veya devlet adamı ve çevresindekiler, bir kısım devlet görevlileri ile halktan kimselerdi (Göyünç, 1991: 124-125).

Vakıflar ile ilgili sicilimizde 5 adet belge yer almaktadır. Bu belgeler mütevellî tayini, tamirat tadilat ve vakfetme gibi içeriklere sahiptir. Tamirat tadilat konusunda Gurre-i Rebiülahir 1242/Kasım 1826 tarihli belgede Atarı Hacı İsmail’in vakfiyesindeki bazı bölümlerin bakımı, tamiri ve tadilatının yapılmasına değinildiğini görmekteyiz (N.Ş.S. 5: 12). Vakfetme ve mütevellî tayini ile ilgili olarak Evahir-i Zilkade 1246 Nisan/Mayıs 1831 tarihli belgede Halil Ağa Cam-i Şerifinin mütevellîsi El-Hac Osman Efendi’ye cami görevlilerinin ve caminin çeşitli masraflarının karşılanması amacıyla kendi mülkü olan bağı vakfetmesi ve Rebiülevvel 1244 Eylül/Ekim 1828 tarihli belgede Atar Karyesi sakinlerinden Alaaddin Ağa’nın, Nevşehir’e bağlı çeşitli köylerde bulunan taşınmaz ve eşyalarını vakfettiği ve buradan elde edilecek gelirin ne amaçla kullanılacağı ile ilgili işleri icra etmek üzere Şalık oğlu Elhac Mehmed Efendiyi vakfa mütevellî tayin ettiği kaydına ulaşmaktayız (N.Ş.S. 5: 44, 96).

1.2.6.3. Müteahhitlik

Müteahhit bir projeyi üstüne alan ve taahhüt ettiği işi yapacağının sözünü yasal olarak sözünü veren kişi, kurum veya kuruluştur. Adı geçen başlık altında sicilimizdeki mevcut belge bir adettir. 20 Safer/17 Ağustos 1828 tarihli belgede önceden belirlenen

yerler için fiyatı belli olmak kaydıyla Kayserili oğlu Molla Ebu Bekir ve Hacı Mehmed oğlu Numan'ın müteahhitliklerine karar verilmiştir. Yine yapılacak olan işler ve kıymetleri listesi bu belgede verilmiştir (N.Ş.S. 5: 8).

1.2.6.4. Sürgün

Bir kişinin veya bir topluluğun ceza yahut güvenlik tedbiri olarak yaşadıkları yerden başka bir yere belli bir süre ya da ömür boyu kalmak üzere isteği dışında gönderilmesi ve orada ikamet etmeye mecbur tutulmasına *sürgün* denir. Osmanlı Devleti'nin sık sık başvurduğu bir ceza yöntemi olan sürgün, sistematik bir tarza dönüşmüş bir uygulama haline gelmiştir. Kanunnâmelerde ve arşiv belgelerinde Osmanlı ceza hukukunda ta'zîr cezaları arasında yer alan sürgünle ilgili hükümler bulunmaktadır. Sürgün, belgelerde genellikle *nefiy* şeklinde geçer, sürgün yeri için de *menfâ* kelimesi kullanılır. Bizim defterimizdeki belgelerde de nefiy olarak geçen sürgün (N.Ş.S. 5: 78, 79) uygulaması, halka baskı ve zulüm yapan kişilerin ortaya çıkarmış olduğu sorunlar sonucunda, buna sebep olanların sürgün edilmesi veya başka yerden Nevşehir'e sürgün edilmiş kimselerin reayayı rahatsız etmesinden dolayı meydana gelmiştir. İncelemiştir olduğumuz defterimizdeki bir belgeyi bu konuya örnek olarak gösterecek olursak, Rebiulevvel 1242 Ekim/Kasım 1826 tarihli fermanında, Müsad Mehmet isimli şahsın Nevşehir'e sürgün olmasından rahatsızlık duyan Atarı İsmail Efendi'nin Dersaadet'e giderek Mehmet kişinin Nevşehir'den alınıp başka yere sürgününü talep etmesi ve bu talep sonucunda adı geçen şahsın Kosahiye'ye gönderilmesi olayı cereyan etmektedir (N.Ş.S. 5: 19).

2.2.4.5. Kayıt

Kayıt başlığı adı altında geçen vesikaların sayısı toplam 13 adettir. İçeriklerine göz attığımızda vakıf, emanet, ücret kayıtları, muhasebe gibi konulardır.

SIRA NO	SAYFA NO	BELGE NO	BELGE TÜRÜ	BELGE KONUSU	BELGE ÖZETLERİ
------------	-------------	-------------	---------------	-----------------	----------------

1	1	1	Hüccet	Kayıt	Hacı Emin'in talep ettiği matlubata dair
4	2	4	Hüccet	Kayıt	Nevşehir Pamukçu esnafına yol verilmesine dair
6	2	6	Kayıt	Kayıt	Sicil defterinin sayfa muhtevası ve tarihine dair
14	6	14	Hüccet	Kayıt	Niğde valisi Mehmet Paşa'nın Nevşehir voyvodası Tahir Ömer Bey'e bıraktığı emanetlere dair
44	20-21	44	Vakfiye	Kayıt	Atar Karyesi sakinlerinden Alaaddin Ağa'nın, Nevşehir'e bağlı çeşitli köylerde bulunan taşınmaz ve eşyalarını vakfettiği ve buradan elde edilecek gelirin nerelere kullanılacağı ile ilgili işleri yürütmek üzere Şalık oğlu Elhac Mehmed Efendiyi vakfa müteveli tayin ettiğine dair
101	59-60	101	Vakfiye	Kayıt	Zeynep Hatunun müteveffa eşinin vasiyeti gereği, bir cami inşa ettirmek amacıyla Nevşehir'in uygun bir mahalinde arsa tedarik edilmesi istediği ve masrafların karşılanması için bağ, bahçe ve dükkânlarını vakfettiğine dair
118	72	118	Kayıt	Ücret Zammı	Anadolu'da faliyette bulunan tatarlardan, yaptıkları iş gereği alınan kira akçelerine 2 akçe zam yapılmasına dair
128	74	128	Hüccet	Kayıt	Süvari alayının iki gün Nevşehir'de konaklaması ve taraflarından ücret alınmasına dair
133	77	133	Buyruldu	Kayıt	Vaka-i Hayriye sırasında Suğacı

					İbrahim isimli şahsın memleketinde Dal Köyü'nde olduğu, zevcesinin başvurusuna binaen ocakta yetişmiş bu şahsa merhamet olduğuna dair
135	78	135	Hüccet	Kayıt	Reaya mahallesindeki ehl-i zimmetin beş senelik muhasebelerine dair
150	85	150	Hüccet	Kayıt	Atar karyesinde Karalim nam şahsın inşa ettirdiği camiye Berati oğlu Memiş'in müsteamel kazanını vakıf ettiğine dair
151	87	151	Kayıt	Kayıt	Sicil defterinin sayfa muhtevası ve tarihine dair
152	88	152	Kayıt	Kayıt	Hesap kaydına dair.

Tablo 18: Kayıtlar ve Kısa İçerikleri

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BELGE ÖZETLERİ

Sicilimizde yer alan tüm belge ve özetlerini aşağıdaki tabloda görebiliriz.

SIRA NO	SAYFA NO	BELGE NO	BELGE TÜRÜ	BELGE KONUSU	BELGE ÖZETLERİ
1	1	1	Hüccet	Kayıt	Hacı Emin'in talep ettiği matlubata dair
2	2	2	Hüccet	Keşif	Kapu mahalinde bulunan KÖr Habib oğlu Yörük Mehmed bin Hüseyi'in ölü bulunması dair
3	2	3	Hüccet	Kefalet	Avanoslu Yusuf Ağa bin Elhac Hüseyin'in Ürgüplü İbrahim Bey'e kefil olmasına dair
4	2	4	Hüccet	Kayıt	Nevşehir Pamukçu esnafına yol verilmesine dair
5	2	5	Hüccet	Vergi	Zile Karyesi ahalisinden vergi tahsil edilmesine dair
6	2	6	Kayıt	Kayıt	Sicil defterinin sayfa muhtevası ve tarihine dair
7	3	7	Mürasele	Tayin	Naib tayinine dair
8	3	8	Hüccet	Arazi-Mülk Anlaşmazlığı	Cami-i Cedid Mahallesi sakini Mehmet ile Yenimahalle sakini Kocagöz Hacı Mehmet'in bir han, değirmen ve boyahanenin mülkiyeti üzerindeki ihtilaflarına dair
9	4	9	Ferman	Vergi	Ağnam vergisi alınmasına dair
10	4	10	Tezkire	Vergi	Ağnam vergisi alınmasına dair
11	4	11	Buyruldu	Mürur Tezkiresi	Taşradan Dersaadet'e gelecek olanların üsülsüz şekilde gelmelerinin

					engellenmesi tedbirine dair
12	5	12	Hüccet	Vakfiye	Atarı Hacı İsmail'in vakfiyesindeki bazı bölümlerin tamir ve tadilatına dair
13	6	13	Hüccet	Arazi-Mülk Anlaşmazlığı	Ürgüp Kasabası Kible Kapu Mahallesi sakini Eyüp ile aynı mahalleden Halil'in bir un değirmeninin üzerindeki hisse miktarlarına dair
14	6	14	Hüccet	Kayıt	Niğde valisi Mehmet Paşa'nın Nevşehir voyvodası Tahir Ömer Bey'e bıraktığı emanetlere dair
15	6	15	Buyruldu	Zahire Talebi	Konya'da meydana gelen kıtlık sebebiyle Niğde Sancağından zahire talep edilmesine dair
16	7	16	İ'lam	Mîras Taksîmi	Karlık Karyesi sakini iken vefat eden Kör Memiş'in terekesinin varisleri arasında taksimine dair
17	8	17	Ferman	Vergi	Mukataat ve Cizye vergi yoklamasına dair
18	8	18	Ferman	Yolsuzluk	Yeni tertip olunan Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusuna asker alımında kişinin kendi rızası gözetilirken bazı fırsatçıların Anadolu'nun bazı mahallerinde halkı kandırarak ücret talep etmesi ve halkın bunlara itibar etmemesi gerektiğine dair
19	8	19	Ferman	Sürgün	Müsad Mehmed nam kimsenin Nevşehir'e sürgün olmasından rahatsız olan Atarı İsmail Efendi'nin mürur tezkiresi alarak Dersaadet'e gitmesi ve adı geçen şahsın Kosahiye'ye gönderilmesine dair
20	8	20	Hüccet	Müteahhitlik	Evvelce belirlenen yerler için fiyatı

					belli olmak kaydıyla Kayserili oğlu Molla Ebu Bekir ve Hacı Mehmed oğlu Numan'ın müteahhitliklerine dair
21	9	21	Mürasele	Tayin	Naib tayinine dair
22	9-10	22	Ferman	Yolsuzluk	Görevli memurların halktan ihtiyaçlarını karşılaması üzerine halkın şikâyetçi olması ve memurların kendi ihtiyaçlarını kendi cebinden karşılanmasının istenmesine dair
23	10	23	Tezkire	Azil	Kethüda Ebu Bekir'in görevinden azl edilip yerine Bekir Beğzade El-hac Hasan Ağa'nın tayin edilmesine dair
24	11-12	24	Ferman	Zındıklık ve Mülhidlik	Kendisini Hacı Bektaş-ı Veli'ye bağlılıklarını bildirerek tarikatın içine sızan Rafizilere dikkat edilmesi ve bunlara dikkat edilmesine dair
25	12	25	Ferman	Tenbih	Halkın beş vakit ve cuma namazlarını sünnetlerini terk etmeden cemaatle kılmaları uyarısı ve Rafizi, Mutezile tarikatlarının ikazı ve halkın bunlardan etkilenmesinin engellenmesine dair
26	12	26	Hüccet	Vakfiye	Kapucu Başı Mahallesi sakini merhum Mustafa Ağa'nın eşi Mahmur Hatuna mülkünü vakıf etmesine dair
27	13	27	Tezkire	Mürur Tezkiresi	Yol tezkiresi verilmesine dair
28	13	28	Hüccet	Tağşiş	Tağşiş sebebiyle piyasaya yeni sürülen paraların gurusu cinsinden karşılıkları ve bu değerler üzerinden eski paraların mubayaacıya teslim edilmesine dair
29	13	29	Hüccet	Vasi Tayini	Bostancılı Mahallesi sakini Alaca oğlu Ömer Refik Fakih Osman Efendi bin Numan'ın küçük oğulları Ahmet ve Memiş, küçük kızları Sülbiye ve

					Fatma'nın vasi tayin edilmesi ve terekesine dair
30	13	30	Hüccet	Tereke	Nevşehir'in Meluce Karyesinde vefat eden Şahidarzade Elhac Mehmet bin Mustafa bin Hüseyin nam şahsın terekesine dair
31	14	31	Hüccet	Tereke	Dere Mahallesi sakini iken vefat eden Cezineci Mustafa bin Ömer adlı şahsın terekesine dair
32	14	32	Hüccet	Tereke	Sulusaray Karyesi sakini iken vefat eden Mehmet bin Yusuf Abdurrahman nam kimsenin terekesine dair
33	15	33	Buyruldu	Tayin	Müftü tayinine dair
34	15	34	Hüccet	Tereke	Kapucu Başı Mahallesi sakini Memiş bin Avf merhumun terekesine dair
35	15	35	Hüccet	Tereke	Atar Karyesi sakini iken vefat eden Mustafa bin Osman Ağa nam şahsın terekesine dair
36	16	36	Hüccet	Tereke	Sulusaray Karyesi sakini iken vefat eden Abdurrahman Efendi bin İbrahim nam şahsın terekesine dair
37	16	37	Ferman	Asker Toplama	Rusya'ya harp ilan edilmesi ve bunun üzerine on iki yaşından yetmiş yaşına kadar olan herkesin İslam ordusuna çağırılması, bu ordunun Erzurum tarafına sevk edilmesine dair
38	17	38	Hüccet	Tereke	Cami-i Cedid Mahallesi sakini iken vefat eden Şahinazade Elhac Mehmet nam kimsenin terekesine dair
39	18	39	Mürasele	Tayin	Naib tayinine dair
40	18	40	Mürasele	Tayin	Müezzin tayinine dair
41	18	41	Mektup	Tenbih	Ne yaptığı belli olmayan bazı şahısların ellerinde izin kâğıtlarıyla gezdiği, fakat

					bu kâğıtların daha önce gönderilen fermanlarda belirtilen hususlara uygun olarak düzenlenmediği, bundan sonraki izin kâğıtlarında daha dikkatli olunarak mühür ve beyaz kâğıt kullanılması ve ayrıca şahsın köyüne ve kazasını gösteren bilgilere yer verilmesine dair
42	18	42	Ferman	Yolsuzluk	Görevli memurların ihtiyaçlarını fukaradan değil kendi cebinden karşılamalarına dair
43	19	43	Ferman	Yolsuzluk	Görevli memurların ihtiyaçlarını fukaradan değil kendi cebinden karşılamalarına dair
44	20-21	44	Vakfiye	Kayıt	Atar Karyesi sakinlerinden Alaaddin Ağa'nın, Nevşehir'e bağlı çeşitli köylerde bulunan taşınmaz ve eşyalarını vakfettiği ve buradan elde edilecek gelirin nerelere kullanılacağı ile ilgili işleri yürütmek üzere Şalık oğlu Elhac Mehmed Efendi'yi vakfa müteveli tayin ettiğine dair
45	21	45	Hüccet	Zararın Tazmini	Niğde Sancağından Karaman'a tayin olan atlı askerlerden muharebede hayvanları telef olanların zararının Karaman valisi tarafından karşılanacağına dair
46	22	46	Ferman	Ta'zir (ceza)	Ürgüp sakinlerinden selefi tarikatına bağlı Genç Ağaoğlu Hasan ve alemdarı Mahmut nam şahısların Ürgüp kazasında tertip olunan askerler arasında ihtilal çıkardıklarına ve bu nedenle üzerlerine asker gönderilmesine dair

47	22	47	Ferman	Ta'zir (ceza)	Ortahisar Karyesinden Molla oğlu Deli Seyit ve Karain Karyesinden Melih Yazgıcı nam şahısların Ürgüp kazasında tertip olunan asker içinde ihtilaf çıkardıkları için Sivas Kalesine hapis edilmesine dair
48	23-24	48	Buyruldu	Mürur Tezkiresi	Taşradan Dersaadet'e gelmek isteyenlere Mürur Tezkiresi verilmesi ve süresi dolmuş tezkiirelere izin verilmemesine dair
49	24-25	49	Ferman	Tağış	Yeni darb edilen paraların piyasaya sürülmesi için eski paraların ücreti karşılığında toplanmasına dair
50	25-26	50	Ferman	Zirai Alanların Boş Bırakılmaması	Anadolu ve Rumeli taraflarında ziraat yapılan alanların boş bırakılması sebebiyle çekilen sıkıntılar belirtilmesi ve tarlaların boş bırakılmaması gerektiği uyarısının yapılmasına dair
51	26	51	Ferman	Tenbih	Yasa dışı hareket eden yöneticilerin uyarılmasına dair
52	26-29	52	Ferman	Yolsuzluk	Anadolu ve Rumeli'de bulunan bazı menzilhanelerin kaldırılması ve görevli memurların halktan haksız ücret alması ve bu şekilde ücret alanların şeri hükümlerce cezalandırılacağına dair
53	29	53	Ferman	Asker Firarı	Rusya üzerine yapılacak olan sefer için tertip olunan ordudan firar eden askerler ve ve firardan doğan asker açığı sebebiyle aynı mahalleden yerlerine asker alınmasına dair
54	30	54	Mürasele	Tayin	Naib tayinine dair
55	30-31	55	Hüccet	Vasi Tayini ve Tereke Kaydı	Kocaviran Karyesi sakini Ali Efendi'nin terekesine dair

56	31	56	Ferman	Asker Firarı	Gelibolu, Tekfurdağı ve Saluri mahallerindeki askerin bir kısmı Anadolu tarafına diğer bir kısmı İstanbul'a gelirken kendi memleketlerine gidenlerin olduğu ve bunların buldukları mahalde yakalamı iade edilmesi talebine dair
57	31	57	Hüccet	Keşif	Çiflik Karyesinde Hasan nam şahsın tarifine göre Müslüman bir kızın kendini suya atması olayı ve ölen kişinin araştırılmasına dair
58	31	58	Tezkire	Para Tedariki	Karaman valisi Mehmet Emin Paşa ordu ile birlikte seferde iken, Karaman'a bağlı kazalardan ordu için para tahsil etmesine dair
59	32	59	Hüccet	Vasi Tayini	Reaya Mahallesi sakini iken ölen İpçi Parşakra nam şahsın küçük oğlu Vasil ve küçük kızı Futuni isimli varislerin amcaları Budos'dan 14 bin gurus alacakları olduğu, diğer amcaları Kostanti'nin onlara vekillik ederek Budos'dan 14 bin gurusun 7 binini kendisi aldığı, geri kalan mablağı yıllık 840 gurus olarak varislere ödeyeceğine dair
60	32	60	Hüccet	Vasi Tayini	Nevşehir'e tabi iki karyede bulunan Secon ve Lorgi nam kişilerden kalan malların kimler arasında taksim edileceğine dair
61	32	61	Ferman	Vergi	Devlet-i Aliyenin ve İslam memleketlerinin bekası ve Rus tehdidinden korunması için rikab-ı hümayun tarafından görevlendirilen El-

					Hac Mehmed Tatar'a her kazadan 25 guruş toplamı teslim edilmesi, bunun memleketin çeşitli ihtiyaçları amacıyla kullanılması ve kadıların ve diğer görevlilerin para toplarken halka zulmetmemesine dair
62	33	62	Buyruldu	Tenbih	Sefere katılmayan deli taifesinin başka mahallerde istihdam edilmeyeceği ve başlarında bir vekil bulundurularak kendi vilayetlerinde ziraata uğraşmalarına dair
63	33	63	Ferman	Vergi	Zile Karyesindeki ahalinin elinde bulunan zahireden her beş yüz kuruşta beşer guruş nakit alınması ve bir kısmının da İznikmid ve Samsun iskelelerine gönderilmesine dair
64	34	64	Ferman	Yolsuzluk	Görevli memurların ahalden veresiye akçe almamalarını, veresiye akçe alanların cezalandırılacağına dair
65	34	65	Mürasele	Tayin	Mutasarrıf tayinine dair
66	34	66	Mürasele	Tayin	Naib tayinine dair
67	34	67	Ferman	Vergi	Niğde Sancağına bağlı kazalardan avarız ve nüzul vergisinin toplanmasına dair
68	36	68	Tezkire	Mürur Tezkiresi	Dersaadet'ten kovulan şahısların tekarardan Dersaadet'e dönmelerinin engellenmesi ve bunların haricinde gelecek olanların tezkire almak şartıyla gelmelerine dair
69	36-37	69	Ferman	Vergi	Nevşehir Kazasında ikamet eden Boynuinceli Aşiretinin devlete kurşun nakil hizmetinde bulunması sebebiye asakir ve diğer tekâliflerden muaf

					tutulmalarına dair
70	37	70	Buyruldu	Asker Firarı	Kefere taifesi üzerine düzenlenen harp esnasında Anadolu ve Rumeli piyade ve süvarileri arasında olan bazı askerlerin seferden kaçmaları ve bunun üzerine firarilerin yakalanması için Mahmut Selim Paşa'nın görevlendirilmesi, Mahmut Selim Paşa'nın görevini tam olarak yerine getirememesi sebebiyle yerine Vezir İzzet Mehmet Paşa'nın tayin edilmesine dair
71	38	71	Mürasele	Tayin	Naib tayinine dair
72	38	72	Ferman	Vergi	Tevzi defterlerinin düzenli tutulması ve vilayetin giderlerinin hesaplanıp belirlenen miktarın deftere kayıt edilip Dersaadet'e takdim edilmesine dair
73	39	73	Ferman	Ücret	Memurların varacakları mesafe kaç saat ise saat başına yirmi kuruş menzil hanelere ödemeleri ve diğer ücretlere dair
74	40-41	74	Ferman	Vergi	Bazı reayanın avarız hanelerinin tespiti sırasında başka kazalara gittikleri, bazılarının kendilerini kalebend, muhafız, köprü ve han tamircisi gibi göstererek avarız vergisinden muaf olma yolunu tuttukları, bunlara izin verilmemesi ehl-i islam ve reaya için ayrı ayrı kimliklerini açıkça belli eden defterler tutulmasına dair
75	41-43	75	Berat	Ticaret İzni ve Vergiden Muafiyet	Avrupa ticareti ile meşgul olan Niğdeli oğlu Yordan nam şahsa verilen nişan-ı hümayun ve devletin tarifesine

					uyularak getirdiği her cins maldan yüzde üç vergi alınmasına yine Avrupa'ya götüreceği mallardan da aynı oranda vergi alınmasına ve bundan başka bir vergi talep edilmemesine dair
76	43	76	Ferman	Ticaret İzni ve Vergiden Muafiyet	Nevşehir'e gönderilen Berat-ı Şerif gereğince reyanın sadece Avrupa ve Yanya ticaretine mahsus olmak üzere gönderilen suretin Nevşehir mahkemesi sicilatına kaydına dair
77	44	77	Hüccet	Karye Nakli	Nevşehir Kazasına sonradan bağlanan karyelerin listesine içeren zeyil deftere dair
78	45	78	Ferman	Sürgün	Niğde'de sakin olup Nevşehir tarafında bulunan Niğdeli oğlu Yordan ve Yovan oğlu Yorgi'nin reayaya zülüm ve baskıya başlamasından dolayı Bozcaada'ya sürgün edilmesine dair
79	45	79	Ferman	Sürgün	Nevşehir sakinlerinden olan Ali Efendi'nin Bolu'ya sürgününe dair
80	45	80	Mürasele	Tayin	Naib tayinine dair
81	46	81	Mürasele	Tayin	Müftü tayinine dair
82	46	82	Ferman	Vergi	Niğde Sancağı dâhilinde Bereketlü madeni olarak bilinen maden yatağını mukataa olarak işleten Boynu inceli aşiretinin devlete ödemesi gereken rüsumatı ödemekte zorlanması üzerine adı geçen maden mukataasının hazine-i amireden Ahmet isimli bir zata ber-vech-i emanet olarak verilmesine dair
83	47	83	Mürasele	Tayin	Naib tayinine dair
84	47	84	Ferman	Asker Firarı	Asakir-i Hassa'dan firar eden

					askerlerin ayanların maiyetine girdiği ve firar eden bu askerlerin yakalanıp tekrar birliklerine teslim edilmelerine dair
85	48	85	Ferman	Mürur Tezkiresi	Taşradan Dersaadet'e işleri olduğu için gelenlere Mürur Tezkiresi verilmesini işi olmayıp da başıboş gelmek isteyenlere ruhsat verilmemesini tezkeresi olmayan hiçbir şahsa müsaade edilmemesine dair
86	48-49	86	Ferman	Vergi	Asakir-i Mensure askerlerinin yollarda zahmet ve zorluk çekmeleri ve bundan doğan ihtiyaçları dolayısıyla memleket ayanlarının belirli akçe ücret vermelerine dair
87	49	87	Mürasele	Tayin	Naib tayinine dair
88	49	88	Buyruldu	Terfi	Mehmet Paşa mahkemesi pusulasıyla Ürgüp kazası mahkemesinde Sabit Efendi tarafından Hasan Efendi'nin terfi ettirilmesine dair
89	49	89	Ferman	Mürur Tezkiresi	Bazı kadı ve naiblerin Mürur Tezkiresi adıyla beyaz kâğıt üzerine mühür basarak kişilere verdikleri kâğıdın geçersiz olduğu ve bu uygulamadan vazgeçmeleri gerektiği ve üsülüne uygun olarak Dersaadet'ten gönderilen mühür ve kendi mühürlerini basarak uygulamaları gerektiğine dair
90	50	90	Hüccet	Zararın Tazmini	Niğde Sancağından Karaman'a tayin olan atlı askerlerden muharebede hayvanları telef olanların zararının Karaman valisi tarafından karşılanacağına dair

91	51-52	91	İ'lam	Tereke	Hafız Mehmet Bin Hâlîl ve Ahmed Bin Hâlîl'in kassam tarafından varislere düşen bedellerin belirlenmesi ve kassam defterine kaydına dair
92	51	92	Mürasele	Tayin	Uçhisar karyesindeki Han Cami-i Şerifi'nin vakfına mütevellî tayinine dair
93	51	93	Hüccet	Vergi	Tilki derisi ve gül'den alınan rüsumata dair
94	52	94	Ferman	Emr-i Şerif	Kendisine vezirlik rütbesi verildiği halde isyan eden İşkodralı Mustafa Paşa üzerine ordu gönderildiği halde önce Üsküp taraflarına sonrada İskenderiye'ye firar etmesi üzerine hakkında idam kararı çıkarılmasına dair
95	52	95	Ferman	Asker Toplama	Niğde Sancağından 30 askerin ve Nevşehir'den 6 adet askerin Dersaadet'e gönderilmesi ve Nevşehir'den gönderilecek askerlerin listesine dair
96	53	96	Hüccet	Vakfiye	Ali ibn El-Hac Mehmet'in dedesi Halil Ağa tarafından yaptırılan Halil Ağa Cami-i Şerifi'nin mütevellisi El-Hac Osman Efendi'ye cami görevlilerinin ve caminin sair masraflarının karşılanması için bağını vakfetmesine dair
97	53	97	Berat	Vergi	Papazlar, rahipler ve keşişlerden alınan senelik rüsum miktarlarının belirlenmesi ve Kayseri rahiplerinden olan Kamun nam gayrimüslime verilen berata uyulmasına dair
98	54	98	Hüccet	Tereke	Kırşehir'de iken eceli ile vefat eden

					Abdurrahman nam kimsenin Nevşehir’de Yeni Han’da olan terekesinin varisleri Hacı Ali, Ahmet bin Hasan ve Seyyid Mehmet arasında paylaşılmasına dair
99	55-56	99	Berat	Nakil	İstanbul patriğinin mühürlü arzları üzerine Kayseri metropolidi Felton nâm rahibin Kuşadasına tayin edilmesi ve ülke genelindeki gayrimüslim din adamlarının yetkilerinin hatırlatılması ve yerel Müslüman idarecilerin berat gereğince gayrimüslim dini liderlerine zorluk çıkarmamalarına dair
100	57	100	Hüccet	Keşif	Ümmü Gülsüm hatunun zevcesi olan Can oğlu Kabaki Ahmet nam şahsın Uzun Köprü mahalinde öldüğüne dair
101	59-60	101	Vakfiye	Kayıt	Zeynep Hatunun müteveffa eşinin vasiyeti gereği, bir cami inşa ettirmek amacıyla Nevşehir’in uygun bir mahalinde arsa tedarik edilmesi istediği ve masrafların karşılanması için bağ, bahçe ve dükkânlarını vakfettiğine dair
102	61	102	Mürasele	Tayin	Naib tayinine dair
103	62	103	Hüccet	Arazi-Mülk Anlaşmazlığı	Reaya Mahallesi sakinlerinden Kalpos veledi Yorgi’nin satın aldığı ev üzerinde Ligor veledi Yesef’in hak idda etmesi üzerine
104	62	104	Hüccet	Çeşme Tamirâtı	Nevşehir Zımmiyan Mahallesi sakinlerinden bir grup zimminin başlarında kocabaşları ile birlikte Müslüman Mahallesinde bulunan ve kendi kaynaklarına da su sağlayan kaynak çeşmenin bakımı ve tamirâtı

					için mahkemeye müracat etmelerine dair
105	63	105	Ferman	Zahire Tedariki	Konya tarafına sevk olunan ordunun ihtiyaçları için Konya ve diğer kazalardan üç aylık zahire oluşturulması ve Karabekar ve Ereğli kazalarına gönderilecek askerin ihtiyaçları için gerekli olan zahirenin Niğde Sancağından karşılanmasına dair
106	63	106	Ferman	İsyan	Mısır valisi Mehmed Ali Paşa ile Cidde Valisi Abdullah Paşa arasında meydana gelen anlaşmazlık üzerine Mısır valisi Mehmed Ali Paşa'nın Cidde üzerine asker göndermesi ve bu askerlerin geri çekilmesinin istenmesine dair
107	64	107	Buyruldu	Tayin	Memduh Paşa'nın Anadolu serdar-ı ekremi tayin edilmesine dair
108	64-65	108	Ferman	İsyan	Mısır valisi Mehmed Ali Paşa'nın Cidde valisi üzerine asker göndermesi Akka kalesini zapt etmesi ve buralardan çekilmesi istenmesine dair
109	65-66	109	Ferman	Ücret Tarifesi	Çirmen Sancağı mutasarrıfı Hüseyin Paşa'ya gönderilen irade-i seniyye üzere karhanelerde görevlendirilecek memurlar ve ulakların karhanelerde süvar oldukları atlara ödeyecekleri ücretlere dair
110	66	110	Ferman	Vergi	Şehre yeni gelen Karaca Aşiretinden sayılmaları ve bu aşirette ayrıca dâhil edildikleri için fazladan vergi ödemeleri sebebiyle Mustafa, Ömer, Yusuf ve Osman isimli şahısların mahkemeye başvurması ve sonucunda

					başkentteki deftere cedlerinin kayıtlı olduğu ortaya çıkması üzerine bunlardan herhangi bir ücretin tahsil edilmemesine dair
111	68	111	Ferman	İsyan	Mısır valisi Mehmet Ali Paşa'nın nankörlük yolunu tutarak Devlet-i Aliye'ye hıyanet ettiği, Abdullah Paşa'nın vefatını fırsat bilip oğlu İbrahim Paşa'yı Cidde'ye göndermesi, Trablusşam Eyaletini zorla istila ettikleri, Devlet-i Aliye'yi tanımadıkları ve emirlere aykırı hareket ettikleri için asılmalarının caiz olduğuna ve bunların isteklerinin yerine getirilmemesi gerektiğine dair uyarı
112	68-69	112	Berat	Ticaret İzni ve Vergiden Muafiyet	Yuvadu oğlu Katenti'ye verilen berat ve tüccarların Acem, Avrupa ve Hindistan ticaretleri ve gümrük vergilerine dair
113	69	113	Berat	İmtiyazlı Tüccar	Avrupa, İran ve Hindistan ticaretiyle meşgul olan Urgan Bilan nam şahısa berat-ı alışan verilmesi ve bunun Nevşehir mahkemesi siciline kayıt edilmesine dair
114	70	114	Ferman	Zahire Tedariki	Anadolu serdar-ı ekremi Hüseyin Paşa mahiyetinde bulunan Asakir-i Mensure alayları kumandanı Necip Paşa kumandasında olan üç ve on ikinci alaylarının ihtiyaçlarının karşılanmasına dair
115	70	115	Buyruldu	Mürur Tezkiresi	Anadolu ve Rumeli taraflarında yoklama defterlerine kişilerin nereden

					nereye gidip geldiklerinin kayıt edilmemesi ve kayıtların tutulması ayrıca taraflara Mürur Tezkiresi verilmesi gerektiğine dair
116	71	116	Ferman	Zahire ve Mühimmat Tedariki	Tarsus Sancağında bulunan askerlerin yiyecek ve mühimmat ihtiyaçlarının karşılanması için Tarsus'a yakın kazalardan yardım talebine dair
117	71	117	Ferman	Güvenlik	Ulukışla nam mahalde ve yakın mahallerde bir grup eşkiyanın halka zulüm ve sıkıntı verdiği ihbar olunması ve bu sebeple halkın ve ulakların can güvenliğinin sağlanmasına dair
118	72	118	Kayıt	Ücret Zammı	Anadolu'da faaliyette bulunan tatarlardan, yaptıkları iş gereği alınan kira akçelerine 2 akçe zam yapılmasına dair
119	72	119	İ'lam	Tereke	Avanos Karyesinden Hüseyin İbrahim nam müteveffanın eşya ve mallarının vekili Hacı Mustafa'ya teslim edildiğine dair
120	72	120	Buyruldu	Azil Etme	Kadı'nın 1246 Şevval ayından 1248 Safer ayının sonuna kadar olan görev süresinin dolduğuna dair
121	72	121	Mürasele	Tayin	Müftü tayinine dair
122	73	122	Mürasele	Tayin	Mutasarrıf tayinine dair
123	73	123	Mürasele	Tayin	Naib tayinine dair
124	73	124	Ferman	Mühimmat	İznikmid ordu-yu hümayunana kadar tüm yol üzerindeki kazalardan, İznikmid İskelesine nakil olmak üzere barut ve fişek gönderilmesi talebine dair
125	73	125	Hüccet	Mühimmat	Anadolu ordu-yu hümayununa

					Nevşehirden gönderilen cephanenin isim ve miktarına dair
126	74	126	Hüccet	Ücret Tahsili	Şerif Beg Efendi'nin Nevşehir'e gelmesi ve konaklama, hayvan ve mera kiralaması ve diğer masrafların tahsil edilmesine dair
127	74	127	Ferman	Asker Firarı	Halep ve Adana'da bulunan Asakir-i Hassa ve Mensure alaylarından Haliç'e firar eden askerlerin vilayetlerine gittikleri ve bunların yakalanıp Konya'ya sevkinin istenmesine dair
128	74	128	Hüccet	Kayıt	Süvari alayının iki gün Nevşehir'de konaklaması ve taraflarından ücret alınmasına dair
129	75	129	Ferman	Asker Firarı	Halep ve Adana tarafında mevcut olan ordudan birçok askerin gidecekleri istikametten ayrı ayrı yönlere sapmaları ve bunların biran önce bulunup Konya'ya toplanmalarına dair
130	75	130	Tezkire	Vergi	Nevşehir ve Niğde kazalarından imdad-ı hazariye vergisinin alınmasına dair
131	75	131	Buyruldu	Ücret Tahsili	Karaman valisi Ali Paşa Efendi'den Nevşehir Kazasına mahsus üç yüz yirmi buçuk guruş pusula-i seniye ücreti alınmasına dair
132	76	132	Ferman	Tenbih	Nevşehir Kazasında oturan Boynu inceli ve Hacı Ahmedli aşiretlerinden madeni hümayunda kurşun nakline memur edilenlerin zaman geçmeksizin Konya sahasında gönderilmesi, masrafların devlet hazinesinden karşılanması ve bu işleri aciliyetle icra edilmesi gerektiğine dair

133	77	133	Buyruldu	Kayıt	Vaka-i Hayriye sırasında Suğacı İbrahim isimli şahsın memleketinde Dal Köyü'nde olduğu, zevcesinin başvurusuna binaen ocakta yetişmiş bu şahsa merhamet olunduğuna dair
134	76-77	134	Ferman	Zahire Tedariki	Ordu-yu hümayun için beş yüz kantar saman ve erzak tedarikine dair
135	78	135	Hüccet	Kayıt	Reaya Mahallesindeki ehl-i zimmetin beş senelik muhasebelerine dair
136	79	136	Buyruldu	Vergi	Önceki Nevşehir Voyvodası Tahir Beğ'e ait beş senelik muhasabeden müteşekkil hasılatın başkentten gönderilen hazine baş ayarı Hamdi Ağa'ya teslim edilmesine dair
137	79	137	Ferman	Vergi	Nevşehir kazası Voyvodolağına getirilen Raşid Beğ'in müteveli sıfatıyla kazanın son beş senelik muhasebesini yapması ve eksik toplanmış olan vergileri toplayarak merkeze göndermesine dair
138	80	138	Mürasele	Tayin	Müftü tayinine dair
139	80	139	Buyruldu	Zahire Tedariki	Ereğli mıntıkasında bulunan ve sefer için hamilik yapan ordunun iaşesi için Niğde Sancağından ve civarından peksimad temin edilmesi, Konya'da bulunan Divan Seraskeri paşanın Niğde Naibi vali efendiye yazdığı buyruldu
140	81	140	Buyruldu	Vergi	İbrahim Paşa müşirlerine nakit tahriratın tesliminde azami dikkat ve kemal-i ihtimam gösterilmesine dair
141	81	141	Mürasele	Tayin	Naib tayinine dair
142	81	142	Mürasele	Tayin	Naib tayinine dair
143	82	143	Buyruldu	Tayin	Nevşehir Kazası kaymakamlığını

					yürüten Tahir Efendi'ye 1243 senesi Rebiülevvelinden itibaren aynı görevin yeniden tevcih edildiğine dair
144	82	144	Hüccet	Tereke	İnallı Karyesi sakini iken vefat eden Detbik nam şahsın mal beyanına dair
145	82	145	Buyruldu	Tayin	Müftü atamasına dair
146	83	146	Ferman	Vergi	Nevşehir kazasında mütemekkin ehl-i zimmet taifesi için takdir olunan tekâlifi toplamakla görevli olan Kocabaşların kendi tasarrufuyla alınan vergilere bir kat zam yapmaları ve bundan rahatsız olan zimmilerin durumu arzual ile merkeze bildirmesine dair
147	84	147	Mürasele	Tayin	Naib tayinine dair
148	84	148	Hüccet	Borç-Alacak	Bedros oğlu Nikola'nın İgor oğlu Bedros'a senet ile on bin guruş nakit verdiği dair
149	85	149	Hüccet	Borç-Alacak	Reaya mahallesi sakinlerinden Beyruz oğlu Budhos nam zımmının Nikol veledi Bodhos'dan alacağı olduğuna dair
150	85	150	Hüccet	Kayıt	Atar karyesinde Karalim nam şahsın inşa ettirdiği camiye Berati oğlu Memiş'in müstamel kazanını vakıf ettiğine dair
151	87	151	Kayıt	Kayıt	Sicil defterinin sayfa muhtevası ve tarihine dair
152	88	152	Kayıt	Kayıt	Hesap kaydına dair.

Tablo 19: 5 No'lu N.Ş.S. Şer'iyye Sicili'nin Belge Özetleri

BEŞİNCİ BÖLÜM

5 Numaralı Nevşehir Şer'iiye Sicilinin Transkripsiyonu

1. Belgelerin Transkripsiyonu

Belge No: 1/Sayfa 1

Konusu: Yapılan Harcamalar

Tarihi: Tarihsiz

Guruş Kavlak oğluna vasiyem .....Sürmor oğlunun.....
varisleri

255 Bir defa Selim Hüseyin Paşa ile

- 150 Bir defa Selim Hüseyin Paşa ile

105 Bir defa Selim...Hüseyin Paşa ile

- 080

025

025

.....Hacı Emin'in uhdesinde matlubatı

Eşyanın Cinsi	Adet
Dişi Toklu	80
Sağmal Koyun	25
.....	800
Kısrak	1
İnek	1

Dana	1
------	---

Belge No: 2/Sayfa 2

Konusu: Keşif

Tarihi: 28 Zilkade 1242 (23 Haziran 1827)

Fi'l-asl Karahisar kazâlarından Kiledere karyesinden olub on seneden berü Nevşehir kazâlarından Eneği karyesi sâkinerinden iki fukaradan sa'il livâ ile keza başladığını mebniken Karahisar şimâlîne varub Avanos'un Orhanlı karyesinden Cebel Karyesine yarım saat mikdarı üzere kapu nâm mahalde barınan ve.....fi 25 Zi'l-ka'de sene 42 mahal-i mezkurda icla-yı mürurla.....bulunan ak sakallı orta boylu K r Habib oğlu Y r k Mehmed bin Hüseyin.. adam mukabede olundukda ayakları taş mezkure taşla suratı üzerine vurulmuş bulunub ve fevt olalı  c beş gün mürur ile....eylemiş olduğunu ve keyfiyet-i halini ve imalılığını ihbar itmeleriyle def'i i n rıza'at virilüb mahal-i mezbûre taş dibine defn olunmuş oldıkda işbu mahal sudûr fi 28 Zilkade sene 242 varisleri zevcesi Zülfiye Hatun ile kızları Ümmühan ve  mm  Gülsüm ve Ayşe n m kimesneler vesâir muhzırla birer sâkin karye-i mezbûr  t  ki.

Belge No: 3/Sayfa 2

Konusu: Kefalet

Tarihi: 3 Safer 1244 (15 Ağustos 1828)

Avanozlu Yusuf Ağa bin Elhac Hüseyin tarafından  rg bl  İbrahim Beg ile ba tahvile canbah l rında müşterek yüz.....iktiz da davasını rü'yet vekili sicile ve melhuz şer'isi Elhac Hasan bin Osman komuşumuz .

Lalanın oğlu İsmail

İmamoğlu Ahmed oğlu Mustafa

Kapıcı oğlu Âlî

Tubûreci Ahmed oğlu Receb

Ortahisarlı Molla oğlu Ömer

Hacı Ömer oğlu Cafer Mehmed

Merkûmun kefilleri Ürgübden Yalbirdak Ahmed Ağa Tubûreci oğlu Ali Hacı Ömer oğlu İbrahim İmam oğlu Ali Orta Hisarlı Molla oğlu Mustafa Ürgüblü Hasan Efendi Hafızı Mustafa İmam oğlu Ömer Fi 3 Safer sene 244.

Belge No: 4/Sayfa 2

Konusu: Kayıt

Tarihi: Gurre 1243 (1827)

Nevşehir'den Pamukçu esnafına tarik virildikde mahkeme-i ber makama virdikleri üçyüz guruşu ber mahal kayd olundu Fi 1 Gurre Sene 43.

Belge No: 5/Sayfa 2

Konusu: Vergi İndirimi

Tarihi: Muharrem 1251 (Nisan/Mayıs 1835)

Zile karyesi ahalilerinin yedlerinde olan emr-i Ali mucebi sekiz buçuk bendelerinden yarım binşer ehl-i islamlarla dört bineşer reayadan tenzil olunub on üç binde reyalara üç binde ehl-i islamlar olarak cem'en on altı bin sahü'l bâ Fi elli bir senesi Muharremi itibarıyla olan mikdar müeyyide istirahat olunduğu tevzî' olundu.

Belge No: 6/Sayfa 2

Konusu: Kayıt

Tarihi: Rebiülevvel 1333 (17 Ocak 1915)

İşbu sicilat-ı şer'iyeye bir sahifeden bir ile seksen dört sahifeden ibaret olduğu alelhusûs tasdik kılındı Fi Rebiülevvel sene 333. Nevşehir Kazâsı

Mühür Mühür

Belge No: 7/Sayfa 3

Konusu: Tayin

Tarihi: 1 Rebiulevvel 1242 (3 Ekim 1826)

Ya Fettâh

Ya Rezzâk

Ya Alim

Ya Allâh

İşbu iki yüz kırk iki senesi mah-ı Rebiulevvel gurresinde vukû bulan maslahat ve emri emr-i Aliyeler bu sicil mahfuz kayd olunmuştur. Fi 1 Rebiülevvel sene 242.

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb Mevlânâ es-Seyyid Ali Mehmed Tahir Efendi kâm'yab ba'de't-tahiyeti'l-vâfiye inhâ irsâl olunur ki

Ber vech-i mansıb-ı mutasarıf olduğım Nevşehir'e ma' Ürgüb kazâsının işbu sene isneyn ve erbain ve mi'eteyn elf Rebi'ü'l evveli gurresinden kemakân cenâbınıza ibkâ ve tefvîz olunmuştur gerekdir ki kazâ-yı mezbûri gurre-i merkûmeden zabt ve beyne'l-ahali icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyeden sa'y cem'il ve vâki' olan muhallefât-ı mevtâ-yı askeriyeyi tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese-i bi'l-ferîkâtî's-şer'iyeye tevzî' ve taksîm idüb câde-i şer'i nebevîden sermed- i inhirâfa cevâz göstermeyesiz ve's-selâm.

El-Mahlas Ahmed El- Kâdî be-kazâ-yı

mezbûr Nevşehir ma' Ürgüb

Belge No: 8/Sayfa 3

Konusu: Miras (Han, Değirmen, Boyahane)

Tarihi: Evasıt 1242 (1826-1827)

Medîne-i Nevşehir mahallesinden Cami-i Cedid mahallesi sâkininden Mehmed bin Süleyman nâm kimesne meclis-i şer‘-i şer‘îf’de Yeni Mahalle mezbûr sâkininden Kocagöz Hacı Mehmed bin Hacı Eyüb mahzarında üzerine davası ve takrîr-i kelâm iderki merkûm Hacı Mehmed benim amucam olub pederimden yadigar intikal iden han ve değirmen ve boyalukda benim Mısır ziyaretimden bu ana dek İbrahim merkûm Hacı Mehmed Efendi işletüp badel meblağ taleb eyledikde ba kararada muhalefet ider süvar olunub öldürilmek matlûbdur didikde gıbbe’s-suâl merkûm Hacı Mehmed dahi cevabında hakir merkûmun mukaddem bilhayat şer‘iye vasisi olduğuma tarih-i katlden bir sene mukaddem merkûm-u merkûm Ömer ki ya vâki’t elkirâm eşya ve han ve boyaluk ve değirmen cümlesinden gurusunu alub amme ve adiden benim zannımı İbra iderse deyu vâki’ itmek...Ömer dahi kerime İbra olunmuş isimde ba vakt-i ikam isbat....ve boyaluk değirmenden gurusını aldım lakin değirmen ile han ve boyalukdan iradımı almadum deyu İbrası münker olmakla merkûm Hacı Mehmedden ba defter-i kassam cümlesine ve han ve değirmen ve boyalukdan iradatı daima İra olduğına.... taleb olundukda esrar-ı rical selahiyetden Salim Ağa bin İsmail ve Hamit bin Bekir nâm kimesneler meclis-i şer‘e gelüb şöyle şehadet iderler ki merkûm emr-i tarihten bir sene mukaddem biner kere.....amucasu Mehmedden ...ikam gurusını ve boyalukdan ve handan değirmenden İbrarını dahi birçok cebar...İbra-i am ile İbra olub amme-i.....merkûm Hacı Mehmed kere zatını İbra-yı am ile İbra İyelse bu husûsa şahidiz ve şehadet dahi ideriz deyu İda-i şahadet eşariye İylediklerinde şehadetleri makbul olub merkûm emr buyursa sami.....men’ birle mahüve’l- vâki’ bi’t-taleb ketb olundı muharrer fî evasıtı ...sene İsneyn ve erbain ve mi’eteyn İf.

Belge No: 9/Sayfa 4

Konusu: Vergi Tahsili

Tarihi: 20 Safer 1246 (10 Ağustos 1830)

Niğde Sancağı mutasarrıfı vezire vesika-i hitab birle iğtimam emr-i ali suretidir

Ma'lûm ola ki keyfiyat-i mîriye ve muayen şer'-i mahalde lâzimesiçün dergah-ı mualla kapucu başlarından Has Kasab Elhac Mustafa ve emrimce ma'rifetiyle...lâzım gelen ehem-i ta'yînat lâzimesiçün rum illerine evamîr-i kollarında vâki' kazâlardan müretteb ağnâm ta'yîniyat-ı mîriye sekizer bina ikaf itmelerinden Anadolu caniblerimize iğtimam...hacet mal-ı âtiklerden....işbu iki yüz kırk iki senesi mahsuben dahi.....üzere beraber tertib olunan ağnâmdan Niğde sancağında vâki' kazâlardan.....emrac....emr-i şer'if ....irsâl oluna suret-i deftere natık olduğu üzere tarh ve tahmil olunan beyan rüsm-u ağnâm ber mucib-i şurut damızluk ve sağmal ağnâmları olmayarak o kere ağnâmıyla beher rüsm-u paşmak ve kassabiye alınmış ve toklu ve keçi ve şebişle ve o kere keçi altmış paradan icab iden bahâlârı eshamını virilerek.....irsâl ve Aten Ovasında fukaraya müddet olur ise beher rüsum beşer guruşdan bedeli tahsîl ve mübaeşirat.....tesyâr olması husûsına mübâderet olunmak fermân-ı alişan sürurını bu.....kayd-şod.

Fi elyevm işrîn şehr-i Saferü'l Hayr sene sitte ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Kazâ-i Nevşehir

Ağnâm

Aded

180

.....

.....

900

117

Belge No: 10/Sayfa 4

Konusu: Pusula Sureti

Tarihi: Safer 1242 (Eylül/Ekim 1826)

İşbu belge iki yüz kırk iki senesi mahsuben Niğde Sancağı kazâlarına ba fermân celb olunan hazret-i.....buyurulan bila resm-i ağnâm yerlerinden.....beşer guruşdan ber mucib sicil....mezbûr kazlarından sâir ve kazâ itibarıyla tevzî' ve taksîm olundukda işbu Nevşehir kazâ-i....halen.....ber vech-i bin yüz seksen guruşu ağnâm birle dokuz yüz guruş beher rûsumu ağnâm birer guruş zimmeti mübâşirisi cem'en bila seksen guruşa isabet eylediği Niğde mahkemesince pusula-i şer'iyeye suretidir Fi Safer sene 42.

Belge No: 11/Sayfa 4

Konusu: Tedbir

Tarihi: Tarihsiz

İzzet-me'âb Vilayet-i Anadolu'nun orta kolu yemin ve yesârında vâki' kazâların kadı ve naibler efendiler bade's selam inha olununur ki cümleye ma'lûm olduğu üzere bir müddetten berü kuvvetsiz ve nizamâtı mekiyye-i saltanat-ı seniyyeye layığıyla bağlı ve bundan her birisi kadimden çıkmış ve ezcümle Âsitâne-i Saadet bir takım asi ve şemi na ma'lûm ve serseri eşhas ile dolmuş olduğundan mukaddemce ol makul.....mahmul takım takım velhasıl yine tard ve def olunarak İstanbul ve hevalisi şatır olunmuş ise de bundan böyle dahi gerek derun asi'tâ-i etraf ve havalisinde ol misüllü ekser gücümüz asi.....emval-ı.....dahi layığıyla dikkat ve itina kılınmak üzere bu defa ba irade-i seniyye taraf-ı devlet-i aliyeden mahsusana ihtisab ağası talep olunarak kadim-i muhasiblerin asude memuriyetleri vakt-i....bizar-ı nizam rabt olunmuş ve İstanbul civarında bulunan Dört Yol ve liman ötesine vesâir lâzım gelen mahalde ihtisab ağası

tarafından dahi bir memur ta'yîniyle izn-i muktezası irade-i seniyye ve karargir olunan nizamı mucibince taşradan Dersaadet'e gelecekler istihsal ve mertebede geldükde ihtisab ağası memurları bunların ima ve şahısla....îsâl inzar ve dikkat birle eğer rü'yet maslahatı ve ba huzur bir ihale sülüsüne için gelmiş ise saluvirilüb eğer gelen.....pusulada askeri veyahud i'tâ olmak veya.....olub.....olmayub mücerred icrâ-yı garaz zımnında ve yahud şöyle...gelmiş ise ihtisab ağası ol kimseye bil istizan hal ve şanını gereği gibi anlayarak uygunsu...beyan ider ise giriye iade olunması sureti karargir olunmuş olduğu beyanıyla bu azimet ol misüllü uygunsu...tahzir...bu defa Dersaadetten taraf olanları vakte men'ül evkat salu virmeleri Anadolu ve Rum ili tarafından ilan vilayet-i a'zâm ve mutasarrıfa ve muhafızına taraf-ı eşraf hazret-i serdar-ı ekreminden iktizâsına göre muhatabiyet ramiye hazır nisbiyesiyle tenbiye ve takibe olunmuş olmakdan nâşî bu husûs sizler dahi layıkıyla itina ve dikkat ve sahih meshifle taşradan geleceklerden zinhâr ve zinhâr mahallerinden hariç tezkire virdiren veya nâm ihayla beratı olmakdan tevkî'-i ve müba'adat eylemeniz beyanı tahrîr mektub ba irsâl olmuşdur...vusûletde ber vech-i muharrer amel ve hareket ve hilafından begâyet tehâşî ve mücânebet eyleyesiz.

Kadızaade Mehmed Tahir

.....

Belge No: 12/Sayfa 5

Konusu: Tamîrat Tadilat

Tarihi: Gurre Rebiulahir 1242 (1 Kasım 1826)

Atarı Hacı İsmailin Vakfiyesi

Bismi'llâhi'r-rahmani'r-rahîm

El-Hamdu li'llâhillezi erşede ibâdehu'l-mü'minîne ve'l-mü'minâtı bi-a'mâli's-sâlihâtı ve eşâra ile'l-mü'mimîne ve'l-müslimâtı bi-ef âli'l-hayrât haysu kâle inne'l-hasenâti yuzhibne's-seyyiâti ve's-salâtu ve's-selâmu alâ-seyyidinâ Muhammedin eşşer'if'ül halufat ve âlihi ve ashâbihi'd-dîn hüdâtu'l-halkı ilâ-sebîli'l-cennâtiyyü'lâliyyat Emâ ba'dü

bu vakfiye sahib-i beşeriyenin sâhibü'l-hayrât ve'l-hasebnât taliye veraseti Medîne-i Nevşehir kazâsına tabi Atar Karyesi sâkinlerinden Elhac İsmail bin İsmail....varid tebanın fena-yı davar ikayanın.....tefkir idüb dar-ı ahiretde kendüye.... olur nesne-i suniye inat i'tâbeti maruf kalub haberat ve hasenat şerh idüb kendi mahzur mallar ve âtfb müşaletden karye-i mezkur da Orta mahalle de ceryan eden çeşmenin havlusunda hasinat ve taleben emr-i zat Allahu teala bir bab cem'aşur hane.....idüb ve karye-i mezkure ki mezar-ı cedidinde.....müslimin ve müslimatın etrafına müceddeden....vahdet ittirdikden sonra mezaristanına karbinde vâki' harab ve atıl kalmış vesAlık ta'yîn olunan .....câdenin üzerine o...ve tamîr idüb ve insarında mücedid bir.....bina ve ihya idüb yine âtfb balatdan bin guruş takdim akçe raiç filvâki't ibrâz ve sâir olandan ifraz idüb seytanatda vakf-ı siyah şer'i ve hasıl siyah ve ima ile vakıf.....idüb şöyle şart eylediği meblağ-ı muzbur ki on onbir buçuk hesabıyla devr-i şer'i istirbah olunub hasıl olan sah ve nemastden mezkur cemaşur hanenin ve mezaristan mezkur ki deyü arka.....mezkurki bundan akdem bina ve hayrat ittiği Karasık Ayağı nâm mahalde dani çeşmenin iktizâ iden tamîr-i ve zeminine vesa kubbe-i mezkureye ve ruz hederden ruz kassamı hıdır böyle mailezizi mürur cüzîden etba-i silvana ide....kudrat getirüb vazı itmek icrâtına ve karye-i mezkurda vâki' altı bab cami ve mescid-i şehr selase beher sene kır guruşluk sami.....olub ali suya ikad olunmak için şart ve ta'yîn düstur yigirmi guruş dahi mütevellî oluna şart ve ta'yîn ve karye-i mezkure sâkinlerinden.....Halil Ağa seyahatta oldığı mütevellî olub vech-i meşrûh üzere nakud ve mezkuri istirbah ve hasıl olan rehinden sabit olunan mahallere sarf olundukdan sonra fazla kalatını.....olunub nûmadan hasıl olan ile asıl mal beş bin guruş meblağ olundukda bin beş yüz guruş ikraz olkayd ve istirahat olunub vech-i meşrûh üzere ta'yîn olunan mahalde sarf olunur bağı üç bin beş yüz guruş dahi karye-i mezkur ahalileri rai mütevellî ...bir vasiye.....sarf olunub çeşme ve safiye ve cemaşur hane ve mezaristan ve cami ve mescid-i şer'ifiler.....müstahdem olur ise Mekke-i Mükerrreme'de.....Mutahhara'da ve Medîne-i Münevvere'de ve Ravza-i Mutahhara'da kadimlerine sarf ölerden ve merkûmdan Elhac Halil Ağa Yaser seyanda mebalı olduğu mütevellî bade dikkat olursa zikr vesad olur zikrinde olursa mütevellî olub muvazatta olan zikr vesa mütekariz oldıkda ehl-i karyenin reayaları ile ber mütevellî kimesne mütevellî olur deyu şart ve ta'yîn ve nakur mukiri mütevellî merkûm teslim iyledikden sonra nadan olub vakf-ı mezbûrdan....ve mütevellî merkûmdan mablağ-ı

mezkuru istirdad ile ahz ve ....vekil olub karye-i mezkur ki Ayabilerden Mehmed bin Abdullah ve Mehmed bin Ömer şehadetleri ile vekaleti...hükm-ü şer'ü'l hak olan İsmail Efendi bin Elhac Ali ansızın meclis-i şer'e gelüb müteveli merkûm Elhac Halil Ağa medahişatda söyledüğü siyadır ki muhkem vakf-ı merkûm Elhac İsmail Ağa bin İsmail ber vech-i meşrûh vakıfdan recuh iylerse vakfin adem-i sıhhat ve lüzuma kail olan mahiyetden.....kolu üzere vakfin adem-i lüzumuyla hüküm olunub meblağ-ı mezkurun alıvirilmesi bilvekalet mutlubumdur didikde gaib suâl müteveli merkûm Elhac Halil Ağa cevabına.....müctehidin kirâmdan vakfin sıhhat ve lazumuyla hüküm olunmak matlûbdur buna hükm-ü mevki sâdir kerim hazretleri seyanına lavakıf ve ....bittahlif .....selaif vakfin sıhhat ve lüzumuyla fail olan.....hümâyûn hazretlerini.....şerifleri üzere vakfin sıhhat ve lüzumuna hükm-ü şer'i sak olub vekil-i merkum maruzdan.....birle.....ba taleb ketb olunursa tahrîren fi gurra Rebiulahir sene isnenyn ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Kâtîb Hakim Abdullah Efendi

Asarlı Kopuz İsmail

Balcı oğlu Mehmed

Mukteci Abdullah .....

Koçhisarlı bin Ömer

.....

Belge No: 13/Sayfa 6

Konusu: Arazi-Mülk Anlaşmazlığı

Tarihi: Tarihsiz

Medîne-i Nevşehir kazâsına tabi Ürgüb kasabasında Kible Kapu mahallesi sâkininden Eyüb Ali bin.....İbrahim ve yine mahal-i mezbûrda sâkin Ebu Halil bin Ömer mahzarında şöyle dava ider ki Ürgüb kasabası.....Ağıl mezrasında mücedded etba vasiye olunan un

değirmen vekili Arif değirmen on ikiden...yolda olan sahib-i arz aktiyle olan taksîm defterleri mucibince iki buçuk kayd Ulaşlı Abdulkadir Ağa mutasarrıf olub ve iki buçuk kayd merkûm Abdülkadir'in yeğeni Ali ile olub.....mutasarrıflar olub ve mezbûr Abdulkadir Ağa kendi kendine has olan iki buçuk kıyyesini ve yitikleri Osman ve Ali'nin dahi iki buçuk kıyye husulâtı muayyen yekûn beş kayd değirmen'n iki buçuk kayd getirse husûsi.....tarafından bil vekal iki buçuk kıyye Osman ve Ali'nin hasılâtı dahi iki bin yüz guruş bac baş sahih-i şer'i bac ve temlik ve.....olan mablağ-ı mezbûri merkûma teslim veya temlik mutasarrıf iken şimdi mezbûr Ebu Halil değirmen-i mezbûre.....ve tevzî' ider mucib-i şer'ce matlûbdur.....mezbûr medhi...Ebu Halil bin gaib eşval civanına değirmen-i mezbûrun yeni beratı boz ve halı iken sarib arazi izniyle siz ihya eyledim ve bende değirmen-i mezbûri Ali ve Osman...itdim deyu...ikadır ki hâlâk ve müddeti olmayub ve mezbûr .....gaib eşral.....yerinde gercedür kıyye vergisini yani varamdan aldı ve bundan akdem otuz altı senesinde merkûm Halil şer'e tabi olub ve tabi olduğına teyit iderim muvakkat şer' ali şer'iyeye sahib olub ve Abdulkadirden şer'iyeye talep olduğunu Abdulkadir sabit iylerse ve Yakub Efendi vakt-i hükümetinde bu....şer'i birisine lâzım gelüb.....ve değirmen-i mezbûrdan dört.....Abdulkadir'in üzerine hüküm ve yolda yeni bac eylediğini isbat iderim ve bir kere bir defa şer'i vâsıl olunan ve arsanın bir dahi.....caiz ol ta'yînden mezbûr Yakub Efendinin vakt-i hükümetinde Abdulkadir Ağa'nın üzerine hüküm olunur ta'yîniyle talep olundukda kazâ-i mezbûrdan Osman bin Abdullah ve Osman bin Mehmed şöyle şehadet iylediler ki otuz altı senesinde Yakub Efendi Hazretlerinin vakt-i hükümetinde Niğde sancağı mutasarrıfı tarafından ta'yîn olunan baş ma'rifetlü bil-mevahid terakki şer'i olduklarında mezbûr .....hal-i şer'e talep olunduğunu Abdulkadir yed işaret.....mukarrer olub ve mezbûr Kadir Ağa'nın ve iki buçuk kayd-ı değirmen yeğeni Ali ile Osman üzerine dahi iki buçuk kıyye değirmen benim huzurumda hüküm itdi bu husûs şehadet ve şehadet dahi iylerez deyu eda-i şehadet-i eşşer'iyeye eylü keletde şehadetleri ma'kul olub merkûm Ebu Halil ma'rifetden meth fi ...elvâki' bit' talep ketb olındı.

Belge No: 14/Sayfa 6

Konusu: Kayıt

Tarihi: 1 Safer 1242 (4 Eylül 1826)

Sabık Niğde valisi Mehmed Paşa hazretlerinin Nevşehir voyvodası Tahir Ömer Bege emanet bırakub kendi zimmetiyle mahtum defteri sureti bu mühür kayd-ı şod.

Eşyanın Cinsi	Aded	Aded/ Yazı İle
Beyaz Çarık	13	On Üç Danedir
Otak	2	İki Danedir
Köhne Seccade	1	Bir Dane
Sencane Sanduk	8	Sekiz Aded Sandukdur

Ber vech-i bala on üç dane beyaz çarık iki dane otak bir dane köhne seccade ve sekiz dane sanduk sencane.

Nevşehir de Nevşehir voyvodası marifetiyle ve duyun tevkif olunmakla tarafımızdan kendi mührümüz ile işbu pusula virildi Fi 1 Safer sene 242.

Belge No: 15/Sayfa 6

Konusu: Zahire Talebi

Tarihi: 19 Cemaziyelevvel 1242 (19 Aralık 1826)

Şer'iat'-i şiar Niğde kazâsı naibi faziletlü efendi zîde fazluhû ve kıdvetü'l emasil ve'l akran mütesellim izzetlü ağa vesâir bâ-sırrıhum inhâ olunur ki bu sene-i mübarekde be-minnehu teala Konya'da vukû bulan kaht u gala hasebiyle etraf iktafan ve zahire bulunan mahalden raici vecihle zehair tedarik olunarak sekiz belde ve ücretinin ikadat böylesi

idare ittirilmekte olduğundan Niğde Sancağından dahi beş yüz kilo hinta beş yüz kilo süd virilmesi bâbında bundan akdem balası yedki hatt-ı hümâyûn ile.....eraışan size kaht vurud ider ki sayun Niğde Sancağı mutasarrıfı atufetlü baş karındaşımız hazretlerine gönderilmiş olduğundan bu defa dahi ol mikdar zahire mübayin iderek Konya tarafına nakil ittirilmesine kapucular kethüdamız izzetlü Selim Ağa memura irsâl olunmuş olduğu siz ki muhattabun mûmâ ileyhim siz keyfiyet-i ma'lûmunuz oldıkda zahire-i mezkuru mûmâ ileyh mübayin iderek nakil ittirilmesi husûsına ittifak-ı eda ile ma'rifet iderek heman âmâde olmasına mübâderet eylemeniz bâbında ber mucib-i emr-i Ali dîvân-ı eyalet-i Karaman ve livâ-i Akşehir ve Aksaraydan işbu buyuruldu tahrîr ve esvar ve memrumuz mûmâ ileyhilerine i'tâ-i irsâl olunmuşdur ademullahu teala keyfiyet ma'lûmunuz oldıkda olmikdar.....kayd-ı sicil-i hamî ve tedarik iderek bu tarafa nakline mübâderet ve ber mucib buyuruldu amel ve hareket eyleyesiz deyü buyurulur ki Fi 19 Cemaziyelevvel sene 242.

Belge No: 16/Sayfa 7

Konusu: Mîras Taksîmi

Tarihi: Tarihsiz

Şer'iat nisab Nevşehir ma' Ürgüb kazâsı naibi efendi zîde fazluhû ve kıdevtü'l emacid ve'l kirâm izzetlü kaimamkamı Tahir Beg zîde kudrum ahz olunur ki kazâ-i mezbûra tabi Karlık karyesi sâkinlerinden Kör Memiş ve ibka maruf ki bundan akdem fevt olub mîras taksîm üzere iki merkûmeyle Körün oğlu Yaver hevalisinde olarak büyük karındaşı nâmıyla....katl ve idam olunmuş olduğu inhâ olunmakla zatın mîrası kısas akti ve şer'iat cesimden olmakla tahkik ile ibrası lâzım-ı hallerden ve muktezası memuriyetimiz dahi olmakdan.....murkumuyla bu vecihle.....makus bu sefihat münbâ'is olduğu ve merakı olduğu.....ber muktezası şer'iat-ı garra lâzım gelen ceza-ı.....icrâsı bâbında ahzarı matlûbun icrâsı iradınız ki.....mûmâ ileyhim siz ma'lûmunuz oldıkda şafi merkûmuyla hareket na merhim cüret velayeti muvakkat şerh ve ma'rifetiniz ve tarafımız ve dahi memur münifiyle gereği tahrîr ve istikaf olunarak tevcihle zahire ihraç mürettebiyle ibra-i emîr-i tarafımızda ilam olunmak bâbında işbu surları tahrîr ve....başımız zîde.....ile irsâl

ve tesyâr olunmuşdur iden şer' dahi.....ve husulünde gerekdir ki ber vech-i mühr-ü buyruldukları amel ve hareket ve hilatı vukûatdan refi'-ika ...irat eyleyesiz.

Şairab azl eylemekden.....vekilleri mansıbı ve neba cihatda kimseye baki elkalem .....Es-Seyyid Mehmed Tahir .....

Mühür Mühür

Belge No: 17/Sayfa 8

Konusu: Vergi

Tarihi: Ramazan 1242 (Mart/Nisan 1827)

Mukataat ve gerek cizyede virilen vazaif sahibleri hakkında vukû bulan emr-i ali sureti ve mevahir Niğde mütesellimi buyuruldusu hülasalarıdır ki muktezi olan mahalleri işbu mahal kayd olundu hülasa emr-i alidir tarih.....tahrîren fi elyevm.....aşere min şehr-i Ramazan sene isneyn ve erbain ve mi'eteyn ve elf tarihi suretidir.

Tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki taşra mukataası ve gerek cizye emvalinde virilen ve taifin ekseri ishali esamına müteallik olmadığı tahrir-i mesalih hüsnü nizamın izhali lâzımdan olduğu misüllü o ma'kul vezaiife mutasarrıf olub zikr ve.....yoklanarak beldesinde bulunan ve tabakası beratları isme mevan olmadığı suretle ne mikdar ve tabakası ise.....hazineye monla ve selasatı uhdelerine.....ve isimlerine mutabık olduğu halde nâma ifa ve beratlarına kendi isimleri ve şöhret ve vilaye ve sâkin olduklarını mahalle tahrîriyle yedlerine inas ve i'tâ buyurulacağından o ma'kul ashab vezaiifden Dersaadete karib ve civar olan mahalde bulunmanız...mah ve müsâf olan mahallerde olanlar nihayet yer hevasına mahale buyurulmuş olduğu ve mahal-i mezkur mukabilde bu.....vazaifin vezaiifleri tamamen hazine.....olunacak esamisi Niğde sancağında o ma'kul vezaiif olanların ber mucib lâzım yoklanmaları emr-i irad-ı seniyye iylediği kendüleri âmâde ve.....hevalisine ika olunmak bâbında şer'ifimde sudûr iden

emr-i.....ki kamusi ve mahtum sureti hülasasıdır ve Niğde mütesellimi ağa hazretlerinin bir kıta buyûrıldısı dahi vardır.

Belge No: 18/Sayfa 8

Konusu: Ta'zir Suçu

Tarihi: 1242 (1826/1827)

Bitevfillahiteala Âsitâne-i Aliyyede ve gerek Anadolu ve Rumelinin müteakib mahallerinde tertib olunan Asakir-i Mansure-i Muhammediye tertib ve tahrîr olunmakda olan nefereat-ı güzar hüsn-ü rızalarıyla olmak ve bu mukabilde hiç ferdden bir akçe ve bir ....alınmamak iktizâ ider iken bu esnada Anadolu'nun biraz mahallerinde bazı kendünü bilmez mekteb-i ma'kulesi oğlu yahud karındaşı yazılacak oldıkda ahaliden akçe müsalebe itmekde bu zahiri ahz itmekde oldukları tahkik gerde-i mülûkanem olmakdan haşr bu suret-i hilafi rıza-yı padişahanem....mütecasir olanların beher hal icrâ-yı te'diblerinde ibtidâr olunmak lâzım geleceğini muta'zâmın bu defa vüzerâ-yı a'zâm ve mîr-i mîr-iân-ı kirâm ve kuzât ve nüvvâb vesâir voyvodagan ve vucûh-u eşarilerine hatt-ı ba bir ki'tâ emr-i Ali karar sureti ve mütesellim ağa hazretleri tarafından dahi.....bir ki'tâ emr-i üslubları kethüda-yı hazret-i sadaretpenahi çukadarlarından saadetlü Abdulkadir Ağa mübâşir taleb-i mersule olunduğu ve bu husûsda mehail yazılan neferat'ül hak ahali tarafından hafi ve cehri bir akçe taleb ve ahz olunması ve fukaradan dahi kezalik bir akçe ve bir.....ve mücerred mugâyir rıza-yı tacdarî iyledüğünü ve ale'd-devâm husûs-u mezkure ihtimam ve dikkat eylemeniz bâbında sûret-i fermân-ı Alidir Fi sene 242.

Belge No: 19/Sayfa 8

Konusu: Sürgün

Tarihi: Rebiulevvel 1242 (Ekim/Kasım 1826)

Atarı İsmail Efendinin Kosahiye'ye Nakil Fermânıdır

Ocağı mülk takımından olarak bazı uygunsuzluk idenler memleketlerine tard olunub Nevşehir kazâsından Müsad Mehmed Nevşehir'e tard olunmuş ise de Nevşehir sâkininden Atarı İsmail nâm kimesne kifayetlü mürur tezkireler alarak Dersaadetime gelüb misavirlük itmeğe başlamış olduğu tahkik olunub merkûm ahz ve tekrar vilayetine vâki' olunmuş ise de merkûm Atarı İsmail'in işbu kefalet hadisat ceratı kendüsüne töhmet olduğunu bigane mebni merkûmun te'dibiyle emsalinin.....ve tercihi lâzımdan olmakdan...çavuş mübâşiretle.....safî olunması bâbında emr-i şer'ifim sureti bilfiil şeyhülislam ve müftil enam Kadızade Mehmed Tahir ademullahu teala fezail işaret.... bu işaretleri mucibince çavuş mübâşiretlü safî ve iclası fermânım olmağın sen ki nâib mûmâ ileyhsin merkûmu ahz ve ta'yîn olunan Mehmed Çavuş zîde kadiriye terfikan Kosahiye'ye safî ve irsa müsarat iyleyesün ve sen ki Kosahiye naibi mûmâ ileysin vusûletde merkûmi.....iddirdüb bila fermân itilafından mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmeti şer'if i'timâd kılâsız Fi...vasl-ı selh-i el-sah Rebiulevvel sene 242.

Belge No: 20/Sayfa 8

Konusu: Müteahhitlik

Tarihi: 5 Safer 1244 (17 Ağustos 1828)

Eşyanın Cinsi	Aded	Yekün Para
Ve Han-ı Kudüs	1	80
Ve Han-ı Canık	1	80
Gük ve Han	1	80

Fi 5 Safer 244 işbu tarihten senesi hi'tâmına kadar feyait-i muharrer üzere bulunmak ve evail-i memleket için ve hanımız esnafından Kayseriyeli Oğlu Molla Ebu Bekir ve Hacı Mehmed oğlu Ömer Numan kimesneler müteahhid olduğu işbu mahal-i kayd ve şer'h-i şer.

Belge No: 21/Sayfa 9

Konusu: Tayin

Tarihi: Gurre-i Cemaziyelahir 1242 (1 Aralık/Ocak 1826/1827)

Bismi'llâhi'r-rahmani'r-rahîm Yâ Fettâh Yâ Alim Yâ Kerim Yâ Râhim

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb eş-Şer'if kudâtîl biraderin Mevlânâ Mehmed Sadık Efendi bin Süleyman Efendi kâm-yab

Ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki Nevşehir ma' Ürgüb mutasarrıfı Mehmed Ali işbu sene isneyn ve erbain ve mi'eteyn ve elf Cemaziyelahiresi guresinden dört ay tevkî'-i ile refî'-i virse ba husul muvakkâtî olunduğu kadiasker işbu ruznâmçesinde mugâyir sezavar-ı inayet şehriyarı.....ref'et tacdarı olmakla ber tevcib-i essabık sana ibka olunmuşdır gerekdir ki sene-i mezbûre Zi'l-ka'deti's-şerîfesi guresinden müddet arefe-i kamil mutasarrıf olub beyne'l-ahali icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyyede sa'y-ı cemîl ve vâki' olan muhallefât-ı mevtâ-yı askeriyeyi tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese-i bi'l-ferîkâtî's-şer'iyye tevzî' ve taksîm ve tecvîz gerde-i de.....olan rûsum-ı adedden ziyade nesne talebinden ve vazî ve nakıf hacetlerinden sarîh olunmakdan haşr ve mücânebet olunmak bâbında şeref-yâfte-i sudûr olan evamîr-i aliyeye imfîsâl mezid-i sa'y ve ihtimam eyleyesiz ve's-selâm.

El-Fakîr Mehmed Seyyid El-Kadı

Leşker-i Anadolu

Fi Gurre Zi'l-ka'de sene 1242

Belge No: 22/Sayfa 9-10

Konusu: Yolsuzluk

Tarihi: Zilkade 1242 (Mayıs/Haziran 1827)

Düstûr-ı mükerrerem müşîr-i müfehham nizâmü'l-âlem müdebbiri'l-umûri'l cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb mütemmim-i mehâmil-enâm bi're'yi's-sâib mûmehhid-i bünyani'd-devlet ve'l ikbâl müşeyyid-i erkâni's-sâ'adet ve'l-iclâl bi sunûfi 'avâtıfı'l-meliki'l-âlâ: Anadolu'nun orta kolu yemin ve yesârına nihayetine varıncaya kadar yol üzerinde vâki' vüzera-yı a'zâm edâmul allahu te'âlâ iclâluhu ve azimü'l ümerai'l-kirâm ve efahimü'l küberai'l fihâm zu'l kadr ve'l ihtiram sahibü'l-izzi ve'l ihtişam el-muhtassu bi-mezidi 'inayeti'l-melik'l a'la mîr-i mîr-ian-ı kirâm ve'l ikbal akza kuzâtı'l müslimin evla vülatti'l-muvahiddin mâ'denü'lfazl ve'l yakin rafı'u il'a-ı şer'ife ve'd-din varisu 'ulumi'l-enbi yave'l-mürselin el-muhtassu bi mezidi 'inayeti'l-meliki'l-mu'in mevali fihâm zîde fazluhû ve mefahirü'l-kuzat ve'l hükkam me'adinü'l fezayil ve'l kelam kuzat ve nüvvâbı zîde fazluhûm ve mefahirül-emasil ve'l-akran müslimin ve ayan ve voyvodagân vucûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zîde fazluhûm tevkî-i refî-i'î hümayûn vâsıl olıcak ma'lum ola ki cenâb ve ifranında anı ve can ve ne kadarından gün ve mekanetsiz hatt-ı zata....velnoksan zat-adalet müebbe-i mülûkanem kemâle lütuf secanı ve mezid fazlu hemdansıyla hami-i din-i mübin ve lahife-i ru-i zemin ider ki bunca mahalde ve ihsar ve.....bi şimar avaze-i zaman merhamını dest-i tevfik.....hidivanem tevzî' ve teslim ve müiddin indallah olan eski felek mahasin devlet-i Aliyye .....adimel endiras saltanat-ı seniyyemi daim şer'h-i mübin ile te'sil ve temelli buyurmuş olduğına mebni her bir husûsda habl-i mütabin-i şer' bu mutahareye teşebbüs ve aza ile imar-ı mahalde ve istihsale refah ve asayiş fukara ve....emrinde himmet ve itina münhatım dikkat-i şahanem ve mezid-i ahire-i atife padişahanem olduğu zahir ve ayan ve vülât ve mutasarrıfın.....ve ta'yîninde maksud dahi bu meram hayrın encam-ı deveranemin biz bir ay.....mebni idüğü....ve nümayan olmakdan nâşî zâdet şu keşimat-ı mülûkanem mevahib-ı rabbaniye olan sümme-i kirâm-ı raiyyet perveri ve merhamet seciyye-i merhaim-i behiyye kesbleri ve i'tâfet iktizâsı üzere her tarafda irtifası mezalim ve tevdiat ile.....cenâbü'l izzet olan fukara ve reayanın seba-i merahim.....mülûkanemde bilvucûh unvan-ı pester arayış ve istirahat olmaları farizaları bi'l-cümle ve rıza ve hükkam kararen

ve.....sahih bera-i sudûr olan evamîr-i-i celile-i mülûkanemde bildirülüb hatta bundan akdem ahali-i memleket ve fukaratının menzil husûsunda duçar oldukları esbab-ı mezalimden vekaye-i memalik-i mahruse..... şahanemde menazile ifam esvali ve def'i ve menazilhanelerde mübâşiran vesâire müfit ve mühhânen mekulat ve ham ve yiyecek misüllü mesarifat men olunmuş ise de vüzara ve mîrânve mütesellimin hesabü'l icab mansubdan bir mansuba azimetlerinde yollarda bi'l-cümle nebanat ve mekulat ve mesarifatları ve noksan olan figâri hayvanatları fukarayaçekdirdiklerinden gayrı bazıları dahi zahire baha diyor ki ve gah nam ahır ile oğuz okları memleketlerden akçe almak misüllü tevdiyat dahi ittendirilmekte ve kafir hükümetlerde buldukları Avanos dahi tâtârlarından emsal-i zir idarelerinde olan kazâ ve karalara çıkardıkları mübâşirler ve tahsîldarları dahi memuren getirdikleri kuzât ve ebrah-ı vekil yollardan köylere sapub fukara dahi konak alarak hem kendüye ve hem rikab oldukları hayvanatlarını fukara siyatından.....bazı başı boş etba' ma'kuleleri dahi geçüb gidecekleri karyelerde ayak sürüyor ki.....bir.....oturmak ve baza dahi hıdame-i Devlet-i Aliyemden bil iktizâ mukabil olunan mübâşiran mahal-i memurlarına azimet ve avadet edinceye kadar yollarda bil icab kondukları kazâ ve kurralarda konak alarak beytûtet ile fukaradan müccanen beytûtet geçmek misüllü şeyler vukû bulmakta olduğu istihbar ve tahkik kılınmış olub memalik-i mahrusem memalik-i şahaneminde ümera-yı fukara ve reayanın himayet ve siyanetleriyle hasula geleceğinden mada bu husûs ihtimam ve dikkat olundukça cenâbu rabbül alemin.....hazreti seyidelmürselin hoşnud ve razı olarak haber olur mesalihi Devlet-i Aliyemde rehabin.....olacağını beyandan müteğni ihalat haze saltanat-ı seniyyenin asul has ve nizam.....iktizâsınca hesabü'l icab Asakir-i Mensure-i Muhammediye'nin taşra memuriyetleri vukûnda hüma isat-ı rum üzerine sevk ve ta'yînlerinde bil esna-i rahide içecekleri su her faide hayd ve ahirenin.....ve müccanen ahsına ruhsat-ı seniyye-i şahanem olmayarak müstakim ve huzurda kafe-i mesarıfları taraf-ı Devlet-i Aliyemden.....olunmakta idiğü zahir celi iken valat ve mekan mevcut kişilere sarf nam ...itmeyüb kendü münafıkları düşünür ki memalikin hezabına badi olmaları dünyave ahiretde ne derecelere vehim olunacağı ma'lûm ve aşîkar olmalı siz ki vüzerâ-yı müşar ileyh ve mîr-i mîrânve mütesellimin mûmâ ilyhim siz keyfini etrfıyla mülâhaza ve endiş ve akıbet-i halî gereği gibi mütalaa ve virilmiş iderek badelyevm işbu....her taraftan men ve def'iyle her kangınız bir mahalden bir mahale azimetiniz

vukû bulursa gerek kendü kenüdüne ve gerek daire-i.....bi'l-cümle ma'kulat ve meşrubat ve hayvanat lâzım gelen sığır ve saman muktezası kendü kesenülden akçesiyle alub idare ve ruide birle kuzât kasabat ve karada meftut beytütet içünden konak ve bir surdan mada kafir eda zinhâr ve zinhâr birer akçe alınması husûsuyla cümleliz ihtimam ve sarf-ı ruide ve kezalik hazan ve mübâşiran ve memurin velhasıl i'la ve edna her kim olur ise olsun mukaddem ki menzil muhafazasında tenbiye olunduğu vecihle her kesin keseden yeyüb içüb fukaraya hiçbir vecihle bâr olması emrine dahi kemâl-i dikkat ider ki herhalde fukara ve.....izhar cihan-ı himaye ve seyanatları esbabınız istihsal olunması ve kara ve kusas ahalipleri dahi memleketlerinde bil icab mürur ve mesarifat iden vüzera ve mîr-i mîrân hizmet-i mübâşir iken beytulur çün muhacir oldukları konaklara gönderilüb ma'kulat dair alacakları eşya bir.....ve yahud gAli baha mükellif .....misüllü mugâyir enaniyet hareket ceraitleri vukûa gelmesi husûslarına mezid-i isna ve mübâderet eylemeniz fermânım olmağın sudûr olan hatt-ı hümâyûn ademetfurun...mucebini tenbiha ve ihtimamen mahsusen işbu emr-i celile el-kuderam isdâr ve bu husûs zımında dahi fukara ve raiyyet mesarif duçar olmamak için kazâlardan yigirmi beşer guruşdan ziyade hizmet virilmek üzere sadra'zâm tâtârlarından El Hacı Mehmed Tâtâr ile müşar olinmişdir ibaresi bala da beyan olinan tenbihat-ı mülukanem muktezası siz ana asıl o me'kul .....nadi yalnız cem'î mahallerde fukara ve .....üzerlerinden def'i husûsına her biriniz dikkat ve itina eylemeniz kâtî matlûb mülukanem idüğü ve bundan böyle hafî ve celi tahrîr ve tahkik ve fukaranız ahvali tahsis ve tetkik ile hilafete mütecasir olanlar beher hale duçar ikab olacağında şöyle olmadığı ma'lûmunuz oldıkda ana göre amel ve hareket eyleyesiz ve siz ki kuzât ve nüvvâb vesâir mûmâ ileyhim siz mazmun emr-i münifim muhbir ve mallarınız olarak mucib ve muktezasınız icrâsına dair dermeyeran gayret ve mugâyir vazi ve hâlât ve kavi-i müftekir siz siyanet eylemeniz bâbında fermân-ı 'âli-şânım sâdır olmuşdur buyurdum ki: hükm-ü şer'ifimle vusûl buldıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef-yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l- imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnıyla amel ve hareket ve hilafından be-gâyet tehâşî u mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız tahrîren fi evasıt Zilkadeti'ş-şer'if sene isna ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

.....Niğde müteslimi tarafından buyuruldu dahi varid olmuşdur.

İMZA

Belge No: 23/Sayfa 10

Konusu: Ta'yîn

Tarihi: 17 Muharrem 1243 (10 Ağustos 1827)

Hâlâ.....hanesi ayan ve ihtiyarları ve iş erleri ve ahalileri....zıkr bundan akdem kethüdanız olan Ebu Bekir kethüda celile-i mesfur olunduğu avadettü efendimize ve inayetlü mütesellim ağa hazretlerine inhâ ve ifade olunmakla emr-i velie'n nima ve mütesllim ağanın emri üzerine merkûm Ebu Bekir kethüda azle ve yerine intisab olınan Bekir Beğzade El-Hac Hasan Ağa sizlere kethüda nısb olunduğu ma'lûmunuz olub tezkirem vusûlünde hamiliniz bil ittifak mekumu kethüda iyleyüb merkûmun râic ve ma'rifetinden haraç bir... tutmayub düş olur husûs Bekir siz merkûm kethüdanız ma'rifetiyle...idüb ve mugâyir hareketde olanlarınız olur ise ihbasında nedamet-i azâmiye duçar olacağını eyüce mülâhaza edüb ber mucib-i tezkirle siz amel olasız Fi 17 Muharrem sene 43 Türkmen Begi El-Hac Mehmed Bedrizade'nin tezkiresidir ki Türkmen taifesine hatt teba üzerlerine Bekir Beğ oğlu El-Hac Hasan keza nısb eylediğini.....işbu mahal sudûr.

Belge No: 24/Sayfa 11-12

Konusu: Zındıklık ve Mülhidlik

Tarihi: Evahir-i Şevval 1246 (20-31 Mart/Nisan 1831)

Anadolu'nun orta kolu yemin ve yesarında nihayetine varıncaya kadar vâki' vüzerâ-yı a'zâm ve mîr-i mîrân mevali-i fihâm ve kuzât ve nüvvâb ve sâir hi'tâyâ yahud hümâyûn şevket-makrûn sâdır buyurulan emr-i 'alîşân mazmûn-ı münif-i şer'ifidir ki işbu mahal-i ekazâ ve meydan mahalleri kayd olunmuşdır tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bir müddetten berü bazı erbab-ı rafizi ve ilhad Hacı Bektaş Veli kuddise sirruhu'l Ali hazretlerine mensubiyet ile kendülerinden bir takım nesnelere isnad ider ki şer'-i şer'ifi münâfi muavvizeteyn teala lakin.....istihlale muharemat ve tezkir-i rüsum salavat ve

hulafa-i raşidin resullahi teala aleyhim.....hazeratın namazdanlık misüllü hareket-ı icnisaz itmekte ve bunlar gizlice memalik-i islamiyyeden müntesir iderki sade deli olan bir takım ehl-i iman dahi cehaletleri sebeple ol ma'kul zındık ve mülhidlerin mekruhat ve hezeyanlarının farkına vararak câde-i şer'iat-ı mutahereden....ile rah delalet hâlâ sapmakda olduklarına teba-i millet.....islamiyye derununda bu....hilaf-ı şer'iat zuhura gelen hâlât u reddiyenin men' ve def'iyle kâfe-i mü'minin o ma'kulelerinin meğer hilatlarından ..... istihsâl ömür-ü mefruziyeden olamkadan nâşî bundan akdem asi'tâne-i sadetimde sabık u essabık şeyhülislam ve sadır-ı kirâm ve bi'l-cümle ulema-i a'lam.....Allahu teala elyevmül kıyam ve.....olan Mevlevi ve Nakşibendi ve Halveti ve Sadi ve Rıfai vesâir ihlasında vel-cemaatden olan taruka-i aliyye müşar...hazır oldukları halde akd olunan ihbas-ı şurada bu güruh-u mekruhun hâl ve keyfiyetleri izah ve beyan ve haklarında mukteza-i şer'-i şer'if ne vecihle iyledüğü istiknah ve dermeyan olundukda taife-i merkûm erbab-ı rafizi velhavidan hem hal ve hem muhal olduklarına nebair içlerinde pek uygunu oldukları mukaraza olanlar şer'i ve.....kâtîl ve idam ve ahval-i şer' bulunanları dahi...ulema olan yigirmi birer mahal...ve iclasıyla....infaz itmelerine oldukları mahallerinin ma-fi-ha ve uleması salar hallerine akdem ve mecmua rafizi ve ihad olan tekyeler harem velhasıl ümmet-i Muhammedi şer' u mekinelerinden halis taraf samme teşrif mülükânemden hamz u akdem olmak husûsları icma-i umur ile karargir olarak olbâbda şer'if-i efzâ-i sudûr olan hattı hümâyûn.....mülükânem mucebince Dersaadette bulunan Bektaşilerden küfr-ü zillelletleri rütbe-i nevatır sabire olanlar ber muktezası şer'i şer'if birer mahalde siyaset ile ceza-i sezaları icrâ ve kusur ve şeyh ve derviş nâmında olan bir takım molla her dahi .....o ma'kul imal-i batıldan....ve istiğfar ile tashih-i infad eylemek üzere mukir ulemâ olan bazı mahallere mağni ve acil ve asi'tâne şükr.....ve etraf ve civarında kain bi'l-cümle muhaddis Bektaşi Mekke'ye firar dahi hadim ve imha ile ledelmehed asi'tâne-i sadetim ve civar ve inhâsı loş vücutlarından nazif ve mazhar olunmuş olunduğu misüllü mesâir-i mahaller mahruse-i şahanemde bulunan bu ma'kul Bektaşi güruhu ve yakınlarınız dahi icrâ-yı muktezalarına bakılmak icab edüp şöyle ki ecdad-ı a'zâm nurullahu teala Mîr-i Efrahim hazreti zamanlarında maruz rivayet ve husûsla müşar ileyh Hacı Bektaş-ı Veli Hazretlerine ....ve ihsan-ı hümâyûn buyurulmuş oldukları kara ve araziye mücerred ashab zikr u ta'at icabunda yaptıkları ....vüzeraa bir vakf itmişler iken bir müddetden berü Bektaşi güruhu yeniçeri

taifesi isnad ile o misüllü hana ve zevayanın isimleri tahrîr ve kendülerine ispat ile zabt ve haslet ve hafî maaşlarına...müsved ve meçhul ile akıl u bAliğ ve bazen mahallerde hilafî ihlal için mücerred Bektaşlar ihdarat ve birer fesad vakfiyelerimiz tebcil ihtirâî evkaf ider ki sır ....envai sena'at ceraat eylemekde oldukları mahzuk gerde-i mülukanem olan hâlâtdan işbu keyfî teala devlet-i Aliyye ebderhanım esas-ı şer'if mütahare ile bu iş ve müşir olduğunu neba-i zat halkı elsanat mülukanem herhalde cel-i zeban şer'h'-i şer'if husul ve münkir ider ki avl u inayet hazret-i müntakim kahhar ve isdâr ruhaniyet ile hayli .....vedin ve develete dürlü dürlü ihanet ve envai fitne u sena duçar bir aydan yeniçeri eşkıyası nâm ve nişanlarının ru-i rahından def'i velhasıl kavaim-i din ve devletinde cedid ü isyanına muvaffak olduğu misüllü bundan böyle dahi kafene-i husûsda ki'tâbullah ki...seniye-i.....ber kemâliyle vâki't ü hilafında bulunanların haslarında bir muksım şurut mütehare lâzım gelen mücazatlatınız icrâsına mübâderet ve ba husûs millet-i islamiye tebasından ol ma'kul sui itikad....vellhad sapub hilaf-ı şer'-i şer'if erkan-ı itibar eyledikleri mütevâtîr olan taife-i mürurda mekn-i refî'-i câde-i müstakim şer'-i şer'if u dîvânına sevk ve avdet etmek emîr-iü'l mü'minin ve same-i din-i mübin olan cenâbı-ı hilafetma'am lâzım-ı defn himmet olduğu ve izahatdan olduğu bai o ma'kul rafîzi ve ilhad haklarında ve bunların zaviye tekyelerine gere selâtin-i Medîne tâtârlarından vakıf ve temlik olan ve gerek sagirden kendüleri birer neferiye....idüb hasılatdı akıl u baliğ olmakda olan firadımız arsa ve arazi husûslarında dahi icab maşer'ı tevcihle idüğü canib-i şarkda garradan esnafa olundukda bu ma'kulelerin amme-i nasdan kendü fesadlarca def'i ve kâtî için beldeden münâfî ve acil olmaları ve kezalik bu....alevi ve revfiz birer takrib aradan mîriyece hat virerek....ve vakfiyelerine....ile münafıklar kendülerine hasr ile ibadallahı ihtilal....itibar olunmuşlar ise de....arazi-i mîriyenin memalik-i sah ile temlik olmadıkça vakfiyesi sahibi olmayub temlik sahih olsa dahi ehl-i bedi-i vakıf sahih olmadığı vakf-ı sahih olunan dahi müşür ve telhim mukaddem veyahud mülahid ve revafız olsanda hükmü şer'i' hükmü hümâyûnum maruzun kezalik müzara' olduğu vakfında ehil-i serelmal olmak hasebiyle bu ma'kuleler şurut vakfa muhalif olsa dahi tazir-i vecihle emri hümâyûnum olur ise evvela ihmal olunmamak ve....mülahid ve .....vakıflarınız vecihle sahih olmayarak yedlerinden alınub kayf-i mayiş-i ve hıyatar mutasarrıf kılınmak muhabbet ve şer'...oldığı mazirat ketb fezahiden amar elerahu altı .....evvela şaheserim.....batıla velvakf-ı Ali ve ehad münhem kezalik batıla ladeşart la

.....kerahet şer'a ve kezalik fazalem bashülvakıf ve olvakıf mabet fetaüdül arazi eliciyet ...ve mahuz tasrifel sultan fiha valan yeayyen galetha lemn sahiik deyü muharrer ve mestur olan maktule sahiik ile dabit ve müstedille olduğundan başka bil ifta ile şeyhülislam müfennen elanaem kadızade alemül ulema-i elmuhcirin akazil vesa-i elmetür Mevlânâ Mehmed Tahir ademullahu teala kuzailham imzasıyla mahzi iki ki'tâ fetva-yı şer'ifden selâfîn mazîyedendir bazı kara ve mezerai temlik ve vakf-ı ve galesince bir zaviyede şeyh olanlar ile evvela zaviye hüceratında sâkin olanlar şart ve ta'yîn idüb bir müddetden berü mezbûrlar gale-i merkuma...iken fevt olub hâlâ evvela zaviyede sah ve hüceratında sâkin olanlar kazâda olub ehl-i raiyetden olmalarıyla gale-i vakıf müstehak olsa hâlâ padişah-ı islam bilfer ali yevmül kıyam hedertlerinin gale-i merkuma ali-i cerhen ahzaya sarf caiz olursa elhavas olur deyü ifşa ve beyan olunmuş olduğu icladan mahal-i Anadolu'da bundan ol ma'kul zaman Bektaşilerinin halleri ve yedlerinde olan kadim ve hadis mekaye ve rivayati merbut olan kara ve mezra ve arazi ve meskakat-ı sâirenin keyfiyeti etrafiyla tahrîr ve tahkik olunarak içlerinde bulunan erbab-ı rafiz ve ilhadın haklarında şer'an nafi ve takrib vesâir ve dürlü mücarat hüküm olunur ise ahz ise başda şer'-i feha-i sudür buyurulan hattı hümâyûn şevket mekrun ile balası muhtasım emr-i ali suretidir ki iş bu mahal-i kayd-ı şer' muharrer fi evahir şehir-i şevval sene sitte ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Belge No: 25/Sayfa 12

Konusu: Tenbih

Tarihi: Evahir-i Zilhicce 1242 (20-31 Haziran/Temmuz 1827)

Anadolu'nun ayan ve mübâşiriyle orta kolu nâhiyesine varınca vâki'

Vüzerâ-yı kirâm ve mîr-i mîrân ve mevali-i fihâm ve kuzat ve nüvvâb ve müftiler vesâir ulemâ ve sâliha ve amme ü hâtabe u müslimin ve voyvodagan ve ayan ve vucûh ehlini ve bi'l-cümle iş erleri zîde fazluhûm tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bir müddetden berü bazı avam nâmus gaflet ve cehalet ve bir takım revafız ve molla.....ve ihalelerine muvafakatlarından nâşî islamiyenin alâmet-i zahiresi olan

salavat-ı guruş-i mefruziye adem-i mübalat ikaz itmekte oldukları mesmua olub bu husûs şurut islamiyeye münâfi bilvücut rıza-yı...erka-yı mülûkanemin hilafı olduğına mebni ba'de'l-yevm mümin mevsud olanlar beş vâki't gulları cevami ve mesacidde ve daim eshali bulunanlar dahi konaklarında cem'aatle eda vesâir olur diniyei u şîâr İslamiyeye dikkat ve itina iylemeleri husûsi mukaddem ve mahir Anadolu ve Rum ilinin uç kollarına alelfazıla emîr-i-i celile-i mülûkanem isdâr ve niyazıyla cümleye tenbi ve işar hilafına cesaret idenler ve arasında giriftar hazi ve hüsrân olacakları etrafiyla tavsiye ve tezkâr olunmuş olduğına nazaran bu husûs her tarafda elel devam vefa hamil...hamilde mütertib irade-i veyan da ve İslamiye iken bazı.....ifade ve ihbarlarına göre bu emîr-i vacibü'l ittibaya ekser mahallerde....bifil reaya olunduğu zahir ve zat-ı hilafa maib mülûkanem imamü'l mü'minin ve hami-i şer'if hazret-i seyyide'l mürselin olduğundan zamîr-i-i saye-i...aye-i mülûkanem de mutezile olan kafe-i ümmet-i Muhammed ki'tâbü'l hak ahkâm-ı şer'if ve hazreti fahr-i kahinat Ali ala ettahiyat efendimizin sünnet-i münifiyesine mütegalib ve değilme yanları terbiye ve taviyet-i mübâderet def'i ve ala himmet-i cihandanem lâzım ve mütehattim idüğü bedhi ve bahir olmağla bu kere dahi her kesi ikayaz ve muharriz ile bu....her kim üzerine farzı ayn olan evkat hamseli-i... şer'ayil .....cem'aatle eda da....ve...ider ise o makülllerinin bittahkik icrâ-yı te'dibileiri müstahim olunduktan nâşi siz ki vüzera-yı a'zâm müşar-u mîr-i mîrân ve mevali ü fihâm kuzat ve nüvvâb ve mafihâ ve ülema ve selaha ve...ve hi'tâba ve mütesellimin ve sâir mûmâ ileyhim siz.....zir-i hükümünüz de kain mahallerde bundan ehli islam ifade ve tebayin ve hilafını irtikab idenler dünya ve ahitetde giriftar i'tâb ve ikab olacaklarını her kesin köşe taşına telkin ile mümin ve muvahid olanlar evkat-ı mefruz ali-i cevami ve mesacid de ve dair-i eshali bulunanlar dairelerinde cem'atle eda ve cuma günlerinde asıl salavat-ı cumayı kıldıktan sonra cevami-i şer'fiden çıkmanın ifadesi ve derece-i vacibde olan dört rekat sünnet ma'kereli dahi ifa idüb mukteza-i diyate ve lâzıme-i sünnet-i seniyyeyi layıkıyla icrâ eylemeleri esbab-ı istihsal kemâliyle iğtina ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın te'kibdad ihtimamaen işbu emr-i celile elkuderam isdâr ve hasm silahşörlerinden kıldivetü'l emcaid vel ayan Elhac Ahmed zîde mücdehü ile tesyâr olunmuşdur imdi balada muharrer olduğu üzere havza-i hükümetiniz de olan kafe-i ehl-i islam şer'i şer'ifiniz mütecevaz itmediği ahvale ve imalden hazır ve mücaaret ile üzerlerine farz olan evâki'.....cevami ve mescid de ve daire ashabi

bulunanlar dairelerinde cem'aatle eda ve salavat cumayı dahi sünnetleriyle.....ifaya muaveret ve ihtimam iylemeleri matlûb kâfî mülûkanem idiğü ve bundan sonra dahi yine iğmas ve müsamah ve tekasül iderler ise o ma'kullerinin bi't tahkik icrâ-yı te'diblerine ibtidar olacağından.....bu keyfiye tarafınıza dahi mucib mes'ûliyet olunacağında şüphe olmadığı ma'lûmunuz oldıkda ber vech-i meşrûh amel u hareket bil ittifak kemâliyle .....hilâfından gâyetü'l gâye tevkî'-i ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükmü şer'ifim vusûl buldıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef-yâfte-i sudûr olan fermân vacibü'l ittiba' ve lâzımü'l imtisAlimin mazmun-ı i'tâ'at-makrûniyle amel ve hareket ve hilafından heder ve mücânebet eylesiz şöyle bilesiz 'alâmet-i şer'ifime i'timâd kılâsız tahrîren fi evahir şehr-i Zi'l-hicce eşşer'if sene isneyn ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Belge No: 26/Sayfa 12

Konusu: Kayıt

Tarihi: 11 Şabân 1243 (27 Şubat 1828)

Nevşehir derununda Kapucu Başı mahallesinde sâkin Haibibzâde Mustafa Ağa zikr-i merhûmun zevce-i metrukesi Zeyneb binti Mahmud nâm hatun Ömer El-Cevdi bin ..... Mustafa Efendi kendisi ile ber kâfî kelim olunduğu hi'tâben Allahu teala vakıf müeyyed ile vakıf eylediği işbu mahal-i kayd olınmıştır fi 11 Şa'ban sene 1243.

Belge No: 27/Sayfa 13

Konusu: Murur Tezkiresi

Tarihi: Gurre-i Şaban 1243 (1 Şubat/Mart 1828)

Yol tezkiresi husûsuna tarih ü vesikası tatbi olunub izz-ü şer'ayili olmayarak olur ise kâfî vâsıl ma'la-i izzî olur ise ehli arz güruhundan ise şek olunub mücerred istikra'at

şübheli kimesne ise habs olunub ve Devlet-i Aliyeye ilam husûslarına müeyyed emr-i alişan vurud eylediği işbu mahal-i kayd-ı şerh virilmiştir fi gurre Şaban sene 243.

Belge No: 28/Sayfa 13

Konusu: Kayıt

Tarihi: Evasıt Cemaziyelevvel 1242 (10-20 Aralık 1826)

Ecnas altun fi'atları için vurud iden emr-i ali fi'at-ı mezbûr üzerine mubayaacıya teslim olunmak üzere hocagan....hümâyûndan Mehmed Sebil Efendi mübâşiretle vûrud itmekde işbu mahal-i kayd-ı şer' fi evasıt şehr-i Cemaziyelevvel sene 242.

Kaime .....vesâire vurudi fi 11 Safer sene 243

Paranın Cinsi	Aded	Guruş
Fındık Rubiyesi ve Fındık Altunu ve İstanbul Altunu	1	10.5
Yaldız ve Macar Altunu	1	19.5
Âtık Sultan Mahmud Altunu	1	17.5
Âtık Sultan Mustafa Altunu	1	16.5
Mısır Altunu	1	13
Sanvirin ve Sağvirin tabir olunan altun	1	18
Evali Altun-ı Halis	1	16.5
Tam Rumi Altun	1	28
Mesudi	1	14
Riyal	1	9
Rumi	1	7
Âtık Yüzlük	1	5
Âtık İkilik	1	4

Âfik Guruş	1	2
Cihadiye	1	6
Cedid İkilik	1	2
Cedid Guruş	1	1

Bulunan mahallerden ma'rifet-i şer' ali tahsîl ve mikdarı ma'lûm olınarak mubayaacıya teslim ve mubayaacı bulunmayan yerlerde ma'rifet-i şer' ali miktarıyla ilam olınarak darbhâne-i âmîre hazinesinden verilmek üzere şer'ef yâfte-i sudûr iden fermân-ı aliyeniz vürudu-ı mahzarı işbu mahal kayd ve şerh virildi.

Belge No: 29/Sayfa 13

Konusu: Vasi Tayîni-Tereke Kaydı

Tarihi: 11 Rebiulahir 1243 (1 Kasım 1827)

Nevşehir derununda kain Bostancılı Mahallesi sâkininden iken bundan akdem vefat iden Alaca oğlu Ömer Refik Fakih Osman Efendi Beğ bin Numan nâm kimesnenin varis-i muhzırları Salih sagir oğulları Ahmed ve Memiş ve Sülbiye sagir kızları Fatıma .....muhzır olmakla.....ömürlerine vasi nısb ve ta'yîn olınan la büyük emmileri İsmail bin Numan ve küçük emmileri oğlu Monla Osman dahi...nısb-ı ta'yîn olmakla mütevellî mütevefa-i mezbûrun muhelafatı ma'rifetleri ve ma'rifet siz amel muharrer ve terkim olunur sâdır olursa tevzî' ve mühim olan tereke-i...fermândır ki ber vech-i âtî zikr olunur fi 11 Rebiulahir sene 243.

Eşyanın Cinsi	Aded	Guruş
Yorgan	4	34
Döşşek	4	25
Yasdık	4	12
Kilim Köhne	5	50

Çuval....	5	15
.....	5	60
...Menzil mahal-i mezbûr da gör	1.5	250
Bağ Irgat	2	75
.....	...	35
Hırdavat Serle	...	25
Merkeb	2	75
.....	...	270
Deve	...	1.5
Talak	1	250
Mesur Kısrak	...	40
Ganem Has	64	550
Şebiş	64	225
Çerçeş	14	60
Keçi	7	56
Koç	5	65
Toklu	20	100
Oğlak	3	15
.....	...	750
.....	...	3032

.....ecnas-ı nakud elli altun mübayacuya teslim olan bedelidir.

İsim	Guruş
Şakir oğlu Mustafa	8.5
Kör Bekir oğlu	30
Emîr-i Mehmed Damadı	10
Kürt Timur	7
Kemâl Şahin oğlu	46
Karandan Monla Halil	70
Deli Baş Ali	42
Ali Emmioğlu Ali	7

Serak oğlu Emin	30
Hasan oğlu Osman	33
Surali Kazım	47
Gelede Osman	80
Atkılı Şah Hasan	130
Monla Osman	220

6893 Yalnız altı bin sekiz yüz doksan üç guruşdur

3032 Esa zamîr-ile ve hayvanat ber vech-i malaat

9925 Dokuz bin dokuz yüz yigirmi beş guruşdur ayni defter .....cem'an

0759.5 .....cem'an

10684.5

Cem'an yekûnû on bin altı yüz seksen dört hak guruşdur.

Minhâu'l-----ihrâcât

İsim	Guruş
Mihir ü mükellefi iskât müzavech-isi hatun	120
.....	230
.....	10
Hidamet ve mahas	10.5

Sahhu'l- bâkî-----li't-taksîm-i beyne'l-verese-i bi'l-ferikâti's-şe'iyye

İsim	Guruş
Hisse-i Sagir oğlu Ahmed	3438
Hisse-i Sagir oğlu Memiş	3438
Hisse-i Sagir Fatıma	1719
Hisse-i Sagir Hadi	1719

Belge No: 30/Sayfa 13

Konusu: Tereke Kaydı

Tarihi: 5 Rebiulahir 1243 (26 Ekim 1827)

Fi'l-asl Nevşehir'den olup cami-i şer'if.....Meluce nâm karyede vefat iden Şahindarzade Elhac Mehmed bin Mustafa bin Hüseyin nâm kimesnenin varise-i zevce-i metrûkesi Rahiye Hatun.....Mehmed Alaaddin Er karındaşı Oğlu olup ve bar-ı ahirde Gaib Süleyman bin Ali bin Mustafa bin Hüseyin nâm kimesneye muhasır olmağla Gaib mezbûr Süleyman'ın Sali Sagir Mustafa nâm oğlu dahi olup hayya zuhur ider ise...mevti cezri zuhur ider ise sagir-i mezbûr oğlu Mustafa'ya raci olmağın gaib mezbûr Süleyman ehakk taraf-i şer'iden nısb ve ta'yîn olunan kaimakam vasi.....eniştesi Seyyid Ömer bin Osman ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer'-i ali müteveffa-i mezbûrinin muhalefat-ı defterdarı ber....zıkr ve beyan olunur Fi 5 Rebiulahir sene 243.

Eşyanın Cinsi	Guruş
Kelam-ı Kadim....	400
Delail-i Şer'if.....	20
.....	25
Şer'h-i.....	30
Münkarizade Menzut Ebu	30
.....	300
Beyaz Dölek Şal	200
Kör ustuk seccade	15
.....	100

.....	70
.....	25
.....	80
.....	80
Baĝa Saĝal Tarah	20
Beyas Hokka....	35
.....	10
Yeşim Kabzalı Sim Bıçak	35
.....	45
Kabe Beyazı şalı Abiye	10
.....	120
Nâmazgalı Samur Kürk	150
Köhne...Samur Beyaz Kürk	35
şam Kınası	120
.....	300
Köhne .....Kürkü	40
Hurdavat Has Misvak	20
Maĝrib Köhne şal Mevela Hasırı	15
.....	15
Sandal ve Ud ve Kalem...	25
Bir Sahhare	50
.....	200

Ba.....müccadeli Elhac Osman'ın zevcesi hatunda bilmüşkil alacağı

Guruş 1000

Kapucu Başı Cami şer'if Mahallesinde Bir Bab Menzil	2500
.....	200

Cem'ân yekûnü

Guruş

Minhâü'l-----ihrâcât

Resm-i Müshad	152
.....	25

Belge No: 31/Sayfa 14**Konusu:** Tereke Kaydı**Tarihi:** 7 Rebiulahir 1243 (28 Ekim 1827)

Nevşehir Mahallesinden Dere Mahallesi sâkininden iken bundan akdem fevt olan Cezineci Mustafa bin Ömer nâm müteveffa'nın varisleri zevce-i mansûbesi Aişe bin Mustafa ile Salcı oğlu Ömer ve sabiyeleri Asiye nâm kimesneler muhızır olub kablel.....zevce-i metrûkesi Aişe mütevafiye olub veranâm Halıcı Sarı Oğlu Ömer ile salbiyegirleri Asiye'ye.....uhasar....mezkur Asiye dahi mütevafiye olub ve zat-ı zevci Ahmed ile Salcı Sagir oğlu Mustafa'ya muhızır olmakla kablel testim mezkur Ömer vefat eyleyüb Gurus-i arşiyesi vüzerat-ı muhızıresi la mübin saib emmisi Abdullah bin Ömer nâm kimesne muhızır olmakla hayatı ve mematı aşikar oluncaya kadar ber mucib servet ve mîr-iasa...hep iali olmağla.....Tahir Ömer'in.....serali tahrîr ve terkim olan muhalledât müteveffâ-yı mezbûrundur ki ber vech-i âtî zıkr olur fi 7 Rebiül Ahir sene 243.

Eşyanın Cinsi	Aded	Guruş
Sâir Minder	1	63
Yasdık	5	25
Bir .....Halı	1	50
Köhne Kilim	1	5
Köhne Yorgan	6	50
Has Yorgan	1	35

Kemer Leğen	1	45
Ufak Bakır	1	40
Kahır İbriği	1	8
.....	1	3
Bakla	1	7
.....Bağ	1	300
Değirmen Tarafında Bağ	1	450
Salur Sanduk	1	30
.....	1	78

Mahal-i mezbûr da berat-ı menzile nevabiğ ve levahıkıyla

Guruş

1500

Cem'ân Yekûnü

Guruş

2689

Minhâu'l-----ihrâcât

Resm-i Samîr	68
.....	25

Sahhu'l-bâkî li't-----taksîm-i beyne'l-verese

Bâ-cihet

Guruş

2596

Hisse-i zevce-i Asiyeh Ahmed	216.5
------------------------------	-------

Hisse-i Salih oğlu Mustafa Sagir	649.5
Hisse-i Gaib Emin Abdullah bin Ömer	1730

Belge No: 32/Sayfa 14

Konusu: Tereke Kaydı

Tarihi: 10 Cemaziyelevvel 1243 (29 Aralık 1827)

Nevşehir kazâsına tabi Sulusaray karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefat iden Mehmed bin Yusuf Abdurrahman nam kimesnenin varis-i muhzırları zevce-i metrûkesi Atarlı.... Hatun ile diğer zevce-i metrûkesinden hatuna Sülbiye ...kebir kızı Halime ve Sülbiye ve sagir kızı ile vela bu....emmisi onlar Halil bin Musa...muhzır olan sagir-i mezkurenin seviye-i ömür ...ru'iyet ider kimesnesi .....ve eşar-ı mezkur Halil sagir-i mezkur vaziyete vasi nısb....takdim.....ve ayn-i eşya ve sahan ve teslimen ma'rifet şer' ali tahrîr ve terkim olınan muhelafat-ı müteveffa-i mezbûrdur ki ber vech-i âtî zikr olunur tahrîren fi elyevm işrûn şehr-i Cemaziyelevvel sene selase ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Eşyanın Cinsi	Guruş
.....	120
Lesu Gama	18
Etek	20
.....	125
Söğüt Ağacı	12
Kuru Tarhana	30
Halı 3	40
Köhne Kilim	26
Yorgan Yasdık	12
Köhne Minder	10

Kürk Bez Kaplı	20
Musta'mel Döşsek	25
Anbar	40
Samursah	10
Avare.....	75
Musta'mel	15
Çuval Dolabı	12
Takke	3
.....	35
.....	15
Rabi Mintan	20
Hurdavat Tarla	30
Kara Zeytun	24
Keçi	25.5
Karye-i Mezbûrunda Bir Bat Tarla	250.5
.....	50
Kürt Mehmedli Deli Ayandan Tahvil	1000

Cem'ân Yekûnü

Guruş

2066

Minhâü'l-----ihrâcât

Mihrü yekün	50
Maher ma'hal ruha.....	200
Resm-i sâbûn	47.5

..... yalnız bin yedi yüz on dokuz guruş takib-i icrâ olınan muhalut müteveffâ-yı
mezbûrdur ki aynen vasi teslim

Guruş 1719

.....elvarisü'l mezbûrun

İsim	Guruş
Hassa-i zevcetül mezbûre	215
Hassa-i Kebir kızı Aliye Hatun	573
Hassa-i sagir kızı Emine	573
Hassa-i em Elmezbûr vasi Halil bin Musa	358

Mezkur ramisi ve sagir Emine'nin eniştesi Halil bin Musa sagir-i mezkurinin neviye
umurına ve babasından müstakil hassa-i arsaya sekiz hafta ve hırsebet vasi mensubesi
nisb ve ta'yîn olunduğu işbu mahal-i şer'h ve kayd olundu.

Belge No: 33/Sayfa 15

Konusu: Tayin

Tarihi: Muharrem 1243 (Temmuz/Ağustos 1827)

Allah El-Şefik

İzzet-me'âb Nevşehir ma Ürgüb kazâsında sâkin Adil Efendizade Şerif Mustafa
Efendi ba'de's-selâm inhâ olunur ki kazâ-i mezbûr da me'zure bil-ifta olan Abdurrahman
Ruhi Efendi vefat idüb azimet fetva-i şer'if muttali kalması elhasıla müftizade olub
ehliyet ve istihka fikir teba-i hizmet-i fetvaya haiz ve.....ba arz ba mahaz istida
itmeleriyle kazâ-i mezbûrda hizmet-i celile-i fetvaya mezuniyetini ba arz veya muhızır
ihtida itmeleriyle kaza-i mezbûrda hizmet-i celile-i fetvaya tarafımızdan sah üzere
virilmişdir gerekdir ki ledel istifta essah akvale imme-i hanefiye eleyhim.....ile ifta
idüb kâtîb mukirden nakil sarih ve azalarında Nevşehir ma Ürgüb müftisi deyü teşrih

eyleyesin ve's-selâm tahrîreren fi selh Muharremü'l haram sene selase ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

El-Fakir Kadızade Mehmed Tahir

.....

Belge No: 34/Sayfa 15

Konusu: Tereke Kaydı

Tarihi: 11 Rebiulahir 1243(1 Kasım 1827)

Kapucu Başı Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefat iden mezbur Kemal taifesinden Memiş bin Avf nâm müteveffanın varise-i zevce-i metrûkesi Şer'ife Hatun bin Mustafa ile amel mevkuf ve Talat ve Sami Elhac Emin Efendi hamil-i sah olur ise varislerine muhzır olmağla ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer' ali tahrîr olunan muhalefat müteveffa-i mezkûrdur ki ber vech-i âtî zikr olunur Fi 11 Rebiulahir sene 243.

Eşyanın Cinsi	Adet	Guruş
Palas	3	36
Tâbe	1	6
Çuval	2	8
Kaldırım başında.....	4	12.5 zevci üzerinde
Bir mikdar has	1	15 bostan rumus
Bez	1	3
Dulda Mahalde Bir Bat Tarla	1	400 Müfti-i Şer'if Mustafa Efendi
Köhne Döşsek Yorgan Yasdık	1	20 zevce
.....Tahsîl Olunan Akçe	1	270
Rumi Altun Bir Tahvile Adam Tahsîl	1	40 zevce-i mezbûra teslim

Bez sofa	1	30
Köşker Takımı	1	7
Köhne şal	1	15 zevce
.....	1	8 zevce
Yele	1	3
.....	8	17.5

Cem'ân Yekûnü

Aded

Guruş 892

Minhâu'l-----ihrâcât

Hamur ve	32
Resm-i ismid ve hudat	23
Mehir ma'hal Zevce-i Şer'ife	300

Deyun er karındaşı gaib Abdullah kaimakam imiş guruş 360 vasi-i müftisi Şerif Efendi

Muhzır	1
Katib	5
.....Vasfı Elhac Emin Efendi	36

Sahhu'l-----bâkî

Aded

Guruş

Belge No: 35/Sayfa 15**Konusu:** Tereke Kaydı**Tarihi:** 15 Receb 1243 (1 Şubat 1828)

Nevşehir'e tabi Atar karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefat idenler Mustafa bin Osman Ağa nâm kimesnenin varis-i muhızrları pederi Osman Ağa ve zevce-i metrûke-i mezkuresi...Hafız Süleyman ve Salibe kebir kızı Elmas ve Salibe sagir kızları Ümran ve Hadice ve Zübeyde Hatun kimesneler muhızır olmağla dedeleri Osman Ağa sagiran mezbûruna vasi nısb ve ta'yîn olunmakla marifî ve ma'rifet-i şer' ali tahrîr ve terkim olunan muhallefât müteveffa-i mezkurdur ki ber vech-i âtî zikr olunur Fi 15 Receb sene 243.

Malın Cinsi	Değer	Adet	Guruş
Sağmal	8	88	696
Toklu	8	42	336
Şişek	8	21	168
Koç	8	5	40
Keçi	8	8	64
Teke	8	3	24
Oğlak	8	4	32
Deve	1	250	250

Mal Sahibi	Guruş
.....	300
Yogan oğlu.....	1600
Sadık Beşir'de	500
Pederi Osman Ağa'da	300
Ser Hacı Mustafa'ya Mukaas Küllüğünde	50

.....	3
-------	---

Malın Cinsi	Aded	Guruş
Simsa	1	200
Poşu	1	100
Sürahi	1	60
Simli Palakan	1	50
Köhne Şal	1	20
Dokuma Köhne Şal	1	5
Alaca Asarı	1	20
Hasır Kürk	1	10
Hasır Asarı	1	5
Kavuk Fes	1	5
Hok Şalvar	1	50
Köhne Fermene	1	5
Köhne Kaput	1	25
.....	1	60
Seccade	1	15
Rahu Seccade	1	25
.....	1	6
Çuval	3	18
Kalem	2	55
Yorgan	1	44
Doku Yorgan	1	40
Şilte	1	15
Kırmızı Döşsek	1	30
Köhne	1	10
.....	1	100
Köhne Döşsek	1	5
Kilim Seccade Köhne	1	3
.....Döşsek	2	10
BeYazlı Yorgan	1	25

.....	6	33
Köhne Eğer	1	5
Halı Seccade	1	15
Mellur Bardak	2	2
Damu Seccade	1	15
Mahan.....	2	5.5
Zarf-Mecan.....	25/15	55
Köhne han	1	12
Esb Gömleği	1	5
.....	1	10
Selen dört Yalnız dedelerinden	1	40
.....	1	65
.....	1	85
.....	1	80
.....	1	35

Üç menzil sulu tarladan yetimlerinin guruşlarına esab iden guruşlara göre beher sene üç yüz guruş icare ile emmileri Osman Beg koyulunca havi işbu mahal-i mahdud şerh virildi.

Cem'ân yekûnu'l-----ihrâcât

Minhâu'l-----ihrâcât

5825 buçuk

Mihr-ü Mekin	100
Resm-i İsmid Hami-i Harç	120
Esla-i karen	57
Derzi ....ve Yün Münkeratı	20
Molla Murad Ali	11
Sen ve Halı	11
Hâtib oğlu	2
Zevcesi	300

Mihr-i Müeccel-i Zevce	500
.....	100
.....	64
Balcı Oğlu	80

Cem'ân yekûnu'l-----ihrâcât

Yekün

Guruş

4620

Hesabü'l mezkûr Osman Ağa	770
Guruş-i zevceü'l mezbûr	577.5
Guruş-i...../10	818
Hisse-i cedi'l mezbûr emhan/10	818
Hisse-i serhatü'l mezbûr hadi /10	818
Hisse-i serhatü'l mezbûr Zübeyde /10	818

Belge No: 36/Sayfa 16

Konusu: Tereke Kaydı

Tarihi: Gurre-i Şevval 1243 (1 Nisan/Mayıs 1828)

Nevşehir'e tabi Sulusaray karyesi sâkininden iken bundan akdem vefat iden Abdurrahman Efendi bin İbrahim nâm kimesnenin varis-i muhızrları zevce-i metrûkesi Ümmü Gülsüm ve Sülbiye sagir kızları Hadice ve Ümmü Gülsüm ve babaları İbrahim nem kimesne mahzar olub bundan akdem dört sene evvel hassa-i arsaya müteveffa cenahlarında tevzi' ve taksîm olunmakla babası müteveffi hüsn-ü rızasıyla bir evamîr-i ve

bir ahuz ve bir ki'tâ bac hassa-i arsiyesi bade'l heza fevt olduktan sonra mezkure Ümmü Gülsüm nâm sagir dahi müteveffaya.... / Guruş 133 Guruş / 35 olub varis muhziresi anâşî mezkur Ümmü Gülsüm ile kız kızından mezkure Hadice ve mübin emmileri Halil ve Mehmed Ali bin İbrahim muhzır olmakla sagire-i mezkurekelerinin bundan akdem vasi-i mansûbeleri ve emmileri Emin ile bu defa nısb olınan vâsileri emmileri Halil nâm kimesne bilmücasim hi'tâmında asla kabl-i ma'rifetleriyle tahrîr olınan muhallelât-ı müteveffan mezkur ider ki işbu mahal kayd olınan suret-i defter kassamdır ki beyan olınur Fi gurre-i Şevval sene 243.

Malın Cinsi	Adet	Guruş
Beş Bat Tarlalı Anbar	5	800
Ganam Has Maşa	8	88
Etek	2	72
Hasır Minder	1	15
Sagir Kazgan	1	15
Yorgan	3	30
.....	3	35
Yasdık	1	20
Köhne Halı	1	10
Musta'mel.....	1	25
....Musta'mel.....	1	20
Kebir Kazan	1	20
Has Kürk	1	8
Entari	1	12
.....	1	50
.....	1	10
.....	1	70
Hass-ı rum	1	100
Halı Köhne Yasdık	1	2
Hurdavat Tarla	1	50
Bir Bat Hamamlık	1	15
Halı Köhne Seger ve Seccade	1	5

Minhâü'l-----ihrâcât

Muharrer ve Yekün	30
Cami ser.....	30
Resm-i Mihr	35

Matet el-merhûm.....

El-Fakir Mehmed Sadık El-Gazi..... Nevşehire tabi Ürgüb .....

Fi gurre Zi'l-hicce .....sene 242

Mehmed Sadık Sani-i Mahmud

Belge No: 37/Sayfa 16

Konusu: Asker Toplama

Tarihi: Tarihsiz

Anadolu'nun orta kolunda vâki' vüzera-yı a'zâm ve mîr-i mîran-ı kirâm ve kuzât ve nüvvâb vesâir zabî'tân ve cümleye hüküm ki cümleye ma'lûm olduğu üzere Rusyalu'nun ol ihdas-ı Devlet-i Aliyye-i Muhammediye hakkında derkar olan husumetini icrâya mikdar olmak üzere Rum milletine serbestiyet..... izhar eylediği i'tâ ve ısrarı isbat umum-u millet-i islamiyye aleyhte kurduğu suikasd ve ihanet daiyesinden nâşî olarak yani bunun üzerine ilan-ı harb ettiği halde evvelkiler gibi sadır memleket davası olmayub mahidesin.....oldığına dahi Rumeli ve Anadolu'da kain ekser.....o ibaresi varsu deyü .....ve mîr-i mîranları fevç fevç Derasaadete taleb ve davet ve Rusyalu'nun şer'en ve aklen kabûlü ber vechi caiz olmayub tekalif-i keriyesi keyfiyet-i kendülerine ilan ve işa'at olunarak.....olarak asakir-i islamiye tertib olunduğundan başka iktizâ iden on iki yaşından yetmiş yaşına kadar cemü ehl-i islam ayaklanub cihad....vazifesini icrâya kıyam itmek üzere cümle tarafından alelumum taahhüd olunub yine memleketlerine iade

olunmuş riyaset-i saltanat-ı seniyyemden dahi tedabir-i lâzımiye teşvil ile ordu ser askeriliği hala Hüdavendigâr ve Kocaeli sancakları mutasarrıfı düstür-u mükerrer vezirim her yaş adet âtîk.....ve şark canibine ser asker ve memuru Şakir Zaferî'nin rütbesine kılınması....hümâyûnda Rusyalu mah-ı şevval el-mükerrermin yigirmi üçüncü günü memleket Yugovaz duhul ile ilan-ı harb eylediği Silistre valisi Detöt Cesar seraskeri vezirim Elhac Mehmed Paşa ademullahu teala icalehu tarafından beyan ve işar olunmuş olduğundan ordu-yu serasker müşar ileyh piyade ve süvari siyavuş.....ihraç ve izam olunmuş ve Rusyalu'nun bu günlerde sudûr şarkiyeye dahi hattı ve tecavüz eylemesi....oldığından hâlâ Erzurum valisi ve bil istiklal şark canibi ser askeri sâdırı...düstur-u mükerrer vezirim ile Mehmed Seyid Galib Paşa ademullahu teala iclalehu maiyetine Anadolu canibinden müretteb olan asakir fevç fevç mahallerinde.....ve şark canibi ser askeri müşar ileyh sual irsâl olunmak üzere siz ki vüzerâ-yı mîr-i mîrânve kuzât ve nüvvâb mûmâ ileyhimsiz siz dahi keyfiyeti taht-ı hükümet ve iradenizde kain bi'l-cümle kuzât ve kudayat da vâki' ahal-i islama ilan ve işaretiyle kazâlarınızdan tertibat-ı seferiyenin de heman alelumumla nizamı tesviyesine mezid-i akdem ve.....ve şark canibi ser askeri müşar ileyh meyanında gaza ve cihat itmek üzere Erzurum canibine sevk ve izam ve mübâderet eylemeniz fermânım olmakla mahsusen işbu emr-i celîlü'l-kadım isdâr ve ....Osman Hakkı ile tesyâr kılınmıştır bundan böyle Müslüman olanlar varsa beyan-ı samilerini gözeteler hayır ve rehası nakliyete tarem buyurur ki.....beyan-ı hamiyet.....iyeler ki bi'l-cümle mümin şimdiden şahiden ve tedarikat-ı seferiyeye bezl ve sami ve makrusa iylemeri....ve.... bilitifak mezid-i ikdâm ve dikkat eylemeniz kâtî matlûb padişahanem idiğü ve bu bâbda agaz-ı rızadat ve huzur u.....ber vecihle caiz olmadığı ma'lûmunuz oldıkda bu vech-i meşrûh amel ve hareket hilafetden tehâşî ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'ifi i'timâd kılâsız.

Hattat

Belge No: 38/Sayfa 17

Konusu: Tereke Kaydı

Tarihi: Rebiulevvel 1244 (Eylül/Ekim 1828)

Nevşehir mahallesinden Cami-i Cedid Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem kuzât olan Şehinatzade Elhac Mehmet nâm mütevâtî kendi veraseti zevcesi El Hac Rahime ile büyük karındaşı oğlu Süleyman nâm gaibin sagir oğlu Mustafa'ya münhas olduğu kadı eşşer'-i şer'if tahir ve nümayiş olduktan sonra müteveffa-i merkûmuna ve defter-i muhalefatı tahrîr-i şer' fi Rebiulevvel sene 44.

Eşyanın Cinsi	Guruş
Fidye-i Kelam Kadim	300
Dela'il-i Şer'ik	21
Bakla Şırası	15.5
Yazganı	5
Eyühar	1.5
Def'iyeki Şerhi	7
Bez Kitab	6
Lasuri Şal	246
Lasuri Beyaz Şal	161
Göznişer	61
Hananı Ciye	60
Şalı Ciye	20
Şalı Yenşer	51
Yelkak Kürk	155
Penbe Yüzlü Kürk	65
Köhne Kürk	13.5
Şal Yüzlü Kürk	153
Beyaz Ceb	26
Hakdem Kürkü	15.5
Köhne Cil Kafa Kürkü	23
Şalı Beyaz Ceb	14.5

Beyaz.....	20
Kaşık	27
Doku Kaşık	10
.....	15
Sagir Şamdan	9
Mezaser	1
Sigar	0.5
Muki Şebîç	6.5
Sic Pıraçak	20
Sakar Tarağı	12
Ruznâm	23
Mukras	2
Şebîç	6.5
Boğça	11
Seccade.....	18
Kesaliye	150
.....	64
Selali Şal	41
Zem Zem Şerifi Sahan	250
Evan Hasır	113.5
Şalı Ceb	20
Ham Tariki Menzil	2900
Hariciye Tariki	1850
.....	100
.....	21
Karma Savan	10

Sahhu'l-----bâkî

7456

Minhâu'l-----ihrâcât

Köhne Kilim	200
Sabık Haki Enteri Resm	327
.....	107.5
.....	125
Zevcesi Hacı Rahime....	1000
Bekir Efendinin ....icaz	26

Minhâu'l-----ihrcât

1895

Sahhu'l-----

55602

Eşyanın Cinsi	Aded	Guruş
Hass-1 rum	5	1390
Hass-1	15	4170

.....Nevşehire tabi Ürgüb .....

Belge No: 39/Sayfa 18

Konusu: Mürâsele Kaydı

Tarihi: Zilhicce 1243 (Haziran/Temmuz 1828)

Yâ Fettâh

Yâ Rezzâk

Ya Halim

Ya Hayre'l Fâ Semin

Ya Hayrennâşîrin Yâ Mübin

Yâ Rahim

Yâ Kerim

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb eş-Şer'if kuzât-ı kirâm vüzuhül hıtamdan Mevlânâ Abdullah Sami Efendi kâm-yab

Ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur Medîne-i Nevşehir ma' Ürgüb kazâsının emval-ı ahkâm-ı şer'iyyesi işbu sene selase ve erbain ve mi'eteynve elf şehr-i Zi'l-hiccetül şer'ifesi guresinden zabt itmek üzere tarafımızdan bilinhâ Hanya begine ihal ve tefviz olunmuşdır gerekir ki kazâ-i mezbûri gurre-i şehrü merkûmeden zabt iylemeyüb beynelahali icrâ-yı ahkâm şer' ali ve vâki' olan mevtâ-i muhalefat askeriyesi dahi vazi tahrîr ve terkim ve beyan olursa bi'l ferîkâtî'ş-şer''iyye-i tevzî' tahrîr ve terkim ve beyan olursa bi'l ferîkâtî'ş-şer'iyye-i tevzî' ve taksîm eyleyüb câde-i şer'-i nebevîden sermed-i inhirafa cevaz göstermeyesiz ve's-selâm.

El-Fakir Ali Hamdi Paşa Esseyid Ali Rıza El-Gazi

Leşker-i Anadolu

Belge No: 40/Sayfa 18

Konusu: Mürâsele Kaydı

Tarihi: 21 Zilkade 1243 (4 Haziran 1828)

İzzet-me'âb Nevşehir ma' Ürgüb kazâsında mü'ezzin bilifta Adil Efendizade Şer'if Mustafa Efendi bil bades's selam inhâ olunur ki: kazâ-i mezbûre de beynelahali Hasan ..... tarafımıza bârîz ve muhzır inhâ ve hizmet-i celil-i fetvaya kemakân mezuniyetin istihda olunmakla kazâ-i mezkure de kema fi essabık iftaya tarafımızdan sana izin verilmişdir gerekir ki ledel istifna esahh akval ümme-i hanefiye ileyhim rahmet rabbül beriye ile ifta idüb kesb-i mutebereden nakl-i sarîh ve imzalarında Nevşehir'in ma' Ürgüb kazâsı müftisi olduğunu tesri' eylesin ve's-selâm tahrîren fi ehad vel işrun min Zi'l-ka'dedü'l Şer'if sene selase ve erbain ve mie'teyn ve elf.

El-Fakir Samizade Abdülvehhab Ali Osman

Belge No: 41/Sayfa 18

Konusu: Mektup

Tarihi: Tarihsiz

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb Nevşehir ma' Ürgüb naib-i şer'i olan Mevlânâ Efendi kâmyab

Ba'de't-tahiyyetü'l-vâfiye inhâ olunur ki, memâlik-i mahrusede sâkin müslim ve gerek reâyânın mürur-ı 'ubûrlarına mezid-i ihtimam ve dikkat ve.....meçhulül haval-i eşhasın ....vezahilerine muhalefet olunmak irâde-i kât'î cenâb-ı mülükâne-i muktezâsından olduğundan bu husûsun kendi rabıta ve hal ve inzam ve asûl-ü müstahsenenin muhafazasında....gibi şeyler mesmu' olunmuş ve teb'â-i aliyye-i te'kide...bu vukûf...celil'ül unvan-ı südur buyurulmuş olduğundan bu husûsda kemal-i dikkat iderken hâl ve şartları gayr-ı ma'lûm eşhas-ı makulelerine tezkire i'tâsından begayet....ve mücânebet ve bila mucib-i ihtiyat diyerek tezkire mührünü beyaz evraka tahmid idüb .....ve yahud aher kimesneye teslim eylemeden tezkire mührünü.....üzerine ve yahud meydana bırakmadan ezher-i cihet-i tevkî' ve siyadet idüb kazanızın hâvi olduğu nevâhi ve kurrânın eimme-i rücuha i'lam iderse fi mabâd hıfz-ı racilerin..... ve bi' iktiza azl ve infisalinden tezkire mührünü bir kimseye vaz' ve mührü mucübü'l etvâr-ı emin kimseye devir ve i'tâ olunmak isteyen eşhaslara sarf ve bezl-i muknesit eylemeniz beyanı ve maazallahu teala bu.....mugâyyiresi...vukûa geldikçe tahkik olunur ise hazır niyet olunmayub yalnız izniniz ile iktifa olunmaya te'diyat-ı layıka vahalet-i zuhura geleceği tesbit olduğu ifadesiyle tahrîr-i mektub mübâderet olunmuşdur.....keyfiyet-i ma'lûmunuz oldıkda bu husûsta ber minvâl-i muharrer sarf-ı mukadder-i şer' eyleyesiz.

El-Fakir Ali Hamdi Paşa Esseyid Ali Rıza El-Gazi

Leşker-i Anadolu

Belge No: 42/Sayfa 18

Konusu: Kayıt

Tarihi: Tarihsiz

Anadolu'nun orta kolunda vâki' vüzerâ-yı a'zâm mîr-i mîran-ı kuzât ve nüvvâb ve cümleye işbu irade-i seniyye hüküm ki bir müddetden berü baki vezir evamîrilerden.....canlarına a'zâmetlerinde ve hüdame ve mübâşirin dahi savb-ı memurlarını iyab-ı vazifelerinde esna-i rahimde...karar-ı kazâdan Maccana...virileceği ahzıyla bil mucib fukaraya yar oldukları mürur-u ubûr iden vüzera ve mîr-i mîrânkademe-i mübâşire sah vireceğine dair kendüye lâzım olan şeyleri akçesiyle.....ehl-i vukûfdan bir süreden başka nesne-i muteber olan vasi ve kadı tarafından dahi i'tâ kılınması mukaddemce Anadolu ve Rum eyaletinin uç kollarına ihda ve tesyâr olunan evamîr-i aliyemle tenbiye ve te'kid kılınmış olduğundan Anadolu ve Rum caniblerinden ifal-i farika-i gaza ve cihad için saht-ı gaza ve cihad sevk kılınan vüzerâ-yı huruş ve asakirinde esna-i rahimde....ve yiyeceklerini kendü akçelerüyle alırsa tabir-i caiz ve mukaddemce....iden irade-i seniyyem dikkat....fukaranın beyhude mesarifden vekayileri garazından ibaret olub bu misüllü garat-ı mevhuduna imdat ve iman herkes lâzıme-i zimmet eylediği siz ki vüzera ve mîr-i mîrânve mevlana ve kuzât vesâir mûmâ ileyhsiz vusûl-ü emr-i şer'ifimde keyfiyeti zir hükümet ve iradeniz de kain siz kast ve hissiyat ahalisine isade ile bundan böyle sefine-i mürud tabiyet kılınan vüzera ve mîr-i mîrân ve sâir memurin asakiriden her kim olur ise olsun esna-i rahimde kazâ iken hadi olur bir gicelik iktizâ iden ....ve yiyecekleri i'tâ ve kavası eylediği kazaya sevk ve irsâl olunması husûsına mezid-i ihtimam eylemeniz fermân olmağın tenbiye işbu emr-i celil elkuderam isdâr-ı hasım sadıklarından elyevm Mehmed Emin zîde....ile tesyâr olunmuşdır vusûlünde bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr iden fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin kamu ihal olasız şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız.

Hattat

Belge No: 43/Sayfa 19

Konusu: Kayıt

Tarihi: Tarihsiz

Anadolu'nun orta kolu yemin ve yesârıyla nihayetine varıncaya kadar vâki' vüzerâ-yı a'zâm ve mîr-i mîrân ve mevali fihâm ve kuzât ve nüvvâb ve mütesellim vesâir hüküm ki bir müddetten beri bazı vülat ve hükkam ve voyvoda ve ayan kendülerine münhasır olan işaret ve muktezat adem-i kanaat bir vezir iradesinde olan kazâlardan tekalif sahih ü matlûbat beriye ü mürettebat-ı seferiyeden maada kendüce nekaları için fukaradan bila mucib akçe almak iradesinde.....asıl-ı az töhmet vasıta ve kabahat ile fukarayı rabıtın..... ve davarını saddirarak kendülerini tahric ve tefric eylemek misüllü felak-ı şer'iat gazıra ü mugâyir hareket icaza eyledikleri tahkik olduğına teba-i fecayile vülat ve hükkam ve voyvoda ve ayan kendülerine mahsus olan aidatı kadimiye kanaatıyla tekalif sahibi ve mürettebat-ı sâireden başka kendü nakdi için bir akçe vireceye ana son vergisinin canı ve niyazı dokunmuşda hazır ve nazır ve hudud.....misüllü lâzım gelen ahkm-ı şer'iyyesi ne ise icrâ olunub bir akçe cariye aşmak tenbiyeli tene dair....hattı hümâyûn ihat-ı padişahı.....Anadolu ve Rum eyaletinin ücra kollarına mufasala-i meşrûh isdâr ve şiyar kılınmış olan evaamîr-i celile-i mülûkanemin mail-i münifini bazı müsfid ve muhar ki mukirleri kendi meram müfsilat ihamlarına göre tekbil ve takrib ider ki fakr-i.....tekalifden muaf kılınmışdır deyü bir takım sadedir kimesneleri taklit ve inkar ile matlûbat-ı mîriye ve mürettebat-ı seferiyenin tahsiline baiş ve yarı oldukları bu defa bil ihbar vâsıl semu-i şehriyarı eşem olub fukara ve .....hilafet himmet-i mülûkanem ve vasi'-i halkül beraya olmak melaiyesiyle kafe-i mütenassih ve kâdiyetden himayet ve siyâtîleri mezid-i mukarrem kâdiyadat hıtamda matlub-ı mültezim oldukça misüllü mürettebat Devlet-i Aliyye ve meham-ı saltanat-ı seniye'nin dahi te'zir ve .....vekayesi ehem ve elzem idüğü tahkir ve cemi' zamanda ve husûsuyla devleti aliyeminde taraf-ı derkar olan.....meşguliyeti hengamında mer'iyyatı-ı seferiyenin tâtiline cesaret uygunsuz bir keyfiyet olduğundan ezası dahi bu misüllü....ile bir mahalde tekalif-i mehamm ve mürettebat Devlet-i Aliyemin tâtil kılındığı kayd-ı envar ise bilahir....idenler ki icrâyı te'diblerine ısrar olunacağı bu.....olmakdan tesimat ki vüzerâ-ı müşaru mîr-i-i mîrânve mevali ve kuzât ve nüvvâb vesâir mûmâileyhim siz vusûl-ü emr-i şer'ifimde zir-i hükümde ve idareniz de kain kazâ ve kasaba ve vüzerâ

ahalisine iade ve tebyin ile kazâlarınızan müretteb olan matlûbat-ı beriye ve hadem-i seferiye ve tekalif-i sahiye her ne ise cümlesi bir yurtdan.....ve iktizâ idenlerden tamamen ve kamale-i sahil ve mahallerine i'tâ ve teşyil-i mübâderet ve bundan böyle ol misüllü felak rıza kelim .....idenler olur ise icrâ-i tedibleriniz için ehem ve şöhetleriyle.....Dersaadete tahrir ve işaret-i iman fermânım olmağın tenbiye ve ihtimama mahsusen işbu emr-i celil elkuderam ihdar ve işbu Mehmed Emin haski....ile tesyâr olunmuşdır imdi vusül-ü emr-i şer'ifde keyfiyeti bi'l-cümle ahalinin.....hemüşerine ilga ve tefhim ile balada mezkur emr-ü tenbihat mülukanem muktezası üzere amel ve hareket bil itkan bundan akdem ve gayret eylemeniz irade-i aliyem muktezasından idüğü ma'lûmunuz oldukta ber vech-i meşrûh amel ü hareket mezbûre sami ü gayret deyü vesile ile tekalif sahihi ve mesaruf-ı seferiye ve muktezasından maada ehl-i memleket ve fukara-i raiyetden ziyade senet ahız ve tahsilden bi gayet inkar ve mübâderet eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdir olmuştur vusül buldıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimde mazmûn-ı itâ'at-makrûnıyla amel idesiz şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız.

Hattat

Belge No: 44/Sayfa 20-21

Konusu: Vakıf Kaydı

Tarihi: Rebiulevvel 1244 (Eylül/Ekim 1828)

.....

.....

.....

..... ve tezyin olunduktan sonra nesâkin tahrîr ve terkimine bâ'is ve badi olunur ki medine-i Nevşehir kazâsına tabi Atar karyesi sâkinlerinden İsmet Ağa bin Vali Alaaddin Ağa meclis-i şer'-i şer'if-i envarda ve mahfil-i din.....lacen tescil vel emr.....mütevelli nısb eylediği işbu

raki'el ki'tâb Şalık oğlu Elhac Mehmed Efendi mevacesinde şöyle ikrar tam....
.....elyevm .....mülkümde menlekte Arabsun nam-ı diğer Gülşehir nâhiyesinde
kain ledel ahaliye oldu ve .....on akçe hem itibar olunan bir bab Yağhane ve
asarafiyesinde kain orta nam mahalde ledel ahaliye.....ma'lûm elsudûr velcebren on
akçe hem itibarıyla bir bab Yağhanesi diğer..... .....on iki hemde üç hem hasmı ve
tatbik..... nam karyede vâki'....değirmen dimekle değirmendü beş ham hasamı deibli
değirmendü on iki hamden yerham sahami ve kurak .....mahalde kain ledel ahali ve
icrâdu olan iki ham itibârîyle altı ham hasemi mübâşir değirmen dimekle arık
değirmenden on iki hemde dokuz hem hasemi ve haydar değirmen' dimekle arık
değirmenden hemde beş hem hasemi ve Hacı Süleyman değirmen.....dimekle arık
değirmenden on iki hemde bir hem hasemi vukû nagım pişgahında vâki' ledel ahali
ma'lûm olmuştur ve.....köşklü bağçe mi köşkü ile ma'keruh ve işcarı mülk bağçesi
vâki'ye ve karhan dimekle arık nam mahalde kain ledel ahali vel icrân bağçe ki keryevm
ve işcarımda gayr-i şemdesiyle bir kâtî bağçesi heşiye Allahu teala vakf-ı sahih şer'a ile
vakıf ve suyud idüb bin iki yüz on sekiz tarihinde Nevşehir Hakkı Işık Hafız Ahmed
Efendi mührüyle mühür bir ki'tâ mahiyet-i şer'îye ile vakıf olumuş ise de mürur izhan ile
şahidleri dar-ı fenadan dar-ı bekaya rahlet itşer' olmalarıyla hal-i hayatında meclis-i şer'
Ahmed bin vezir.....maturül esami semiz mevahidlerinde .....vakıf .....ve atıb hal ve
emvalimden bir mikdar dahi emlak ve eşyavakıf-ı vasileri irayetimle elyevm sâkin
mükellemden şevk hariciye ledelahalivelcebran ma'lûm elmürur ortasında iki baş keyut
hi'tâsıyla otuz bab sulu müstemal nezli cemi' kavayi ve levahıkıyla davalık.....olunan
sekiz bab suyuları müstemal üzerinde iki bab kabuthanesiyle ve meknad-ı menzili tabir
olunan dört bab sulusu müstemal menzili ve menzil-i mezkur karbinde vâki' hariciye altı
bab menzil Hacı Sadık hanesi derununda Macid oğlu anbarı dimekle.....ve tahtatı üç kat
işbarını yolaylar nâm mahalde vâki' gaya sekiz ırgad ıslah bir kâtî gibibağçe ve bulgar
zam-ı mahalde vâki' gaya sekiz ırgad ıslah....kerumi mülk bağı deyü kari mahalde vâki'
haseki bağçesi dimekle arif gaya üç ırgad ıslah iddirildi elahali vel icrân cümlesi ma'lûm
el hudud olub cemi' kavayi ve liva hakkıyla .....nesiyesinde ma'lûm elhudud iki bab
kabuthane rasık ra-i koca deresinde vâki' ma'lûm el hudud iki bab kabuthane ve ferden
iki bab kabuthane ve etraflarında vâki' cemi'.....işcarları maen olmak üzere ve dahi atıb
ü etfar emvalim demden üç aded mushaf-ı şer'if ve bir adet selüyatdı..... ve iki cild

delail-i şer'if ve bir cild delail-i şerif şerhidir sıfat-ı tevzî' tabiri ve iki sıfat bir külli şer'hi ve hanemde mevcut olan hasdan iki aded kebir divan-ı mesnevi dört aded.....ve bir aded kebir benizliğini ve iki aded setir benizliği ve üç aded kebir kazgan ve dört aded sagir kazgan ve beş aded kebir.....ma kapan yigirmi aded....ve sagir nelik ma kayan ve yigirmi aded sagir ve kebir sahan ma kayan ve yedi aded hoşab tası ve beş aded hamak ve üç aded orta şamudan ve.....derununda dahiliye hariciye odalarında mevcut ve bu kile memlu on altı aded sâdır ve çok penbe makur üç aded çok yüzlü göz makad secağıyla altı aded ihram aded iki ve çok seccade aded iki ve yük ile kadife yasdık aded yigirmi ve yük ile mimplü yasdık aded otuz temli yorgan aded on döküm fetni ve.....yorgan aded yigirmi demîr-i döşşek aded üç deftesi döşşek aded iki kırmızı döşşek minder aded on bilaser kalem aded on beş zali aded iki ve cedid münkaşır kalem aded sekiz ve firaz kari yasdık yazı aded on iki ve iki aded kebir....bir aded pezah mangal ve iki aded hasır mangal ve bir aded kebir abdest leğeni ibriği leğen dört ve iki aded banyolu gidesi ve bundan akdem çuklarda değirmen ve dimekle ark değirmenden nısf hademi mukaddem vakıf iden ise de tebası mahal-i ahire nakil olunduğundan balada muharrer emlakda ve ketb vesâir eşyalarım ile mahisteyat elali elâzım ve telyael maruzat Allah rabülrahim vakf-ı sahih'ül müşeyyid ve müyesser sarihül halid ile vakıf-ı sebil idüb şöyle şart eylediği vakf-ı mezbûrun süliyeti on hayat müyesser.....oldukça.....mütevelli ve mutasarrıf olub balada zikr olunan bağhane ve değirmen elhami.....velbilad icar olunub icarından bağçe-i mezkur....hasıl olan....karye-i mezbûr da vâki' hafz mescidi.....mescidi ve Atarlı oğlu mescidi ve Hacı Bayram Zeynep Hatun mescidlerini beşer mescid-i şer'ifin ifad şemahi için her yerlerine dörder tahrişden yigirmi gurus beher set virile ve Hıdem Elhac Osman Ağa'nın cami-i şer'ifinin ifad-ı şemaniyesine on gurus virile cami-i cami-i şer'if minaresine leyali revzan-ı şer'ifde ifa ve.....içün on bir kiye osmani gazdırılıub bağı icar ve garali-i evlad-ı mezkurlarım aleseviye iktam idüb senevi....ve pederim Veli Alaaddin Ağa ve valen Zahide Hanımın ruhi.....birer zatının şer'if karait ideler muaz oldıkda evlad-ı mezkurunun tesli münkariz olur ise evlad atasın ve badel ikraz evlad anâşının evlad-ı avlad-ı evlad-ı evladları mutasarrıf olub bilkülliye evladım münkariz olur ise vakf-ı mezkur mutlaka fukara-yı müslimine meşrut olur deyü ta'yîn-i şurut ve ta'yîn-i kayd iyledikden sonra lacel hakim vel istihkam vakf-ı mezbûrdan.....vaya itmeğin vakf-ı mezbûrun sıhhat ve lüzumunda olan şurut ve kuyud

da ali külli min bera min emmelkirâm kema tebliğ mur'at olunmağın .....vakf....lâzım ve seyid hac münahim tahrîren fi elyevm.....ve erbain şehr-i Rebiül Evvel sene erbain ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Atarı Mısırlı Mustafa Ağa

Hacı Yakub Ağa

.....

Balcıoğlu Hamid Ağa

.....Musa Ağa

Hacı Mehmed oğlu Hacı Halil

Yağcı oğlu Mahmud

Oda Başı oğlu.....

Yedibela oğlu İbrahim

Toyudeli oğlu Hacı Osman

Bağlı oğlu Ali .....

Belge No: 45/Sayfa 21

Konusu: Kayıt

Tarihi: Rebiulevvel 1244 (Eylül/Ekim 1828)

Hâlâ eyalet-i Karaman saye-i endaze devletlü veliü'n nima Emin Paşa efendimiz muhabbet-i veziranelerine bundan akdem Niğde Sancağından ta'yîn buyurulan süvar-ı askerinin sebt-i muharebede telef olan hayvanlarının taraf-ı veliü'n nima virilmiş olan

kıymetlerini ber vech-i âtî terkîm ve matlûb müşîranları olan bilfarzın defteri suretidir ki Fi Rebiulevvel sene 44.

Nevşehir kazâ sâkinindir	Nevşehirli Ali	Guruş 265
Nevşehir kazâ sâkinindir	Ürgüblü Aşçı	Guruş 191
Nevşehir kazâ sâkinindir	Uçhisarlı Kabcıoğlu	Guruş 190

Belge No: 46/Sayfa 22

Konusu: Ta'zir

Tarihi: Evahir-i Cemaziyelevvel 1246 (20-31 Ekim/Kasım 1830)

Nevşehir halkı ile Keşefde ve zevatına hüküm ki

Nevşehir ma' Ürgüb sâkinlerinden ocağı selef takımından genç Ağaoğlu Hasan ve alemdarı ve vekilleri Mahmud nâm....kazâ-i mezbûrudan müretteb ve matlûb olan asker zımnında bil mucib ve ihtilal peyda iylediklerinden başka yaşlarına bir takım erazil-i cemil tecrim ve ihtar fukaraen mucib ve islab-ı asayiş memleketi müstevcib hilaf-ı şer'i'at garra ve mugâyir rıza-i akval....ve te'ddiyata ibtidar eylemekde olduklarından cümle ma'rifetiyle üzerlerine asker sevk olunarak cemileri tefrik ile avatları te'dib kılınmış ve merkûmdan ahz ve kerahat ile hilye-i vazi ve sebil olunmuş olduğu beyan-ı merkûmenin te'diyat-ı layıklarının icrâsı bu husûs kazâ-i mezbûr tarafından bu mevzuat-ı ihata olunub bu makul hilaf-ı rıza kazâ-i icta icrâ-i te'dibleriyle emsalinin tertibi ve terhibi lâzıme-i mülûkdarı.....olmakdan nâşî merkûmun kavas-ı mübâşiyetle lacel te'dib.....kalasız haki ve.....olunmaları fermân olmağın imdi senki Nevşehir kaimi mûmâ ileyhsin vâsul emr-i şer'ifimde ma'rifetimle merkûmatı ahız u baş ta'yîn olunan rikab-ı hümâyûnum kaimakamı fevasıllarından recada fevasıl-ı terkika gitmekde kalasuz nafî ve irsâl müsaraat eyleyesiz ve şekle.....kalesi vüzedarı merkûmun ve solunda merkûmları ve zevarı olduğunun kale-i merkum vazi ve kale nida ile bila fermân itlaflarından mücânebet ve ber takrib-i karar imaları lâzım gelür ise husul ve merâtîb olacağı bilüb ana göre hıfz ve vusületi havas-ı merkumile derya-i mülûkanem ilam ve .....

mübâderet eylemeniz babında fermân-ı alişânım sâdır olmuştur buyudum ki vusül buldıka bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'efsudûr iden fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyla amel ve hareket ve hilafetden tehâşî ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız tahrîren fi evahîr-i şehri Cemazi'el Evvel sene sitte ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

.....

.....

Belge No: 47/Sayfa 22

Konusu: Ta'zir

Tarihi: Evail-i Cemaziyelevvel 1246 (1-10 Ekim/Kasım 1830)

Nevşehir halkı ile Sivas ve zevatına hüküm ki:

Nevşehir ma' Ürgüb kazâsına tabi Ortahisar karyesinden Molla oğlu Deli Seyit Karain karyesinden Melih Yazgıcı nâm şahıslar kazâ-i mezbûrdan müretteb ve matlûb olan asker zımnında bila mucib ihtilaf peyda eylediklerinden başka başlarına bir takım arazel cem'ül tecrim ve ihzar fukarali-i mucib-i vâsılaya memleketi müstevcib hilafet-i şerifin garra.....ve te'diyat ibtidar itmekde olduklarından cümle ma'rifetiyle üzerlerine asker sevk olunarak cemileri tefrik ile avazları ta'dib olunmuş ve merkûmen ahz ve kertet ile kaleye vazî ve hapis kılınmış olduğu beyanıyla merkumun te'diyat layığıyla tek icrâsı husûs bu defa kaza-i mezbûr tarafından ba..... inhâ olunursa bu makule hilaf rızacı....baş itdiler ki icrâz-i te'dibleri ile emsalinin....lâzıme-i mülûkdarı olmakdan....merkumen'n havas-ı mübâşiretiyle lacelel te'dib Sivas kalesine nefî ve kale....olunmaları fermânım olmağın imdi senki Nevşehir naibi mûmâ ileyhim siz vusül emri-i şer'ifimde ma'rifetin ile ser feryanı ahz ve mübâşir ta'yîn olunan rikab-ı hümâyûnum kaimakamı.....vâsılından mahuz fevas terfika-i Sivas kalesine nefî ve arsa müsarat eyleyesiz ve senki Sivas kalesi vüzerası merkum siz mîr-i nevhanı ve süvari olduğın kale-i merkûmeye vazî ve kale....birle bila fermân itlaflarından mücânebet mürur takrib-i karar eyledi lâzım gelür

ise süvari olacağı bilüb ana göre muhafızlarını ihtimam eyleyesiz kâtî ser merkurum ile
.....şevketkarat vusüllerini ilam ve tahrîr mübâderet eylemek babında fermân-ı alişânım
sâdır olmuştur tahrîren fî evail-i ahir min şehr-i Cemaziyelevvel sene sitte ve erbain ve
mi'eteyn elf.

.....

.....

Belge No: 48/Sayfa 23-24

Konusu: Mürur Tezkiresi

Tarihi: Tarihsiz

Anadolu'nun orta kolunda vâki' kuzât ve nüvvâb vesâir zabıtına hüküm ki

Men' mürur hakkında infak-ı era ile karargir olan nizam-ı.....muktezası üzere ma kere
mahruse-i şahanemde bir mahalden bir mahale ferdanidenin tezkiresin salu virilmesi ve
taşralardan ve Dersaadete gelmek isteyenlerin bu suretde görüleceği bir güna mesalih
sahibesi var ise mahalinden birine mürur tezkiresi virilüb maslahat-ı sahibesi olmayanda
mürur tezkiresi virilmesi ve bundan böyle Dersaadetten taşralara ve taşradan Dersaadete
gelüp gidenlerin ve memalik-i mahrusenin bir mahalinden bir mahaline mürur
ve....tezkire yedlerinde bundan mürur tezkirelerine her bir hadan memuru tarafından
layıkıyla.....nazar u dikkat olınarak Anadolu'nun تنها-i hududunda kad mahaller için
verilen mürur tezkiresi kararınca üç ay ve ruhsat olan bölge kararınca şayet iki ay tecavüz
itmiş bulunur ve yahud tarihi..... ve sadat olur veya ümmi ve eşkalinde bir güna
uygunsuzluk anlaşılır ise ol makullerin müruratiyla kâtî ü kâtî sa-i ruhsat ve cevaz
virilmeyüb heman geldükleri mahalde tevkif olınarak gereği gibi istintak ile eğer
kendüsünden feasd ve rızayat mehul olunmayan ehl-i zerger ve handan olub birinde
bulunan tezkire tarihinin eskisi dahi muhayyer yolarında şedid hastalanub kalmağından
ve yahud....kuta izz-i şer'i vukûatdan tahmin olunduğu.....şebin ider ise ol
misüllü.....yedlerinde bundan âfîk tezkireler ahz u sak olınarak isim ve eşgali tesrici
ile yedlerinde müceddeden tezkireler i'tâsıyla emrarlarına ruhsat ve eğer böyle olmayub
da sadaretinde o makbu....ve ihmâl-i fesaddan oldukları tahakkuk ider ise herhal

tutulduğu mahalden habs tevfiik ile keyfiyeti Dersaadete tahrîr ve işar olunması ve öteden berü muhtevi olan o gereçlerinin yani memleketlerinden....şeylerde fetva ilan iderek Dersaadette afat-ı teşebbüsüyle Kemek vadisinde olan mezkur ve anâşînin salur bir hası husûsları Anadolu ve Rumilinin uç koluna mukaddem ve mahir o emr-i aliyle isdar ve tesyârıyla tevsiye ve tenbiye olunmuş ve bu bâbda ağmaz ve betait ve hilaf hareket cesaret idenlerin icrâyı tediblerine eşiden olunacağı dahi etrafiyla bildirilmiş ise de ilat-ı handa ekser mahallerde yeni bu emr-i esnaya layıkıyla vâki't olunmayarak iman.....olunmakta ve bazı mahkemede dahi bu taraftan gönderilen kazâ mühürleri hakimlerinde çekiçleri üzerinde durup rast gelen eşyah ve hadis mahkeme dahi vesile olup virdikleri tezkireleri mühürlenmekte bazı dahi mühürleri zayi iderek yeniden her haki ile eskleri ahir kimesnelerin altda kalub bu cihetle dahi mekasud vukû bulmakda baza şunun bunun emrinde niyaz yazılmış muhkem mühürleri bulunmakta olduğundan işte bu sebebler ile maha kere mahrusede karar ve gereği.....ma'kulleri keyf mayeşâ dilemekleri...gidüb gelmekle başlamış ve hatta Dersaadetten bil firari zuhur itmiş olduğu tahkik kılınmış olub men'-i mürur nizamına cemi' zamanda ve husûsuyla süvarlık o geliden birkaç kat ziyade ikdâm ve itimam olunmak lâzımdan ekser memurunun şimdiiye kadar mürur emrar iden .....münâfi bu bâbda teba igaz ve bâtîat ve.....mazi mahallerden tamamen hat dahi... tezkiresiz serseri makulesinin mürurlarına rusat virilmesi tedriçlerde büyük cesaret ve Yabancı gazab ve işyar mülûkaneni ve adet....olacağı bir paha ve ezar ve bundan sonra dahi bu husûsda zerre na ismar ve batait ile bir mahalden tezkiresiz tahsil..... salu virildiği ve kazalar.....mühürlerini meydana bırakarak rast gelen tezkireleri.....iyledikçe..... ise ol mahalde hakim ve zabi'tânın ibrar ideceği aruz u alate ber vecihle Sivasa tabi ve işyar olunarak sâire ibraşad ve şesik vecihle icrâyı zaniyelerinin.....kulu olmayacağı muhakkak ve firar olmağla bundan böyle tahtı hükümetinde lâzım gelen mürur ubûrur sâir adam müruru mehzun olunan dağ yollarını önünden birkaç hat ziyade servid iderki bir kimseye tezkire virilmekte icab eylediği halde ve bizzat kendisi taahhüt iderse azl .....vukûatında sima-i hilafete kendileriyle ve yahud bir kimse dernunda mühren teslim iderek ki.....bu hükümlerden başka iğcaab .....vesâire birileriyle mürur tezkiresi sahir olunması zinhâr ve zinhâr kimseye bunda hiç şer'iat-i şer'itinde naibi....zîde ilm-ü kuzât'ül emacid vel ibadu Niğde sancağı zîde mücedde badelyevm inhâ olunur ki Dersaadet-i aliyede metutat kafe-i ayar ahki izhariyet

sevaiç zaruretleri husûsunda zaruretleri husûsunda mübtela-i mezayik ve zaruret olmaları matlûb ve merdi ve bu emitinin husulü dahi erzak.....vâki't ü zamanıyla celb ve tedarik menut olduğına ve alel husûs Ramazan-ı Şer'if mağfiret.....ünyan-ı fukarayı cihetiyle ise mübarekde aya ve....dakik has ve erzak sâire tedarikinde zaruret çekmeleri vesaik ekili lâzımeden idüğü ve.....ol havalide dakik hasır ve erzak sâire kesret üzere bulunduğuna teba-i feyait layıkıyla.....şer'if havalisinde ve mahali sâirede terfi olmayarak bayi ve müşteriyetlerinde bilterazi herkesi götürüp ibadullahu farizat rerzat itmek üzere hatt-ı rabıtayan.....keyfiyeti iktizâ iden mahallere tarafımızdan yazılmış olmağla bir minvale muharrer feyait-i şer' layıkasıyla bey' ve müşteriyetlerinde bi't terazi feruhat itmek üzere ishali yedleriyle kilütlü refi'-ik hasır ve erzak sâirenin ve Dersaadete sevk ve irsâli mübaderet eylemeniz için mektub tahrir ve irsâl olunmuşdur inşallahuteala vusûletde ber vech-i muharrer hareket-i dikkat eyleyesiz.

Belge No: 49/Sayfa 24-25

Konusu: Tağşiş

Tarihi: Tarihsiz

Anadolu'nun orta kolunda vâki' vezir-i a'zâm ve mîr-i mîran-ı kirâm ve mevali fihâm kuzât ve nüvvâb vesâir hüküm ki mecelleye ma'lûm olduğu üzere ihâlât haminde kaç senede taraf-ı devlet alimden Rum eşkıyasının tedib ve güşhar ve taht-ı akılları erca' ve azaları için ibrâz olunan ifadat-ı mütevelliyeye ve alel husûs ehli idarime.....dutmuş olan mekunin dahi ilan-ı harb vukûyla sefer-i hümâyûn icab ider ki bir seneden....Rumeli ve Anadolu taraflarına vesu ehl-i cevayitlerinde mensur ve ordu ve askeri izaç olunmak dört şimal-i hümâyûnum tanzim için ihraç olunmuş ve olunmakda olduğundan tertibat kılınan .....posta-i.....bir vakıf matlûb arsa-i celilesi ki müşahedesıyla hakk-ı ümmet-i Muhammedi kariyen şuybe-i mütevelliyenin van istihlasu her bir tertibat ve tedrikat evvelkinden on kat ziyade akdem olunmak lâzım gelmiş ve bu hatla.....olan mehat mehadeb ve zehayir külliye ve asker aylıkları vesâir levazatının bila küsür mühür layıkında idare ve zabtı için hıraben.....tevkî'-iri suretine bakılmak icab idüb alelhusûs böyle vâki'tte muamelat....teshine medar hakimi olan nükud semin...iktizâ iylemiş

olmakdan sai.....vasıl maslahat-ı cariyeye ve refi'-i suret-i amme için ifat-ı hale göre gamışı hâlâsından zaid olarak mevkuta bir nevi Sim Sikke-i Şahanem darbu emrar-ı meşrûh olduğu bu vaka ba şeyhül islamiyeden akd olunan.....şurada taraf-ı şer' aturdan beyan ve ifat evvela.....bundan böyle kafe-i memalik-i mahrusemde tedavil etmek....hi'tâm-i seferiyede yine asul sikke-i hâlâtınıyla yol almak üzere tehâşî hâlâsından artun ve cihadiye ismiyle müsemma olan nevi cedid sikke-i şahanem hattı ve darb olmuş ittifak era ile karargir olduğundan sikke-i şahanem kâfî ü darb olunmuş olduğu darbhane-i amîr-ie kâfî darb ve kâfî olunmakta olan Zirar ismiyle Mısır altun ve sikke-i hasene-i şahanem kemakan yeni kâfî ü darb olunmaktan bu vesile ile gerek zikr olunan ziriye sikke-i hasane seni değerini mukaddem ve mahir bildikkat o evamîr-i-i aliyemle tekid olunan ecnas-ı nakud.....zinhâr....mukire andan ziyadeye.....virilmesi ve işbu sikke-i ceride yeminü teala....elfalu şahanemden sonra tebdil olunacağına.....anlar fiyat-ı mezkure üzere muvakkaten zeravi eylerim....birisi zayar-ı fiyat mutakeresi ticaret itmesi husûsu bu vaka dar-ı hilafet-i aliyemden ba ilan lâzım gelenlere tenbiye kılınmış ve husûsu mezbûr taraf-ı taraf evamîr-i celile-i mülükanem neşr ve tesyâr ve cümleye buyrulmuş olmağla ve siz ki vezir-i müşar ve mîr-i-i mîrânve mevali fihâm ve kuzât nüvvâb vesâir mûmâileyhim siz vech-i meşrûh üzere amel ve hareket ihtimam dikkat ve hilafî.....iş ve mubaheret eylemeniz fermânım olmağın ilan ve ifham rikaba mantubdan mahsus işbu emr-i celil elkuderam esla-i ve rikab-ı hümâyûnum kaimakamı tâtârlarından Osmanzade ile tesyâr olunmuşdur imdi bu vecihle sikke-i cedide ihtarından maksud ehl-i mücerred icab-ı dikkat ve ishalden nâşî şer'h-i şer'ifin mesağî vecihle mutlaka emval-ı cihadi....vâki' zaruret ayarı tahsil emtiya-i hayriyesine.....olmaktan dahi keyfiyet-i celile ilan işar ider ki işbu sikke-i cedide....avdet seferiye şeklinde darbhane-i amîr-ieden yeni tedric sikke-i haka-i mülükanem teyid olunmak üzere muhata kafe-i....ve mahrus-i şahanemde tedevül ideceği misüllü zir-i hükümetinizde kain mahallerde dahi bin altışar gerek tedavülüyle gerek yekün ve gerek de darbhane-i amîrede kemakan kâfî ü darb olunmakta olan hayriye altınunun vesâir ihtası nakudun zinhâr kayme-i makurelerinden bir akçe ziyade alunub ve virilmesi husûsına mahsusen emr-i alişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükmü şer'ifim vusül buldıkda bu bâbda sâdır olan fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyla amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz.

Belge No: 50/Sayfa 25-26

Konusu: Zirai Alanların Boş Bırakılmaması

Tarihi: Tarihsiz

Anadolu'nun orta kolunda vüzra-i a'zâm ve mîr-i mîrân kuzât ve nüvvâb vesâire hüküm ki:

Cenâbü vahidel âtîyenin i'tâf-ı aliye-i sübhaniye ve i'tâf melaniyesiyle memalik-i mahruse padişah-ı hümâyûnum ekser mahalleri arazi nöbet ile memat olmak mülayaesiyle ahalisi olanlar bundan evvel ma'kul mahalleri ve zararunu tesbit eyledikleri takdirce be-gâyet Allahu teala kabz u bereket husûsuyla zehair husûsunda her bir tarafda zaruret çekileceği tathim ve aşikar iken bir müddetten berü Anadolu ve Rumili taraflarında ziraat ve haraset maddesine layıkıyla dikkat ve rağbet olunmayarak tarlaların çoğu zirai ve harasetden hali durumunda ve hikmetullahu teala birkaç senedir mevcut mahallerimiz arsasına cerid ve müteveli olarak ol taraf ahalisi zaruret çekmekte oldukları derkar ve işbu ziraat maddesi ikraz-ı beşeriyenin cüzi a'zâmi olarak ve zehayir-i muukteziyenin sathı ve fukaratının teşirinin medari olmak hasebiyle bir mahalde hali arazi ve tarla bıragılıb cümlesinin ekdürüb....feyz ü inayet hazreti....ile zahayir husûsunda tevsî ifadat ibadullahın müstelzem olacağında şüphe olmadığı bohçi ve berdar olmakdan saima ferya bulan Anadolu ve Rumelide kain kazâ ve kasabatdan sefere giden ve buda ayanların yerlerinde bulunan vekilleri tarafından bu husûs-ı müşkile takib ve nezaret olunarak ahaliden....başı bu şirkete virilmeyüb hali olan tarlaların ol makulelere egür dört.....erbab-ı ziraatdan olubda tosun ve hayvanı olmayanlarında tâtârlarından ve gerek sâir-i erbabı iktidar caniblerinden zevahi huzur-u tahzem ve hayvan i'tâsıyla hiçbir hali arazi tarlalar bırakılmayarak cümlesin ziraatle haraset olunması husûsları bundan akdem Anadolu ve Rumili'nin ücra köylerine evamîr-i-i aleyhim isdâr ve işar ile tenbiye ve işar olunmuş ise de memalik-i Anadolu'da bu mada bir hükkam-ı vezayifin tâtârlarından tebaadan takid ve siyadet ile elhilat hümâyûnda memalik-i mahruse-i mülûkanemin ayari ve imarâtı olduğu misüllü taraf-ı şahanemden mensub vulat ve mutasarrıfın vesâir hükkam vaziyetinin alelumum tarife-i züht ve vacibe-i ahire memurinleri idüğü divan-ı hümâyûnda nâşî zikr vezir müşaru mîr-i mîr-ianve kuzât ve

nüvvâb vesâir mûmâ ileyhim siz badelyevm bu te'dil ve defter iderek hali tarla bıragılmayub cümlesinin ekilüb biçdirilmesi ispenç-i istikam bilatin ihtimam ve sarf-ı mekrun eylemek fermânım olmağın te'kida ve tenbiye ve ihtimam rikab-ı mestumdan mahsus işbu emr-i celfül'l-kadrim isdâr ve rikab-ı hümâyûnum kaimakamı tâtârlarından Osman nasarile tesyar olunmuşdır imdi bu husûs mevad-ı sâireye feyaser olmayub icrâsına .....mıntıkası her kes şumulüne nazar iden tekid ve ihtimamamında mukaret külliyesi dahi cümleye aid olmakla.....suhte-i hükümetinde lâzım gelenlere etrafıyla ifade ve tefhim iderek kaza ve kazayat ve kara ahalisinden hiç birini başı boş teklaket verilmeyüb hali olan yerleri ol misüllülere akdarub caydırmaya erbab-ı ziraatdan olubda kuratı olmayanda dahi ve bu.....vekilleri tâtârlarından vesera-i ashab şurut ve iktidar caniblerinden tahküm ve.....i'tâsıyla mecmu tarlaların ziraatat olunması vesâir.....istikam mezid-i ihtimam eylemeniz kâtî matlûb mülûkanem idüğü deyuher ehemde orta dereceye mahsun cesaret idenler haklarında olunacağı ma'lûmunuz oldıkda ber minval-i muharrer amel ve hareketle infaz emr-i fermân-ı şahanem bil ittifak ihtimam ve dikkat eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'ifim i'timâd kılâsız.

Belge No: 51/Sayfa 26

Konusu: Tenbih

Tarihi: Tarihsiz

Suret-i Hatt-ı Hümâyûn

İşbu fermân-ı alişânımda mestur ve münderic olan tenbihat-ı celilenin her yerde ve her mahalde sarf-ı.....nafız ve icrâsına cümle tarafından ikdâm ve dikkat olunmak matlûb hatt-ı padişahanem olub şöyleki bu günkü gündün sonra gerek vüzerâ ü mîr-i-i mîrânve mütesellim voyudolar ve kazâ ayanları vesâir memurların vaziyeten memleket tâtârlarından ve gerek ihâl şer'iat garraya memur kuzat ve nüvvâb vesâir hükkam şer' ve ehl-i örf caniblerinden bunun hilafete her kim bu güta hareketle cerası olur ise derhal ceza-i layığı icrâ olunacağını muhakkak bilsünler işte ana göre herkes aklını başına devşiresiz kendülerini vasiya ve ahiret selamına lâzım ise tenbihat şahanemi.....icrâatının

cerasına yazsunlar sonra bildiğin bilmediği dimesünler ve ahali fukara dahi arzu oylarıyla müfessil olarak icrâ ü hükümet i'tâhatta kusurunca sunlar alelhusûs risa ve dönmez ki esas-ı emîr-i ü yanıt olmakla bil vükela küçük veya büyük kafe-i ehl-i islam evamîr-i ilahiye gözedüb sevhili ve masiden gereği gibi tahrir ve ibka iderek evkat-ı hamsede devam ömür dolgı vasi'tâ meşgul olunur.

Belge No: 52/Sayfa 26-27-28-29

Konusu: Kapatma ve Yolsuzluk

Tarihi: 19 Rebiulahir 1244 (29 Ekim 1828)

Suret-i Fermân-ı Alişan

Anadolu'nun sağ kolu eyaleti yemin ve nisari nihayetine varıncaya kadar vüzera ve mîr-i mîrân ve mevali fihâm kuzât ve nüvvâb ve müfti ve zabıt ve ulema ve mütesellimin voyvoda ve cümleye hüküm ki cenâb-ı melikü'l mülukut.....mücerred.... ve i'tâ.....mabeyn ve te'bid-i zevabit ahval-i bilad-ı müslimin iradesiyle zat-ı hilafet me'ab mülûkanem imam-ı müsimler hilafe-i raviziler kılub zamanül ham enâm ve i'tât umurül cumhur el hevasıl ve ademi bu müeyyed na civaratım ve....ve teslim buyurulmağla....cihandaranemde menzil olan bi'l-cümle fukara vüzafa ve aciz-i ber ayanın kafe-i enzam .....vekayeleri merham ve aya-i padişahanemde aküde-i..... istirahat olmaları zimmet-i himmet mülûkanem lâzım ve müşhem idüğü zahir ve vasi ve canip celile-i müteakib.....memalike muhrusene sene memalik.....laşer' ve hükkam .....mahsur.....bi'l-cümle memalike ve kafe-i ve ihzarına kala-i beşer ve emniyeti.....alan.....ve i'tâ kılınan hümâyûna ve canibetle ihşal icab refah ve rahatları husûsiyesine beşi idüğü cümleye beyandan müstefi olarak zatı şevket ayan şehriyarı muhabe-i sicani olan....raiyet beruri ve merhamet ve şefkat ve adalet iktizâsı üzere daima bu husûsla sarf-ı efkar ile ol misüllü vülat ve hükkam vaziyeten sâire tarafından bir mahalde zulüm ve....ve havi-i hakikatde refî-i ve vazî.....itidad olunmakta olduğundan tahrir fukara ve safanın bir müddetten berü vesile oldukları.....

.....mesarifatdan.....zımında bundan akdemce Anadolu ve Rumili'de kain menzil haneler külli yakaldırılıp amme-i kirâmı tahlil ile kazalardan öşri derecesinde bulunanlar tertib olınarak menzil hane müsâkindan kapusundan kurtarılmış ve hesabül icab memalik-i mahrusemin ber muhaletden bir mahaline azimet iden vüzerâ-yı mîr-i mîrânve müslümin ve sâir kıdv ve mübâşiran ve.....mahallerde kendülerini ve gerek süvar oldukları cevhatlarını muktezi olan.....lerini kendi akçeleriyle fukaradan yalnız bir .....başka.....olmaları taraf-ı taraf evamîr-i-i celile-i mülükanem neşr ile herkese tenbiye ve nakil olunmuş.....vüzera ve mîr-i mîrân vefail hareketlerinden müsvetde ta'yîn olunur bi ehl-i mazur davaları ile kazâlara mübâşir ta'yîn olunmak ve mesahi sahibi zımında buyurduları ve mübâşir irsâli icabında dahi hidamet mübâşiresi ber mucip fetva-i şer'if mütehrir şuruti üzere mündehi mütemudi tahsîl olmak vülat ve mutasarrıfın taraflarında kazâlara bil iktizâ gönderileceği mübâşirlere maslahat ve mahaline göre kapucular kethüdası ve silahdar ve iç çukadarları gibi muasım gediklilerden olduğu halde bu maslahatın tahmiline göre.....iki bin ve aşağılarını bin beş yüz zevatdan aşağı gönüllüye beş yüz ve anın emsaline iki yüzün gurus vasi bu kıyas ile kadrine göre ödendirilüb ol vecihle tahsîl olınan hizmetleri bedelleri virilmek buyurduları zahirine işaret olmakdan başka hedaye ve ikramiye namıyla akçe ve eşyavirilmesi tesric ve vasi olınarak ondan ziyade nesne alındıkça ve verildikçe tahkik olunur ise altun ahz olunduğu mahal ve kendüsü te'dib ve olduğu mahallerden bu talep virilmiş ise vüzera ve mîr-i mîrânve mütesellimlere makam havarından me'kud ve müşir ve tenbihat götürülmüş velhasıl be-gâyet Devlet-i Aliye ve gerek vülat ve mutasarrıfın ve hükkam ve müslümin için mahsus olan aimmeden başka fukara ve safan-ı hafi ve celi akçe vesâir senet ahdi ve hüccet-i sâire ile hilafi şer'iat garra.....ve teaddi vukû rızası yariye ve hem rıza-i muadelet mülükanem mugâyir münâfi olmak cesaret idenler ve teba ve ahirinde cevap kadir olmayub beherhal memasul olunmaları bad ifra herkese buyrulmuş ise de taşralarda bazı vüzerâ-yı mîr-i mîrânve nüvvâblar voyvodolar nam ahir ile fukara ezar itmek ve.....ve mübaşeran kendülerine lâzım olan.....fukaradan almak misüllü halas-ı devriye ve nice hareket vukû bulmakda olduğu sabahı tahkik gerde-i padişahnem olub Devleti Aliye-i abdel dava devlet-i Muhammediye olarak esas adımı şer'a kadim ile ve merbut olduğundan her bir mahalinde cel.....şer'iat-ı methureye tevsil ve temessük ile ki'tâbü hak ahkâm-ı şer'if üzere hareket ü şer'-i şer'ifin müsefi olmayan .....kifayed ve

feragat olunduğu an şeraların emval ve.....kesb iderek asar-ı mezalim ve i'tâfin külliye memalik-i islamiyeden refi'-i ve imhası çaresine bakılmak farise-i haliyeden olmakdan teatti bu defa Dersaadetetim olan bi'l-cümle vüzerâ-yı a'zâm ve ulema vekilleri Devlet-i Aliyeyi eda-i şahanem yab şeyhülislamiler de akd eyledikleri....şuarada husûsat-ı merkûm tez ü derbeyan olınarak.....memalik-i mahrusenden bir mahalde fukara ve etbadan hiçbir kimesneden...nâmıyla bir akçe.....alınmayub hatta hakik ise taziye ve ziyadece ise ile....ve muhakkak ise ana göre şer' cezası terkib kılınması ve bu.....günden sonra vüzerâ ü mîr-i-i mîrânve mütesellim hükkam vesâir tâtârlarından balada muharrer olduğu vecihle fukarayazulüm ve teadiyat cesaret olunur ise her kangı tarikden bulur ise evvelden casuslar ta'yîn ile halbuki münâşib şer'ailler diye kafe-i memurinden vari iken ibazen billahi teala zamanınca bu halde girmesine derece-i müfid....konsuz olduğu ona derece-i akıl ve insafi olanlara zahir ve bu.....alehusûs hükümet şer'iat matlûbu mahsus haber olmayacağı vazi ve sahibi devletimizin esahı şer'-i şer'if olub cümleden ol hükümet-i şer'iyeye bir derece-i fesatdan kurtulmadığı mesalih zîde Devlet-i Aliyem kesir-i suhulet itmeyeceği beyandan müstefi olduğına dair ulema-i ilamım tâtârlarından irad olunan ....mekâtîbet cümle tarafından istihsan ile....bu misüllü hevadan mütasib tevciye ve mîr-iasla siz şer'iyenin fecaliyed-i elzem suretiyle alınub virilmekten men' birle kuzât ve hevaratı mahfilleri....vasiyet itmek üzere kapu kethüdarları....kalemi ve ilamen vire elyevm elkıyam mekaletde hürmet ve deradet vaciben keramet ise de bir takım cümle-i nüvvâb vüzerâ-yı kirâmının dahi itmedikleri kalmayup....de siyaset yalnız avama münhas olmayarak siyaset-i şer'iyede avam ve ulema....oldığından bevazîde her kangı taraftan her bala da muharrer tenbihat-ı şer'iyenin hilafete hareket idenler olur ise cürm-ü.....göre her dürlü.....icrâ olunmak üzere.....kendülerine bildirülüb tehdit ve endaz olunması husûslarına.....era ile firarlardır mevad-ı meşrûh na meşruanın balada beyan olunan tenbihat kâtîyenin her tarafında ve her mahalde tenkiz ve icrâsı zımında Anadolu ve Rumilinin uç kollarına ve tarik-i kazaya Anadolu kazâskerine hi'tâben başka başka ol emri şer'ifim..... şeyhül islamiyeden bi'l-cümle kuzât ve nüvvâb taraflarına başkaca tenbihat-ı şer'iyeye müntezisini işbu hükümetilerinize ve teyid kılınmış olduğına binaen olvecihle sarf-ı cerf tenkiz ve icrâsı husûsına irade-i katme-i mülükanem taalluk iderse ol bâbda sahife-i sadır olan hattı hümâyûn isbat-ı .....mülükanem mucibince zikrolunan evamîr-i-i şer'ife-i padişahım isdâr ve tesvir-i tahrîr olmakla siz ki vüzerâ-yı müşar ve

mîr-i mîrânve mevali ve kuzât ve nüvvâb ve müşabehet voyvodolar işbu fermân-ı padişahanem zir-i hükümetinizde kain her bir kazâ da cami şer'iflerde bi'l-cümle ve çevre ve ahali cem'î olarak alametle kâtî ve.....münâfî cümleliz gereği gibi mütaala idüb neşr ve ilan olunan tenbihat-ı celilesi sarf u cerf icrâsı ve....ve badelyevm.....nam izrayla fukurranın bir akçe ve bir cihadiye almayub herkes kendüsünden mahsusuna kanaat ve mesela bir şahıs bir cani işleyübde canisine göre şer'en darb ve sebudeten ve cima lâzım geldikde ve yahud mahalinin muteber....virgi-i cerime alınmayub beherhal mukteza-i şer'iyem ne ise icrâ-i eser müstehak siyaset ise tertib-i ceza ile bi'l-cümle hali ve derdestine terk ve bila caniblerine ila-i i'tâ kılınması.... iken tutulub meştema ve hatıra iyat-ı suretleri tecvîz olunması....ve.....maddesi dahi güzelce tahkik olunub hilaf inhâ ile hayk ve kadir olunması.....iden.....vukûnda vüzera ü mîr-i mîrânvesâirleri tarafından caize namıyla..... ayanlardan ve gerek ve bilayıkdan hayli akçe alınmakda olduğu azimet olunmakla bundan böyle bir kazaya ayan tescili lâzım geldikde ayandan olacağı kimesne zinhâr ashab-ı izazdan olmayub menâşîf ve.....ve ber vech-i hakkaniyet emval fesaen evasit olmasını.....ve hükmen şer' günden guruşu başka biride vazi maşad ise de elhalat-ı hümâyûnda derdest olan tertibat-ı seriye mefaz meyani rehalika bunlarda müstesna olarak bundan böyle tevzî' olıcak mürettebat-ı seferiyenin mikdar-ı sahihi her ne ise ..... ve tahmil birle hakan-ı şer' ve gerek zabî'tân örf için mütead için bir nesne idhal kalmaması vech-i meşrûh bi'l-cümle tevzî'yat ve ifadatının sureti tevzî' ve hakdar üzere .....teyid olunub ve dîvândan bu emîr-i terakki olur ise olsun tarafı-ı şahanemden tahkik olunmak ira mefahir-i siyaset vasi'tâ oldukları....bilüb ana göre aklınızı başınıza devşiresiniz ve müslimanlığı alarak zaman avadet ihsan ....nevaratımda zinhâr hiçbir ferde bir....ve teaddi vukûa mekleme-i hasene bilişkak vasi vermeyen tahris ve bu cihetlerle ve .....ve....tehâşî ve selametünle mucib olıcak ikbal ve hareket karar.....bu ihmâl .....ihtimam ve dikkat ile fermânım olmağın tenbiha ve balası hatt-ı hümâyûn şevket mekrun-ı padişahanem....işbu emri celîlü'l-kadrım isdâr ve hasıl beyan hassamdan ali.....ile tesyâr olunmuşdır imdi balada tahrîr ve beyan olunan emîr-i ve tenbihat kate-i şahanemle mahaliniz.....ve basiret ale'd-devâm icrâsına sarf u sa'y ve liyakâtıyla her bir maslahatda ahkâm-ı şer'iat müstahirişin ima-i tebliği icrâsına dikkat ve zir-ü mestan olan fukara üzerlerinde asar-ı zulüm ve insafından hiç eser kalmayarak her halde himayet ve sebâtîleriyle .....şevket ü adalet-i mülükanemde cümleliz

refah-ı hal esbab ve sani istihsal metiye ihtimam ve gayret eylemeniz kâfî matlûb şahanem idüğü ve bu bâbda evta-i derece.....ve rızadat ve hilafım bir güna vazı hasalat vukûa ve sır olunur ise cesaret idenler her kim olur ise olsun beherhal balada muharrer ve avadet-i hüsrevaneme duçar ve keyfiyetlerinden ruzceza da dahi enva' akdine dahi gerekolaracaklarınızdan şüpe olmadığı vesaki' mûmâ ileyhın iktizâ iden hidamet ve masıvası bu taraf da kendüye i'tâ olunmuş olduğından vardığı kazâlardan hidamet-i ve gerek.....nâmıyla..... virilmesi irade-i şahanem muktezasından olduğu ma'lûmlarınız oldıkda ber minval-i muharrer amel ve hareket infaz-ı emîr-i ü irade-i mülükanemle amel ve hareket eylesesiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız tahrîren fı evail şehr-i Cem'azi'el evvel sene işrin ve erbain ve mi'eteynve elf.

Ber mucib emr-i şer'if-i alişan mektub sami-i hazret feva-i penahi dahi şer'ef sudûr olunmuşdır. 19 fı Rebiulahir sene 244.....

Hattat El Mahruse

Belge No: 53/Sayfa 29

Konusu: Asker Firarı

Tarihi: Tarihsiz

Anadolu'nun Orta kolunda vâki' veziria'zâm ve mîr-i mîrânve kuzât ve nüvvâb ve cümleye hüküm ki:

Men'-i mürur hakkında karargir olan nizam iktizâsınca mukaddem mahir olandan tenbihat celile-i şer' zımmi havi şer'ef yâfte-i sadır olan evamîr-i celile-i keyfiyet irade irade-i seniyyem celile-i mufahham hilafı hareket vukûa gelen.....üzere bu husûs cümle tarafından ale'd-devâm mezid-i dikkat ve ihtimam olunmak etrafiyla tahrîr ve terfî olunmuş iken elhilat hamende ekser mahallerde yine bu emîr-i ve icabül i'tâatının ağmazu mûmâ ileyh mürur ve ubûr idenlere dikkat olunmakda vasıtı ordu-yu hümâyûnda seferat-ı mefruh için tertib ve ihraç olunan asakirden bazıları esna-i rahımında firar itmekde olduğu bu defa hakik-i gerde-i şahanem olub işbu misli mürur husûsu için şimdiye kadar

.....iden emîr-i ve iradenin.....infaz ve icrâsında bu güna sekail ve betaib eyleyene tezkiresi firari ve serseri mukulesinin mürurları sened ve elhusûs ve düşman vire olan Moskov keferesinin üzerine derkar olan sefer-i hümâyûnumca cihad ve gaza için irade-i hümâyûnum tertip ve ihraç olunan askakirin zararlarına ruhsat ve cevaz gösterilmesi evamîr-i aliye-i padişahanem adem-i îsâl mahmul ve belki dayanıksızlığı maruf olmak lâzım geleceği beridad ve eğer bundan sonra dahi mürur ve ubûr idenlerün tezkire şer' ala' ve dikkat olunmayub da bir mahalde asakir mürettebinin firarları vukû bulur ise firar iden her kaç nefer ise zahiren ol mahalden yerlerine ol mikdar nefer ahz ve ihraç olunacağından mada ol kazânın hakimi ve ayanı ve voyvoda haklarında mücazat su-i imalleri olmak üzere muamele-i ahz olunmak iktizâ ideceği zahir ve aşikar olmakdan nâşî zikir muhatabdan mûmâ ileyhim siz anlınz başın ve düşüb ve ve kendünüzü mahalince ilga etmeyüb...zir-i hükümetiniz de lâzım gelen mahrumiler vesâir avam müruru adetağ yolunu kemâliyle ser u şeyd ider ki tezkiresiz şemasil ve ehad bir mahale saldurulmak ve alelhusûs ordu-yu hümâyûnum müretteb-i asakirden hiç karar-ı firara yol bulmak üzere işbu men'i mürur nizamına dair bildefat sadır iden emr-ü irade-i seniyenin sarf-ı cerf-i kemâlen infaz ve icrâsına ale'd-devâm begâyet ihtimam ve dikkat ve bir defada vazı ve hareket vukûyla mazhar avfiyet olmakdan tefkizi vekayeye mübâderet eylemeniz fermânım olmağın...rikab-ı müstezicede mahsusen işbu emr-i celîlü'l-kadrim isdâr rikab-ı hümâyûnum kaimakamı tâtârlarından İbrahim ile tesyar olınanları...men' mürur gayet ve etraflu hiçbir mahalde hilafı hareket vukûa gelmesi kâtî matlûb padişahanem ider ki dîvân pes dahi bi'tâif ve ikalat ile hilaf-ı harekete mütecasim olanları işde tedib ile te'dib-i hiyazatdan gayrı birisi kalmayacağı ma'lûmunuz oldıkda eğer göz göre işgar-ı emr ve irade-i mülükanem bilakaz ve dikkat eylemeniz bâbında fermân-ı alışânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-ü şer'if vusûl buldıkda.

Belge No: 54/Sayfa 30

Konusu: Tayin

Tarihi: Gurre-i Muharrem 1245 (1 Temmuz/Ağustos 1829)

.....

.....

.....

Bismi'llâhi'rrahmâni'rrahîm

Yâ Fettâh

Yâ Rezzâk

Yâ Kerim

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb mürselin kirâm havi'ül hi'tâmdan Mevlana Es-Seyyid El-hac Mehmed Efendi kâm-yab dame mecdehu ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki Nevşehir'e ma' Ürgüb kazâsının emval-ı ahkâm şer'iyyesi işbu sene hamse ve erbain ve mi'eteyn ve elf Muharrem'ül haramı gurrelerinden zabt itmek üzere tarafımızdan cenâbınıza ibkâ ve tefvîz olunmuşdur gerekir ki kazâ-i mezbûri gurre-i şehr-i mezbûrdan bi'n-niyâbe zabt idüb beyne'l-ahali icrâ-yı ahkâm-ı şer'ali ve vâki' olan muhalledfât-ı mevtâ-yı askeriye tahrîr ve terkim ve beyne'l-verese-i bi'l-ferîkati'ş-şer'iyye tevzî' ve taksîm idüb câde-i şer'-i nebevîden sermed-i inhirâfa cevâz göstermeyesiz ve's-selâm.

El-Fakir Mehmed Hamdullah El-Gazi

Leşker-i Anadolu

Belge No: 55/Sayfa 30-31

Konusu: Vasi Tayini ve Tereke Kaydı

Tarihi: 3 Zilkade 1245 (26 Nisan 1830)

Zikr-i âtînin bundan akdem keşfiçün savb-ı şer'-i envardan bittahir irsâl olunan sevaline kâtîb ...Ali Efendi Nevşehir kazâsına tabi Kocaviran karyesine karib-i kabristana varub kışla fevt olan Develü kazâsına tabi Sendergi karyesi ahalisinden karane-i....Arif nâm kimesnenin izasına nazar olundukda müteveffanın sahibesiyle göğsünden ve bu gazatdan cerh ve katl olub zikir olunan kabristanda fevt olduğu husûs ve müşhabında badelkeşif....cenazesini defn-i azire virdiğini Mevlânâ-i merkûm mahaline ketb ve tahrîr ve maen mebuş esna-i şer'ali mahali şer'ali vukûa inhâ ve takrib eyledikten sonra müntevi mezbûruna daimli .....Nasuh nâm müteveffanın veraseti Sendergi

karyesinde....zevce-i metrûkesi Şerife binti Mahsusa nâm hatun ile kebir kızları Şerife ve Fahriye.....kızları....ve Ayşe'ye vasi-i sagir.....bu beğe münhasa ve müşir mîr-iaseri kırk sekiz rahamdan olub raham-ı mezbûreden altı hamî zevcesi mezbûre Şerife Hatun ve bu şer' giden yigirmi sekiz raham-ı kıları kebir Şer'ife ve Kadriye ve sagire salur ve Ayşe'ye on dört hem oğlı sagir-i mezbûre Ebu Bekir esayeti yad tahkik eşşer'a zevce-i mezbûre Şer'ife hatun ile kebir kızları Şaika ve Halime hatunlar tarafından husûs altı itiyatda taleb ve vari ve ledel iktizâ sulh ve ibraya vekil olduğu bir ki'tâ vekaletce natik olduğu üzere ve sagire-i mezbûrunun.....emvalları.....şer'adan bilhayat şer'aya mensub vâsileri olduğunu zat-ı mezbûre zat-ı refan karye-i mezbûr ahalisinden Ahi Halil Efendi bin Ömer ve Hasan bin Ebşer nâm kimesneler şهادetleri ile mahuz hısm-ı şer'iyede sabit ve şuyut vekalet ü Dersaadetetime hükm-ü şer'i lasık olan Süleyman bin Abdullah meclis-i şer'i şerif.... Kocaviran karyesi ahalisinden asib....elvesika-i mahzur şer' ihzar olunan Ebu Mehmed Efendi ve Derebeği Mehmed ve Elhac Musa ve Abdülkadir vesâir mezbut elasıl ahal-i karye mahzrurunda bilvekal ve bilvesaye veadî ve takrir-i kelam ider ki mukûlelerim mezbûrat ile vasileri olduğım....mezbûrunun suretleri babaları mütevefa-i mezbûrun katli ma'lûm olmayub lakin zikrolunan karye-i mezbûre karib-i kabristan üzerine ma'rifet-i şer'imle keşf ve muayene olunduğu üzere mecruhen katl ve zikr olunan.....meyit bulunmakla olvecihle ahali karye-i mezbûreden diyet ve nişamesi bilvekal ve bilvasiye taleb iderim seval....virdikde gaybü'l sevahali karye-i mezbûr dahi civarlarında bizler katl itmediği....dahi ma'lûmlarımız değildir deyü bilküliye inkarlarından maada mütevna-i mezbûrun kendi refi'-ikleri bizim karyemize bayid olan ahir mahalde katl idüb bade maktula....mezbûri nakil ve zikr olunan....vazi eyledikleri mesmuallerimiz olub bade işbu fesad ve diyetden zimmetimize birer olur def'i mukabil idüb olvecihle beyanlarımızda....keşim vâki' olmuş idi elhâlât hümâyûnda....mahsusdan te'vid idüb bendahi mükulelerim mezbûranın tâtârlarından salih ve erbab-ı maizeden olmakla .....karye-i mezbûrun ahâlileri üzerlerine lâzım geleceği diyet-i kamil mizam ve bir akçeden icabel kardeşleri bin beş yüz guruşdan altı yüz elli guruş nakid üzerine mekulem zerme-i mezbûreye bir tescili mezbûratı....husûsata isabet iden dokuz yüz otuz yedi buçuk ve bundan seksenbir guruş sekiz bin.....muklelerim kazâları mezbûre.....bu şer-i şerhim hasıllarını esayiz iden bin doksan üç guruş otuz para mîr-iasdan doksan dört guruş yigirmi dokuzar para birer akçe ki yüz seksen dokuz guruş on sekiz para iki akçeye

ve.....mukulelerim mezbûratının guruslarını isabet iden üç bin yüz yigirmi beş gurus diyet mütedalini iki yüz yetmiş gurus yigirmi altı para mukulelerim mezbûrata virilmek üzere ....akd-i salih eylediklerinde bendahi bilvekal salih-i mezbûri kaydı...salih mecmua mezbûr iki yüz yetmiş gurus yigirmi altı para iki akçesi mukulelerim mezbûrat için baki def'i ve teslim nidehi ahali karye-i mezbûr yedlerinden tamamen ahz u feyz idüb.....ziyade diyet....veya bi'l-cümle husûs-u mezbûre vesâire.....ve kafe-i matlûbatdan ahali karye-i mezbûrun kemâlatı kapularını havi ibra-i emsalih-i şer'im ile bilvekil ibra ve iskat eyledikten sonra vasileri olduğım sagirlerden mezbûrunun bir tashih mezkurileri şer'a' fazile ve on dört Raham oğlu sagir-i mezbûre diyet-i kemâleden ahdiyat iden cemen dört bin üç yüz yetmiş beş gurusun üç yüz yetmiş sekiz gurusu otuz yedi para bir akçesi nakd-i mezbûr altı yüz elli gurusdan maada üç bin dokuz yüz doksan altı gurus iki para iki akçe için mecmuai üç bin dokuz yüz doksan altı gurus kıymetlü bir teban kılıç dört aded helali şer'at ve iki ceket.....beşsu ve bir cild feteva-i Abdurrahim ve bir cild fetava-i ali neşri ve bir cild ki'tâb dörder değer kılan iki para iki akçeli meclis-i şer''de yek vâki' ve teslim....sagirden mezbûrun için bil vesaya tamamen ve kamilen ahz ve kabz etmeyle badelyevm gerek mükullelerim mezbûratının ve gerek sagirden mezbûranın nakd-i mezbûr altı yüz elli gurusdan ve eşya-i maharrer mezkureden karye-i mezbûre.....yedlerinin yed ve zatlarında bir akçe ve birce hakları ve alacakaları baki kalmışdır didikde heb el tasdik işrai hamül vâki' bi't-taleb tertib olundu Fi 3 Zilkade sene 45.

Şerif Mustafa Efendi

Tahir Beg Efendi

Behzad Beğ

Ali Efendi

Abdülhamid Sami

Belge No: 56/Sayfa 31

Konusu: Asker Firarı

Tarihi: 11 Rebiulahir 1245 (10 Ekim 1829)

Anadolu'nun orta kolunda vâki' kuzât ve nüvvâb mütesellim ve voyvoda sâir hüküm ki bu defa ortada vukû bulan keyfiyet-i menba asakir-i mansureden bazıları Gelibolu ve Tekfur Dağı ve Saluri askerlerinden Anadolu canibine geçmiş ve bunlardan birazı Dersaadete gelmekte ise de memleketlerine vesâir mahalde dağılmış idüğü tahkik olunmuş olub bunların buldukları mahallerden Dersaadetime iade ve irsâleri lâzımdan olmak.....asakir-i mezkureden Dersaadetime hükmen murad idenlere muavenet ve eğer imtina' sureti eray ider olur ise o mağdurları kayd-u pend ile irsâl ve îsâl-i mübâderet olunmak bâbında senki kuzâtü nüvvâb ve mütesellim ve voyvodagan vesâir mûmâ ileyhim siz sende hi'tâben emr-i şer'ifim sadıratı hayalel eşkale-i asakir.....serasekeri düstur-ı mükerrem müşir-i mufahham nizamülalem vezirim Hüsrev Mehmed Paşa ademullahuteala icalalehü ile nazır vekili iftahürü'l emacid velkirâm Mehmed Yekta .....biliştirak mühür-i takrir ve inhâ itmeleriyle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olunmağın tenbiha vesa-i kapudan rikab-ı müstayiden ve dîvân-ı hümâyûnumdan işbu emr-i şer'ifim isdâr ve müşar eylemek nazarından tahir zîde ferda ile tesyâr olunmuşdır imdi asakir-i mansureden kazâlarınız ve ihşa bulunanlardan kendü tabiyetiyle Dersaadete gelmek isteyenler hakkında lâzım gelen muadelatını icrâ ve dikkat imtina sureti gösterenleri olur ise ol misüllüsü kayd ve teyid ile saraya irsâl ve îsâl-i ikdâm eylemeniz babında fermân-ı alişânım sadûr olmuşdur deyü hükm-ü şer'ifim vusûl buldıkdâ bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sadır olan fermân-vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla şöyle amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız Fi 11 Rebiulahir sene 45.

Kad vasala

Belge No: 57/Sayfa 31

Konusu: Keşif

Tarihi: Tarihsiz

Zikr-i âtî müteveffiyenin keşfi için savb-ı şer'den bil-ihmal irsâl olunan efendi Medîne-i Nevşehire tabi Çiflik karyesine varub ceride katında mazbut mahbubetül esamisi kimesneler ile karyeden cari olan cai karye-i mezbûr ahalisinden Hasan nâm kimesne kız kalhama düşüb fevt olduğu ve keyfiyet hali Müslüman merkûmdan ittihaz eylediğinde müteveffiyeye-i mezbûre beynel kadim.....mübtela olub kimesnenin senai bu gebenin alanın iktizâsı kendüye suy atub olvecihle fevt olduğunu izbar iylediklerini mahalinde ketb ve tahrîr maen mürsel esa-i şimale gelüb ali vukû inhâ ve takrir.

Belge No: 58/Sayfa 31

Konusu: Para Tedariki

Tarihi: Rebiulahir 1245 (Eylül/Ekim 1829)

Halâ eyalet-i Karaman valisi Mehmed Emin Paşa Hazretleri ordu-yu hümâyûnda seferiye olmak hasebiyle müşarü'l hak seferiyesine avdu ve medar zimmetde Karaman eyaletinde vâki' kazâlardan sefer vukûnda ve alay için tertib kılınan kırk bin yedi yüz elli guruş emval-ı şer'iyyesi işbu bin iki yüz kırk beş senesine mahsuben tevzî' ve tahsîl ve müşar ileyh tarafından kabzına memur olunmak bâbında cümleye hi'tâb-ı şer'ef sudûr iden emrû ali mucibince Konya ahalisinden hariç pusula-i şer'ie mucibince mahrem iş erleriyle liva-i Niğde husûsına isabet iden altı bin yedi yüz yigirmi altı guruş Niğde sancağının havi olduğu kazalarını ber mucib sicil tevzî' olundukda Nevşehir kazâsı husûsla yedi yüz elli üç guruş isabet itmişdir Fi Rebiulahir 45.

Belge No: 59/Sayfa 32

Konusu: Vasi Tayini

Tarihi: Tarihsiz

Medîne-i Nevşehir mahallesinden Reaya Mahallesi mütemekkinlerinden iken bundan akdem helak olan İpçi Parşakra nâm mezkurun sagir evlatları Suda Vasil ve sagire kızı Futuni Tamun sagirlerin amucası İpçi Budos zımında yahud farz olarak on dört bin gurus alacak hakkı olub sagirlerden mezbûrunun bil-hayat şer'ie vasi-i mensubeleri olan diğler amucaları Kostanti zikr olunan on dört bin gurusu meclis-i şer'de mezkur İpçi Budosdan taleb eylediğinde mezkur İpçi Budos dahi eda-i.....meblağ-ı mezbûru kendi zımında oldığını ikrâr eyleyüb ber mucib-i ikrâr tarafımıza bitterazi zikir olunan meblağı mezbûrdan yedi bin gurusun vasi-i mezkur Kostantiye teslim baki kalan yedi bin gurusun sekiz yüz kırk gurus senede merahiye ile vasi-i mezkur yedine deyn-i....virüb bu vech üzere....kâtî-i reyşe olunduğu sicil-i mahfuz kayd olundu.

Kâtîb Hamaki Alaaddin Efendi

Osman Beg bin Halil Efendi

Kalebendi Yusuf bin Mehmed

Belge No: 60/Sayfa 32

Konusu: Vasi Tayini

Tarihi: 25 Rebiulahir 1245 (24 Ekim 1829)

Medîne-i Nevşehir'e tabi iki karyede ba-i reayasından Semyon dölü Yorgi nâm zimmi cümle şer' hatır lâzıme't tevkirde işbu Semyon Yorgi zevcesi ile kızı mevahirisinde ikar-ı tâm ve takrir-i kelim idüb akvâkî'l zikrin sudûrunu ve kız yedimle müstakilen emvalim olub karye-i mezbûrda vâkî' ma'lûm elhudud bir bab mekin-i menzil ve yine karye-i mezburda vaki lede'l ahali...kerumi mekin derununda işcar-i....ve malumü'l hudud bostan yeri ve yine malımdan on ras-ı ganam viranın ve yine malımdan on köhne şal ve üç kelim ve iki minder döşşek yadığı tarafından icab ve kabulü havi-i şurut-ı mikda ve mevazudan arsa bey'-i bât siham-ı şer'i ve sefak u uhde ile mersumuz altı yüz gurus bey' ve temlik ve teslim eylemekde anlar dahi ber vech-i muharrer iştiraka işтира ve temlik ve

teslim ve kabz ve kabûl eylediklerinden sonra temin olan meblağ-ı mezbûr altı yüz guruş müşterün rasûmun yaki vâki' teslim.....yerlerinden tamamen ve kemâlen ahz ve feyz ve ömrice sarfla istmlak iden .....müşteri ve bağı bostan yeri ve suyu....eşya-i muherrer-i mezkurda mersumdan budasına ve davasına ve işbu temyiz-i ali iştirakı esva-i mülkde müşterileri ve hak sarfları olub yani kâtien alaka ve müdahilim kalmadığından maada menzil-i mezkur Dersaadetinde mevcuda bi'l-cümle işa-i şer'iyet ve mebuset ve....şer'-i şer'.... tehasüd ve gayr-ı tehasüdenin mecmuası mersumunun alel iştirakı..... malları olub benim üzerime la beser olduğım köhne libasımdan tahiri isimhar itlak olunur teslim olmayub ve merkûmunun zeminlerinde hukuk-u şer'iyeden daima hakkım ve....yokdur dedikde gibbet'it suali.....Fi 25 Rebiulahir sene 45.

Belge No: 61/Sayfa 32

Konusu: Vergi

Tarihi: Evasıt-ı Muharrem 1245 (10-20 Temmuz/Ağustos 1829)

Düsturu mükerrerem müşir-i mufahham nizamü'l alem müdebbiru umuri'l cumhur bil-fikri'ssakib mütemmimu mehami'l enâm bi'r-re-yi's-saib mümmehidu bunyani'd devle ve'l ikbâl müşeyyidu erakani's sade ve'l iclal el mahfufu bi sunüfi avatıfıl melikil ala Anadolu'nun orta kolu yemin ve yesârı nihayetine varınca vâki' vüzerâ-yı a'zâm ademullahu teala iclalelhüm ve a'zâm el-ümerai'l kirâm efahimü'l kübera'il fihâm evl'ül kadir ve'l ihtiram sahibü'l izzı vel ihtişam el-muhtassu bi mezidi inayetil melikid enamla mîr-i mîrânkirâm ikbalehüm ve akza kuzâtıl müslimin evla vülaltıl-müvahiddin madenül fezail velyakîn rafiul ilam-ı şer'ife veddin ulumül enbiya vel mürselin el mahtassun bi mezidi inayetil melikil mu'in mevali fihâm zîde fazluhüm ve mefahürul kadat vel hükkam madenü'l fezail velkelam kuzât ve nüvvâb zîde fazluhüm mefahirül emasil ve'l akran ayan ve zabit ve bekçi ahali zîde kudrahahum tevkî'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olaki beytullahu teala ve Devlet-i Aliye-i ümera'il kirâm saltanat-ı seniyye-i sermedil seti.....devleti beyninde menkure olan harb ve husumet elnislab emin ve asayış ibade biladı olmuş ve her ne kadar meşru-i mezkur icrâsına himmet-i fariza-i zimmet ise de mukteza-ı vâki't ü hal bundan böyle imtira ve hazret-i bihuzur-u ali-i ilmiyandan

gayrıca mukayd olmayacağı suret-i halden ta'yîn etmiş olduğına binaen mecru işbu münazaa vaktinin indifa' ve.....ve ibad ve biladın emniyet ve istirahatı zımında emsah-ı seyyidül ahkâm.....bu olan ....akzanda devlet-i müşarileyha ile akd-i misahı....olarak beynel devletin tahrîr etmiş olan muhasi müaat tebdil mükamesat ve muafat olarak canibinden ebvab u.....yedine ibtidar kılınmış ve fakat istila vire olan memalik-i islamiyenin Rusya askerlerinden tahliye müddetinin hi'tâmına kadar her bir mevkiide mütahas ordu ve askerlerin şimdilik kemakan oldukları mahallerde tevkif ve ikameleri lâzım gelmiş olmakdan nâşî bu husûs harbiyet-i mensuhun memalik mahruseme ilan ve işaret lâzımeden her olmağın ilama ve ifhama mahsus rikab-ı müstabiden işbu emri celilül kadrımındır ve fukara-i ücret-i meyaşıye masrafından ve kayaten beher kazadan yigirmi beşer gurus hizmet virilmek üzere rikab-ı hümâyûnumdan faikası tâtârlarından Elhac Mehmed Tâtâr ile tesyâr olunmuşdır ibtidarı ikaline hemde Devlet-i Aliyemle Rusya devleti beyninde muharebe ve muhasebe mucip bir halet kılmağub emrû müsahi inkar pezir olmuş olduğu ve bundan böyle i'tân-ı hamim-i şahanem imar-ı memleket ve istirahat ahali ve sekine-i vilayete matuk ve mesarif olunduğu siz ki vüzerayı müşarı mîr-i mîrânve mevlana ve kuzât ve nüvvâb vesâir mevahür ileyhim siz ma'lûmunuz oldıkda zir-i hükümetinizde kain kazâ ve kasabat ve ikara sâkinlerine ilan ve işa'at iderken zatı hilafet.....ve vekalet canib-ik ibriya olan fukara ve zevatanın asayış ve refahatlarını esbabın kema benigi istihsal mübâderet ve bundan böyle devleti müşârü ileyhanın zevar ve .....ve ticaretine tarafınızdan.....muamele olunmuşdır izhar levazım ruseti ve mesarifata ihtimam ve dikkat ve mikdar-ı mezkureden ziyade ücret mübâşiriye verilerek fukara.....misüllü vazi ve halat ve kadim gelmiştir şuhalde taraf-ı şer'if-i padişahanem için cümle isticlab davet hayriye sarf vâsi ve kudret ve zerafetden itikad mübâ'adet eylemek bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuşdur Fi Evasıt-ı Muharrem Sene 245.

Belge No: 62/Sayfa 33

Konusu: Tenbih

Tarihi: 8 Şevval 1245 (2 Nisan 1830)

Suret-i kaimakam mektubu.....ana ma'lûm has u tam olduğı vecihle deli taifesinin bu gereği sefer-i hümâyûnda vezir-i a'zâm maiyetinde ve şark ordusunda bir gûna yer aralıkları görülmeyüb etdikleri fezahat ve melanet ifa-i fikir ve biçare fukurranın bunlardan gördükleri cevri-şetm ve te'diyat .....beyrudatının emri-i.....olduğını ve bunların vukû bulmakta olan makasid ve melanetleri nezd-i elha.....hade tahkik eylemeniz binaen bundan akdem sagira-i sudûr buyurulan irade-i isfade-i ferdane mucibince orduyu hümâyûnda bulunan vekil taifesinin iktizâ iden mahiyeleri kâtî ve i'tâ olunarak vilayetlerine tard ve kari husûs tarafı eşraf serdar ekremce beyan ve tahrîr ve....taife-i mezbûre harici bir mahalde istihdam olunmayub başlarını vekil kılacağı ekser itmediğe cümlesi arz vadileriyle vilayetlerinde ziraat her işlerine meşgul olmak üzere tenbihat ve icrâ eyledikleri ve sayasi bi'l-cümle vüzerâ-yı a'zâm hazretleri mîr-i mîrân kirâm ve memurin-i sâireye bit'taraf yazılıub ol bâbda tarafın dahi mahsus tahriratım irsâl olunmuşdır velev ta'yünden şehraye kadar vusûliyle keyfiyet-i ma'lûmunuz olarak iktizâyı irade-i seniyyenin bezl-i mehud ve gayret ideceğinin namdar ise de orduyu hümâyûnda olan taife-i mezbûrenin vekillerine tesbit buyrulmuş olduğı müşar ileyh serdar-ı ekrem efendimiz tarafından bu defa varid olan emîr-i nâme-i samiyede hatt-ı gûzar....taife-i mezbûrenin Abdullah üzerine vukû gelmekte olan hisar ve mezarları keyfiyeti bu defa varid tehcil olarak taife-i merkûmenin mütecasir oldukları mezalim ve imtanın dahi ve refi'-i dini-i vücudiye vardığı veraste-i kayd ve menzekad olmak hasebiyle bir defa cela u terdib sadır buyrulan hatt-ı hümâyûn ve muhtaç-ı fermân-ı mülükane mucibince başlu başuna bir....kalpağı iktave serseri geştü gûzar etmek üzere külliyyen men' olunduğu ve gerek orduyu hümâyûnda izin ve ruhsat virilen ve gerek yerlerinde bulunan delil taifesinin vilayetlerinde cümlesi arz vaadleriyle olubda haraset-i vüzeratlarıyla meşgul oldukları helde hiçbir taraftan muhalefet olunmayup içlerinde kapusuz suretiyle icrâ-i fesad melanete....idenleri olur ise şu halde üzerlerine verilmeyüb örtülmesi bâbında ve der-aliyeye isdâr ve isyal olunmuş ve.....vüzerâ-yı a'zâm dairelerinde ve deli baş ve nefarati istihdam eylemeleri tarafımızdan iktizâ idende tefsila yazılmış olmağla....ahirinde olan mahalle memurlarına icab-ı irade-i seniyyenin işbu rütbe-i mübâderet ve ber mantuk-ı irade-i seniyye taife-i merkum.....o mukule ica-i....cesaret idenleri.....ise üzerlerine varılıub teid-i beyan layıklârının icrâsına mübâderet....dairinize deli baş ve nefarati istihdam itmeyüb bu bâbda mukaddem ma'haber vâki' olan

işaretimiz hareket-i dikkat eylemek kaim-i tahrir ve irsâl olunmuşdur inşallahu teala vusuletde ber vech-i muharrer hareket-i dikkat eylesiz livanın mütesellimi buyruldu vech üzere sicile kayd olundu Fi 8 Şevval sene 245.

Belge No: 63/Sayfa 33

Konusu: Vergi

Tarihi: Tarihsiz

Kuzât nüvvâbü'l müteşerin Nevşehir naibi zide ilmihu kuzâtü'l emacid vel ayan hasan meşhudlarından mirali zatında mütesellim zîde mücdehu ve mefahirül emasil vel akran vücud-u memleket ve iş erleri arasa zîde kudrahum tevkî'-i refî'-i hümâyûndan vâsıl olacak ma'lûm ola ki Dersaadetim lâzimesiçün Bozok ve.....sancaklarından tertib safi olunarak....ve işтира olunan ma'lûm ol mikdar raic zahire satanlar İznikmid ve Samsun iskelelerine kâtî zımında kaza-i Nevşehir ve kurrasında olan voyvoda ve ahalilerin yedlerinde bulunan katrandan beş yüz mehar şetran tertib olunarak beşer guruş ücret-i nakdiyeleri memurlar ma'rifetiyle ayn-i nakid eshabına virilmek üzere levâtî-i mezbûruna sevk ve irsâl olunmak bâbında mukaddemce sâdır olan emr-i şerifim mucibince....merkumuna ol zararı.....merkumenin bir mikdarı zikr olunan iskelelere nakil olunmuş ise de.....misali takribiyle Çarşamba tarafından gelmeğe başlamış olduğundan böyle hangam-ı şî'tâda fukara-i raiyet ve acz-i vilayetin duçar ve rahmet mişkat olmakdan vaziyelerle istilab ve adat zararları zımında mahzur kalan zahire ile nakline.....mücerred fukaraya mer.....husûsına müsaade kılınmış idüğü beyanıyla zikr olunan..... tertibi zımında sâdır olan emr-i şerifimin teyid-i zemin ile ifade-i hali huzur-ı emri şer'ifim isdârını derkar ma'lûm kapucu başlarından hâlâ zahire nazırı ekvaril emasil vel kalam Elhac veli ü emacid ifade ve isnad itmekden nâşî i'tâsı vecihle emri şer'ifimin kaydı terfian olunmuş olmağın ilaten ve ikame-i rikab-ı müskabdan işbu emri celflü'l-kadrim isdâr ile tesyâr olunmuşdur imdi ber minval-i muharrer iştirâ kılındı.

Belge No: 64/Sayfa 34

Konusu: Yolsuzluk

Tarihi: 5 Şevval 1245 (5 Mart1830)

Mücerred fukara ve sekafatı ahaliye merhamet-i akıl kılındığı deyü kasabada hidamet yed şer'iyeye tamah ve nâm ifad ile ahaliden bir akçe viresiye alındığı haber alınır ise cesaret idenler te'did ve güşhar kılınacağı siz ki naib ve mütesellim ve sâir mûmâ ileyhimsiz ma'lûmunuz oldıkda keyfiyeti kazâ-i mezbûr ahalisine ifade tefhîm-birle mübaşir muma ileyhin.....merkûm akdi ilanı için kazâyâ gönderüp onun mesafesine göre lâzım gelen kazı ücretinden maheza hidamet-i mübâşiriye tamîr-i rename ahz ile zinhâr ve zinhâr bir akçesi viresiye mütaliyesiyle fukaraya ki'tâ bir gün sadi ve zengibara defva gönderilmeyerek taraf-ı eşref-i şahanem lâzimesi için isticlab avat-ı ziriyyeye mübâderet ve hilafetden tehâşî mübâderet eyleyesiz şöyle bilesiz alamet-i şer'if i'timâd kılâsız Fi 5 Şevval sene 45.

Belge No: 65/Sayfa 34

Konusu: Tayin

Tarihi: 2 Rebiulevvel 1244 (12 Eylül 1828)

Elf ve Mi'eteyn ve Erbain ve İsneyn sene Fi Şehr-i Rebiulevvel

Nevşehir'e tabi Ürgüp mutasarrıfı Esseyid Mehmet gayet-i şehri âtfiden dört ay tevkî'-iyetle refî'-i virüb bir pusula sureti olduğu kazâsker essabık ruznâmçesinden Müfid Eşşer'if kuzâtü kirâmdan sezavar inayet şehriyarı ve şayeste-i re'fet tacdarı Molla Tahsin bin Ali ve.....şer'if intisabına bena-i müddet ta'yînesi olan on ay zamanına iki ay ve fi müddet zam ile bir tevciye essabık ika olundu sene-i mezbûre şehr-i ramazan elmübarek guresinden ancak on iki ay mutasarrıf olup be-gâyet müddet-i arefî'-iyesin kazâ-i ahirden teknil eylemek ricasına badelarz sadık buyruldu.

Belge No: 66/Sayfa 34

Konusu: Tayin

Tarihi: Gurre-i Ramazan 1242 (1 Mart/Nisan 1827)

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb Mevlânâ es-Seyyid Ağa Mehmed Efendi kâm-yab ba'de't-tahiyyeti'l vafîye inhâ olunur ki:

Ber vech-i mansıb-ı mutasarrıf oldığım Nevşehir'e ma' Ürgüp kazâsının umûr-ı niyabet-i ahkâmı şer'iyyesi işbu sene isneyn ve erbain ve mi'eteyn ve elf Ramazanül mübarek gurresinden senden zabt eylemek üzere tarafımızdan cenâbınıza nafiye kemakân ibkâ ve tefviz olunmuşdır gerekdir ki kaza-i merkûma gurre-i şehri mezbûrdan bi'n-niyabe zabt idüb beyne'l-ahali icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyyede sa'y-ı cemîl ve vâki' olan muhalledfât-ı mevtâ-yı askeriyeye mucib tahrîr olınanların tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese-i bi'l-ferîkâtî'ş-şer'iyye tevzî' ve taksîm eyleyüb câde-i şer'-i nebevîden sermed-i inhirâfa cevâz göstermeyesiz ve's-selâm.

Elfakir Seyyid El-Gazi

Be-kazâ-yı mezbûre

Belge No: 67/Sayfa 34

Konusu: Vergi

Tarihi: Safer 1246 (Temmuz/Ağustos 1830)

Niğde sancağında vâki' kazâların üç yüz elli beş aded virilmiş avarız ve nüzul haneleri iki yüz kırk altı sene-i muhsuben olmak üzere cem' ve tahsîli bâbında sâdır olan emrû ali livâ-i mezbûr kazâlarından Nevşehir mahkemesine ledel reşide lâzîmel huzur müvacidlerinde kâtî ve karait ve merasim i'tâni badel eda derun emri şer'ifde mevzu mevkufat defteri suretinde Nevşehir ma' Ürgüp kazâsı ismiyle matlûb yüz altı buçuk

avarız nüzul hane Nevşehir kazâsına sonradan iade olunan kurrallar olub Nevşehir ma' Ürgüp kazâsının kademce kurrallarının avarız ve nüzul haneleri refi'-i mukayilesinde ber vech-i maktu bin yüz seksen altı guruş faizle vakıfdan mütevellî vakıf bedeliyle der-aliye de hazine-i amîr-ie vesâir havale olunan mahalde teslim alunub işbu matlûb olunan rakael zikr yüz altı buçuk avarız ve nüzul hanesi kazâi mezbûra sonradan nakil olunan kaza ve kurralların haneleri olub ya da kadim kazâlarını nakil itmişler ise de refa'en neza bir kıta suret ve ilam-ı emri şer'if i'tâ buyrulmuş bu mütevval meşrûh suret vâki't bir kıta suret ve ilam hali emr-i şer'if i'tâ buyurulmakla ber müteval meşrûh suret-i defter-i bir ki'tâ sureti sicil-i mahfuzdan ihraç ve tahsîli memura mübâşirin birine i'tâ olunub ber muktezayı emr-i ali iktizâ iden mahallerinden hamî ve tahsîl olunacağı bilemsal huzura boğca-i evrak kazâ-i Nevşehir tabi fermândır Safer sene 1246.

Evrak

Aded

Âlâ 150

Evsat 900

Ednâ 160

1210

Yalnız bin iki yüz on aded evrakdır.

.....

Belge No: 68/Sayfa 36

Konusu: Mürur Tezkiresi

Tarihi: Tarihsiz

Ber vecihle payan basılmış mahkeme mühürleri bu nüshasıdır mahalde zayı olmuş mühür ve arasaya tahrîr olunub adı geçdiği gibi ahz ve muhure bu tarafa gönderilmesi husûslarına kemaliye esna ü defî eylemeniz iraden kâtî-i hazret nacıvarı iktizâsından

olmakdan netaen ol vecihle husûs-u mezbûre bil-ifraz ihtimam eylemeleri lâzım gelüb kaldıkça işbu men'-i mürur maddesine ihtimam ve dikkat olunmak ve bundan akdem hesabül beyan Dersaadetten tard-ı ihraç olınan eşhas hududdan ferdi efridenin bu tarafa gelmeye yol bulamamaları sâir eşhasla kılınmak cümleye ba evamîr-i aliye ve tahrîr ve tenbiye makûliye olunmak iki elhilat-ı hümâyûnda sagir ahaliden vesilesiyle rızaen dahi tahrîratları şüpesiyle ol mukul.....birer tarik ile Dersaadete gelmekte olduğundan bu mada ise rızalı işyate mukabil olan teba-i bunun dahi ve hesabül iktizâ sefer-i hümâyûn için bir mahalden asker taleb olundukda ol mikdar matrudiden olmayub asul yerlü ve ehil arz ma'kulesinden olarak tertib ve işbu askere canib-i vilayetden.....başlu nâmıyla irade-i.....kılınub öyle hatunlardan olarak başlu başına sefere gideceği ba zarur ticaret tarikiyle kalan yere azimet ideceği deyu tezkire.....zehar müztehar....tarafından tezkire virilmesi iktizâ-i irade-i seniyyeden olmakla bu husûs dahi daima müstemem dikkat ve i'tâat eylemeniz için meknu şer' tahrir ve irsâl olunmak irade-i şer' Allahutela vusûletde.

Belge No: 69/Sayfa 36-37

Konusu: Vergi

Tarihi: 1244 (1828/1829)

Kuzâtül nüvvâb el müteşirin Nevşehir ve....ve.....kadıları zîde fazluhu ve kıdvetül emcaid vel ayan Kayseri Sancağı mütesellimi ve Bozok sancağı mütesellimi zîde mücdehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm olaki mukataat hazinesi tarafından zabt ve idare olınan mukâta'âtdan **hasha-i** Boynuinceli aşireti mukatası bir iktisasından Nevşehir'de mütemekkin reaya yüz seneden berü üzerlerine arası lâzım gelen rûsum mîr-ii ve bereketlü maden hümâyûnundan kozşun tekali hizmetlerini aşiret-i mezkur ahalisiyle ba evamîr-i aliyem ve irade olan tekalifden emlakın ve arasa ve hal-i tahmillerine göre guruslerine isabet ideli Nevşehir kazâsı ahalisiyle bilmuaye tediye ber vecihle huzurları yok iken....aşiret tedbür tarafından kethüda ve mîr-i aşiret sizler aşiret-i mezkure bir iktasından size virdiği bedi ve kurşun nakil hidametlerinden başka asakir ve tekalif-i sâirede dahi.....ve tahsîl eylediklerinden hem kazâ-i mezbûr canibinden ve hem aşiretleri tarafından hilafı kadim ve mügayir şurut tekalif tarih ve mütabelesi

per.....tenbil bais olacağından..... vecihle mîri ve kurşun nakli.....aşiretleri ahaliyle asker tekalif-i sâire husûslarını sâkin ulakları kazâ ahaliyle eda eylediklerinden sonra ol ma'kul hilaf serut ve mugâyir kadim ziyade tekalif tarih ve mutaliyesiyle vâki' olan mevazelenin men' ve def'i bâbında emr-i şer'ifim isdârı niyazında oldukları ledel eşha kuyuda mürcaat ve iktizâsı sual ve istilam olundukda müsahen Boynuinceler ve nüvvâb mukataa-i sâkin-i hassadan ma'lûmı mevali aza müddet Cirezade Abdülenah Beg zîde kaza....müşterekleri uhdesinde ve rabi husûsu dahi mukadat hazinesi tarafından zabt ve irade olunmakda olduğu ve mukataa-i mezbûre ahalsinin mahallileri ve kuruşda maliyedi ve kurşun nakli ve bi'l-cümle emval husûsları mîr-i aşiretle ke.....ları ma'rifetleri ve ma'rifet-i şer' alilerine kimesne tarafından dahil ve tariz ulaşmak bâbında iki yüz kırk senesi Ramazan Şer'ifinde emri şer'ifim virilmiş idiği derkenardan münbit olmağla bu suretde aşiret-i mezkur ahali üzerlerine edası lâzım gelen halleri ve kurşun nakli hidametlerini ba kûsür tediye ika eylediklerinden sonra ba irde-i emr-i Alim ve irad olan tekalifden....olınan husûsları dahi öteden berü tevcihle eda oluna gelmiş ise yine kadime vecihle te'diye olunub hilaf-ı kadim ve mekahir şurut ziyade husûsatı ve müsaliyesiyle tadi ve rahiyetde olunmaları bâbında emr-i şer'ifim isdârı husûsu matut ra-i alişânım idiği....muhasibden derkenar ve muteberat rical-i Devlet Alimden hâlâ mukâta'ât nazırı ittihalü'l emacid velekahir.....tarafından ilam olunarak ba takrib ledel arz mucibince emr-i şer'ifim isdârı husûsatı irade-i aliyem taalluk itmeğın vech-i meşrûh üzere amel ve hareket olunmak fermânım olmağın haseten işbu emr-i şer'ifim isdâr ve irade olunmuşdur imdi vusûlünde siz ki nazil ve mütesellimler mûmâ ileyhim siz keyfiyet-i ma'lûmunuz oldıkda fermânım olduğu ve balada tahrîr ve ayan kılındığı üzere aşiret-i mezbûr ahali üzerlerine edası lâzım gelen mal-ı mîri ve kurşun nakli hidametlerini ba kûsür tediye ve ika eylediklerinden sonra ba evamîr-i aliyem ve irad olan tekalifden...olınan husullerini dahi ortadan ad tevcihle eda olunagelmiş ise.....vecihle tediye olunub hilaf-ı kadim ve mukir şurut ziyade has tarih ve mutaliyesiyle tadil ve .....edna men husûsat say ve gayret ve hilafetden hazır ve mücânebet eylemeniz bâbında zaman alişânım sâdir olmuşdur buyurdum ki hükm-ü şer'ifimle vusûl vultukda bu yanda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr iden işbu emr-i şer'if vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel

olasız şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız tahrîren fi elyevm.....sene
erba ve erbain ve mi'eteyn elf. hudeshal esahı.....

Belge No: 70/Sayfa 37

Konusu: Asker Firarı

Tarihi: Tarihsiz

Anadolu'nun orta kolunda vâki' vüzera-yı a'zâm ve mîr-i mîrân ve mevali fihâm kuzât ve nüvvâb vesâir zabî'tân ve cümleye hüküm ki cümleye ma'lûm olduğu vecihle ve...Devlet-i Aliyemizin ve şahı olan müfid keferesi geçen seferler de ehl-i islam tarafından layıkıyla kalihce bir kere birer takrib ile karye-i bab....olmaktan nâşî günden güne garuratı ister menzil olduğundan öteden berü millet-i münevvere-i Ahmediye hakkında suikasd-ı ihanet keferanesini icrâ-i dava-i batıl ve tercim kasum nafız-ı ahir ve ilan ider ki memelaik-i islamiyeye bi'l-cümle ve....teadi itmek hasebiyle ber mucib şer'iat gaza ve.....billahi teala tedarik-i seferiye ve tertibat-ı cihadiyeye kıyam ve düşman ve.....tavır ve hareket mukir versasesi bi'l-cümle memalik-i mahruse-i şahaneme mukaddem ve mahir sâdır olan evamîr-i aliyemle ilan ve ifham olunduran Anadolu ve Rumili piyade ve süvari külliyatlı asker tertibiyle iktizâ iden mahallere mütekmil ordular ta'yîn olunmuş ve El Ahmed.....ve havi bulan muharebelerde.....asar fevz ü tesriatla mütefehhim olunmuş ise de küffar derz-i harar kıldığına.....bazen mahalleri islab ve arkadaşını sarf itmekde olduğundan iktizâ iden mahallere levazım-ı imdad ve i'tâlî icrâ ile düşman ve bundan gereği iktizâsı ve ikdâm itmek üzere sâdırı bu Mahmud Selim Paşa ikinci ordu-yu hümâyûnumla Dersaadetetimden ihraç kılınmış ise de mukteza-i memuriyetini icrâ da rehavet ve adem-i gayreti dutma olduğına mebni mukaddem...iden azliyye yine derya kapudanı olub küffar ile merdane hareketi ve zir-i Devlet-i Aliyemde istikameti buyudar olan serdar-ı ekrem müşir-i mufahham vezirim İzzet Mehmed Paşa ademullahu teala iclale bil akıl vekalet mutelifden..... hidamet celilesine ve cezai vekili her bir emdar ve husûsunun mukteza-i dikkat ve hal üzere ru'yyet ve teşebbüsü raniye îsâl ve tefviz kılınmaktan nâşî emr-i şer'ela teala yaveri tevkî'-ifat sübhani ile yüzünden daima ve Devlete-i Aliyye-i

muhammediyeye hidamet-i âtîye zuhuru memuru padişahanem olarak ...ademullahu teala bir taraftan....müslimin.....ve muhaddisi dahi mukteza-i memuriyet ve beyanları üzere fevç fevç gelmekte ve cümlesi veyiş mabeyn yolunda sadıkla çalışmakta oldukları fi rikar fi nakısel emîr-i işbu sefer-i hümâyûnum asgari müfid ve îsâl olduğına mübin yaz ve kış....bir kere ki bundan böyle dahi kafe-i ma-i mürurların bir taraftan süratle hareket ve azimetleri ile bi kadem akdem mahal memurlarını arşub hidamet maheza vechadan çalışmasına sa'y ve gayret ve hakkıyla ilada ber mukteza-i (39) mukaddem isbar olub elhilat hümâyûna şer'ef-i islam ile müşer'ef olmayub.....onda âtîk-i mahaline götürülmesine mektub-ı samî vurud bade nefes sicil-i mahfuza kayd-ı şer'.

Belge No: 71/Sayfa 38

Konusu: Tayin

Tarihi: Gurre-i Safer 1246 (1 Temmuz/Ağustos 1830)

Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm

Yâ Fetthâh

Yâ Rezzâk

Yâ Kerim

İzzet-me'âb

Şer'i'at-nisâb

Mevlânâ es-Seyyid Numan Efendi Kâm-Yab

Ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki: ber vech-i mansıb-ı mutasarrıf olduğım Nevşehir'e tabi Ürgüb kazâsının emval-ı ahkâm şer'iyyesi işbu sene sitte ve erbain ve mi'eteyn ve elf Saferül hayrının guresinden cenâb-ı şer'if tarafımızdan îsâl ve tefviz olunmuşdur gereğidir ki kazâ-i merkûmi gurre-i şehr-i mezbûrdan bi'n-niyabe zabt idüb beyne'l-ahali icrâ-i şekr alide say-i cemil ve ikame olan muhallelât-ı mevtâ-yı askeriyeye bi'l-ferikâti's-şer'iyye tevzî' ve taksîm eyleyüb câde-i şer'-i ahmediyeden sermed-i inhirâfa cevâz-ı düstur kılasın.

Mahlasım \ El-Fakir Esseyid'el Gazi Numan Efendi

Belge No: 72/Sayfa 38

Konusu: Vergi

Tarihi: Safer 1246 (Temmuz/Ağustos 1830)

Anadolu'nun orta kolunda vâki' vüzara-i mîr-i mîrânve mevali ve kuzât ve nüvvâb ve mütesellimin voyvodagan ve cümleye hüküm ki:

Memalik-i mahrusemde kain kafe-i kazalarda emval-ı hamî-i devlet ve mesalih-i vilayet zımında vâki' olan mesarifatin iktizâ iden tevzi'atı beher âtî ayda bir kere ma'rifet-i şer'-i şer'if ve cümle voyvoda ahali ma'rifetiyle hesab olunrak tevzi defteri Dersaadetime takdim ve bu taraf da dahi memuri ma'rifetiyle icabına göre tanzim birle bala-i deftere sah-ı keşide olınarak mesarif sahibinin sâdır olacak emr-i şer'ifimle mahaline iade olunduktan sonra ahali kazâ ve kazaya tevzi' ve taksîm etmek irade-i müddet ifade-i mülukanemde zarar-ı kebir olan nizam-ı müstahsine muktezasından oldıktan bu makerin ale'd-devâm icrâsına ihtimam ve dikkat kane-i mevarine vecibe-i zat iken bu esnada bazı mahallerin hakim ve ayanları nakam üzere beher âtî ideceği vâki' olan tevzi'atdan başka kendi hayr muktezaları için edalık tevzi'ci nâmıyla bir takım medar-ı talimiyeden ibaret ahali mahalinden zayı akçe tahsîl bu vecihle neferalen izaac ve tatbik itmekte oldukları bil ahire tahkik gerde şahanem olub nizam mezkur memalik-i mahrusem ahalsinin....mübâşir fesadından devlalen duçar ve giriftgar oldukları mezalim ve tadiyandan ve gayeleri niyet-i hayriyesiyle her bir mahalde daima icrâsı .....padişahanemde matlûb ve mültezem....dahi bir mahalde aralık tevdiği nâmıyla kazâdan bir akçe ve bir say alındığı ihbar olınur ise bu defa olduğu misüllü yalnız tenbiye ve te'kid ile iktifa olunmayub hasaret iden ve ruhsat virenlerin bila mahal te'dib ve koşmalarına itidar olunacağı muhakkak ve hasım olmakdan nâşî siz ki vüzerâ-yımüşar u mîr-i mîrânve kuzât ve nüvvâb vesâir mûma âileyhim siz suret-i irade-i seniyyem lâzım kılındıkda hamiline âtî ve tefhîm birle bu izn-i muktezası nizam üzere her kazânın mesarifatinın ifası defteri ma'rifet şer'al vecihle ma'rifetiyle beher ide bir def tanzim ve dersadetime irsâl ve takdim ile bades' selam balasına sah-ı keşide olınarak tevzi'yine ruhsat virilmek fermân-ı celil-el-envam mucibince fukaraya tevzi' ve tahsîl olunub bundan başka hiçbir mahalde aralık tevzi' derdesle kere ahali mahalın fukara-i raiyetden

bir akçe ahz ve tahsilden begâyet ihtirâz olunmak fermânım olunmağın tenbiye ve tekibden işbu emr-i celil elkuderam isdârı derkar hümâyûnum kaimakamı tâtârlarından.....emasil vel akran mahsusa zîde kadire ile tesyâr olunmuşdur imdi tevzî'yat hakkında karargir olan nizam mezkurun devam ve işkariyla zat-ı hilafet meab şehriyarım....cenâb-ı halik.....olan fukara ve süefa ve.....reayanın ve çok mesalih-i te'diyatdan muhabet ve mücânebet ile saye-i adalet unvan her bu ahire işbu ahz iktizâ-i mukaddem.....eylediği bundan sonra bu misüllü aralıka tevzî' nâmıyla akçe tahsiline cesaret iden derhasat virenler bila ihal tedib ve koşmal kılınacağı ma'lûmunuz oldıkda keyfiyet zir-i hükümetiniz de lâzım gelenlere geldiği ifade ve takdim birle infaz-ı emrar eda-i tenbihat-ı şahanem bila ittifak mezbûr inşa ve sarf-ı huzuret eyleyesiz şu bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız hadud-u hal ifamı sah safer sene 46.

Hattat

Belge No: 73/Sayfa 39

Konusu: Kayıt

Tarihi: Tarihsiz

Anadolu'nun orta kolunda vâki' vüzerâ-yı a'zâm ve mîr-i mîrân kuzât ve nüvvâb cümleye hüküm ki:

Memalik mahruse-i padişahanemde sene'l kadim ve vazi ve tahsîl olunmuş olan menzil nizamı mürur ezmine ile mütahsîl ve.....olub bu ketebet-i fukurranın izaç ve ikrarlarını mucib olmuş olduğına mebni zikr olunan kazâlar kaliyen refî'-i ve ilgaya kerdiye tahvil olunarak emval-ı mühimme ile gidüb gelen hıdem-i Devlet-i Aliyem ve tâtâran ve memurin sâireye varacakları mahalın mesafesini kaç saat ise.....ile saat başına yigirmişer paradan lâzım gelen ücretleri bu tarafda canib-i mîr-iden ad takdimlerine i'tâ olunarak eter dahi bir menzil haneden diğer menzil haneye varınca mesafesine göre rakib oldukları hayvanatının beher saat yigirmişer paradan iktizâ iden ücretleri same-i eda ve kendileri emval ve hasılatları için emr-i şer' idenler dahi binecekleri hayvanatının ücretlerini yedlerinden kara ahkâmı mucibince kezalik kendilerinden ifa itmek üzere bu

mukabilde kafe-i eyalet ve....de vâki' kazâlardan hal ü tahmiline göre canib-i mîriye yol terki....nâmiyla akçe tertib olunmasına ittifak era ile karar virülüb olbâbda sahiyete bir ay sadır olan hattı hümâyûn şevket makrun şer' namla nizam-ı mezkure Anadolu ve Rumilinin ücra komlarına.....husul ve meşrûh emr-i şer'ifim isdâr tisyarıyla her kese ilan kılınmış ve bir müddet sonra saat başına tahsîl olunan yigirmişer para verse kafiyede devr oldığı ta'yîn ve tahkik iderek on para zammıyla beher saâtın ücreti otuzar bin ye iblağ olunmuş olub bundan murad-ı hayriyet itba ü padişahanem mücerred-i emanet alet olan sâkin bilad u.....şu fazıl beldesinden tahliyeleri ile seya-i ahmevab-ı kad beratıma kemâl erbeşer ve istirahatleri kasabası iken eyalet halinde karhane dahi çığrından çıkub yine eski usulüne girmiş ve karhanelere iane viren kıdem fevç olan menzil mesarifatı tecavüz ile kazalara bir yar nakil olmuş idüğü ve bunun sebab-i hikmeti birkaç sene.....sefer takibiyle karhanelerde kâtî çevik hayvanat telef olunmasından vesilenin lâzime-i ma'kulatından olan arpa ve samanın dahi ...cağı diğer esble denilerek herkese menzil ahkâmı virülüb erkab alunmaları hasebiyle karhanelerde daima külliyatlu hayvanat beslemek icab ider ki saâtî yigirmişer'e tertib olunan otuz para ücret-i akçesiyle karhanelerin nisf-ı mesarifatıyla irade mümkün olmamasından neş'et eylediği bil izbar tahkikinde şehriyarım olduğına ve sekan memalik ve acef mahalının izacı tefrizden tahliye hakkında saat başına mahsus olan otuzar para ücretinin üzerine on para refi'-i zam eski kırık parayailağ olunmak ve bu kırık para ücret dahi yalnız o....mühim ile mürur ve ubûr ideceği hame-i memurin vesâire de ve vülat ve kaza kaimakam ve.....tâtârlarına mahsus olub bundan maadalı ayan ve voyvodagan ve mültezimin guruhı ve iş erleri ve .....karhanelerde.....şelaki acil...usuli vecihle kirâmcı başı ile pazaralıda....rakib olmağa ve racı başıyla dahi buldukları mahalın hayvanat ve ma'kulat da icabına gelen ahalinin mesarifatına göre ücret alınub zinhâr fahiş kera mütalibesinden itina iylenmek üzere vurud iden emr-i ali işbu sicile kayd.

Belge No: 74/Sayfa 40-41

Konusu: Vergi

Tarihi: Evahir-i Safer 1246 (20-30 Temmuz/Ağustos 1830)

Konya eyaletine kain ehl-i islam ve reayalar tahrîr için Konya valisi Mehmed İsmet Paşaya Anadolu kazâskeri payesiyle sabıka İslambol kadısı olup zikr-i âtî husûs ta'yîn buyrulan Nazif Beg Efendi ve Niğde sancağı mütesellimine ve sancağı mezbûrdan vâki' kazaların kuzât ve nüvvâb vesâirlerine hüküm ki: bir müddetden berü vukû bulan seferler nefer bile memalik-i mahrum ahalisi.....seferiyeden dolayı mesarîfi keşideye duçar ve bir cihetle giriftar envağ-i zaruret ve mezabıt oldukları beraber olduğundan başka teklif husûsunda baliye ve.....ehl-i islam reyasiyan olarak mesela bir kazânın mîr-i tekalif ü ordusu ol kazâda bulunan ehl-i islam ve reyanın avarız hanesine bağlar tasarruflarında bulunan emlak ve arazi ve hal.....müteadid ve tesviye şurutuna raiyet olunarak tevzî' ve tahsîl olunmak tekalif sefer-i vatandan olup bazı kazalar taraflarından aralık aralık isnad istida ve kavaile şurutı mucibini aramlar şer'ifim dahi tesdid kılınmakdan ise de yine tekalif şurutuna adem-i riyaatla bazıları nahib ve.....olunarak kendülerinden bağ tekalif alınmayub ve berezine dahi emlak ve arazilerinin mahalinden nısf ve silet ve derece-i....tekalif tarahı tevzî' olunmak ve bunların hassa-i tekalifleri dahi sâir aceze-i ahaliden terh ve hamil kılınmakda olduğundan bu cihetlerden halleri diğer gün olmuş olduğına binaen şu tekalif maddesinden der belAli vukû bulan her mütekamil refî'-i ve refesiyle bir hasen nizam konulması ondan bir vecibe-i imal cüret iştimal padişahanemden olarak bunun üzerine aralık aralık bazı tedabire teşebbüs kılınmış ise de sefer münasebetiyle bir hasene-i sudûret virilmiş idi alat haze sefer kaiyilesi bir taraf olmak mülayensiyle bu husûs hayret mahsus bu kere azaklı ve refî'-i tutularak vete makûl tedabire mütevatif ise icrâsına bakılarak ba tekalife-i hafi kabl-i zabt zir-i padişahanemde mütezil ve mühimmi olan bi'l-cümle fukara-i raiyyet ve mücanen vilayetinin seye-i muadelet ve aye-i....istihsal esbab-ı refah ve esbabları irade-i kâtî şahane ve emr-i fermân padişahanem muktezasından olmakdan nâşî husûs-ı mezbûrun hasene-i sureti tekalif maddesinin....ve teadid ve.....ve zatın cümlelerinin hakkında icrâsı ecd-i i'tâm zamanından dahi olduğu misüllü ve herhal memalik-i mahrumde bulunan ehl-i islam ve reyanın evvel emîr-i de taraf-ı Devlet-i Aliyemden memur ve muharrirler ta'yîniyle tahrîr ve sebt-i deft olarak her

bir kasaba ve karada bulunan sagir ve kebir ehl-i islam ve reayanın efrad bilinmek suretiyle hasıl olacağı cümle tarafından beyan ve tekalif husûsunun tedil ve nesvesi tamamıyla hasıl olmasını birisi dahi memalik-i Anadolu'da birtakım kara ahali mebni tahrîrde bazı köprü ve hanlar tamîr-iine ve kalebendi muhafız sile-i ta'yîn olunmalarından neş'et iderek bu misüllü hizmetleri mukaberesinde tekalifden muaf olmuşlar ise mürur zaman ile tamîr-i idecekleri köprü ve hanları baklub eser-i binadan nesnelere kalmamış ve derbentcilik hidameti ise hamal lafz-ı murad mukiminde kalmış iken o misüllü kara ahali merbutiyeti resnesiyle tekalif virmekden imtina iderek gurus-i tekalifleri ahr karaya çekdirmekte oldukları ma'lûm olan halatdan olmakla bu misüllü kurranın dahi birer birer hakikiyle muafiyetlerinin sebep ve müsaiden dem u 'dem mezumi etrafıyla bilinmesi icab-ı halden idüğü dermiyan olunmuş ve Karaman eyalet cisim bir eyalet olduğına mebni işbu tahrîr mevadesine evvela eyalet-i mezbûreden beren olunması husûsına irade-i seniyye-i mülûkanem telif ile olbâbda.....bu şevket makrun şahanem.....suvar olmuş ve mevlânâ bi müşar ileyh dahi natını derbeyan gar u gar ikad ve.....sâdir eğriden olmak hasebiyle bu emr-i ehamm-ı canib-i saltanat-ı seniyyeden bil intihab memur ve ta'yîn.....muharirler....olunmuş olmakla Niğde sancağında kain kasabat ve vüzeraya dahi senki vüzerâ-yı müşar ileyh seni bu taraftan irsâl-i muharrirlerden başka tarafından ve mevlânâyı müşar ileyh ve livâ-i mezbûrun makam ve mütam vucûh-ı caniblerinden dahi o hal ta'yîn ve tesyâr olunarak ehl-i islam ve reayadan olan kafe-i ahalinin inzamam ve....ve ma'rifetinin o mevnala-i müşar ve hükkam ve mütesellimi ma'rifetleri ve cümle itfaliyle tahrîr ve ehl-i islam için başka ve reaya için başka defter tutularak ve sagir ve kebir baç... kalmayarak cümlesi sâkin oldukları kasaba ve karyenin isim şöhetleriyle sabit ve terkibi bade ikti'tâ-i hasene-i nizamın bakılmak üzere ahalinin mikdar ve kemiyetini mabeyn defterlerini dersadetime irsâl ve takdimine mübâderet o makul köbrü ve han tamîri ve derbender muhafazası hidameti mukabilesinden merafiyet idamesinden olan karali dahi tahkik ile kifayetlerini başkaca tahrir ve inhâyaitina ve dikkat ve tahrîr olacak ehl-i islam ve reayanın.....fevt ve helak olmak veyahud icalalü'l selamet ve bad ahire kılınmak ve taşralar da bulunanlar dahi vilayetlerine gelmek ve yeniden çocuk ve mütevellid itmek cihetleriyle bu husûsun bir müddet iradı pusula terciği halde bu kadar tekalif ile husule gelmek nizamının pek az vâki'tde.....ve....olması suret-i halden nümayan olmakla bundan böyle nizam-ı mezbûrun

ve i'timâd müstemi icrâsı zımnında her biz kazâ defterine tahrîr olunan ehl-i islam ve reayadan fevt ve helak olanları isimleri ve makam ve ayanları mesarıfatıyla defterlerden terkim ve taşradan muktezalarına gelecek ve yeniden tevellüd idecekelerin anları...varisine ve terkim olarak iktizâ iden defterleri hakimleri tâtârlarından beher üç mah da bir kere kursiyi eyalet olan Konya'ya irsâl ile ol tarafda cümlesi toplanub Dersaadetimde olan kayıdları dahi teshim ve...olunmak üzere ma'rifetinle cümlesinin bu tarafa irsâliyle nizam-ı mezkurun terdif hallerden vekayesi vesailenin istihsaline sarf riayet eylemek fermânım olmağın mahsusen işbu emr-i celilim isdâr ve mana-yı müşar ileyh ile tesyâr olınmıştır imdi bu husûs mevad-ı sâireye...olmayub hame-i ibad ile hakkında bilvucûh refah ve...mebni-i emval hayırdan oldığına binaen bu bâbda senedim ve sadır iden iraden ve muaderet ve aye-i merbutemin icrâsına cümle tarafından kemâliyle ikdâm-ı vâki't lâzımeden olmakla göreyim seni mahbubu la meftul olduğunun kemâlgar şî'tâsı ve raiyet ve emval-ı ezmayı ve...muktezisi balada tahrîr ve beyan olunan vesaya tenbihat iktizâsı üzere livâ-i mezbûrede kain mahmuğ muktezalar ehl-i islam ve reayası ma'rifetinin ve mevlânâ-yı müşar ileyh ma'rifeti ve cümle...tahrible iktizâca hasene nizamına bakılmak üzere defterlerinin Dersaadetime irsâl ve takdimine müsaraat ve selefe... han ve köbrü tamîr-ii ve derbendler muhafazası hidametiyle muafiyet ve ilasında olan kurranın dahi kifayetini yalnızca harir ve inhâ eylemek senden kâtf matlûb mülûkanem idüğü ma'lûmun oldıkda ber vech-i muharrer inkar emîr-i ü irade-i şahanemle icrâYalevazım himmet ve sadakat ve...ve ticaret ile mebni ve sanki mevlânâ-yı müşar ileyh...sarf-ı taraf eşşer'if-i padişahanemden bil intihak meşahud ve ta'yîn kılınmaktan maksud u.....bu bâbda senden fukara vezaiî haklarında hüsn-ü hidamet ve sadakat izhar rüşî ve...memurlarına mebni ile vali verste-i kayd-ı ifham olmakdan nâşî muktezi ve reayat ve kamu rabetinin üzere husûs mezbûrun icab ve iktizâsını vali-i müşar ileyh ile bil mütehammil el-i dersaadetimde sâdır ve mesgar olunan asul u nizam tevkî'-if eylerken tanzim ve tesbiye birlesinden mamul ve munta'zâm padişah olan esergar güzârı ve dirayeti üzere irade tesyar nakdine-i cihet ve takat ve siz ki kuzât ve nüvvâb ve mütesellim vesâir mûmâ ileyhim mazmun-ı emr-i şer'ifim sizin dahi meczumunuz olarak mucib ve muktezası üzere amel ve hareket bil ittifak ihtimam ve mübâderet ve hilafı vaz-u halet vukûatı tecvîzden heder ü mücânebet eylemeniz bâbında hema fermân-ı alişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vasul buldıkda bu bâbda vech-i meşru üzere şer'ef yâfte-i

sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilafetden heder ve mücânebet siz şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız tahrîren fi evahir şehri Saferü'l hayr sene sitte ve erbain ve mi'eteyn elf.

Belge No: 75/Sayfa 41-42-43

Konusu: İmtiyazlı Tüccar

Tarihi: Rebiulevvel 1246 (Ağustos/Eylül 1830)

Niğdeli OğluYordan'ın Berat-ı Sureti

Bade't tevfiq yadi ile i'timâd memalikde ve vukû sayı ticaret mutlaka nizam-ı hal tüccar ve raiyet husûslarına riayet ve nezaret birle ol bâbda iktizâ iden îsâl ve saili istihsal muvaffak ve menut defa...ve kavaid-i devle ve rûsum ve ...millet bilittifak bu nizam üzere mütetadil ve merbut eylediği müslim olduğına binaen elhâlat-ı hümâyûnda berren ve cerren Avrupa ticaretiyle me'luf olan ve bundan böyle izhar...vazi iden Devlet-i Aliyem reayasının ticaretleri taht-ı rabt ve nizam idhal olunduğu suretde ticaretlerine rûsumat gelüb hem taife-i mersumeye ve hem gümrük gelir iradına ve münâfi keşirli-i mucib olacağı emval-ı vazîden olmağla reaya-yı Devlet-i Aliyemden olub Avrupa ticaretine heva hamüşgir olan tüccar haklarında ba irade-i seniye virilen nizamda tüccar-ı mersum beyninde cümleinin inziham raid-i inhâsıyla akçe nefer vekil-i nısb ve ta'yîn kılub ve beher sene mersum vekiller tes'id olunub cümleinin ma'rifeti ve ihsabıyla ahırlarına ba emr-i ali ta'yîn olunmak ve taife-i mersumen'n ticaretleri Avrupa diyarına münhas olmağla müstean ticaretleri vakd-i.....fail oldukları imtiyaz ve emniyet ve müsaade ve himayet tamamen bunların haklarında bilistişa icrâ kılınması rûsum-ı raiyet perveriden olduğu için intihab olunmak vekilde ve alelhusus.....tacirisi ve hidametgarlarına zikr-i âfî ticaret şer'aiti derç ve beyanıyla başka başka berudat ve evamîr-i i'tâ olunmak husûsu ba hatt-ı hümâyûn virilen nizamda münderiç olduğına binaen reaya-yı Devlet-i Aliyemden olub Avrupa ticaretiyle meluf olan Nevşehir'de mütemekkin refî'-i tevfi refî'-i eşan hakanı Niğdeli oğlu Yordan veled Hacı Kostanti nâm tacir tüccar-ı mersumen'n muteberlerinden idüğü beyanıyla ber mucib şurut nizam yedine

berat-ı alışânım i'tâsını tüccar vekilleri mühür arızlarıyla istida eyledikleri tüccar-ı mersumen'n nazırı olan dîvân-ı hümâyûnum beğlikçisi kıdvet'ül emacid velkirâm Elhac Mehmed Akif ba takrir ifade ve tacir-i mersum .....idarem muayyen olan bin beş yüz guruş resm-i mîr-iiyeti tamamen eda itmekle nizam-ı mezkur üzere işbu nişan-ı hümâyûnu virdüm ve buyurdum ki mersum badelyevm defterlü tüccardan olub tüccar-ı mersumdan hesabü'l iktizâ biri veyahud hidmetgar ve adamları lacel inhâda bir mahale gitmek murad eylediği vekilen mersumenin mühür irsâlleri ile istida olundukda ticaret şurutı derceliye tabik müstemen şer'hiyan ve adamlarına i'tâ olunduğu misüllü yol emîr-ileri virile ve müstemen tercümanlar kendüleri ve evvela reayalarının ma'külat mîr-i müşiryân ve mebusanlarına dahil ve tariz olunmadığı misüllü bunların dahi evlad u reayalarının makûlat ve meşûbat ve mebusanlarına ki'tâen dahil ve tariz olunmaya ve ashab bir zat olan tüccarın buldukları mahalde yanlarında bulunmak şartıyla başka başka evamîr-i-i şer'ifle tahsis ve ikişer nefer hidametgarları işbu imtiyazat âtiye ile fail olanlar ve şöyle zikr olunan iki nefer hidametgarın biri iktizâ ider ise İzmîr-i de ikamet-i me'zun ola ve ashab bir mîr-iasdan birinin her kim olur ise olsun muhazi ve mamulen begasın mucibince vekilleri ve esnafının tevâtüren şehadetleri ile müsbet müteveli olundukda yedinde olan gaski saki iraz ve ledel şuyut mütveli olan meblağı tahsîl olunub yüzde ikiden ziyade resm-i mutaliye olunmaya ve gerek müslim ve gerek millet-i sâirden herhangi ile ashab bir vatanın davaları zuhurunda dört bin akçeden ziyade olan dava-i kenar mahkemelerde gelü görülmeyüb arz odasında huzur-u asifinde rü'yet ve hasıl olunan tüccar-ı mersum beratı gerek ehl-i islam ve gerek reayadan biri lace'l teraki mahkemeye ve yahud Bab-ı Aliye getürmek murad eyledikde zabitan taraflarından takdir ile muamele değer-i itibarını mucib olacak vazî vukûa gelmek için beratlu tüccar ve hidametgarlar as nazırları tarafından mübâşir ta'yîniyle kaldırılıub ahir taraftan mübâşir ta'yîn olunca dahilleri iktizâ ider ise yine nazırları ma'rifetiyle hesap olunub duyanların ticaretleri ekseri Frengistana mahsus olduğına binaen müstemen ile tezaları zuhur ideceği meczum olmakla bunların emval u husûslarına ve hesap ki'tâblarına ve fasıl ve hısım reayadikkat ve idhal ve ihracatlarına nazaret ve.....eylemek üzere dîvân-ı hümâyûnum beğlikçisi olanlar nazır-ı....dîvân-ı hümâyûnum tercümanı bulunanlar ma'rifeti ve tarafından bil intihab memur olacak muteber yazırganlar ma'rifetleri ile evvela kaide-i tüccar üzere dava-i ve.....nazır mûmâ ileyh ba takrir makam ve ala-i riyasete arz ve eğer

şer' şer'ife müracaatları lâzım gelür ise balada beyan olunduğı üzere ahir mahallerde rü'yet olunmayub arz odasında şer'al görölüb hasıl oluna ve müsteimen'n taşrada dört bin akçeden ziyade olan davaları isnane sual olunmak ahir nâmları şurutundan oldığı misüllü bunların dahi.....ile olan tez illeri kezalik-i der-aliye suâl kılınmak velhasıl reaya-yı Devlet-i Aliyem ticaretinin kangı devlet tüccarıyla tezailleri zuhur ider ise devletin beyninde müteakıd olan ahidnâme şurutı icrâ olunub bir vâki'tde hilaf-ı tecvîz olunmaya vezaife-i mersumen'n taht-ı rabtı idhal olunmalarından maksud ancak ticaretlerine vesile ber duhulet olunmak kasiyesi olmakla tüccar-ı mersumen'n getürdükleri emtia hangi devletin müsai ise memalik-i mahrusem mahsulatı istisna ve kafî emayık ahz oluna alel talef zertek malları için yani kangı devlet ve diyar emtia ve eşyave erzahı ve her ne cins dokumdan olur ise olsun ol devletin tarifesi üzere yüzde üç hesabıyla resm görmek eda eyleyeler ve memalik-i mahrusem mahsulatı olan emtia ve eşyave erzak her ne ise maden-i memalik-i mahrusemden mutevatdan olamayarak cemi Avrupa canibine berren ve ceren nakl-i medal eyleyeler kezalik nakil idecekleri devletin tarifesi üzere yüzde üç hesabıyla bu tarifelere kıysaen eda idüb yerine mamuliye eda tezkiresi aldıktan sonra mukarrer ve ziyade gümrük ve gümrük ezamesi hiç gümrük ve müsâdıreye ve raht kümürüğü nâmiyla bir akçe ve bir hibe taleb olunmaya ve eğer gümrük emtiası taraflarından ziyade ve mukarrer gümrük nâmiyla akçeleri alınur ise derhal dera tebdiriyle ve tüccar-ı masum vülat ve hükkam ve voyvodogan taraflarından hilaf-ı şer'a' şer'if tecrim olunduklarına ber vecihle rıza-ı hümâyûnum olmayub saye-i mülükanemde asûde-hâl olmaları mültezem-i şahanem olduğına binaen herhalde himayet ve siyanet olunub ve zalma olınan akçeleri derhal icab idenlerden tahsîl oluna ve ashab-ı berevât olan tüccar ve hidametgarları emval-ı vilayet ve kocabaşlık misüllü husûsat ve mücami olub karşıya bu husûs ikdâm esbab-ı imtiyaz ve nizam olmakla bir dikkat hilafı tecvîz olunmaya şu kadar ki eğer bazı memalike beratlu ulakdan maada erbab-ı ta'yînden kocabaşlık şayan reayadan kimesne bulunmayub imaen reayanın ruiyyet-i emvalları ve zat-ı alimden mesun olmaları için beradat ishali olan reayadan birinin kocabaşı olması tezviri icab ider ki ol memleketde olan reayanın endaları ile muhtarları olur ise cümlelerin reyî ve rızasıyla fakad ol ma'kul mahalde kocabaşlığı rü'yet eylemesi caiz eden lakin kocabaş olacak şahıs dahi işbu imtiyazat mebni sâirinden mîr-iyyet olması sebebiyle reaya hakkında....teadi ve... şasiyete vecihen men olucak kasdi eylemeye ve ider kendüye

vaham olacağı bildirile ve tücar-ı mursumdan merd olanların dükkân ve oda vesâir emlakları canib-i şer’den başka ve nazırı tarafından başka sahir olunub emval-i metrukât ve emlakın ve ifar vesâir cezaen vekili işbar nakudlarına canib-i mîr-iiden tariz ve tahir ve zabt olunmayub sagir ve sagirleri bulunub şer’al tahrîri lâzım gelenlerden dahi ziyade resm talebiyle natatbik itdirilmeyüb ber mukteza-yı şer’-i şer’if beyan olursa nazırı nezariyetle tahsîl ittirile ve sefir-i safire ve gaib eşyası olmayub beyan olursa taksîmi meram olmayan tereke dahi bir devr-i ali cebr ve ebram ile tahrîr ittirilmeye ve berat-ı aliye ile nail imtiyaz olan tüccar ve evamîr-i-i aliyem ile had mütekarları olanlara.....cizyedar ve kolcuları tarafından kağıd i’tâsı vesile teaddi ve müdahil olunuyor tüccar-ı mersum ve had mütekarlarının kalem-i cizyesinden alel efkarad esamisi beyan vâki’leri ihraç birle ila cizye on iki guruş iken.....sekiz guruş zammıyla eshab berudat senedi virecekleri yigirmişer’ guruşu ikiyüz otuz iki ve kırk tarihleri .....başka iki yüz kırk üç senesi muharreminden itibaren umumi vâki’ olan.....ile maen ve evamîr-i aliyem ile hidametgar olanlar şurut ve nizamları muktezasınca dört guruş zammıyla ve birle geldikleri evsat cizyeler gerek otuz iki ve kırk seneleri zammiyesinden maada iki olan zam ile beraber beher sene gurre-i muharremde nazır mûmâ ileyh ma’rifetiyle esnan cizyederane teslim ideler ve işbu cizye mebalîği hakedare baliğ olur ise beğlikçi dîvânem bulunanlar....mucib defter Avrupa tüccarı vekillerinden tunca ahz idüb defteri mucibince asi’tâne cizyedarat i’tâ iyleye ve bu cihetle bunda berat-ı şer’if ve hidametgar sak emri olanalara cizye kağıdı teklif olunmaya ve imtiyaz ancak tüccar-ı mersum ve hidametgarlarının kendü haklarına mahsus olub evlad ve mütakatları ardiyetde emr-i alişânım olmayan hidametgarları kafi essabık cizye kağıdı ahz eyleyeler ve yedlerine berat ve evamîr-i-i şer’ifim virilen tacirler Devlet-i Aliyemin raiyetini bilüb her halde arz ve oylarıyla olub mugâyir resm-i raiyet ve ubûriyet hareketde bulunmayub haklarında bu vecihle zuhur iden i’tâyânın şeklini eda ve nezayid emr-i devlet-i şahanem ve avadetine .....üzere olalar şöyle bileler alâmet-i şer’if i’timâd kılalar tahrirn fi elyevm şehr-i Rebiülevvel sene sitte ve erbain ve mi’eteynve elf.

Belge No: 76/Sayfa 43

Konusu: Mürur Tezkiresi

Tarihi: Tarihsiz

Berat-ı Şer'if Alişan Mucibince Nevşehir'e Gelen Hüküm Ki

Kuzât nüvvâbbü'l müteşerin Nevşehir naibi mevlânâ zîde ali tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki bera ve cerren Avrupa ticaretiyle mëlûf olan ve bundan böyle izhar...arzu iden Devlet-i Aliyem reayasının ticaretleri Avrupa ve Yanya münhas olmakla müstemem tercümanları ve hidametgarlarının fail oldukları imtiyaz ve emniyet ve müsaade ve hamiyet tamamen bunların haklarında bil inşa icrâ kılınması rûsum-u raiyyet perveriden olduğu icalden o ma'kul tüccar ve hidametgarları yedlerine şerutu lâzım dereceyle başka başka berat ve evamîr-i i'tâ olunması husûsu ba hatt-ı hümâyûn virilen şurut-ı nazımdan olduğunu binaen Nevşehir de mütemekkin Niğdeli oğlu Yordan veledi Hacı Mustafa nâm tacir yedine şurut-u nizam üzere müfsul ve meşrûh ticaret beratı i'tâ olduğu beyanıyla ber mucib şurut-u nizam yedine virilen berat-ı şer'ifim Nevşehir mahkemesi sicilatına kayd ve...ve mucib ve muktezasıyla amel ve hareket ve himayet ve secanet olunmak bâbında emr-i şer'ifim sadireti tüccar ve vekilleri mühür irsâlleri ile istida eylediklerine tüccar-ı mersumen'n nazır olan dîvân-ı hümâyûnum beğlikçisi kuzâtü'l emacid velkirâm Elhac Mehmed Akif zîde mücedehu ba takrir ifade itmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak zamanım olmağın imdi ber müteval muharrer Avrupa ticaretinden olmak üzere tacir-ı merkûmun yedine virilen berat-ı alişânım Nevşehir mahkemesi siciline kaydiyet birle yedinde ifa ve mucib muktezasıyla amel ve hareket ve himayet ve sebatat olunmak ve mugâyir şurut-ı berat-ı hâlât-ı tecvîz olunmamak bâbında fermân-ı alişânım sadır olmuşdur buyurdum ki hükm-ü şer'ifim vusûl buldıkdâ bu bâbda vech-i meşruh üzere şer'ef yâfte-i sadır iden fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnıyla amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i i'timâd kılâsız.

Belge No: 77/Sayfa 44

Konusu: Karye Nakli

Tarihi: 27 Cemaziyelahir 1246 (13 Aralık 1830)

İşbu zeyil defterde mestur ve mukayyed ve sonradan Nevşehir kazâsına nukud kaza ve kurraların mikdar ve hanesi zikr ile mevkufatdan i'tâ olınan mühürlü ve nişanlı suret-i defterin sicil-i mahfuzdan ihraç olınan bir ki'tâ suretidir ki zikr oldundu Fi 27 Cem'aziyel ahir 1246.

Hane		Ber Kazâ-i Develü
08.5	Raic	
00.5	0	Karye-i Tevsik
00	1	Karye-i Çoban
03	0	Karye-i Müslüman Orağı
03	0	Karye-i Hudarlık Viradu ve İnşar
00.5	1	Karye-i Ağalar Mevcu Mafli
00.5	0	Karye- Dunbak
02	0	Karye-i Sendergi
01.5	0	Karye-i Soysallı
01	0	Karye-i Tatar ve Sarı Gömüklü
01	0	Karye-i Sarıca
02	0	Karye-i Öksürmed Kayucan
02.5	0	Karye-i Ağa Köstin
04.5	0	Karye-i Karış Makra Köy
01	0	Karye-i Medfuk
27	0	

Yalnız otuz yedi buçuk hanedir.

Mezkurin

Hane	Raiç	
00.5	0	Karye-i Encemü Suhat
01.5	0	Karye-i Kumda
00.5	1	Karye-i Betara
01	1	Karye-i Ayvaz Hacılı
00.5	0	Karye-i Yedalli
01.5	0	Karye-i Acı Bekar

6-3=3

Ber kazâ-yı Aksaray ba tahlis ba fermân-ı ali sene 1156

Hane	
01,5	Karye-i Geruli
07,5	Za Meyan Karye-i Kurdeli

9

Yalnız dokuz hane.

İmdi ber kazâ-i devlü na tahlis be fermân-ı ali sene 1176.

Hane	
1.5	Karye-i Gülyan Kazık
4	Menzile
5.5	Mesan Yalnız beş buçuk hanedir.

Ber kazâ-i Anduğı ba arz Mevlânâ Mehmed Kadı kazâ-i Nevşehir ba fermân-ı ali sene 1139.

Anduğı hanesi cümle karasıyla icmal hanesiyle Nevşehir kazâsına ilhak olunur.

Anduğı

Hane	
26	Yalnız yigirmi altı hane ber raic

Ber Kazâ-i Niğde

Hane	Raic	
1		Karye aslı mukuriler ba tahsîl bil telhis ba fermân-ı ali sene 1172
2	2	Karye Uluğağ mu.....ba tahsîl ba fermân-ı ali sene 1171
2		Karye Meleköy imdi ber kazâ-i Niğde ba tahsîl sene 1157

Yekün

Hane

106 buçuk

Yalnız yüz altı buçuk ve bir rubi hanedir

Vech-i meşrûh üzere Nevşehir'e ma' Ürgüb kazâsının fi'l-asl yüz on dokuz buçuk ve ber raic avarız haneleri olub olduğu sabit ve.....refi'-i ve mügayilesinde asayış-i ahali fukura için ber vech-i meftu'.....tanzim olınan bin yüz seksen altı buçuk gurusun irsâliyle vecihle hazine-i amîr-ieve ve havale olınan mahallere merhûm müşar ileyhin ve hakkı tarafından Dersaadetde mütevellî vakıf yediyle ve yediyle küllü mekiyet mebni ancak Nevşehir kazâsına sonradan nakil ve ilhak olınan Develü ve Anduğu ve Eyübili kazâlarıyla Eşlemi ve Köseler ve Uluğağ ve Aksaray kazâsına tabi Gerüli karyelerine Kadacı kazâlarına irca' ile elyevm Nevşehir kazâsına tabi Niğdeden makrune....Gülce karyesi ve doludan müfrezetiyle ve Kuyan ve Kazık karyelerinin dahi yedi buçuk haneleri salifü'z zikr yüz altı buçuk ve bir raic haneye müdahil olmakla ol bâbda kâtiel neza' kılınan i'tâ olınan mühürlü ve nişanlı suret-i defter ve evamîr-i-i aliye mucibince kâti sureti ihrac kırk beş ve kırk altı senelerine mahsuben ba fermân-ı ali bigayası matlûb buyurulmuş emval-i mezkure safü'l beyan kazâlar ve karalardan tahkik ve tahsîl olunmak

üzere Nevşehir mahkemesinden işbu mühürlü suret ihraç ve irad olunur Fi 27 Cem‘aziyel Ahir sene 1246.

Belge No: 78/Sayfa 45

Konusu: Sürgün

Tarihi: Evasıt-ı Cemaziyelahir 1246 (10-20 Kasım/Aralık 1830)

Nevşehir ve Bozcaada naiblerine hattı hüküm ki: Niğdeli oğlu nefy ü icla bâbında

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'în Nevşehir ve Bozcaada naibleri zîde ilmihu tevkî'-i refî'-i hümayûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki fi'l-asl Niğde mütemekkinlerinden olub elyevm Nevşehir tarafında olan Niğdeli oğlu Yordan ve İvan oğlu Yorgi vüzerâ-yı iftiam nam vekil hilaf resm-i raiyet kendünden başka fukarayadahi bazı gün mezalim ve teaddiye ibtidarları tahkik olunmaktan...mersumeların te'diyeleri ile emsalinin tercihi zimmında çavuş mübâşiretiyle Bozcaada'ya nefy ü ve tağrîb olunmak emr-i fermânım olmağın ve derhal müsaraat eyleyesiz ve siz ki Bozcaada naibi cümeleyle eyleysiz vusüllerinde mersumları ol tarafda mansıbları...ve a'zâmet itdirilüb bila fermân emlaklarından mücânebet ve satven ve ahiren mahalen...her kendiniz ira'at ve ruhsatla olkavi lâzım gelmeleri ise meşfular ve muatab olacağını bilüb ana göre nafızları esbabını istihsal takid ü vâki'd ve vusüllerini mübâşir çavuş ve kadem ile Dersaadette tahrir ve amel ve mübâderet eylemek bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusül buldıkdâ bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr olan fermân ve vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnıyla amel oluna şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız tahrîren fî evasıt şehr-i Cemaziyelahir sene sitte ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Belge No: 79/Sayfa 45

Konusu: Sürgün

Tarihi: Evahir-i Cemaziyelahir 1246 (20-31 Kasım/Aralık 1830)

Nevşehir ve Bolu Naiblerine Hattı Hüküm ki: Ali Efendi'nin nefy ü iclası bâbında

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Nevşehir ve Bolu naibler zîde ilmuhû tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Nevşehir sâkinlerinden Alaaddin Esseyid Ali Rıza nâm şahıs kendü halinde arz ve ...olmayub hilaf-ı rızada kâtîb na havare ibtidar eylediği bu dahi tahkik.....binaen merkûmın te'diyesiyle emsalinin tertib ve zaci lâzım her olmakdan nâşî kavas mübâşiretiyle bi ecl-i te'dib bulunduğu ve icla gelen hilaf-ı fermânım olmakla imdi Nevşehir naibi mûmâ ileyh siz vusûl-ü emr-i şerifimde merkûmi muhakemle ahz ve mübâşir ta'yîn olunan karib-i hümâyûnum has makamı asıllarından mühim kavas terfiken mahal-i nefy olan böyle sevk ve irsâl müba'dat eyleyesiz ve sizki...naibi mûmâ ileyhsin vusûletde merkumi ve ol taraf da mefien sâkin ve ikamet itdirüb bila fermân ve..... mücânebet hi'tâven vesare mahal ahza hareketine erait ve ruhsat olunmak lâzım gelür ise müsşevan.....olunacağını bilüb ana göre heman hitası esbabını istihsal dikkat ve vusûlünü müban feraser merkumlarıyla Dersaadetime tahrir ve ilam mübâderet eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldıkdâ bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı itâ't-makrûniyla amel olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerif i'timâd kılâsız tahrîren fi evahir şehr-i Cemaziyelahir sene sitte ve erbain ve mi'eteynve elf.

Belge No: 80/Sayfa 45

Konusu: Tayin

Tarihi: Gurre-i Şaban 1246 (1 Ocak/Şubat 1831)

Yâ Fettâh

Yâ Rezzâk

Yâ Alim

Yâ Rahmân

Yâ Rahim

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb Mevlânâ es-Seyyid Numan Nafi Efendi kâm-Yab

Ba'de't-tahiyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki ber vech-i mansıb-ı mutasarrıf oldığım Nevşehir'e ma' Ürgüb kazâsının umûr-ı şer'iyyesi işbu sene sitte ve erbain ve mi'eteyn ve elf Şa'bâni'l Mu'azzam gurresinde cenâb-ı şer'if kemakân ifa olınmıştır ki gereği kazâ-i merkûmi gurre-i şehir-i mezbûrdan zabt idüb beyne'l-ahali icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyyede sa'y-i cemil ve vâki' olan muhallefât-ı mevtâ-yı askeriyeyi ber ahim-i şer'i tahrîr ve taksîm eyleyüb câde-i şer'' şer'ifden sermed-i inhirafa cevaz göstermeyesiz ve's-selâm.

El-Fakir Seyyid El-Gazi

be-kazâ-yı mezbûr

Belge No: 81/Sayfa 45

Konusu: Tayin

Tarihi: 23 Cemaziyelahir 1246 (9 Aralık 1830)

İzzet-me'âb Nevşehir'e ma' Ürgüb kazâsında ma'zul bil-ifta Adilzade Mustafa Şer'if Efendi bade's selam inhâ olunur ki ...kazâ-i mezkurda beyne'l ahali Hasan sülukun ba arz tarafımıza itba ve hidamet celile-i fetvaya kema fil essabıka.....istida olunmak kemakan sana ifa olınmıştır gerekdir ki ladel istinfa esa' akval aimme-i hafiye aleyhim ruhsat rebül beriye ile ifta idüb keteb-i mutebereden nakil sarıh ve imzalar Nevşehir ma' Ürgüb kazâsı müftisi olduğunu tasrih eylesin .....vel işrun min Cemaziyelahir sene sitte ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Abdülvehhab Bostancızade

Belge No: 82/Sayfa 46

Konusu: Vergi

Tarihi: Şaban 1246 (Ocak/Şubat 1831)

Boynuince Aşiretinin darbhane-i amîreye kayd olunub Niğde sancağında vâki' kazâların kuzât ve nüvvâb ve voyvodalarına hi'tâben emr-i aliyenin suretidir ma'lûm ola ki mukâta'ât hazinesi tarafından zabt olunan mukâta'âtdan Boynuincelü ve tevabi mıntıkası ve aşireti ve ahali bir bereketlü maden-i hümâyûnumdan sizi hazine-i amîreye celisi müretteb yüz yetmiş beşer ve kıyye guruşunun yüz seksen ve kıyyeden ibaret olan beher kantar celiyesini otuz beş guruş ücret ile ba emr-i alişânım İznikmid iskelesine nakil ve tenzil-i memur olduklarından ve aşiret-i merkûm Bozok Sancağı dahilinde bulunmak ve emrar edası leda-i mezbûr münâfi ve mütesllimleri taraflarından bi nâhiye vâki' olan tediyat ve teklifat tevab ve amel ola meraf münkariz ve bir nişanül hal olduklarından bu keyfiyet mehamm-ı saltanat seniyemin cezalen mekin ve âti olan selefül zikr koşunun senesi içinde iskele-i mezkureye adam nakil ve tenzil ile mehamm-ı seniyye tadiline ba'ış ve badi olmuş olduğundan ve mukata-i mezbûrenin iki yüz kırk altı senesi Martından itibaren emr ü iradesi harir hane-i ibare merbut olınarak...ikişer bin guruş maaş islabınla ber vech-i emanet voyvodalık vehicle irade idilmesi zor gelmiş idüğüne binaen Boynuincelü Aşiretinin bu defa cenâb hazine-i amîremden Ahmed zîde mücdehu nisb ve ta'yîn olınarak kafe-i emvar ve husûsları ma'rifet-i şer'-i şer'ifi voyvoda mûmâ ileyh ma'rifeti ve mîr-i aşiretleri ve muhtar ahali ma'rifetleriyle tertib kılınarak ber zevat-ı mütesellimi ve hakimi taraflarından ve....minel vucûh dahil ve itiraz olunmayub rafi-i şer'iyelerine akvamında ve Eşmetlü sagir nâhiye mevacesinde ber vech-i şer'-i şer'if olmak ve aşiret-i merkûm ahali on sekiz cem'âtî muhtevi olarak Bozok ve Aksaray ve Kırşehir ve Nevşehir ve Niğde sancakları toprağında müttefik olarak sâkin ve mütemekkin olduklarından işaret-i merkum ahali beher sene üzerlerine edası lâzım gelen mal-ı mîr-i ve şemre-i mütehalarını vâki't ü zamanyla bil...hazine-i amîrem eda ve mütesellim ve...mertebe-i mezkure senesi içinde tamamen ve kamilen iskele-i mezkure nakil ve tenzil ile irade-i hidamet eylediklerinden sonra siz ki mütesellim mûmâ ileyhim siz tarafınızdan dahi...ve nefer...ve sıracı düşmesi ve tabir nâmı ahir ile bir nesne mutalibe ve bi vech-i şer' tekalif-i şahane tarih ve tahmili ve adem-i ihzarı vesâir mezalim ile ahali-i aşireti teaddi ve rencide olunmayub ber vech her birisiyle voyvodaları ma'rifetiyle zabt ve irade olunmak ve aşiret-i merkum ahalisine bit tevzî' asıl icab iden mal mersa ve....mütsadeleri cüzi ve külli mesarifat ve kulları her ne ise ma'rifet-i himmet

eseri bit terkim hazhane-i amîrede irsâl ve takdim ve sah-ı ali keşide olunmadığı tevzîc ve tahsîl olmamak sefer ve huzurda ba emr-i aliyem ve irade olacak tekalifat cümle ve akvamdan aşiret-i merkûmlarının husulleri bu tarafda başka tertib ve müstefil emr-i alişânım isdâr ve hazine-i amîre tarafından ve burada mûmâ ileyh ve irsâl ile hal tamimlerine göre ber vech tahsil oldundu....mezkure tarafından has tahmil olmamak bundan böyle hilat eksaline cemaat-i mezkureye kethüda nisb olunmayub ehl-i fukurranın muhtarları ahaliden intihab eyledikleri kimesneler işaret-i mezkure cematına zabt ve riyatına ve emvar hususlarının....memur ve ta'yîn kılınmak üzere de tazimat-ı edadan alim taalluk eylediği halde başı muhasebeye kayd olundu evamîr-i ve keyfiyet ma'lûm olmak için mukâta'ât harbensine ve hazine-i amîrem ve dîvân-ı hümâyûnum ve hazine-i amîrem ve mevkufat kılmalarına ali ve cüzi i'tâsıyla tasviyesi menut...alişânım idüğü rical-i Devlet-i Alimden hala hazine-i amîreme nazırı iftahürü'l emacid velkirâm beralü'l haram mücedhu tarafından bittazır rikab-ı hümâyûn şahaneme ledel arz olcelil tanzim-i irade-i şahanem taulluk idüğü olbâbda hatt-ı hümâyûn şevket mekrun şahanem pirali sudûr olaran baş muhasebeye kayd ile voyvoda-i mûmâ ileyh hitane diğer emr-i şer'ifim isdâr ve mahal-i mezkure raye-i ilm-ü cezaları i'tâ olunmuş olmakla siz dahi ifade-i hal munta'zâman işbu emr-i ali-i şahanem irsâl ve isdâr olunmuşdur imdi ve husûsunda keyfiyet-i irade-i şahanem....emr-i şer'iden ma'lûmunuz oldukda mucib muktezası üzere amel ve hareket mezid-i ihtimam ve dikkat ve hilafı rıza ve mugâyir amel ve hareket vukû celil-i mazhar-ı mevahında ve i'tab olmadıktan begâyet heder ve mücânebet eylesesiz ve siz ki kuzât ve nüvvâb ve ayan ve zabi'tân ve iş erleri mûmâ ileyhim siz dahi mucib emr-i şer'ifimle amel ve hareket eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuşdur buyurdum hükm-ü şer'ifim varudunda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr olan işbu emr-i şerifi celili's şahanem mazmun münifi birle amel olasız şu bilesiz alamet i'timâd kılâsız tahrîren fi elyevm min şehri Şabâni'l Mu'azzam sene sitte ve erbain ve mi'eteyn elf.

Belge No: 83/Sayfa 47

Konusu: Tayin

Tarihi: Şevval 1246 (Mart/Nisan 1831)

Yâ Fettâh

Yâ Rezzâk

Yâ Alim

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb Mevlânâ es-Seyyid Hafız Müslim Efendi kâm-yab ba'de't-tahiyeti'l vâfiye inhâ olunur ki ber vech-i mansıb-ı mutasarrıf olduğım Nevşehir'e ma' Ürgüb kazâsının emr-i şer''iyesi işbu sene sitte ve erbain ve mi'eteyn elf Şevval'ül mükerreremi gurrelerinden canib-i şer'if îsâl ve tefviz olunmuşdur gerekdir ki kazâ-i merkûmi gurre şehir-i mezbûrdan Yanya'ya zabt ve beyne'l-ahali icrâsı ahkâm-ı şer'iyede sa'y-ı cemîl ve vâki' olan muhalledât-ı mevtâ-yı askeriyeyi tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese-i bi'l-ferîkâtî'ş-şer''iyye tevzî' ve taksîm eyleyüb câde-i şer'-i şer'ifden sermed-i inhirafa cevaz göstermeyesiz ve's-selâm.

El-Fakir Hüseyin El-Gazi

Be-kazâ-yı mezbûr

Belge No: 84/Sayfa 47

Konusu: Asker Firarı

Tarihi: 15 Safer 1246 (5 Ağustos 1830)

Anadolu'nun Orta koluna vüzera-yı a'zâm ve mîr-i mîrân mütesellim vesâir iş erlerine hüküm ki:

Ma'lûm ola ki asakir-i hassa şahanem piyade ve süvari bölükleri ve topçuları bölükleri neferatdan mukaddem ve.....asakir firar itmiş olub ve itmekte bazıları....tasil itmek mahal ile gidüb gelmekte ve tahkik ve isticar olduğına göre bazı kazâların ayanları dahi o makul firarları tebdil-i cas ile maiyetlerine....cesaret itmekte olduklarına binaen bu keyfiyet zikr olunan asul neferatının esna.....müstakil olduğundan gayri kafdand same-i

hümâyûnum dahi münâfi olarak bunların memleketlerinden buldurulub bölüklerine idhal olunmaları lâzımeden olduğından nâşî neferat merkûm bu defa bu....ve şöretleriyle sahih defterler terkim ve asakir-i mezkure göre zabi'tânızdan mahsus muteber mübâşirlerim ta'yîniyle ber kıta defter ve...Anadolu ve Rum eyaletinin ücra kollarına tesyâr kılınmış olmakdan ki vüzerâ-yı müşar ü mîr-i mîrânvoyvoda ve cümlesini buldurub mübâşirlerine terfien Dersaadetime irsâl muteber ihtimam ve müsaraat virende farik-i hasım han bekçiler kimisi tarafından memhur tezkire tahrir olarak sülüsüne gitmiş ve tezkire-i mezkurede mahir olan müddet muhül henüz mütekamil olmamış olanlar müstesna olmak üzere tezkiresi bulunan mezunlardan müddet-i mahalleri gûzar olunmuş ise anları dahi bu tarafa sevk ve îsâl kemâl-i ikdâm ve ticaret ve bundan böyle dahi bu mavada tarafgir resm-i gayret-i ifaya ihtimam olunarak kafe-i mahruma beru ve kain alel adem îsâl ve ikdâm....asakir-i mezkureden tezkiresine firari olarak baş tezkire mürur ibdar idememesi istihsal müddet vasi ve kudret ve badelyevm bu misüllü firarları imaz ve müsamih suretleriyle kazâlardan saluvirdiği ve bazı kazalar ayanları ve hakimleri Yanlarında tebdil ceb ile istihdam kılındığı vukûa gelir ise ol kazanın ve hakim ve ayan ve zabi'tân siyasetden gayri muamele olunmayacağı muhakkak olmakla ana göre aklınızı başınıza devşirüb bu husûs vakur ihtimam dikkat eylemeniz fermânım olmağın tenbihen ve ihtimamen mahsus işbu emr-i celilü'l kuderam ısadarı asakir hassa-i şahanem birinci elam bin başlarından ali zîde mücdehu ile tesyâr olunmuşdur tenbihat-ı şahanem üzere hükümetiniz de olan mahallerin kangısından vukû firari yahud ve mezunen sülüsüne gidüb müddet-i tekml olmuş ise gereği gibi tahkik defterlerce....ve tatbik olarak alel îsâl ahz ve kerefet ve mübâşirine....Dersaadetime irsâl ve îsâl ziyade ihtimam ve tecrit-i neferat merkûm her şahıs ve tezkiresiz bir mahale firar idememesi ve mazunen sülüsüne gitmiş olanlar dahi müddet-i tahrîr ve tahsis ile yerlerinde olan tezkirenin mühr-ü müddeti tekml olmuş olduğu ta'yîn idiği gibi heman memurlar ma'rifetiyle bu tarafa gönderilmesine ihtimam ve nezaret eylemeniz sizden kâfî matlûb mülûkanem iddüğü ve bu bâbda imaz taklit ve tekasil ve kavail hilaf-ı emr-i şahanem hal ve hareket cesaret olduğu ihsas olunmak lazum gelir ise haklarında mucib kemâl-i i'tâb ve teşrif olunacağı ma'lûmunuz oldıkda ber vech-i muharrer amel ve hareketle infaz-ı emr-i fermân şahanem bila nefat kemâl-i ihtimam ve müsaraat vazı tahvir ile....mehalkiye ilgadan siyanet eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldıkdâ

bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız Fi Safer 15 sene 46.

Sah

Sah

Sah

Belge No: 85/Sayfa 48

Konusu: Mürur Tezkiresi

Tarihi: Şaban 1246 (Ocak/Şubat 1831)

Anadolunun orta kolunda vüzera ve mîr-i mîrânve mütesellim ve voyvoda vesâir iş erlerine hi'tâben sâdır olan fermân sureti

Tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki men'-i mürur hakkında karargir olan nizam...muktezasınca taşralardan dersaâtîme hiç maslahatı var ise bit tahkik mürur için yedlerine mürur tezkireler i'tâen ve maslahat...olmayubda başı boş gelmek isteyenlere ber vecihle ruhsat verilmeyüb oldukları yerlerde mekan ve tevkî'-ifine umumi.....mukaddem ve....taraf-ı emr-i celile-i mülûkanem kafe-i memurine tenbiye ve te'kid kılınmış olduğına binaen bu mada cümleye lâzıme-i zimmet olunmak yedlerine tezkire i'tâ kılınarak başı boş malahat bazı eşhas gelmekde ve huzur-ı celil aralık aralık metrut takımları zuhura gelmekde olub bu keyfiyet mücerred hükkam ve zabî'tânın imar ve mallarından nişan eylediği zahir ve bilvücut....der kazâ-i mülûkaneme mugâyir olmak hasebiyle badezası taşralardan o makulleri....ve mertud gerhamından Dersaadetime gelmesine üzere ve ruhsat virilmek lâzım gelir ise bu tarafları olur ve yine gereği iade olunacağından başka kangı mahallerden geldiği tezkiresinden anlaşıl原因 olarak olmaların hakim ve zabî'tânları haklarında lâzım gelen te'diyatın icrâsına ibtidar olunmak muhakkak olunmakdan nâşî zikr vüzeraca müşar u mîr-i mîrânve kuzât ve nüvvâb vesâir mûmâ ileyhim siz bade...taht-ı hükümetinizde olan kafe-i kazâlardan dersadetime gelmek üzere tezkire isteyenlere hal ve keyfiyetleri tahkik olunur ise maslahat sahh ki olub beher mal gelmek mecburiyetini maslahatlarından zahir olanlara tezkire ve zinhâr ruhsat virilmeyerek oldukları mahallerde tevkî'-if itdirilmesi ve tezkiresiz hiçbir guldan

ber mahal mürur ve ubûr ideması husûslarına mezid ü dikkat eylemeniz fermânım olmağın tenbihen ve tekiden ihtimam mahsus işbu emr-i celil elkuderam isdâr ve rikab-ı hümâyûnum kaimakamı tâtârlarından kıdvetül emasıl vel akran....zîde kullara ile tesyâr kılınmışdır men mürur hakkında olan nizamen'n icrâsıyla....maslahat mühimmesi olanlardan gayrı....ve.....ma'kulesinden veya husûs matu ve takımından şahıs ve ahdin Dersaadetime gelmemesi ve tezkiresiz hiç....bir mahalden bir mahale ruhsat ve cevaz gösterilmemesi kâtf matlûb mülûkanem eylediği ve olbâbda imaz ve rehavet ve kavil ben bu makul ben bu ma'kul matrudi serasker ve hümâyûndan dersaadetime ruhsat olunmak lâzım gelür ise müşcaser olanlar....mucibi has ve nedamet olacağı ma'lûmunuz oldıkda bu vech-i muharrer 'amel ve hareketle infaz emîr-i ve irade-i şahanem bil tahil kemâl akdem ve sarf mukadderat ve mugâyiri vazî tecvîzden begâyet tehâşî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında zaman-ı alışânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-ü şer'ifim vusûl buldıkdâ bu bâbda vech-i meşrûh üzere sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'limtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilafetden tehâşî ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alamet şer'if i'timâd kılâsız tahrîren şehr-i Şa'bâni'l Mu'azzam sene sitte ve erbain ve mi'eteyn elf.

Belge No: 86/Sayfa 48-49

Konusu: Vergi

Tarihi: Evahir-i Şaban 1246 (20-31 Ocak/Şubat 1831)

Anadolu'nun orta kolunda vüzerâ-yı a'zâm ve mîr-i mîrân ve mütesellim ve voyvoda ve hükkam ve sâir iş erlerine hi'tâben fermân sureti

Tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki memalik-i mahruse-i şahanemde kain kuzât ayan ve voyvodalarıyla cümle memleket nâmında olanlar bir takım eşhas....hanlarından nâşî tevzî' dikkatlerine kendü tafsilat çün....akçe zam ve idhal iderken fukara-i raiyet ve....vilayet asıl tekalif secime-i saltanat-ı seniyemden başka bunun dahi beher tevzî'de bu cehal galitü i'tâsıyla hilaf-ı şahanem idüğü fukara ve....ve reayave berayanın her halde mezalim ve tevzî'yatdan vekayeleri saye-i mükarem

şehriyarımda esvade-i hal olmaları aksa-i mera ve himmet-i mülükanem iddüği bedhi oldığına mübin bundan akdem şer'-i şer'fine sadır iden hattı hümâyûn şahanem karargir olduğu üzere mecmu kazâlarından tevzî' defterleri beher...iderek dersadetime gönderilir ki memur ma'rifetiyle tanzim olunduktan sonra rahzı havi verilen emr-i şer'ifimle her kazânın mesarîf secisi tevzî' ve tahsîl olunmakda iki sefer-i hümâyûnum ve kavail-i tevzî'yat maddesine layıkıyla dikkat olunmayarak yine eski.....girmekte olduğu ve kazâlarından nümayan ve sefer-i gazanın bi taraf olunması cihetiyle tahkik nefar...ihtimam olunmak kafe-i memurine lâzıme-i ruhsat iden bedbahtı ve ve ayan olduğına binaen barazasına tevzî' defterlerinde nâşîf fukaraya tahdid şeyler görülür ise makbul olamayarak mahaline iade ve bu husûs cesaret idenler dahi tedib olunacağı keyfiyeti rikab-ı hümâyûnum kaimakamı tarafından mektublar tahriz buyurulmuş ve sefer-i takribiyle Anadolu ve Rum eli caniblerinden...ücrada baş idenlerin birer .....ve bileceklerinin kazâl taraflarından virilmiş iradem kılınmıştır asakir-i mensure neferatının yollarda zahmet ve meşakat çekmeleri zımnında memleket ayanları ve hanedanları hanelerinde birer...mesafe tarikiyle bir akçe ve bir ceranâmesi Anadolu ve Rumilinin ücra kollarına emr-i celil şahanem neşriyle mev'kud tenbihat olunarak.....kalan defterlerde yine o misüllü fahiş şeyler görülür ise bu cihetle kabûl olunmayarak defterine mahlaz iade olunmaktan...kangı kazâdan gelmiş ise ol kazânın hakim ve ayan vesâir zabî'tânı mes'ul ve muatab olunmaları muhakkak ve mukarrer olmakla ana göre badelyevm tevzî' ve kazâlarına kazaların vâki' olacak sah defterinden mada bu misüllü bir takım mesarîf beyhude idhal olunmayub ve mürur-u ubûrda dahi kuzât tubûrları .....ikmalî zımnında dersadetime gelen ve bu bağı silsilesine giden ve avdet iden asakir-i mensure neferatının ayanlar ve hanedanlar mesafalarına rabet olunur bu maddeden...defterlerine...ilave kılınmayarak ve mesarifatları husûslarına kemâl-i ihtimam olunmak fermânım olmağın ve ihtimam-ı husûsi işbu emr-i celil elkuderam isdâr ve rikab-ı hümâyûnum kaimakamı tâtârlarından kıdvetül emasil velakran ....zîde kıdve ile tesyâr olunmuşdur imdi balada beyan olduğu vecihle badelyevm kazâlardan mahalde....tevzî'yat ol misüllü şeyler idhal olunmayarak sah-ı mesarîf memleketin idhaliyle kazâ ve zegayasından mezid-i ihtimam olunmak matlûbu kâtî idiğü ve mesarîf memleketten başka zair.....idhal hal olunmak vukûa gelür ise kalan defterler kayıd olunmayarak iade olmakdan gayri cesaret idenler hakkında mucib i'tâb olacağı siz ki

vüzerayı müşar ü mîr-i-i mîrânve kuzât ve nüvvâb vesâir mûmâileyhin siz ma'lûmunuz oldıkda bu vecihle muharrer üzere amel ve hareket ve hilaf-ı vazi tecvîzden be-gâyet teaşı ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı alışânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükmü şer'ifim vusûl buldıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr iden fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel ve hareket ve hilafetden heder ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız tahrîren fi evahir şehri Şa'bân'ül muazzam sene sitte ve erbain ve mi'eteyn elf.

Belge No: 87/Sayfa 49

Konusu: Tayin

Tarihi: Gurre-i Zilkade 1246 (1 Nisan/Mayıs 1831)

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb Mevlânâ Hafız Müslim Efendi kâm-yab

Ba'de't-tahiyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki iş bu sene sitte ve erbain ve mi'eteyn ve elf Zi'l-ka'deti's şerifesi guresinden zabt itmek üzere ber vech-i mansıb-ı mutasarrıf olduğım Nevşehir ma' Ürgüp kazâsının umûr-ı şer'iyyesini tarafımdan canibinize ihâle ve tefviz olunmuşdır gerekidir ki kazâ-yı merkûmı gurre-i mezbûredeki bi'n-niyabe zabt ve beyne'l-ahali icrâ-yı ahkâm-ı şer'i şer'if ve vâki' olan muhallefât-ı mevta-i askeriyeyi tahrîr ve terkim ve beyne'l-verese-i bi'l-ferîkâtî's-şer'iyye tevzî' ve taksîm eyleyüb câde-i şer'î'at-garrâda sermed-i inhirâfa cevâz göstermeyesiz.

El-Fakir Esseyid El-Gazi

Be-kazâ-yı mezbûr

Belge No: 88/Sayfa 49

Konusu: Tayin

Tarihi: 1246 (1830/1831)

Mehmed Paşa mahkemesi pusulasıyla Nevşehir ma' Ürgüp kazâsının ahkâm-ı şer'iyesi Sabit Efendi'nin refî'-inden Hasan Efendi'ye tevcih olunmuştur

Nevşehir ma' Ürgüp mutasarrıfı Sabit.....şehri âtîden dört ay tevkî'-işiyle vâki' ve .....ba muhal ma'rifeti olduğu.....essabık ruznâmçesinden mukayd eşraf kuzât-ı kirâm evvel el ihramdan sezavar i'tâyât şehriyari ve şayeste-i re'fet tacdarı Es-Seyyid Hasan bin işane kemahdar ve ibalerinin şer'if.....binaen müddeti muayenesi olan on ay zamanına dör ay dahi meduhum ile ber tevciye essabık ilga olunub sene-i mezbûre Zi'l-ka'deti's şerif guresinden ancak on dört ay mutasarrıf olub beka-i müddet arkıyesi kazâ-i ahirden teknil itmek ricasına bade'd dahil sadık buyruldu sene sitte ve erbain ve mi'eteyn elf.

Belge No: 89/Sayfa 49

Konusu: Mürur Tezkiresi

Tarihi: Gurre-i Zilhicce 1246 (1 Mayıs/Haziran 1831)

Anadolunun orta kolunda vüzerayı a'zâm ve mîr-i mîrân ve mütesellim ve voyvoda ve vücûh memleket vesâir iş erlerine hüküm ki:

Tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olacak ma'lûm ola ki men'-i mürur hakkında karargir olan nizam müstemem muktezasınca memalik-i mahruse-i şahanemde bir mahalden bir mahale bi ecl-i imtisali azimet idenlerin yedlerine i'tâ olunacak mürur tezkirelerine basılmak için bundan akdem darbhane-i amîrede indirilerek bi'l-cümle kazalara irsâl olunan mühürlere hükkam yedlerinde hıfz olunarak verilen mürur tezkireleri anlar ile temhir olunmakta ise de kazalar.....şer'atının mebani enkasalarında halefleri gelenden ol hareketlerine mebani mührü mezkuru mahkemelerde bulunan kâtiplere teslim itmekte ve bazı mazul olan kadı ve naibler dahi buldukları yerlerde kendüleriyle ihtilat iden kimesnelere mürur tezkiresi şeklinde beyaz kağıd mühürleyüb virerek anlar dahi olur olmaz vesile ile gerek Dersaadetime ve gerek mahal-i sâireye gönderecekleri kimesnenin ismini doldurub virmek misüllü hâlât na mersiye oldukları bilihbar tahkik kılınub bu keyfiyet nizam-ı mezkurun ihlalini mucib olacağını zahir ve bilcevad rıza-i şahanem

müsafî ve mugâyir olduğundan bu maddenin men' ve vükale-i şer'aide nizam-ı mülkiyenin taraf-ı hallerden vekayesi lâzımedan olmak...zıkr mevali fihâm ve kuzât ve nüvvâb mûmâileyhim siz feyamid madih ve ibaresine tarafınızdan verilen tezkirelere yedleriniz bulan mahkeme mühürlerini basdıktan sonra anın zebine tatbiki mühürlerinizi dahi basub ol misüllü vasi ve mahal açık olarak eşhas-ı vasilerin....tezkire bir....husûsına mezid-i ihtimam ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın tenbihen ve takiden ve ihtimamen mahsusen işbu emri celîlü'l-kadrım isdâr ve rikab-ı hümâyûnum kaimakamı tâtârlarından farukelizan Mehmed zîde kıdve ile tesyâr olunmuşdır imdi ber vech-i muharrer tenbihat-i mülûkanemin badelyevm kemâlen icrâ ve ifasıyla şu men' mürur nizamının halelden muhafazası kâtî matlûb mülûkanem idüğü ve bu bâbda imaz ve rehavet ber vecihle caiz olmadığı ma'lûmunuz oldıkda ber vech-i meşrûh amel ve hareket ziyade ikdâm ve dikkat ve hilaf-ı vazi tecvîzden tevkî'-i ve mübâ'adet eyleyesiz ve siz ki vüzerâ-yı müşar u mîr-i-i mîrân ve mütesellim mûmâileyhim siz mazmun emri şer'ifim sizin dahi meczumunuz olarak mucib ve muktezasının daimen ve müsteimen inkar ve icrâsıyla mugâyir vazi hareket ve kavi gelmesi esbabını istihsal kemâl itina ve mübeveret eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldıkdâ bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'limitisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnuyla amel olasız şöyle bilesiz alâmeti şerif i'timâd kılâsız tahrîren fi gurre ser mevarih Zi'l-hicce elmübarek sene sitte ve erbain ve mi'eteyn elf.

Belge No: 90/Sayfa 50

Konusu: Mal İadesi

Tarihi: Ramazan 1246 (Şubat/Mart 1831)

Bundan akdem be kaza-i'l âlem teala mahid olduğında maktül olanların emval ve iş erlerinin vaziel bad olanlardan ahz için gelen vekil hakkında

.....tahrir-i ki'tâb nakil ve baiş.....hi'tâb-ı hüküm oldur ki Denizli mukataası dahilinde Ceharşanba-Lazıkiye kazasına alatından Arab ve Yasin mahallesi sâkinlerinden

medine-i mezbûre müteallik mîri ve muteber tüccarlarından ol bazada Elhac Mehmed Ağa bin Elhac Mehmed neam kimesneden vech-i âtî vecalen üzere ve arası zahime-i şer'îye ile mesbuk istişhar-ı şer'î sadırundan sonra...müslimandan kasaba-i mezbûr sâkinlerinden Ali Efendi bin Süleyman ve Elhac Habib bin Hacı Halil Numan kimesneler nakil ve tahvil....meclis-i şer' bi ecl-i intihada hederan olub bu defa Ankara sancağından Arabsun kazasında Mehmed ve gediği nam mahalde uğurlarına harami girüb yedlerinde olan mal ve akçelerini ahz ü girift idüb ve kendilerini dahi kâfîl ve emlak eyledikleri mesmu olan bularan ahalilerinden Halil bin İbrahim ve Mahmud bin Eyüb Numan....medahim fevm Elhac Mehmed Ağa bizim hazretlerimizde kasaba-i mezbûre .....vesâir eşarları yalnız yigirmi beş bin guruş emtia ve eşyakemen kendi malı olmak üzere eda ve tesli istedikleri mahallerde feragat itmek üzere Atkara ve Kangırı ve Zile panayırından ve o havalide bi ecl-i necare irsâl eyleyüb maktulan merkumanın yedlerine eda ve teslim eylediği emtia ve eşyamedi merkum idüb Hacı Mehmed Ağa'nın kendü malı ve hak.....bizler bu husûs buca üzere şahidleriz ve şهادet dahi ideriz deyü her birerleri eda-i şهادet-i şer'îye eylediklerinde bade't tadil vel tezkir şهادetleri makbul oldıktan sonra medhi merkûm Elhac Mehmed Ağa yine meclis-i şer'de şöyle takrir-i kelam ider ki müftedalan merkûmen'n rakib oldukları iki reis bargirleri lacel hafz hâlâ sadetlü Arabsun voyvodası ağabende olub ve Nevşehir'de gün ve umde ile iki yük mal ferhat idüb milleti hala Nevşehirden olub ve dastan hattında ve saray ilinde ve hakdan hattında birer mikdar.....olub kendülerinin be-kazâ-i'l teala mahal-i mezbûr da kuzât oldukları bil ihbar ma'lûm ve müsdahim oldıka merkûmat yedlerine eda ve teslim eylediğim mallar ekserisi dahi mîriyeye taalluk olmağın hala medîne-i İzmîr-i'de mîriye memur devletlü.....efendimiz hazretlerinin dahi ol mevalilerin voyvodalarına husûsu mezbûrun tenfizi için şefe-i seniyeleri olmakul ber vech-i bila zıkr-i beyan olunan mahallerde.....katlarının....harat itdikleri mal ve akçe vesâir eşya-ı müstehlikemizi ve nakud mevcut da ve bağları ve bargirleri ve Nevşehirde gün ve umde ile farizat olunan malının akçelerini ve ol havalilerde bulub ve hayrel vâki'tleri mahallerde gerek gısaben ve gerek lacel hıfz ahz u zabt olunan mal ve akçe ve eşyavesâire mühür ü taalluk ve hâlâk olan cem' eşyalar mahal-i mezkurelerden hayat ve merdaye ve ahz ve kıyas mütevkif olduğu emvarın cümlesine iş bu nakil elki'tâp Elhac Mustafa bin Süleyman nâm kimesne zeyil kitâpda muharrer olan mahir Hafız Mehmed bin Halil ve Ahmed bin Halil Numan

kimesnelerin şehadetleriyle tarafımdan vekil ve naib-i nisbetden idenlerin olduğu ve kalen merkûme-i....ve hizmet lâzimesini kema....edaya mekhul eyledikde hakikel hal gibbe't taleb vel sual bilfiil kazâha-i mezkurelerin vovodalıkları ve asul kavaide işbu ki'tâp memurlarıdır ki telakki bilkabul ve amel.....buyurulub ati'elmülk ikmal nail ahir-i cezil ol larafi elyevm .....şehir-i Ramazan el mübarek sene sitte ve erbain ve mi'eteyn elf.

Belge No: 91/Sayfa 51-52

Konusu: Kayıt

Tarihi: 5 Zilhicce 1246 (17 Mayıs 1831)

Hafız Mehmet Bin Halil ve Ahmed Bin Halil .....Varisleri

İsim	Guruş
Abalı garaz 36	0
Der zimmet .... Mehmed oğlu Halil	151
Der zimmet Kapucu oğlu Hasan	126
Der zimmet Kômürcü damadı.....	96
Yenihane karbinde Erkilidi Vasılda....	112.5
Der zimmet Kuracı oğlu	601
Der zimmet Borlu uşaklar	156.5
Abdullah Efendi oğlu Hafız	68
Diğri oğlu Hacı Mehmed	721
Keleş oğlu Kefre	57
Yazıcı oğlu İsmail	31
Papazoğlu	139
Yunus oğlu Mustafa	221
Selli oğlu	109.5-5
Kızacak oğlu sarafında	67.5-2
Keremlili Karalem	60.5
Ürgüplü Mustafa'dan	197.5
Topal Monla Halil oğlu	602.5

Amuca kafi	66.5-1
Kafi bedran	54
Şekercioğlu Ahmed	36.5
İrmani.....	2002
Boyacı Salihde	602.5
Köşk.....Mehmed oğlunda	561
Zübel oğlu Hacı İbrahim	72.5
Kalali Hafız	501
Beg.....Mehmed Ağa	702
Salendezli Genç Mehmed	55
Abdülgaffar oğlu Mehmed	60.5
Receb	60
Tevsiyor oğlu.....	55.5
Bendeli oğlu Suat	33.5
Kavaçı oğlu Ali	26.5
Babcı Hafız	15.5
Hafız oğlu Hacı Ahmed	102
Bağcı İsmail	22.5
.....	33.5
Harmandalı oğlu Ahmed	88.5
Taşçı	32.5
Yusuf Ali	37.5
Karabet Kefre	188.5
Sevamil oğlu İbrahim	15.5
Güreş oğlu Halil	15.5
Körigömlü Mehmedin zimmetinde	38
Karez oğlu Girkur	67.5
Çekirdekçi oğlu	15.5

Tereke-i mezbûre-i sak Numan Efendi tarafından tahrîr olınan defter-i kassama cemen bin dört yüz doksan guruş ilağ olmuş ise de Halil ve Mehmed maktulan ve gizli

mukatasından Çarşamba-Lazikiye kazâsına tabi Buldan kasabası ahalilerinden olub kasaba-i mezbûre tüccarlarından Evliyazade Hacı Mehmed Ağa ibni Elhac Mehmed tarafından emtia-i mezkuren buyurdıkları olduğnu mahalinde badeş'şeyut zamanım halde olan emtia-i mevcut ba Elhac Mustafa ibni Süleyman nâm kimesne vekil olduğunu Hafız Mehmed bin Halil ve Ahmed bin Halil mazmun hücceti ve vekaletine şehadet idüp hala Nevşehir vakıf kaimakamı ve diyet tahsil.....Esseyid Mehmed Tahir Beg Efendi ma'rifetiyle tahsil olınan zeamat malül ve işa ayanı mezkure-i meclis-i şer'de bir...ile vekil-i mekuma teslim idüb selefi Numan Efendi ayanı mezkurelerin beheratı on beşer guruş.....defter-i kassama dahil etmiş ise de vekil-i merkum on birer guruş ferhat itmiş olduğından yekün tezkireden bin dört yüz kırk guruşu tenzil olarak vaad etmiş ikamet-i kasamiye derkim beytül mal ve mesarif-i sâiresi vekil-i merkum ma'rifetiyle tenzil olınarak guruşu hesabıyla cemen beş bin yedi yüz doksan yedi guruş akçe ile Arabsundan gelen iki re's akdiş bargir vekil-i mezbûre meclis-i şer'de eda ve tamamen teslim olunduğu kabl-i mahfuz kayd-ı şer' tahrîren fi yevmül hamis min şehri Zilhicce el mübarrek sene sitte ve erbain ve mi'eteyn elf.

.....mütesellim elmevalam...Nevşehir ma' Ürgüb .....

MÜHÜR

Belge No: 92/Sayfa 51

Konusu: Tayin

Tarihi: 2 Muharrem 1247 (13 Haziran 1831)

Medîne-i Nevşehir kazâsına tabi Uçhisar karyesine Han Cami-i Şerifine ba mürasele-i şer'iyeye mütevellî nısb olan Hayâtî Efenedi bin Salih ve Ömer Efendi bin Hacı Yusuf ve Ali Rıza bin Memiş ve caba mansıb olınan Mehmed bin Memiş nâmun kimesneler nısb ve ta'yîn oldukları sicil-i mahfuz kaydı şer' Fi 2 Muharrem sene 47.

Belge No: 93/Sayfa 51

Konusu: Vergi

Tarihi: Safer 1247 (Temmuz/Ağustos 1831)

İşbu bin iki yüz kırk altı senesi Zi'l-hicce guresinden kırk yedi senesi Muharremi nihayetine gelince vekilen medine-i Nevşehir derununda vâki' şifahiye ve saraciye vesâir celü ve metnuanın hasları rüsumatı olan salıĝ ma'lûmunun defteridir ki ...Fi Safer sene 247.

Zi'l-hicce-i şer'if de.....hasıl olan	127
Gülden hasıl olan	093
Tilki derisinden hasıl olan	025
Toplamı	245
Muharremül haramda zefahirden hasıl olan	108
Gülden hasıl olan	164
Tilki derisinden hasıl olan	008
Toplam	525
Memur kullarına ondalık ihraç	042.5
Çıkarma	482.5
Yalnız dörtyüz seksen iki buçuk guruş	482.5

Belge No: 94/Sayfa 52

Konusu: Emr-i Şerif

Tarihi: Zilhicce 1247 (Mayıs 1832)

İşkodralı Mustafa Paşanın kararâtı ilan için Anadolu'nun orta koluna sâdir buyrulan emr-i şer'if suretidir

Ma'lûm ola ki İşkodralı Mustafa Paşa bunca müddetten berü Devlet-i Aliyemin ve ta'atli....olmuş hakkında nice nice inayet-i padişahanem buyurduğu vüzera kılınmış iki baç yerinin kadir ve şükrünü bilmeyüb nankörlük yolunu tutarak dürlü dürlü vazifeyi ile kulluk yollarını vesâir bazar.....tahrik ve derhal birle Devlet-i Aliyem hakkında merkez haber.....olan fesad ve mülakatını icar-ı ifsadiye açıkdan açığa izharlığı ve isyan ve huruç alel sultan taziyesini irtikam itmiş olduğından zaire-i merkum nebayat idenlerin canib-i şer'at....dan virilen fetva-i şer'if mucibince kahr ve idamları husûsına irade-i seniye talifiyle iktizâsının icrâsı husûsu sadra'zâm sekude-i şeyh ve serdar-ı ekrem....elham ihal olunmuş ve hain-i merkûm şekavet mülakatda müttehid....olan kafalık başlarının bazı hıyanet pişer'leri orduluktan yer ve Rumili hem kullarına tahzi ve tecavüz ve..... Paliye kadar gelmiş olduklarına binaen sadra'zâm müşâr ileyh dahi mevcut bani olan asakir-i mansure ile....ve .....Toskalık takımı vesâir asakir-i bil istihab üzerlerine varub mehamid eyledikde eşkiyayı merkûm ber vecihle mukavemet muktedir olmayarak avun ve inayet yarı ile dört binden mütecaviz hiddet kılınmadan geçüb.....olmayarak olanları dahi fahir mekuriye karar ile mevcut olan bi'l-cümle hıyam ahz olunduktan sonra sadra'zâm müşâr ileyh bigayetullahu teala Poliye varanları üzerine....birle hain merkumun dayandığı askerden birkaç mîr-i-i mîrânvesâir semkerde ile ve rütbe-i mezkure ifal itmiş olduğu sekiz binden ziyade mahus üzerlerine baden inayet yarı saltanat-ı seniye tab olmayub cümlesi tahtından tahtı perakende ve tarumar çoğu süngi ise ve kılıcımdan geçüp mazhar kahr ve.....elyevm o kulların dahi kayd esre giriftar olmuş olduklarından gayri muhzıra didikleri hainin dahi mahsul olduğu babına haiz.....asker ile veraları nâşib olunmuş olduğundan hain-i merkum belasını bucağını anlayub çadır ve matbah takımı ve bi'l-cümle mühimmat ve levazemet ceriyesine hanemiz görde terk ile kendisi Köyeli ve Üsküb taraflarına kaçmış ve cümlesi zabt olunmuş olduğına binaen verasetten asker ve efrad sevk olunmuş ise veradde dahi eylemiş.....üç beş nefer eşkiya ile haiyad ve.....İskenderiye'ye firar ve ol vecihle perişan ve tarumar olduğundan derhal Köyeli ve Üsküb taraflarından ahz-ı irad ve istiyali havi sadra'zâm müşârileyhden....ve.....geldiğinden başka hain-i merkum tabiyet itmiş bulunan bazı mîr-i mîrân vesâir dahi yüz çevürüb ve kendü akıllarını imha suretine neşriyat iderek hain-i merkûmun fecatının bogazı vesâir yolları asker ta'yîniyle serviyete mübaşer'et ve bazısı dahi....götürülmek veyahud ihtimam gariyle kendüsüne bil aker

olunmak üzere ser maktuği tekdım etmek daimesiyele beraber cürm ve kabahatlerini bilfirak istifa ile istedai matuk ve inayet itmiş oldukları serdar-ı ekrem müşarileyh dahi asakir-i mansure ve mevcut maiyeti olan sâir asker ve bazı memurları ilerü Üsküb taraflarına gönderüb şafi merkûm İşkodraya kadar vardığında zinhâr kabûl itmek ahz ve girüft itlemeleri için iktizâ idenlerin bildirilerine şöyle kendüsü dahi....ve....olduklarında endaz-ı hareket ve iktizâca halk icrâsı tertibine....itmek olduğu ihbar...izhar sadra'zâm müşarileyh tarafından.....mukaddem mahir birbirini müteaf varid olan tahrîrata tebşir ve tebliğ olmak ve ..... vali...merkûm hizmet-ı tımar oldukları bağı ve takibatlarının mücazatını bi'tâfullahu teala mazhur u perişan olduğına nazaran kendüsü dahi hemen birkaç gün zarfında belasın bulup nefera ve zaif ve reayave beraya zulüm ve cürmünden halas bularak zir saye-i padişahnâmemde mutmain elyal olacakları bil iştibah olduğına binaen keyfiyet mukaddem ve ma'den Rumilinin orta koluna avam-ı aliyem tesrir ve tesibil ilan ve tebşir kılınmış ise de be-gâyet celil ve i'tâ tercihiyle tek mahalın Anadalu dahi ilan ve işamesiyle herkesin müretteb olmaları lâzımeden olmakdan nâşî siz ki vüzerayı a'zâm ve mîr-i mîrân ve kuzât ve nüvvâb vesâir mûmâileyhim siz vusûl fermânım siz dahi keyfiyeti zir selamet ve idarenizde laen bi'l-cümle kazâlar ahalisine ilan ve işam birle devam amîr-i devlet padişahane ve devam fer şevket şahahanem davat hayriyesine....eylemelerini ifade eylemeniz fermânım olmağın ilamen fermânen mahsusen işbu emrş celil'el kadrım isdâr ve rikab-ı hümâyûnum kaimakamı tâtârlarından kudvetül emasil vel ikran mevsî zîde kıdve ile tesyâr olunmuşdır imdi keyfiyet malûmunuz oldıkda suret-i emvar irade-i seniye-i mülûkanem herkese ilan ve tefhîm birle taraf-ı müstehci.....padişahanem için cümle istilab ve avadet hayriyeye sarf-ı ruiyyet eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım olmuşdur buyurdum ki hükmü şer'if vusûl buldıkda be bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr olan fermân vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l- imtisâlimin mazmun i'tâat makruniyle amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız tahrîren fi şehri Zilhicce eşşer'if sene seba ve erbain ve mi'eteyn elf.

Belge No: 95/Sayfa 52

Konusu: Asker Toplama

Tarihi: 7 Rebiulevvel 1247 (16 Ağustos 1831)

Bu defa ba fermân-ı ali ki Niğde sancağından...namıyla matlûb buyrulan otuz nefer asker mensurlara medîne-i Nevşehir ma' Ürgüp kazâsına ba pusula zerh olunan altı aded askerin Dersaadete irsâl olunan defterinin başka bir kıtasıdır ki ber vech-i âtî zikr olunur Fi 7 Rebiulevvel sene 247.

İsim	Adet
Develi karyesinden K�r Halidin oğlu Mustafa	1
Kavak karyesinden İlyas oğlu Mustafa	1
Kocaviran karyesinden Arab oğlu Bektaş	1
Nevşehirin Bostancılı mahallesinden S�rs�l� Mehmedin oğlu Mustafa	1
Uçhisar karyesinden Veli Canın oğlu Asil	1
�rg�p kazâsından Beder mahallesinden Ağallu �merin Oğlu Hasan	1

Belge No: 96/Sayfa 53

Konusu: Vakfetme

Tarihi: Evahir-i Zilkade 1246 (20-31 Nisan/Mayıs 1831)

Madiyanlı Küçük Hacı Mehmedin Hacı Osman Efendi ile ve Vakıf Bağının ibra-i hüccet suretidir.

Medîne-i Nevşehir kazasına tabi Madiyan karyesi sâkininden Küçük Elhac Mehmed bin  mer meclis-i şer'-i şer'ife lâzım eşşer'ife yine karye-i mezbûr sâkininden orta mahalde vâki' Halil Ağa Cami-i şerifinde ba berat-ı şerif alişan h t b velhus s altı...kabl  şer' kacemden mütevellî nısb ve ta'yîn olunan Elhac Osman Efendi bin Musa huzurunda söyle ikrâr kelim ider ki tarihten akdemce cemi-i mezbûrda ba berat ile h t p iken fevt olan Ali bin Elhac Mehmed'in Dersaadetden temlik malûm ve şart o kayd

itdiğim karye-i mezbûre sudûru dahilinde Keşiş Deresi nam mahalde vâki' Kaşlı Bağ dimekle ...malûm el hudud velmikdar bağdan tahminen altı ırgad ve ıslah ider bir taraftan Mahzarullah Efendi imdi siz kabuz hanesi bir taraftan mûmâileyh Hacı Osman Efendi gebüz hanesi bir taraftan mûmâ ileyh sahibi bir taraftan...ifa ve taraf-ı rabi sahası bağı mezbûrda el hilat hümâyûnda ve tasarrufumda olan bağ hududuna göre ve mahir bağının esar müfdûsi tecellisi cami-i mezbûrda hâtîb olanlara meşrûh müteveffa hacı-i merkûm Ali ibni Elhac Mehmed'in ced-i sahihi Halil Ağa'nın ve....deyü ba matuh...ikrar ve ihtirak itmeleri gibbetül tasdik eşşer'i hâtîb ve mütevellî mensub olan Hacı Osman Efendiye bağ-ı mezkuri müfir ....mûmâileyh Elhac Mehmed Ağa'dan vech-i meşrûh üzere vakıf olmak irade ahz u kabz zabt itmesine kabûl şer'a....tenbiye ve ilasını badel eda el müddet mezkure şurutiyet üzere ahiratdan akran ve ruhsat virildiği havi mütevellî ve hâtîb mûmâ ileyh yedine lacel istiYat....vesika tahrîr ve i'tâ olundı tahrîren fi evail min şehr-i Zilkadetü'l şer'if sene sitte ve erbain ve mi'eteynelf.

Kazunalı Bilfeta Şerif Mustafa Efendi

Madiyanlı Hafız Efendi

Dutluertlü Tahir Ömer Beg Efendi

Terceden Hacı Memiş Ağa Mazharullah Efendi

İbrahim Hamun

Belge No: 97/Sayfa 53

Konusu: Vergi

Tarihi: 1246 (1830/1831)

.....nam nâhiyenin yedine i'tâ buyrulan papas ve mezbuluk beratı suretidir

Kudvetü'l nüvvâb elmüteşirini Kayseri'ye ta'yîn mevlânâ zîde Ali tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki: İstanbul ve Trabırum ba tariki vareste-i sadetimde mükim cemaat mezebulukların takdim eyledikleri mühür arizaları mefhurunda .....dahil

Kayseriye ve nüvvâbı mezebuluklu yere Kamun nâm rahibin yedine verilen berat-ı alişânım şurutunda beher sene papasdan birer altun batariklik ve birer altun mezebululuk i'tâlarından başka zahire virmeleri masruh iken nakis Kayseriye kararında olan papaslara salyan tarih ile müdahil olanların bildirmeleriyle papasın o misüllü .....vâki' olan....men' ve def'i bâbında emri şerif sudûrunu istidasını inayet eyledikleri ecelden hazine-i amîremde mahfuz sabıkası mukataası defterlerine satır nanaz olundukda bu makul mezebulukların inzamında olan kuzât nevahi ve kararlarda sâkin.....ve papas ve keşişlerinin vesâir zimmilerin senevi mîr-i rûsum ve heder kasabaya ve nesden akçeleri ve...muvazene-i ve niyazlarına ve evvelki ve ikinci ve üçüncü mîrasları rûsumleri ve senevi her evveli zammı ve zinhâr on ikişer akçe ve her papasdan birer altun mezebuluk rûsumu virilüb beratları şurutunda müsah olduğu derkenar olmakla imdi şurut mucebince amel olunmak bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükmü şer'ifle vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel idüb dahi mezebuluk berat şurutu vech-i meşrûh üzere olduğu hazine-i amîr-iem defterlerinde mukayd olmakla şurut mühresinde mezkur mucebince mezebuleyden sumak enzamında olan....karalarda sâkin papaslara senevi rûsumat-ı mezkure....itdirilüb hilafi şurut ve mugâyir emr-i alişânım ziyade nesne münasebesiyle bir....vakur itdiresiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız sene sitte ve erbain mi'eteyn elf.

Belge No: 98/Sayfa 54

Konusu: Tereke Kaydı

Tarihi: Rebiulahir 1247 (Eylül/Ekim 1831)

.....kazâsından hıntacı tüccarlarından bu defa Kırşehirde halul ecel-i mev'udesiyle fevt olan Hacı Siyam İbnül Sebiye Abdurrahman nâm kimesnenin Medîne-i Nevşehir alarada Yeni Handa olan terekesi beytûlmal emini hâlâ Nevşehir kaimakamı hicabetlü Ömer Tahir Beg Efendi hazretleri ma'rifetiyle terekesini variseine îsâl vesayeti Hacı Ayas bin Hacı Ali ve Seyyid Ahmed bin Hasan ve Seyyid Musa bin Mehmed ve Seyyid Ali ibn Seyyid Mehmed namun kimesneler şehadetleriyle nehac şer'-i sayet olan vasi muhtarı ve yekti Esseyid İsmail ibn Elhac İsmail i'tâsıyla tahrîr ve vech-i meşrûh

üzere vasi münşare vâki' ve teslim defterleridir ki ber vech-i âtî zikr olundu tahrîren fi el yevmül....şehr-i Rebiulahir sene seba ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Eşyanın Cinsi	Adet	Guruş
Fes	3	30
Mafi-i bez gaşarı	1	30
Mafi-i bez tob	3	30
Enam basma	1	13
Pirinç tas	12	40
Bakır sahan ve bir tencere makapad	3	25
Bir cezve ve bir arudub maşrapa	1	7
Kırmı sırlı halı	1	12
Bir kasa aşarı ve bir makarna	1	5
Yeşil şal aban....	1	5
Bir gömlek ve bir don	1	10
Dehan kesesi ve bir...ve bağılu ve sabun	1	7
İki tarak	2	8
Haklib asdar	1	10
Hırdavat ve bir köhne derlik	1	20
Ve bir döşek	1	25

Cem'ân yekûnü'l----- muhallefât

Yalnız iki yüz yetmiş yedi guruştur.

Guruş 277

Berahı-i resmi avası 7

Kalemiye hidameti

muhazası 5

Minhâü'l----- ihrâcât

Sahhu'l----- bâkî

265 Guruş

.....
Mutevefa-i merkûmun Medîne-i Nevşehirde olan terekesi ber vech-i bala

	0265
Müteveffa-i merkûmen'n fevt oldığı Kırşehir'de olan terekesi....	1620
Toplam	1885
Zeyil defterde mesarif tenzil	0253
Sahül bahi bin altı yüz otuz iki guruşdur vasıl-ı merkum İsmail'e teslim olınmıştır	1632

Nevşehir'de vâki' terekesi resm-i ma' hizmet	36.5
Vasisi İsmail Kırşehrine gidince beygir kirası masrafı	28
Merkumun Yanına Nevşehirden Kırşehrine kadar giden adam ücreti	40
Kırşehri için andan haraç hüccet vekili	51
Def'-i mesarif Kırşehirden malın celibün	100

Yekûn

255.5 İkiyüz elli beş buçuk guruşdur.

Belge No: 99/Sayfa 55-56

Konusu: Nakil

Tarihi: Tarihsiz

Reaya karabaşlarının beratı suretidir

İstanbul ve Trabırum patriği ve asitâne-i sadetimde mukim cemaat metropolidanın takdim eyledikleri mühür arzuhalleri mefhumunda patrikliğine dahil Kayseriye

metropolibi Felton nâm rahib Kuşadası ve nüvvâbı metropolidliğine nakil ve tahvil olunmak takribiyle biri hali...baterki mesfur ve cemaat metropolid berabere biltecmi mucereb eltevar dekar güzâr ve sadakatkar ve icrâyı .....ve iradei husûsat reayat-ı sahib iktidar üzerence metripolid işbu darende-i berat-ı hümâyûn Persemusal nâm rahib hidamet avafiye-i.....intihab eyledikleri .....on takid teslim hazine-i amîresi eylemek şartıyla zikr olunan nısariye metropolidliği rahib-i maksure tevciye ve yedine varis şurutu dercil berat-ı şanın virilmek bâbında istida-i isabet eyledikleri acilden hazine-i amîremde mahsus.....mukatası defterlerine nazar olundukta vilayet-i Kayseriye ve sevahili metropolidliği iki bin kırk akçe birer mîr-i peşkeş üzere mesfur.....âm ahalinin üzerinde olduğu derkenar olmakla havi olan fermân-ı alışânım mucibince avdet peşkeş olan meblağ mezbûr iki bin kırk akçe ki ber vech nakid teslim hazine-i amîrem eylediğin suret-i ruznâmçe hümâyûnum virilmeğin bin iki yüz kırk altı senesi Şa'bânın üçüncü gününden bu berat-ı hümâyûnum ve buyurdum ki mağdur bir Tuhval nâm rahib hidamet-i avaniye biltahir varub refi'-i olan rûsum yerine Kayseri'ye ve.....metropoliden olub metropolidliğine dair yerlerde zimmi taifenin ulusu ve kendisi keşişler.....merkûmu üzerlerine metropolid bulub erbaşlarına matlu doğru sözünde tecavüz eylemesine kadimden tasarruflarından olan kazâların püskoposları ayanları mucibince üzerilerine müddet bidirülüb azl ve nisbları metropolid emr-i ahirden bir ferd karuşmayub.....tabi yerlerde kadim-i tasdiklerinde külliye ve manastırları bi't tahir şer'if kimesnelerinde olmayub vazi kadim ezan şer'allah vâki' ahirden bir ferd dahil.....kılmayub bil emr-i şer'if ehli örf tahifesi taraflarından ta'yîn eylediği vekillerinden.....ve merd olan rahib ve zimmi tahifesi kendi ayanları üzere ba terki ve metropolidde ve bu husülde isimah oluna metropolidde merkum....olan ve husulde papazların ve gamusların inayetlerine muhalif kabahlarına zuhur eylediklerinden ...üzerine sahib teib ahirden bir ferd müdahil haki olmayub ve karuşmayub.... marifet bu fikre inayetlerine muhalet nikah cazi olmayub.....papas ve yahud vekillerin hakdan lâzım gelen tediplerden lâzım gelen icrâ ile sere ve mezbulid vekilleri....ve besi kapuların şer'-i şer'if misüllü her ne güne ve avale al zuhur ider ise bir yerde istimağ olunmayub divan-ı hümâyûnumda ve kadıaskerlerin huzurunda gidermek üzere asitâne-i aliyemde ki dîvân-ı hümâyûnumda görmek üzere iki mahaline aklen men' ve def'i olunub yerine nisb olan papaslara kimesne mani olunması ve ahirden şikaat ve rica bu keşiş piskopos ile.....ve yahud şu papası azl ve kısasını

şu papas bir ferd teadir ve rencide eyleyüb.....mesfurun kanun-ı kadim.....ve birisini mufazasınca lâzım gelen rüsum mîrilerinden piskopos ve keşişler ve papasına sâir zimmiler de dahil alacağı var ise tarafından ta'yîn eylediği vekillerine tahsîl için hakimül vâki't olanlar şer'ale muavenet olu virelere ve zımmi taifesinden senevi lâzım gelmen mîr-i-i rüsum ve nesadüf akçeleri ve nikahları ve mest rüsümları ve metropolid kadimden olageldiği üzere beratı mucebince virüb tereddüt ittirmeyüb ve mezbulidliğine tabi yerlerde bazı terki dünyaolan keşişler ve papalara mahalle mahalle gezüb bâ'is olanlar muhalif yerlerde gezmeyüb ve.....ma'rifetiyle...üzere te'dib ve men'.....sâkin oldukları şazlarına gönderüb ve papaslar ve keşiş.....ma'rifetiyle hanelerinde.....icra eyledikleri ve nucedan atıbları üzerine mübiyelerinde nizamlar kuzât ve nüvvâb ve mütesellim ve voyvodalar ve nüvvablar ve subaşılar ehli örf taifesi taraflarından muhalefet olunub ve memalik beher mahrusemde vâki' reaya fukarasının bi'l-cümle umur ve husulâtı rü'yet ve keşiş hanelerin ibrar ve mesarifâtı vesâir husûsatı....muktezasınca yalnız bazı eldikkat olanların rey ve.....münhas olub cema'at mezbuliden zahir deyün ve.....oldığı hissiyle esna-i asdana olan mebalîğ amelleri olmak için ezkadem muhidler.....yedlerine imal ve bilyevm hır ve zulümden masun olmaları için cem'atımız liderinin envali hali ve benlerinde imtisar metropolide teslim olan ve İslambol bizeli cem'aat mezbolidan ile keşiş.....mürura.....mesuluha olub indine muhalefat arz ve ilan iderler ise müsaade olana mezbolid ve papaslar taifeleri rezhanelerinde ihzar suret eylemenizi için kıra'at eylemelerine mücanebet ile.....ve ehli örf taifesi mücerred.....içün siz mülke.....beravat.....ical.....kendileri esbabına vuku bahane ile.....ve ilan kezalik şartıyla icrâyı asilerine mücerred celb-i hal.....ile mîr-i mîrân vesâir ehli örf taifesinden hilafeti şer' ve be-kaza-i sakid akçe hitaliyesiyle takdir itdirilmek için mukdema...fermân-ı alışan mahaline kayd olunmağın hilafı fermân.....ve tadil ittirmeyüb ve .....meşgurun tarafından rüsum-ı mîri tahsili için gönderdiği vekilleri.....kılavuz virülüb ve gitdikleri yerler dahi tebdil cami ve kilise.....götürdüklerinde ehli ve taifesi tarafında celb-i mal sevdasıyla sen için gezersin deyü ahirden müdahil olunmayub der-i zimmet kendi rızası bu.....müslüman eyleyüb ve metropolid rüsumu mîri için ve virecek akçesi olmayu mîri rüsum akçesine bedel virilmesi ve esvab ve akçe virdiklerinde vekilleri ve adamları gösterilirken menazil ve merhalelerinde kapu vergi ve bâc ve hediye ve aid mütaliyesiyle rencide eyleyeler ve

metropolid mesgurun kendü me'kulatı için hasıl olan bağları mahsulü ve tasdik hasebiyle virdiklerinde ve bağ ve bal vesâir zıkr ve eşyalardan gümrük.....işşalı...vakıf olan buyut ve dekakain ve eşya.....senet tasdikine destur....olub ahirden ferdema amel olunmyub kadılar dahi fedailerden örfi alub teşekkülü oldukta sahih ma'lûm oldukda istida olunmayub ve ber vech ile.....virilir ise dahir mahalinde amel olunacağı üzere men'....ve zımmi taifesinden bazıları seyâtında metropolid ve metruid.....ve leksiyalarına bir mikdarını vasiyet iylediklerinde bade.....varislerinden..... aldırılıub ve merd olan zımmi taifesinin rical ve zevatlarının yurtası varislerinden zeil alıkonulub vasıtta...meskur uhdesinde olan ferda ve nevahi ve karalarda...piskopos ve keşişlerin vesâir zımmilerin senevi miri.....akçeleri ve binalarını...ikinci ve üçüncü nikalarını mersumların ve senevi her evli zımmi on ikişer akçe ve her papasdan birer altun....ve yine senevi evli olanlardan on ikişer akçe ve her papasdan bir altun ahz ve kıymeti itdiği defterinde ahli örf ve sâireden han müstağriz oldukları...ile zülm ve teaddiler men' bir ferd ahire tüccar....iki zımmi haniden ruhsatları ve metropolid vekilleri ma'rifetiyle ıslah ve iktizâsı hasebiyle işleri üzere kiliselerinde....virüb.....tayin olunan tiz te'dib eylediklerinde kuzât ve nüvvâb takrir eylemeleri ve metropolidleri izni bucağına taht-ı iltizamlardan olan işlerine muhalif nikah...olunmayub ve her.....işleri üzere iki üç defa şahid idüb işlerine muhalif ziyade olunmak ve avadet bu şamil ve....üzerine avadet.....işlerine muhalif olanla ol ma'kululelerine ruhsat virüb te'dib ve gûşmâl olunub ve bila berat-ı miri olan....ve keşişlerin gerek nakud ve eşya ve bagir ve emlakları kıssalarına muhtelif metropolid ve yahud tarafından ta'yîn olunan vekilleri miri için ahz ve kast eylediklerinde.....ve kassam ve mütevellilere.....ve nazırlar ve voyvodolar ve subaşılar vesâir pişemal.....hakayında bize...yazılmışdır....müdahil.....olunmayub ve işlerine muhalif nikah iden masumlar kersalarına sermeğe ve her işlerine mugâyir olmakla bade o vecihle merd olanları kuzât ve nüvvâb vesâir zabitler dahir vezir-i kudret kimesneler papaslara .....deyü virilmeyüb.....ve her rüsum virmek inad üzere ve.....papaslar işleri üzerine te'dib.....ve kendülerini azil virmelerini ihtira virdikde dahil.....ve zımmi taifesine biri te'dib olanları muktezasını gönderdikleri afros tabir olunan..... olması ve zımmi taifesinden bu halleri ayilerine muhalif nikah murad eylediklerinde sâirlere vardıklarında nikah iylemesi bazı zımmi dahi..... gelib ve manastırlarına patrik ve metropolide vasiyet eylediklerinde rum şehirlerine amel olına

metropolid-i mezkurlara kendü rızası yoksa biz sana basgıcı oluruz deyü askerleri vesairlere taraflarından mugayir şerut....ile.... kendi ve adamları bindikleri...ve katırları ulema ve askeri halife tarafından alınmayub ve müdahil itdirilmeyüb ve metropolidlere sakin olduğu konağına askeri ve ehl-i örf tarafından rağbud itdirilmeyüb ve metropolid-i merkumun kendi mahsus-ı asakiri....gösterdikde.....ve müstesellimler ve mütevelliler voyvoda taraflarından mani ve mezahim olunmayub işbu rast-ı alişanem ve .....amel tutulub vech-i elvafi.....

Belge No: 100/Sayfa 57

Konusu: Keşif

Tarihi: Evahir-i Cemaziyelahir 1247 (20-31 Ekim/Kasım 1831)

Vilayet-i Anadolu'da Nevşehir kazâsına tabi Atarlı karyesinde sâkin Ümmü Gülsüm binti Numan tarafından husûsatı beyanda vekil olduğu zatın İrfan Seyyid Mustafa bin İsmail ve İbrahim bin Yusuf şehadetleriyle sabit olan Mehmed Ağa ibn-i Ali nâm kimseneden ber vech-i âtî istihcar 'âtî sudûrundan hak adûl ihrar rical-i müslimden ve karye mezbure ahalilerinden olub müekkil-i mezbûre Ümmü Gülsüm nâm hatunun zatına İrfan Numan bin Mehmed Mustafa bin Hüseyin nâm kimesnenin bi ecl-i ihbar meclis-i şer' hazıran olub....iştihar fil hakika mezbûr Mehmed ki ma'kulesi mezbure Ümmü Gülsüm hatunun zevci dahil olan karye-i mezbûr ahalisinden Can oğlu Kabaki Ahmed ibn-i İsmail işbu tarih ve müşakdan ikişer mukaddem....kazâsında.....mahalinden indine gelirken uzun köprüde fevt olub ve hayli ve kutunuda hazırlar olduk bize bu husûsa şahidiz ve şahadet dahi ideriz deyü eda-i şahadet eylediklerinde vâki'l hal bit'taleb ketb olundu tahriren fi yevmül evahir yevm-i şehri Cemaziyelahir sene seba ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Belge No: 101/Sayfa 59-60

Konusu: Vakfiye Kaydı

Tarihi:

Bismi'llâhi'rrâhmâni'rrahîm

Bu vakfiye birle zide merhûm Elhac Beg Cami-i Şerifinin vakfiyesi kayd-ı şod

El-Hamdu li'llâhillezi ceal fi'l hayrat ibâdehu'l-mü'minîne amenebillahi vel yevmü'l-ahiri ve ceal imarel mescid zevabirle hitulelmin....bilniyetil hâsene yevmül ahir vessalatü ala nebiyyi Muhammed nebi bil salihatül yevmül ahiri el beşiril mu'in beni mescid Allahu teala.....fi'lcennet fi'l yevmül ahir ala alihi ve sahibihi ellezine hüm hadetül min eftadehim ve etdiki alel yevmül ahiri ve itsa veldaima badi tahrîr nakid ve bait ihcac edilir ki Eyüb İli kazâsına bağı Sarıkarman nâm karye sakinlerinden.....Zeyneb kadın binti Mustafa tarafından vakıf.....ve tescili için vekaleti Halil bin Elhac Mahmud ve Elhac Ömer bin Halil şahadetleriyle teyit olub Nevşehir mahallesinden Koyuncuyan mahallesi sâkininden hâlâ Medîne-i mezbûrda me'zun bi'l ifta adil.....zade Şerif Mustafa Efendi meclis-i şer'-i şerif.....yine Medîne-i mezbûrda mahâlâtından İsmail Bey mahallesi sâkinden olup vakfi mezbûrun mütevellisi olan Cafer Ali Bey'in velisi ve valid-i macidi hâlâ Nevşehir kaimakamı mütevellisi kıdevü'l emacid Es-Seyyid Tahir Ömer Bey Hazretleri mevahisinde şöyle ikrad nâm ve ta'yîn şurut alel-ihtimam iderek mukulûm mûmâ ileyha Zeyneb kadının zevç-i müteveffası Boynu İnce aşiretinin seyr-i es-sabık Beydizade Elhac Beg ibn-i Ömer Beg arz-ı.....essabık mütevafıyye zevcesi Fazire binti Mustafa Beg nâm kadın .....allahuteala mescid emini Abdullah beyta fil cenneti hadis-i şerifi musadıkından olmağı irade etmiş ise de sıhhat ve hayatında zağır bab olmayub lakin....tasdik.....emvalem fi ahir imareküm ziyadate leküm fi imaleküm fezu.....şei'tâm hadis-i şer'if mucibince âtfb halinden münâsib mahal bir cami bina oldığı vasiyet ve tefkih kandü vasi-i nisb idüb müsaren fevt oldığı vasiyet-i mezbûre tefkiz olundığı beyan ve ikrâr vekilliğim era-i vekilliğim mesülün an raiyetihi hadis-i şerifi mefhumunca mes'ûl olacağını tetkik idüb vasiyet-i mezbûrenin tenkidine ve kendi vasiyeti tenkid ve vasi nisb itmek iradesiyle mütevafıye-i merkûmenin yedinde olan malının sülûsi ile medîne-i Nevşehir'de bir münasib ber mahal bir cami bina olunub

lakin bina olunacağı cami naş-ı mezbûr vefal etmediği takdirce benim halimden vefa ideceği kadar sırf nâşî mezbûr vefa eylediği takdirce cami-i mezbûrun ledel iktiza imaret bine serac iş ve levazımat-ı sâire mesarifatları ve imam ve hâtîb vesâir hidame ücretleri galasından irade olunmak için ikad ve kafi lâzım velayed olub esteizübillah İnnemâ ya'muru mesâcidallâhi men âmene billâhi vel yevmil âhiri ayeti kerimesi dahi en fi bevti eradil mesacid ve en zevari fiha imarha fetvati'l ibad tethir fi...beşsem zarani fi beyti fihak alel mezud en bekrem zaire hadis-i kutsi hükümet ve beşaret ise masadıkından olma iza malem azâmat ide adem enkati.....selase ilm.....salih.....ve sadıkine cariyete defter-i amal ala yevmül kıyam ketb vasıla-i vela hamiz ehem hafiülbalem ise de bilfiil husulünde aczim mutahkik olup lakin bittarik'ül isa ve vusûl.....ve ma'mul kayulı inayet seciniyeden mes'ûl olmağla malımın.....medîne-i mezbûre de ika ve temlik ve galesi bina olunacak cami-i mezbûrenin imarat ve levazım-ı sâire mesarîfına vehüd ücretine meşrut vakıf olunsun vasiyet ve vasiyet-i mezbûre ile salifatü'l beyan kahire kain el merkûm vasiyet tenkizde zevce-i sülbiyesi mekulen mûmâileyha Zeyneb kadın vasi nisb ve ta'yîn ve rekafe-i mezbûr için beşrut ve kapu ve beyanını ve mütevellî ve hıdem ve sâir ve nisb-ı imal birinin mazmunca vasiyet mûmâileyhanın raiyet-i imale ve tafviz idüb Musa muma ileyh Elhac Ali Beg müsaren fevt olmağla vasiyeti mûmâileyha Zeyneb kadın.....Nevşehir mahallesinden Cami Cedid mahallesinde bazar yeri karbinde vâki' bir tarafından Hızır Efendi merhûmun bina eylediği medrese ve bir tarafından bağçe ve iki tarafından tarik-i am sudûr mezkure ile mahdud mezkure ile mahdur konak Hızır Efendi terekesinden olub varisesinden.....malum...şer'ali ile işтира ve kabz ve Fahire kadın o terekesiyle alıcak terekesi senetlerinden vâki'....idüb konağı mezbûri her dem ve arsası üzerine.....mezbûrin ile negazıyla üç bab mağazaların ivac-ı tarik aimme açılıyor bir bab ile muhat olmak üzere bina ü ihdas ve bu uc mağazalar kev kenar.....zeyba ve.....endericle bir cami-i şerif bina ü ihdas idüb ve mağazaların cenubi tarafında bâb-ı cami-i mezburun hadisinden olmak üzere bir mağaza dahi bina idüb ve mağazanın fevki cami-i şerif.....olub ve sâlifü'z-zikr uç mağazalar hizasına basmayup....dekasın bir tarafını tarik mam bir tarafından mezbûr mağaza bir tarafından cami mevsi taraf.....bi mülke kahve dükkanı tahtında olan mük ve dükkan ile mahdud ve yeni cami-i şerifin avlu kapusu itsalinde çeşm-i muttasıl ve zikr olunan kahve dükkanı nerdübanı tahtına iki bab.....cem'an dört bab mağaza ve yedi bab dükkanı gire bina ü ihdas ve cami-i

şerifde ba emr-i ali muteber vazi idüb kimsi ve mahfil ve vazi şimalden ve tâ'lîf kanadil ve ziynet ferşiyeye vesâir ile **tezire** ve tahmil ittikten sonra cami-i şerif mezbûrun yabanı fetih ve salavat...eda ve ikamet ümmeti Muhammed ezan ve rehaset i'tâ itdikte müslimin salavat mağrudiye ve nevafile bilfiil eda ve ikamet idüb ve zikr olunan dört bab mağaza ve yedi bab dekakini hesabına.....vakıf ve ali mülke illa hesab idüb şöyle ta'yîn şerut ve ta'yîn kuyud ider ki mütevellî zikr ve beyan olunan mağaza ve dükkanları hesabül adet filbilade icrâ-i sacih ile icar ve hasıl olan gale-i fi-evla bina ü ihdas olan cami ve mağaza dükkanların imaretlerine bade cami-i şer'if taalluk olan kırk meded kandil ramazan-ı şer'ifinde vefa ideceği ramazan-ı şer'ifde bezir yağı ve şimdiden mumi ve eyyam sâir kayası mesalide iktiza idecek kadri kandil bezir yağı ve şamdana madem ikad idüb kabzalasından senedi mamı vesâir hidamiye ikamet iden yüz guruş hitâbet için yigirmi guruş müezzinlik için elli guruş.....içün yigirmi guruş bevvab ve kabud halu için yigirmi guruş cümle ve leyle-i kadr ve abidin ve.....içün kırk guruş ve nazır ve mermehani ve cabilik için otuz guruş cem'an iki yüz seksen guruş virüb fazlasını ücret tevliyet olmak üzere mütevellî nıfs için kabz idüb ve hidametle ledel icah-ı azli ve nisbi mütevellî olanlarında olup müstakilen mezbûratı takdir ve tebdilinden mütevelliler....olub vakfı mezbûrun tevliyeti dahi mütevellî mûmâileyh Ali Beg bade Ali Begin evladan olan ve mabed hem evladı evladan batına bade ...şart ve ta'yîn idüb ve mağazalarında cami-i mezbûrun binasına.....olub ba olup imaret Yanya'ya galle vaktinde müsaade olunmaz ise camile mahal olan sath-ı mağaza mezbûrlara merham ki eda-i hizmet iden hilamiye vezaif-i mezkureler virilüb ber vechle ikamet....mümkün olmaz ise mütevellî muma ileyh hasıl olan galle İsmail Beg mahallesinde olan cami-i şerifde meşrûh üzere olan hamiyeye virilüb bir cümle..... hamse olacağı kadar tamîr-.....ya bina olundukda yine şerut sabıkına elbeyan....ve mevzi olunmak üzere şerut kayd u rabt idüb zikr olunan dört mağaza ve yedi dükkanı vakf-ı mezbûr için mütevellî mûmâileyhe velisi veled macidi menba ve raiyyet....diyanet iş bu Es-Seyyid Tahir Bey Hazretlerine vaki ve teslim ile.....ikrâr idüb ve gıbbe't-tasdîk vekil mûmâ ileyh lecel tahsîl el hükkam....mesleğe imaz ve zuhul ile mir muma ileyh üzerine şöyle dava ve takrir-i kelam eylediği İmam-ı Azâm İmam-ı Ekrem Ebu Hanife Numan İbn-i Sabit El Kufi hazretlerinin essah-ı rivayet üzere vakıf...sahih ise de vakıf lâzım olmakla olmadığına binaen vakfın rücu' sahih olmakla müstakilat mezkuratu vakıfdan bil vekal

rücu itdim mütevellî mûmâileyhin velisi iş bu mir-i mûmâ leyh hazretlerinden müstefîdat mukülemin mükellefî olmak üzere bana devr-i teslim olunmak matlubdur didikde muma ileyh hazretleri lael istinsak bil vilaye cevabında imam efdal tebline ifal Ebu Yusuf Yakup bin İbrahim El Hemedani hazretlerinin kavli üzere vakfin...kafi ve imam ve balî.....sani imam Muhammed bin Hasan eş-Şeybani hazretleriyle mezhebi üzere ve ikfal-i ikad badel vakıf için mütevellid vakıf için eda ve teslim şerutü vâki' olub imamını ve Humeyni hazretlerinin ihtiyarların vekil muma ileyhin vech-i meşrûh üzere vakıfdan vücuna mütekâyid deyü vazî ve canib-i vakfî tercih ile hüküm bil zevami taleb iltimas itmekle hakim mevali ...kablel sultan mevki sâdır kitâb dopal ve Hasan İmab Efendi hazretleri alem'ül istilaf ve'l basirete'l eşraf tarikinin davayı ve defhimlerine dikkat ve hal-i iradesine müracaat idüb vekil mûmâ ileyhin müd'ası mesela mücahid fiha ise de muma ileyhin vaki' ve müda'sını sevt ve idkak ve amme-i kirâm Rahız hazretlerinin akval-i sineleri cuma evkafî olmakla ihtiyata ama imamın.....hazretlerinin ahz ve amel işarıyla ve canib-i vakıf tercih ve ihtiyar idüb vakfî mezbûrun lüzumuyla ve hakim ve vekil mûmâileyhin vaki' ve hısım idüb amme-i kirâm hadislerinin akvali hiçbir .....vaki bi't taleb ketb olunur tahrîren fi'l yevm-i selase ve'l işrûn.

Faziletlü Madyani Hafız Ömer Efendi ibn-i Süleyman

Es-Seyid ulema Hızır ibn-i Ömer Ahdi

Hafız Muhammed ibn-i Mustafa Pahı Güzel Tehteman ibn-i Ahmed

Hasan bin Havakcı Ömer bin Muhzır bin Mehmed

Eftari Ömer bin Yakub

Elhac Mehmed bin Halil

Küçük Halis bin Hami Mahmud

Boynu İncelü aşiretinin darbhane-i amîreye kaydı suretidir

Belge No: 102/Sayfa 61

Konusu: Tayin

Tarihi: Cemaziyelevvel 1247 (Ekim/Kasım 1831)

Bismillahirrahmanirrahim

Yâ Fettah

Yâ Rezzâk

Yâ Alim

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb Mevlânâ es-Seyyid Hafız Müslim Efendi kâm-yâb ba'de't-tahiyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki ber vech-i mansıb-ı mutasarrıf olduğım Nevşehir ma' Ürgüp kazâsının emvar-ı şer'iyyesi işbu sene seba ve erbain ve mi'eteynel Cemaziyelevvelisinden guresinden cenâb-i şer'iflerine kemakân ifa olunmuşdır ki gerekdir ki kazâ-i merkûmi gurre-i şehri mezbûrdan bi'n-niyabe zabt ve beyne'l-ahali icrâyı ahkâm şer'iyyede sa'y-i cem'il ve vukû'-yâfte olan mevtâ-yı askeriyeyi dahi bir nehac-ı şer'i tahrîr ve taksîm eyleyüb câde-i şer'iat garradan sermed-i inhirâfa cevâz göstermiyesiz ve's-selâm.

El-Fakir Esseyid Hasel Gazi

Be-kazâ-yı mezbûr

Belge No: 103/Sayfa 61

Konusu: Arazi-Mülk Anlaşmazlığı

Tarihi: Muharrem 1246 (Haziran/Temmuz 1830)

Kapucu Kalpos rahibinin mülk-i menzil ve avâsım şer'al-i husul olunub yedine verilen hüccet-i şer'iyye suretidir.

Medîne-i nevşehir mahallesinden Reaya mahallesi sâkinlerinden Kalpos veledi Yorgi nâm zımmiye mahalle-i mezbûr sâkinlerinden Ligor veledi Yesef üzerine şöyle dava ve

takrir-i kalam ider ki babam Yorgi Arapsun kazâsına tabi....karyesinden....oğlu...dört bin beş yüz guruş.....olub ve yolu mukabelesinde Nevşehir mahallesinden reayamahallesinde malûm ekudur velcemran malın menziline bivefa bayi eyleyüb mersum dahi menzil-i mezkuru işbu lagul bey ersum Lagul beyi mersum Ligor hâlâ Kağzel mezkurun mütemekkin olub mersum...oğluna halk babamın dinini eda eyleyüb menzil mezkuri mesgur Ligorun kaister ve eda olunması matlûbdur ve....Besül merkûm Ligor cevabında menzil-i mezkuru halk papaslarının iki yüz otuz üç sene şehri mersum .....oğlu.....ile bey eylediğini ikrâr lakin tarihten bir sene sonra otuz dört tarihinde yine .....ile beyi eyledim deyu def itmeğini beyi ve fadul bir sene sonra.....ile bey eylediğini mersum Ligor beyine taleb otuz.....kararlarından resale.....ve reayadan teslim meclis-i şer’’de...olub şöyle şahadet iderler ki bin iki yüz otuz üç senesi mesâkin mersum surki bizim huzurumuzda mersum....oğlu.....vefail bey eyledikten bir sene sonra otuz dört tarihinde Şevval el Muazzamın yigirmi yedinci gününe.....oğluna dört bin beş yüz guruş beyibat sahih ile bey’ eyledi bizler bu husûsa şahidleriz ve şahadet dahi ideriz didiklerinde mersum Hilbosun hevasında halik birdem Yorgi otuz dört tarihinde Cemâziyelevvelinin evsatında...gidüp ve meskahirde helak olduğına tevatüren isbat iderüm ve bir kere tevatürine sal evla olub mersum Hilbos tevatürle beyan-ı suâl olunur sâire yine Nevşehir mahallesinden Reaya mahalleleri sâkinlerinden.....namun zimmiler meclis-i şer’ haziran olub şöyle şahadet iderler ki....mersum Yorgi bin in iki yüz otuz dört senesi Cemâziyelevvelinin evasıtında masraf-ı amîreye gidüb ve maskaralıklarda halkın...bizler bu husûs bu vaka üzerine şahidleriz ve şahadet dahi eyleriz deyu her birileri ida-i şehaded idüp ve şahadetleri vafire makul olmağla....veledi...kaskına tetib ve mesfur kılub teslim birle.....matlûb ketb imzaları tahrîren fi gurre-i şehri Muharrem’ül haram sene seba ve erbain ve mi’eteyn ve elf.

Belge No: 104/Sayfa 62

Konusu: Çeşme Tamirâtı

Tarihi: Evail-i Cemâziyelevvel (1-10 Ekim/Kasım)

Essyid Hafız Müslimü’l Molla Ahmed Medine-i Nevşehir ma’ Ürgüb

Medîne-i Nevşehir mahallesinden Zimmiyan Mahallesi mütemekkinlerinden cümle reyanın kargüzar ve kocabaşları Feramus oğlu Yovan ile ve Isador oğlu Kırbaka, Musayil oğlu İvan ve Okaşı Ananiye ve Dermesdoğlu Anayine ve Dannenbil oğlu Buvat .....mütevellisi Taşcı Karagöz Tamus zimmiler meclis-i şer'e gelüb yine mezbûr mahallesinden Eskill mahallesi sükkanından iş bu ba'is'ül küttab inayetlü Mehmed Ağa mahzarında şöyle takrir-i kelim ve ibrâz-ı meram iderler ki;.....mütesellimi.....nazırı oldığı mahallemiz ehli islam mahallesi derunlarına ettirdiğiniz ma-i....menbai ve mecerasını ekser-i evkatta tamir ve....muhtac olub mesarif...ile irad olmadığından nakud-ı mevkufa mevcut itmeniz için mukademce bazı ehli islam mahallatına birer masdar su virildiği emsâl-î mâ-i mezburun fazlasından bir masdar hüsn-ü rızalarıyla inayetlü Mehmed Ağa hazretlerinin hane-i saadet aşiyânesine icrâ olunmak üzere ma-i mezbur ehli islam mahallatına cereyan iden kısımdan ifraz ve mûmâileyh hazretlerine ber vech-i istifade tahsis olınmıştır. Bedelinde salifü'z zikr mesârif-i mezbûre sarf olunmak için ağa-yı mûmâileyh hazretlerine beş yüz guruş tevliyet ve nazar-ı....hasebiyle af' ve teslim itdi deyü ikrâr ve ber vech-i meşrûh bir masdar su ağayı mûmâileyhin hanesine ....misüllü câri olub icrâ olunmakta....ila tevkif vechen minel vücûh bir taraftan muhalefat olunması için yed-i mûmâileyhin takrirleriniz üzerine muhabbet i'tâ ile ve bunlarında gıbbel istirkaf ve gıbbel tasdik ber vech-i meşrûh i'tâ-i hakkı şukka olmak üzere bir masdar su virdikleri mübeyyin kemahü'l vakıa ketb ve imla ve bâde mûmâileyh hazretlerine i'tâ olundu. Tahrîren fî evâil-i Cemaziyelevvel.

Şudül hal

Me'zun Bil ifta Adil Efendizade

Servet Mustafa Efendi

Han Kaimakam-ı Mütevelli-i Nevşehir atufetlü Es-Seyyid Tahir Ömer Beg Hazretleri

Es-Seyyid Mehmed Naima Efendi

Abdullah Sami Efendi

Es-Seyyid Mahmud Sami Efendi bin Abdullah Efendi

Muhazac-ı Enderun-u Hümâyûndan Ömer Efendi

Belge No: 105/Sayfa 62

Konusu: Zahire Tedariki

Tarihi: Şaban 1247 (Ocak/Şubat 1832)

Niğde sancağı Fesmene ve Kermen kazâlarında vâki' ayan ve zabı'tân ve bi'l-cümle iş erlerine hüküm ki:

Mukaddimce Konya canibine sevk ve işar olınan süvari ve piyade uç ordusu asakir-i mensurenin.....lâzımleri için Konya vesâir kazâlardan üç aylık zahire tertip olunarak ol vechile hırdavatdan vekayeleri istihsal kılınmış isede Karaman eyaletinden cesametine göre mevzuatından Rumili misüllü feyz-i virgi olmadığından muktezaları irade-i seniyyem üzere bundan böyle Dersaadetimden bil irad eyalet merkum dahilinde kain hasib mahallere bir tesdilecek asakir-i mansure'nin irade-i müfineleri beher hal civarda bundan sâir ....lerden zahiren celb mübadesine muhtaç olduğundan mahal-i mezkureden Karabekar ve Ereğli kazâlarına ifal olunacak asakir-i mansure ta'yîni için iktizâ iden zehabirin.....Niğde Sancağından mübayave ista olunmak bâbında emri şer'if sudûr hala Karaman valisi ve Ahlat Akşehir ve Aksaray sancakları mutasarrıfı düstur-ı mükerrerem Ali Paşa ademullahu teala iclalehu tarafından Dersaadetime tahrîr ve işar olunmuş olup asakir-i mansure memaliki idare ta'yînatı sâir sunufi askeriyeye lafis olmayub muktezayı nizamları vecihle memur oldukları mübayele olınan zahire ve lâzım-ı sâirlerine eşhası müdebbirlerinde mevcut olınan akçeden ashabına i'tâ ve teslim ittirmekde olduğundan mahal-i mezkureye ifade olunacak asakir-i mensure ta'yînatı mukteza-ı zehayirin dahi ol vecihle mübayele olunacağı bigar ise de yalnız Karaman eyaletinden hem bunlara ve hem dahi Konya'da olan samül zakir ikametleri medince zehayirlerin i'tâsı mümkün olunmayacağı zahir ve asakir-i merkûmen'n herhalde hırdavat ve mefa yekün ve ikayeleriyle istihal-i esbab ikra-i verasetleri matlûb padişahanem idiğü bedhi olmakdan nâşî vali müşarileyhinin inhâsı vecihle Karabekar ve Ereğli de ikamet asakiri mensure ta'yînine muktezayı zehayirin dahi müşarileyhin marifetiyle ve akçesiyle

Niğde sancağından mübayile i'tâ olunması husûsına irade-i alim taalluk itmek siz ki kuzât ve nüvvâb ve mütesellim vesâir mûmâileyhim siz badelyevm asakir-i merkum ta'yînatı için kazâlarınız da ne mikdar zehaire talep olunur ise de vakıa-i vasire vakti tecavüz olunmayup herhalde icab iden bahasın müşar ileyhın marifetiyle madiri tarafından ahz ve....sahibine teslim birle asakir-i merkûmeye zahire husûsunda....ve....çekdirilmesi aman bil ittifak amel ve dikkat eylemeniz nesahim olmağın tenbihen ve mahsusen işbu emri celîlü'l-kadrım isdârı ile tesyâr olunmuştur imdi asakir-i merkûmen'n iktizâ eden zehayirlerin defter-i tahrir üzere icab eden bahasını....yedinden ahz u ashabına i'tâ olunmak üzere i'tâsına mübderet eylemeniz irade-i seniye-i padişahanem muktezasından idüğü ve bu bâbda imaz misüllü vazi' hâlât vukûa ber vecihle haiz olunmadığı ma'lûmunuz oldıkda ber vech-i meşrûh amel ü hareketle mezid-i sami ve gayret ve hilafetten begâyet tehâşî ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdir olmuştur buyurdum ki vusûl buldıkd bu yanda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyla amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz alâmeti şer'if i'timâd kılâsız Şaban sene 247.

Belge No: 106/Sayfa 63

Konusu: İtaatsizlik

Tarihi: Safer 1247 (Temmuz/Ağustos 1831)

Niğde Sancağı mütesellimine ve kazâlarında vâki' kazâların kuzât ve nüvvâb ve sâir iş erlerine hüküm ki:

Mısır valisi Mehmed Ali Paşa ile Cidde Valisi Abdullah Paşa beyninde biraz müddetden berü ve rivayet olınan münâfî ve muavinden Mısır valisi Devlet-i Aliyemden bir günam ve azade olmaksızın kendü kendinizden tecavüz-ü hareket sırasında.....üzerinden Cidde havalisine beran asker ve muhbir dahi sefine irsâl eylemiş olduğu bundan akdem....şahanem olunduğuna ve müşârünileyhimin ol vecihle muharrer....şer'-i şer'if ve rıza-i mabeyn iktizâ-i mülukanem münâfî ve mugâyir idüğüne

binaen Mısır valisi müşarileyh işbu gönderdiği askerini derhal Mısıra iade ile kâtf irsâl olduğu halde ki meşruadan....ve Cidde valisi müşar ileyh dahi...mutlak emüre ki'tâen müdahale itmek üzere başka başka memurlar gönderilerek tahrir kılınmış ise de Mısır valisi müşarileyhin Karabüke ve gereği bundan akdem yazılan bunca vesaya ve tenbihat adem-i eska ve....ber cevab kendüsine suretleri bu bâbda tedabir icrâsına bakılmak icab olunmuş ol vecihle Mısır valisi müşar tarafından Devlet-i Aliyeden lütfen ve merhameten vekilleri de tasvirat-ı şî'tâ teziye i'tâen Mısırın olduğu halde mukteza-i emr-i şer'-i şer'if bağı hükmüne ve dahil olunacağı acelden taml-i siciyeden Ağrı taraflarında keşt ü güzâr ile Mısır askerlerinin tarafına hâlâ Haleb ve..... valisi düstur-u mükerrerrem vezirim Mehmed Paşa ademmullahu teala iclalehu sevahil-i Şam ve hevali idaresinden serasker....ve Dersaadetimden dahi bir fermânda sebt-i süvar ve piyade asakir-i mensure ve bunlardan başka Anadolu ve Rumeli canibinde kain bazı mahallerden asakir ve...tertib kılınmasına göre icab eylediği hâlâ Karaman valisi ve Akşehir ve Aksaray sancakları mutasarrıfı düsturu mükerrerrem vezirim alicenâb ademullah teala iclalehu dahi ve iradesi hilafından küliyatlı süvari ve piyade asakir ile hareket iylemesi husûsu müşarileyh mukteza-i irade-i seniyyem üzere rikab-ı hümâyûn tarafından tahrîr ve işar olunmuş olduğına mübin-i müşarileyh mukteza-i memuriyet ve lâzıme-i gayret üzere külliuaatlu piyade ve süvari asker tedarikine teşebbüs olunmuş olduğu bu defa serasker müşar ileyh Niğde sancağından asker tertib olunmak idüğü olmakdan nâşî müşarileyh ideceği asakirden yüz elli neferin beheri ellişer guruşdan icab eden....hıtam müsalat kadar Niğde sancağında vâki' kazâların tahsîli husûsına irade-i seniyyem....bu bâbda hatt-ı hümâyûnum.....mülûkanem sahife-i peyda sudûr olunmuş olmakla siz ki kuzât ve nüvvâb mütesellim vesâir mûmâileyhim siz ve sudûr-u fermân askerinin tahrîr ve istihdamı tarihinden beheri ellişer guruşdan lâzım gelen mahiyelerini livâ-i mezbûrda vâki' kazâlara mukabil ve....tevzi' ve taksîm ve ihtimam husulet kadar mahi mah ve yahud üçde birisi birle birinden tamamen ve kemâlen tahsîl müşarileyh tarafından.....memuruniyle mübâ'adet eylemen zamanım olmağın tenbiha mahsusen işbu emri celilim isdâr ile irsâl olunmuşdur imdi neferatı merkûmenin beheri ellişer guruşdan iktizâ eden mahiyelerince balada beyan olduğu vecihle liva-i merkum kazalarından ber vecihle tadil ve tesviye.....kadar ahz ve tahsîl ve müşarileyh tarafından....memura i'tâ ve teslim olunması kadir-i ihtimam ve haberat eylemeniz irade-i şahanem muktezasından

idügi ve bu vesile ile ehal-i fukaradan mahiye-i mezkurdan başka ber cihana mebla ba akçe ahz ve tahsîl oldıkda misüllü vazi ve hâlât-ı vukûna ber vecihle rızalı.....olmadığı ma'lûmunuz olduktan ber vech-i muharrer amel ve hareket bil ittifak kemâl-i ihtimam ve dikkat ve bu bâbda birgün imaz ve rehavet tecvîz ile ve münâsîb olmakdan begâyet tevkî'-i ve müba'adet eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuştur vusûl buldıkdâ bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-etbâ' lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûnıyla amel ve hareket ve hilafetden izzet me'ab ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'ifi i'timâd kılâsız Safer sene 247.

Belge No: 107/Sayfa 64

Konusu: Tayin

Tarihi: Tarihsiz

Suret-i Hatt-ı Hümâyûn

Siz ki Serdarı ekrem Memduh Elsim müsbet başısız iş bu emr-i alişânım mucibince satı iştigal la nâm ve ruhsat kemâlîm ile Anadolu canibi serdar-ı ekremi mansıb ve ta'yîn eyledim göreyim satı mucib muktezasınca amel ve hareket dikkat kafe-i Asakir-i Measure-i Muhammediye-i hasım ve mensurum vusuf-u asker-i sâirenin has idare ve istihdamlarına dava da inayet meyarı ile esnah-ı harbde izhar gayret ve şecaat ve ifnat-ı sâire de isbat ehliyet ve liyakat mümtaz evlatlarına icrâyı mükafat iderek zabi'tânın eşyalarını terki ve küçük zabi'tâlarda rütbelerini zabitan size îsâl itmek ve hizmet-i münvâ-i sâire de istihdam olanları mükafata mahzar eylemek mefâtîl olunmak misüllü sevk-i askeriyyeden bir nevi töhmet ile müstah olanların eşyalarını badel sagir dîvân-ı harb ma'rifetiyle te'dib iki ihal-i kafe-i eyalet ikaduyda icrâ-yı ahkâm mükafat ve mücazemet husûslarında dikkat ve sekine-i ahali küffar haklarında himayet ve sayet rakîşe-i Devlet-i Aliye layen müsaen celile-i deyunda götürmek...sai mukavemet eyleyesiz.....cenâb-ı mevahir halde ehyaki vacib-i muhteremi efendimiz hazretlerine mukaret buyura.

Belge No: 108/Sayfa 64-65

Konusu: İsyan

Tarihi: Tarihsiz

Anadolu canibi seraskeri devletlü Hasan Paşa Efendim hazretlerine hüküm ki siz ki serdarı ekrem Memduh elbeşim sadakat-ı alem müşar ileyhsin saki beyandan müsteğni olduğu vecihle Mısır valisi Mehmed Ali Paşanın mücerred.....etbai taraf-ı Devlet Aliyemden emr ü irade olmanız yeni Cidde valisi üzerine....ve ceza asker sevkiyle kale-i mahruse-i şahanemden olan Yak Kalesini zabt ve Akka Kalesini muhasara min kal vucûh-u şer'-i şer'if ve rızayı mülukanem münâfi ve gönderdiği askeri derhal Mısır'a iade ile mütecasir olduğu hareketle feragat itmek üzere mukaddem rical-i Devlet Aliyemden mahsus memur ta'yîn olunmuş ve mahir her vurud iden cevab nâmesinde yazıldığı azvahı ve matlûb eylediği şeyler şer'en ve mülkabir vecihle müsaade kabül ider mevedan olduğu emr-i bedhi iki salik olduğu meslek safimden adül itmeyeceği mülahakdan gayri....ve hakkından mücazat şer'iyenin icrâsı zimmet-i şahanem olmak hasebiyle bu bu bâbda mersasim hazin ve ihtiyata imtisâl taraf-ı taraf ta'yîn kılınan vüzerâ ve mızıka-i mensure ve mîr-i mîrân ve mîr livâları başlar kumanda ile gönderilmiş ve gönderilmekte olan askerin cümlesine en müstakil olmak üzere vüzerâ-yı a'zâm vezir-i mücerreb aladavar kemâl-i istiklal ve ruhsat ve mezid-i itibar ile Anadolu canibine ta'yîn ve..... a'zâm lâzım gelüb senin öteden berü evsaf-ı mezkure ile ensafının nezd-i şahanemde ma'lûm şimdiye değin memur ve müstahdim olduğunun meham-ı saltanat seniyemde.....teala hüsnü sülukun sadakâtînin ve o vecihle her herhalde hüsnü zan şahanem derkar ve mecmua asakir hasım ve mensurum serasker-i ali nisb ve ta'yîn idüb mukaddemce sevahil-i berem Şam ve hevali-i Arabistan seraskeri nisb olunan hâlâ Halep ve Rakka valisi vezirim Mehmed Paşa'nın maiyetine küllüyatlu asker ile memur kılınan Karaman valisi vezirim Salih Paşa Antalya'ya irsâl ve dönmüş olunan Silistre Valisi Mehmed Paşa Trablusşam Begler Begisi Osman Paşa ve mîr-i mîranı kirâmdan hâlâ Kayseri Sancağı mutasarrıfı Osman Hızır Paşa ve maden-i hümâyûnum ibni Osman Paşa.... lahsı dahi senin maiyetine memur kılınarak herhalde senin emr ve reyin vecihle hareketle dikkat eylemeleri husûsu tenbiye ve senin....ile vurud..... Halep valisi müşarileyh kendisünün seraskerlik memuriyetini idare vesâir dahi anın raici

ve...mütabat eylemeleri dahi işar olunmuş ve memur kılınan.....beylerbeyisi icrâ amme-i kirâm Mehmed Paşa damat mualliyeye ve gereği bi'l-cümle asakir mensure mîr-iivâları başlar dahi üzerlerine tarafı padişahanemden bir iştigal...ser askerilerin emr ü tenbihatdan hariç hareketde bulunmaları keyfiyeti kendülere bildirilmiş olmakla....teala ve delce icrâsı lâzıme-i memuriyete bezel akdem.....emr vâcibü'l ihtimamda memur ve merhus müsahamet...dair tedabir ve tertibatda bi'l-cümle eftar Anadolu her dürlü tedbir idersin iktizâsı vecihle o mahal ve.....mübâderet birde bir taraftan dahi işin gelişine göre tercihle hareket iktizâ ider ise baun teala ezelce icrâyı memurine biz kudret ve.....vacibü'l ihtimamda mergas ahire-i istikal mehul ve menakul olduğından sende dahi her halde hazret-i.....i'timâd ve ruhaniyet mikdarı mazeret asalaet penahi tevessül ve istimdad iderek sâkin olan vesayece celile-i şahanem ve müntezir-i şahanem olan hareket makbul ve hidametim gurbe-i vücud gönderilmek sırf mahsul kudret eylemek nam hanem olmağın memurinin havi mahsusen işbu emîr-i celil elkudam isdâr ve bediği irsâl olunmuşdur buyurdum ki vusûl buldıkdâ bu bâbda sâdır olan fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'limtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyla şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız.

.....

Ber mucip hattı hümâyûn ve ber mucip emr-i ali Anadolu canibi serdarı ekremi devletlü Hüseyin Paşa Efendimizin bildirildi alileri kâtî ve kerait ve hûlasası sicili mahfuz kayd olundu.

Belge No: 109/Sayfa 65-66

Konusu: Vergi

Tarihi: Evahir-i Zilkade 1247 (20-31 Nisan/Mayıs 1832)

Niğde sancağı mütesellimine ve kazâsında vâki' kazâların kuzât ve nüvvâb ve bi'l-cümle iş erlerine hüküm ki:

Malûm ola ki mukaddemce meşru tesyâr olan emr-i alim beyan olunduğu vecihle taraf-ı padişahanemden istihdam ve ruhsat bila kelim ile Anadolu canibine serdar-ı ekrem ve maiyetine kafe-i asakir hassa-i mensureden serasker nısb olınan hala Çirmen sancağı mutasarrıfı senaver-i ekrem müşir fihâm nizamül alem meham vezir muasecerem Hüseyin Paşa ademullahüteala iclalehü safu ve nazarda ve ihyar müstayet-i besarül elmelkül imtişan bu defa mukteza-i irade-i seniye üzere orduyu hümâyûn zağar makrun şahanemle savb-ı memura gayret etmiş olduğına binaen bundan böyle.....müstecal ile taraf-ı saltanat-ı seniye üzerinden orduyu hümâyûnuma ve orduyu hümâyûnumdan dahi Dersaadetime ihdas ideceği tâtâran ve ulakları vesâir hidamet-i Devlet Aliyemin arkaca ve ba tahsis mübayat müşâriyleh memur asakir-i hassa-i mensure-i padişahanemin mahiye ve maaşları için peyderpey gönderilecek hazine yüklerinin...zımında karhanelerde külliyatlı hayvanatının bi ecl-i...mevcud ve .....lâzım ve mukatli olduğundan ve eğerce olur mahas ile.....iden ulakların gerek karhanelerden süvar oldukları bargirlere nizamı vecihle tahsis kılınan saat başına birer gurus ücret....bade zahin dahi yine.....maslahatının cerat ve ihtiyatına nazaran o düvel-ü hümâyûnum câdesinde bulunan karhanelerde vücudi müfettişi olan külliyatlı hayvanatının tedariki ve idaresi yalnız karhaneler memuriyetlerinin ve saenden...beher hal sancakçı idaresi icab idecekleri tarifden müsteğni olmakdan tehâşi bu bâbda hem ahali ve fukaraya mucib suhulet olmak ve hem meham-ı saltanat seniye muhver layıkında irade olunmak üzere ve Dersaadetinden tahliye ve derece-i câde üzerinde bulunan bi'l-cümle karhanelerde...hi'tâm maslahata kadar külliyatlı ve nevana hayvanatlar mevcut vecihle bulunmak ve mesarif raidası sancağı idare ve raiyet olmak üzere her bir karhaneye bulunduğu sancak tarafından cümle ma'rifetiyle kargüzar ve müfider ki acil nısb olunması ve her bir sancak dahilinde bulunan karhanelerin ber vecihle matlûb ve hüsnü iradesi dersaadetinden nazır suretine ve birer memur ta'yîn ve irsâl eylemek hi'tâm maslahata kadar işbu nazırlar memur oldukları karhanelerin asul meşhur üzere hüsnü iradeleri maslahatlar nısb hi'tâm eylemeleri husûsına irade-i aliyem müteallik idüp keyfiyet lâzım gelenlere başka başka evamîr-i şer'ifim.....tevcih ve tenbiye kılınmış olmağla zikr kuzât ve nüvvâb ve mütesellim ve madenül beni vesâir mûmâileyhim siz vusûl emri şer'ifimde siz dahi.....cümleye ilan ve eşabirle liva-i mezbûr dahilinde vâki' Ulukışla karhanesi sancağı idare olunmak üzere üzerinde

müşevatı külliyatlı hayvanat bulunarak gerek orduyu hümâyûnuma gönderilecek ve gerek o taraftan Dersaadetime tevarid idecek memurin ve hizmet ve tâtâran ve hazineler karhanalarda bargirlere .....tevkî'-if itdirilmeyüb heman virilen ahkâm şer'ifim mucebince garra-semayet..... gireceklerin bir saat evvel memurlarına a'zâmi esbabını istihsal bil ittifak ihtimam ve dikkat eylemeniz fermânım olmağın ilanen ve tenbihaten ve ihtimamen mahsusen işbu emr-i celîlü'l-kadrim isdâr ve tâtâr mûmâ ileyh dahi karhane-i mezkure bir nahıra suretinde ve tesyâr olunmuşdır imdi balada beyan olunduğu vecihle karhane-i mezkure bundan böyle sancağı idare olunub derununa gayet .....ve .....hayvanat ve ahır bulunarak o misüllü müsteacil....idenler ve gerek gönderilecek hazineye kefil aklandırmayarak heman vardığı anda bargirleri virilüb sab-ı meksude izam ve iradları emri ehline bil tehaviz.... akdem ve gayret eylemenizden kâtî matlûb-ı mülûkanem idüğü ve bu maddede mevad-ı sâire beraber vecihle.....olmayub nihayet muktezayı mahal-i Devlet Aliyemden olduğına mebni bu bâbda imaz ve rehavet ve kusur ve...karhane-i mezkurda müstevni hayvan bulunmayubda ol misüllü meham-ı saltanat seniye ile....idenler bir dakika ve biran karhane.....olunmak veyahud virilecek bargirâtı ve tedif olunmak veyahud virilecek bargir ve.....olarak yarı yolda yorulub kalmak misüllü vahi ve hâlât ve kavi madar ise bu keyfiyet sonra cümleliz hakkında mestelzem peşimani ve nedamet olacağında şahid olmağı malûmun oldıkda ber vech-i meşrûh amel ve hareket ile ittihaz ve irade-i padişahanem bil ittifak ihtimam sarf-ı mukadderat ve hilafetten nabat....tevfki ve mübâ'adet ve sen ki memur mûmâ ileyhsin sen dahi mukteza-i memuriyenin ve sadakâtın üzere o tarafa varub karhane-i mezkurenin sancağı iradesiyle lâzım gelen külliyatlı hayvanatın...ve hazır vecha bunları ve umdesi iden ulaklar ve cümle memurin ve hazinelerin mekine ve tevkî'-if olunmaları husûsları bila ve nehar esami ve dikkat eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdır olunmuş buyurdum ki vusûl buldıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyla amel olasız şöyle bilesiz alâmet-i şerîfe i'timâd kılâsız tahrîren fi evahir-i min Zilkade-i şerif sene seba ve erbain ve mi'eteyn elf.

Belge No: 110/Sayfa 66

Konusu: Vergi

Tarihi: Zilhicce 1247 (Mayıs 1832)

Nevşehirli Ravinin uşaklarına i'tâ buyrulan fermân suretidir

İftihar'ül-emâcid vel'ekârim câmi-ül- mehamid vel'mekârim el muhtassu bi-mezidi inayetil melikid daim dergahı ma'lûm kapucu başlarından Bozok Sancağı mütesellimi Elhac Murad dame mecdehu kıdvetül nüvvâbül müteşer'in Nevşehir naibi mevlânâ zîde ali tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki havar essabık mersum İbrahim Paşa ve kuzât merbut medîne-i Nevşehir de sâkin Mustafa ve Ömer ve Yusuf ve Osman nâm kimesnelerin.....asul acem-i hilafdan olarak seksen yüz seneden berü merkumlar Nevşehirde sâkin olub zer mebni mekanlarını beher seneden canib...eda eylediklerinden sonra müdahil icab itmez iken çadırların acemden olub gelan.....maktülünden Karaca Güret aşireti ahalisinden viren mîr-i aşiret ve ihtiyarları taraflarından rüsumu mîr-i ser mutaliyesiyle vâki' olan müdahelenin men' ve def'i bâbında mukaddema isdâr olınan emri şer'ifimin tekid ve istimlakı havi ve ahire sudûr iden emri şer'ifimin vüsulunde bahışla merkûmların madde abis olan aşireti merkûm ahalisinden Pehami oğlu Monla Yusuf ve Hacı Gaffar oğlu Mehmed ve bunca .....Ömer oğlu Mustafa ve Nevşehirli Bekir .....nâm kimesneler meclis-i şer'-i aturda merkumların ecdatları acem hilafından ise de mukaddema bunları aynı kabül itmeleriyle resmi riyetlerini ahz iderüz deyü adame ve merkûmların yedlerinde olan fetvayı şer'ifce nazar olundukda cedeleri acem hilafinden olmakla hala silsile-i taht-ı raiyet dahil olmasıyla haklarından medaiden merkûmların izarlarıyla medahi ileyhanın acem-i hilafından oldukları sabit ve zahir olduğu senki müslim mûmâileyhsin senin bir kâtî arifanesinde tahrîr ve inhâ ve olbâbda yüz on.....kadının virdiği ilamet baş vaiz eylediği acilden virilen emr-i şer'if mezkur kaydı badel ihraç iktizâsı suâl olunarak bu makül mukâta'ât-ı mîriye kadimlerinden olan cemaâtın raiyet ve rayatı oğullarından oldukları halde rüsumu mîr-iileri tahsîl olunmuş olduğu suretde ve resmi mîr-ii mutaliyesiyle teaddi olunmak virilen evamîr-i şer'ifim şurutundan idüğü kabudan müsteban olmağla bu suretde ber mantuk-ı ilam ve arife-i merkûmlarının...acem'-i hilafetden olub cemaat-ı mezbûr reayasından olmadıkları sabit

ve zahir olduğı halde hane-i avarız bağlu emlak ve arazileri hasılatının ışar-ı şer''iyesini sahib-i arz ve ba evamîr-i aliyem ve irade olan tekalifi cemani memura eda eylediklerinden sonra resmi mîr-ii mutaliyesiyle teaddi olunmak bâbında emri şer'ifim isdâr-ı rey-i alişânım menut idüği baş muhasebeden derkenar ve ba takrirleri elarz mucibince emri şer'ifim isdârı husûsına irade-i aliyem taalluk itmekle ol vecihle amel ve hareket mübâderet eylemek fermânım olmağın iş bu emr-i alişânım isdâr ve irsâl olunmuşdur imdi vüsulünde keyfiyet-i irade-i seniye mantuk-ı emr-i şer'ifimden ma'lûmunuz oldıkda fermân olduğı ve balada beyan kılınığı vecihle merkumunun cedleri acem ilamından olub cemaat-ı merkum reayasından olmadıkları sabit ve zahir olduğı halde hane-i avarıza bağlu emlak ve arazileri hasılatının ışar-ı şer'iyesini sahib-i arz ve ba evamîr-i alim ve irade olan tekalif cem'ane memura eda eylediklerinden sonra resm-i mîr-i mutaliesiyle teaddi olunmaları husûsunu mübâderet iyleyesin ve saenki naib mûmâileyhin sen dahi mucib emr-i şer'ifim imtisâl ve mütabaat eylemek bâbında fermân-ı alişan sâdır olmuşdur buyurdum ki hükmü şer'ifim vardıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr olan işbu emri şer'if celilel-i şan vâcibü'l-etbâ' ve vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyla amel olasıız şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız tahrîren min şehri Zilhicce el mübarek sene seba ve erbain ve mi'eteyn elf.

Belge No: 111/Sayfa 67

Konusu: İsyân

Tarihi: Evail-i Zilhicce 1246 (1-10 Mayıs/Haziran 1831)

Anadolu'nun.....varıncaya kadar vüzera-yı a'zâm ve mîr-i mîrân ve mütesellim ve nüvvâb ve cümle iş erlerine hüküm ki:

Ma'lûm ola ki cümleye beyandan müsteğni olduğı vecihle Mısır valisi Mehmed Ali Paşa fi' asl ahalisinden bir şahsı iki eyalete sevki bir hat ve siciline nail olmuş ve sonraları dahi taraf-ı Devlet-i Aliyemden mes'ûlat vâki'sinin ekseriyesine müsaade-i seniye-i şahanem erzân kılınarak saye-i sâltanat-ı seniye'den günden güne mazhuru

dermiyan u münifim naim bir kiran olunmak hasebiyle hakkında....ve inayet-i padişahanem mütezair olduğu kendüsü dahi farizen...vaktini artırmak lâzım iken bilakis....ve adamlarına giderek ve .....iktizasınca nankörlük yolunu tutarak taraf-ı saltanat-ı seniyyeme hıyanet ve ihanet ve daimen naselerine düşdüğü makamdan .....bilinmiş hatta geçen sene dahi işbu....Mustafa Paşa'ya....ihlal ise .....ve lakin Rumilinin ihtilasına mucib olduğu ..... gitmiş olan.....gereği.....essabık Göreleli Mustafa virdikleri mahsül vasıtâsıyla paşa ve mûmâ ileyh tarafına akçe ve mühimmat ve zehayir ile muavenet ideceği peyderpey gönderilmiş olub elyevm Dersaadete irsal olan evrakdan....itmiş ve Paşa-yı mûmâ ileyhe dahi.....merkûmesini ve....iderek ihrar .....eylemiş iken yine tecahil ve müsahi olunmuş ve bundan başka çünkü hain merkûm şeytan gibi her kesi.....itmekliği .....idünmüş olmak cenabı Cidde valisi düstûr-ı mükerrer müşîr-i mufahham nizâmü'l âlem vezirim Abdullah Paşa edâma'llâhü teâlâ iclâlehûnun dahi kendi meslek safiyemiz bil-vefat ..... ve ahir itmiş ise de müşar ileyh veli-i niam olan saltanat-ı seniyye.....elden bırakmayarak.....şöyle sitaniyesine.....oldığından kendüsüne avadet ve husumet iderek bilehil oğlu İbrahim Paşa haini ile berren ve cerren ve Cidde havalisine asakir ve sefayin memurine hilaf-ı rıza ve mügayir şer'if....kala-i mahruse-i şahanemden yük falakasıyla ve Trablusşam eyaletini bagayan zabt ve istila ilhat.....kalesini dahi şiddet üzere Mısır ve tezyifî icrâ olunmuş ve merkûmun ol misüllü hareketi hakkında lâzım gelen mücazat-ı şer'iyyenin icrâsına icab olunmuş ise de ol emîr de bu süre tertibat olunmayarak cümle hakkında mebzul olan rah u....siyne-i mülûkanem iktizâsınca hem kendüsü dünya ve ahirette hazi ve hüsrandan siyanet ve hem zat-ı hilafet zaman-ı padişahanem ve..... cenâb-ı rabbi izzet olan fukara vezaiifa cerren nefaisi aralıkda....himayet zımında tahrir bir ve ikaz şamil buldıktan.....ve mahir icabın .....elmunafi padişahanemden mahsus memur tayiniyle taraf-ı şer'-i şer'ifden hem senin bir hareketinin bağı ve icandar el çekmezsen mücazat-ı şer'iyye ber müstehak olursunuz deyü ve sababı lâzım tefhîm ve telkin kılınmış iken merkûmenin hüccet-i şer'iyye ve ne tenbihat-i seniyye asla kulağına girmeyüb adi-i batılasında pek ve açıktan açığa bağı isban ve haruç alel sultan.....olmuş ve işbu harekat-ı celile bu sene-i mübarekde cemacı zaviü'l işhacın erkan ve yine şiar-ı islamiyeden olan tavaf-ı beytullahül haram ve ziyaret ravza-i

mutahara hazret.....nâm şeref ve sadetini ve mezhurundan devr-ü ve muhidar olmalarına sebep müstakil olarak ber vecihle bi kat dahi reyatından.....ile Devlet-i Aliyeme ihaneti zuhura çıkub asılacak ve.....oldığına binaen zaman ümmeti olan islam vel müslimin harem-i ekremin eşşerifin ve ümmet-i hilafet-i ali yevümdin hazretleri taraflarından bir eyalete vali nisb olunan emir ve izaatdan...ve Sultan Süleyman tarafından .....eyalet kendü gibi nisb.....valinin emr-i sultanı ile muhafazasında olub sakif olduğu halunun üzerine Kanuni Süleyman.....askeri avazesini sevk ile muhasebe şer'uh birle zamîre-i.....iki canib Sultan Süleymandan ve.....tarafından dahi istimdad olunub ıslah-ı .....siyle muhzır nefi vâki' için emîr ve .....ve tahrîrat münafiyla irsâliye tenbiye olunmuş iken ..... olmayub izar eylediğinden mada birkaç .....istila eyleyüb taraf-ı Sulatn Süleyman'dan ulaklu vali.....ve irsâl olunan halidi dahi.....mukâtîl ve sahib .....oldığı müstehak olmakla müfessirin izamlık niyaz eyledikleri üzere sure-i ceranda.....
.....ayet-i celilesi işbu emr-i celflü'l-kadım kaimakam tâtârlarından Mehmed Salih ile tesyâr olınmışdır balada beyan olunan ve sabâ-i tenbihât-ı mülükanem üzere amel ve hareketle icrâ-yı lâzime-i rıza cevi ve sadakate bilahir kemâl-i ikdâm ve gayret eylemeniz irade-i natı .....iktizâsından idüğü ve bu bâbda imâz misüllü vahi ve halet vukûa ber vecih-i rıza-yı hümâyûnum olmadığı ma'lûmunuz oldıkda amel ve hareket cümleniz ziyade gayret ve hilafetden begâyet ihtiraz ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuşdır buyurdum ki vusül buldıkda muharrer amel ve hareket ve hilafetden hazer ve mücanebet eyleyesiz şöyle bilesiz alamet-i şer'ifi i'timâd kılâsız tahrîren fi evail şehr-i Zilhicce-i eşşerif sene sitte ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Belge No: 112/Sayfa 68-69

Konusu: İmtiyazlı Tüccar ve Gümrük Vergisi

Tarihi: Şevval 1246 (Mart/Nisan 1831)

Yuvadu Oğlu Katenti'nin berat suretidir

Bade'd tevfiik yarı ile imar mAlık ve tevsi-i ticaret mutlak nizam hal-i tüccar ve raiyet husûslarını riayat ve münzarat birle bu bâbda iktizâ iden esbab ve resaili istihsâl ve menut ve kanun ve kera'id ve rûsum labey bu nizam üzere merbut müslim olduğına binaen elhilat haze berren ve cerren ve Hindistan ve Avrupa ticaretleriyle me'luf olan ve bunların böyle izhâr-ı hevahaş ve arzu iden Devlet Aliyem reayasından ticaretleri taht-ı rabt ve nizam-ı idhal olduğu suretde ticaretlerine vesa'at gelüb hem taife-i mersumeye ve hem gümrükler iradına münâfi.....mucib olacağı umur ve ehemden olmakla reaya-yı Devlet-i Aliyemden olub Acem ve Hindistan ve Avrupa ticaretine tüccar haklarında ba irade-i seniyye ve berihan-ı nizamda tüccar-ı mersum beyninde cümlelerin inzimam rai vel ticaniyle iki nefer vekil nisb ve ta'yîn kılınub ve beher sene mersum vekiller tebdil olunub cümlesinin mesarifat ve ithanıyla ahirleri yine ba emr-i ali ta'yîn olunmak ve taife-i mersumenin ticaretleri Acem ve Hindistan ve Avrupaya muhızır olmağla müsteimen tercümanları ve hidametgarlarının nâil oldukları imtiyaz ve müsaade ve himayet tamamen bunların haklarında bil istinza-i icrâ kılınmış rûsum-u raiyet olduğu acilden intihab olunacak vekillere bi'l-cümle tacirlere ve hidametgarlarına zikr olunan ticaret şerayeti elyevm ve beyanıyla başka başka berat ve evamîr-i i'tâ olunması husûsu ba hatt-ı hümayun bulan virilen nizamda serbest olduğına binaen reaya-yı Devleti Aliyemden olub Acem ve Hindistan ve Avrupa ticaretiyle me'luf olan Nevşehir'de mütemekkin refi'-i tevkî'-i refi'-i işân....Kostantini'de.....oğlu nâm tacir-i mersumenin mukayıdlarından eylediği beyanıyla ber mucib-i şurut nizam yedine berat-ı şer'if-i alişânım i'tâsını tüccar vekilleri memhur arzuhalleriyle istida iyledikleri tüccar-ı mersumenin nazır olan dîvân hümâyûnum beğlikçisi kıdvetü'l emacidü'l kirâm Elhac Mehmed zide mücdehu ba takrib ifade ve tacir-i mersum hazine-i amîrem mübin olan bin beş yüz guruş resm berisini tamamen eda itmekle nizam-ı muzkur üzere işbu nişan-ı hümâyûnu virdim ve buyurdum ki mersum badelyevm defterlü tüccardan olub tüccar-ı mersumenin hesabü'l iktizâ biri ve yahud hidametgar ve veya adamları lacel ticare bir mahale gitmek mürur eylediği vekilen mersumatın mühür arizalarıyla istida olundukda ticaret şeruhı lacel tatbik tercüman ve adamlarına i'tâ olduğu misüllü yol emrileri virile ve müstai menan tercümanlarının kendüleri ve evlad ve ayanlarının me'kulat ve mesrub ve melbusanlarına dahil ve tariz olduğu misüllü bunlar ki dahi evlad ve ayanlarının me'kulat ve meşrub ve melbusatlarına ki'tâen dahil ve tariz olunmaya ve ashab-ı berat olan

tüccarın buldukları mahallerde yanlarında bulunmak şartıyla başka başka evamîr-i şerifimle tahsis kılınan ikişer nefer hidametgarlar işbu zikr olunan iki nefer hidametgarın biri iktizâ ider ise İzmîr'de ikamet melûf ve ashab beratlarından birinin her kise varur ise olub mehazi ve mahmureye.....vekilleri ve esnafının tevatüren şehadetleriyle sebt-i müsabık oldıkda yedinde olan....haki ibrâzda işbu şerutlık olan meblağ tahsîl olunub yüzde ikisinden ziyade resm mutaleb olunca ve gerek müslim ve sâireden her kangısıyla eshab beratının davaları zuhurunda dört bin akçeden ziyade reşide davanız mahkemeleride görülmeyüb arz odasında huzur-ı asafiden ru'iyet ve hasıl oluna ve tüccar-ı mersum her birini gerek ehl-i islam ve gerek reayadan biri lacel etrafi mahkemeye ve yahud Bab-ı Aliye göndermek meram eyledikde zabıtı tarafından tekdiye ise muamele ve kesr-i itiyarını mucib olacak vazî' vukua gelmek için beratlı tüccar hidametgarları nazırları mübâşir ta'yîniyle kaldırılıub ahir tarafdan mübâşir ta'yîn ve habisleri iktizâ ider ise yine nazırları ma'rifetiyle habs ve bunların ticaretlerinin ekserisi Frengistan'a mahsus olduğına binaen seten menan ile nazilleri zuhur ideceği meczum olmağla bunların umur ve husûslarına ve hesap ve kitablarına dikkat ve ihdâl ve ihraçlarına nezaret ve ru'iyet eylemek üzere dîvân-ı hümâyûnum beglikçisi olanlar tayin divan-ı hümâyûnum tercümanı bulunanlar marifeti ve tarafından bil intihab memur olacak mücez bezirganlar marifetleriyle olunan faide tüccar üzere dava ve nezailleri.....eşşer'îye nazır mûmâ ileyhim ba takrib .....başına arz ve eğer şer'-i şerif müracaatları lâzım gelir ise balada beyan olunduğu üzere ahir mahallere raiyet olunmayub arz odasında şer'ale girülüb hasıl oluna ve müstai menatının taşrada dört bin akçeden ziyade olunan davaları âsitâneye suâl olunmak ahid nameleri şurutundan olduğu misüllü bunlar gereği müste'menân ile olan nizamları Devlet-i Aliyeme havale kılınmak velhasıl reaya-yı Devlet-i Aliyem ticaretinin kangı devlet tüccarlarıyla nizamları zuhur ider ise devletimin beyninde menkur olunan ahid name-i şer icrâ olunub bir vaktinde hilaf-ı tecviz ve taife-i mersumenin taht-ı rabtiye idah olunmalarından maksad ve olunacak ticaretlerine ve silsile ve suhulet evkaf kadısı olmakla tüccar-ı merumenin gönderdikleri emtia kangı devletin metası ise memalik-i mahrusemin mahsus olan âsitâne ve kemânı essabık ahz olunub alel etra ve Frengistan mahalleri için bağı....devlet ve diyar emtia ve eşya ve erzakı ve her ne cins ü neviden olunur ise olsun ol devletinin tarifesi üzere ve Acem ve Hindistan emtiaları dahi zikir olunan tarifelere kıyas yüzde üç

bila resm gümrük eda iyleyeler ve memalik-i mahrusen mahsulü olan emtia ve eşyave erzak her ne ise memalik-i mahrusendan muhteviatdan olmayarak Acem ve Hindistan ve Avrupa caniblerine beratlu tüccar gerek nakil idecekleri devletin mütarifesi üzere yüzde üç hesabıyla bile bu tarifelere kıyas eda idüb yedine eda tezkiresi olunduktan sonra ziyade gümrük taleb itmeyüb ve haraç gümrük ve müsadereye ve renes gümrüğü nâmıyla bir akçe ve bir sile taleb olunmayub ve eğer gümrük emini taraflarından ziyade ve mükerrer gümrük namıyla akçeleri alunur ise derhal der ittirilen voyvodagan taraflarından hilaf-ı şer'-i şer'if tecric olunduklarına ber vecihle rıza-yı hümâyûnum olmayub sâir-i mülûkanemde asûde-hâl olmaları mültezem-i şahanem olduğına binaen herhalde himayet ve siyanet ve.....olunan akçeleri her hal icab idenlerden tahsîl oluna ve eshab beratı olan tüccar ve hidametgarları umur-ı vilayet ve kocabaşlık misüllü hususat ve cehamin ol-vücu müdahil eylemeye bu husûs elzem esbab emtia ve nizam olmağla bir vâkit dahi hilafı tecviz eyleyüb şu kadar ki eğer bazı memalikde banlu olandan maada erbab ta'yînden kocabaşlık şayeste-i reayadan kimesne bulunmayub amme-i reyanın ru'iyet umurları mezalimden masun olmaları için berudat-ı ahali olan reayadan birinin kocabaşı olması zaruri icab iderek istidalarıyla muhtarları olur ise cümlelerin reyî ve rızasıyla kuzâtü'l ma'kul mahalde kocabaşlığı ru'iyet olması caiz kocabaşı olacak şahıs dahi işbu emtiyada beni sâirinden mürebbet olması sebebiyle reaya hakkında bir güne teaddi ve etvar naşisine ber vecihen minel vücu teaddi eylemeye ve tüccar mersumdan vesâ amlakları cenâb-ı şer'iden başka ve nazırı tarafından başka....olunub emval-i metruke ve emval-i....vesâir cüzi ve külli eşya ve nakidlerine cenâb-ı mîriden tariz ve ve temhir ve zabt olunmayub .....ve çıkarları bulunub şer'en.... lâzım gelenlerinden daha ziyade resm talebiyle tatbik ittirmeyüb ber mukteza-i şer'-i şer'if beyan olursa nazırı nezaretim taksîm iderse.....ve sabık ve gaib ve gaiyesi olmayub beyan olursa taksîmi murad olmayan tezkire dahi bir dürlü cebr ve iram ile tahrîr ittirmeye ve berat-ı aliye ile nail imtiyaz olan tüccar ve evamîr-i aliyemle hidametgarları idhale .....cizyedar ve kolcuları tarafından kağıd i'tâsı teaddi ve müdahil olunmayub tüccar-ı mersum hidametgarlarının hilm-i ceridesinden alel infira ve esamisini mebani aktar ve ihraç birle ile cizye on iki guruş iken .....sekiz guruş hayli ashab berat senedi virecekleri yigirmişer guruş iki yüz otuz iki ve kırk tarihleri sahilesinden başka iki yüz kırk üç senesi Muharreminden itibaren imdi vâki' olan sah-ı cedid ile ....emr-i aliye hidametgar olanlar

şerut ve nizamları muktezasınca dört guruş.....vire geldikleri evsat cizyeli ve otuz iki ve kırk seneleri sahilesinden maada iki .....ile beraber bir sene gurre-i Muharremde nazır mûmâ ileyh marifetiyle isnan cizyedarına teslim eyleyeler ve işbu cizye meblağı ne mikadara baliğ olur ise beylikçi dîvân-ı hümâyûnum bulunanlar ber mucib-i defter Avrupa tüccar vekillerinden ahz ve defter mucibince asitane cizyedarına i'tâ iyleye ve bu cihetle yedinde berat-ı şer'if ve hidametgarlık emiri olanlara cizye kağıdı teklif olunmaya ve tüccar-ı mersum ve hidametgarlarının kendü haklarında mahsus olub yedinde emr-i alişânım olmayan hidametgarları heman essabık cizye kağıdı ahz eyleyeler ve yedlerine berat ve evamîr-i şerifim virilen Devlet-i Aliyemin raiyetini bilüb her halde arz ve mügayir resm-i raiyet abudiyet hareketde bulunmayub haklarında bu vecihle zuhur iden iyanatın şeklini eda ve ve tezayid emr-i devlet fer-û şevket-i şahanem davasına iştilgal ve.....üzere olalar şöyle bileler alâmet-i şer'if i'timâd kılalar tahrîren fi şehr-i Şevvalu'l-Mükerrerem sene sitte ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Belge No: 113/Sayfa 69

Konusu: İmtiyazlı Tüccar

Tarihi: Evahir-i Şevval 1246 (20-31 Mart/Nisan1831)

Berat-ı şerif Alişan mucibince Nevşehir sâkine hüküm ki:

Kıdvetü'l nüvvâbü'l müteşer'rin Nevşehir naibi Mevlânâ zîde ali tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki berren ve cerren Avrupa ve Acem ve Hindistan ticaretiyle....olan ve bundan böyle izhar-ı.....ve arzu iden Devlet-i Aliyem reayanın ticaretleri Avrupa ve Acem ve Hindistan eylatlerine muhasara olmakla müstaen tercümanları ve hizmetkarlarının nail oldukları imtiyaz ve misafire ve himayet tamamen bunların haklarında icrâ kılınmak rüsum-u raiyet olduğu acilden olmakla tüccar ve hidametgarlarına şer'ayit-i lâzım başka başka berat ve evamîr-i i'tâ olunması ba hatt-ı hümâyûndan virilen şurut-u nizamdan olduğına binaen Nevşehir de mütemekkin .....Urgan Bilan oğlu nâm tüccar yerine şurut ve tanzim üzere ticaret beratı i'tâ olduğu beyanıyla ber mucib şurut-ı nizamın yerine verilen berat-ı şer'iyem Nevşehir mahkemesi

siciline kayd ve sabit ve mucib-i muktezasıyla amel ve hareket olunmak bâbında emr-i şer'ifim sadareti tüccar vekilleri...hamalları istida eyledikleri tüccar-ı mersumenin nazırı olan ve dîvân-ı hümâyûn beylikçisi kıdvetü'l emasil velkirâm Elhac Mehmed ve...zîde...be tezrib ifade itmekle vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmağın idiye bu minval Arap Avrupa ve Acem ve Hindistan ticaretden olmak üzere tacir-i mersumen'n yedine virilen berat-ı alişânım Nevşehir mahkemesi siciline kayd ve sabit birle yerlerine ika ve mucib muktezasıyla amel ve hareket ve himayet ve siyanet olmak ve mugâyir şur'ut...hâlât olunmak bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuştur buyurdum ki hükm-ü şer'ifim vusûl buldıkda bu bâbda sâdır olan vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr olan fermân vacibü'l ittiba ve lâzımü'l imtisâlimin mazmûn-ı itâ'at-makrûniyla amel ve hareket eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız tahrîren fi evahir şehr-i şevval'ül mükerrerem ve sene sitte ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Belge No: 114/Sayfa 70

Konusu: Zahire Tedariki

Tarihi: Safer 1248 (Haziran/ Temmuz 1832)

İznikden Anadolu ordu-yu hümâyûna varıncaya kadar yol üzerinde vâki' kazâların kuzât ve cümleye hüküm ki:

Ma'lûm ola ki Anadolu canib serdar-ı ekremi düstur-u mükerrerem müşiri mufahham nizamül alem Hüseyin Paşa ademullahu teala iclalehu mahiyetinde bulunan asakir-i mensure alaylarından mîr-i ekrem Necib Paşa kumandasında olan üçüncü ve on ikinci alayların yetmiş iki zikr-i mevzu ise ve eşyası eşrab-ı inzab aynı...teymen gönderilmiş olduğu eşya-yı mezbûrenin azlığından tahmilen kazâ-i bikazâ nakil olunarak inhâ ve daima canib-i müşar ile isali bâbında emr-i şer'ifim sudûratı hâlâ bil istiklal asakir-i mensure seraskeri düstur-u mükerrerem müşir-i mufahham nizamü'l alem vezirim...Mehmed Paşa ademullahu teala icalehu tarafından ifade ve inhâ olunduğundan nâşî siz ki kuzât ve nüvvâb vesâir mûmâ ileyhim siz vech-i muharrer üzere amel ve hareket ve ihtimam müdaveret eylemeniz fermânım olmağın mahsusen işbu emr-i celil elkuderam isdâr ve

tesyâr olunmuşdır emval-i eşya-i mezbûre ve zengiden serdar-ı kirâm müşar-ı ileyhimin bulunduğu mahale varınca her kangınız kere-i taht-ı hükümet ve kazâsına varub ve ehil olanlar ise arpa ve sidat tahmil kazâ-i bikazâ ifa ve daima beraberinde isali irade-i seniyyem muktezasınca imaz ve bir mahalde beyhude....olunmak lâzım gelir ise mes'ûl ve matib olunacağınız da şöyle olunmağı ma'lûmunuz oldıkda ber vech-i meşrûh amel ve hareket ihtimam ve dikkat ve hilafetden harir mücânebet eylesiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız tahrîren fi şehr-i Safer....sene semaniye ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Belge No: 115/Sayfa 70

Konusu: Mürur Tezkiresi

Tarihi: 21 Safer 1248 (20 Temmuz 1832)

Anadolu'nun orta kolunda olan kuzât ve nüvvâb vesâire hüküm ki

İnhâ olunur ki Anadolu ve Rumili caniblerinden vurud itmekte olan yoklama defterlerinde gelmiş ve gitmiş deyü tahrîr olunan islam ve reayane mahale gitmiş ve kangı kazâdan gelmiştir buraları gösterilmeyerek tahrir olunmakda olduğundan ber vecihle tahrîr olunmaları isimleri taşralarda ekseri mahalde mürur tezkiresi ma her sene itina olunmayub gelüb gidenlerin birin yedinde tezkire olmadığından neşet eylediği tahkik olunmuş olub tezkiresiz bir mahalden bir mahale kimesnenin mürur ve ubûr itmesi mukid ....irade-i seniye nizam rabt ile her bir kazaya darphane-i amîr-ieden mahsus mühürler hak itdirilerek gönderilmiş ve ol vecihle asul girmiş iken asul mezkure terk ile bila tezkire mürur ve ubûr olunması hem irade-i seniyeimin hilafı ve ehemde bu kadar teklif ile .....icrâsı ahs-ı matlûb olan tahrib ve yoklama nizamât hasenesinin....hal ibrasına mucib olacağı bedihi olub gerek Anadolu ve gerek Rumili caniblerinden bir kazâdan bir kazaya giden islam ve reaya her kim olur ise olsun tahrîrine ve defterine mukayd isim ve şöhreti ve sâkin olduğu mahal ve karası zikir ile gireceği kaza ve müddet-i ikameti tarih ile mürur tezkiresi virülüb vardığı mahalde tezkireyi ibrâz ile nazır-ı defter ve mukaydı ma'rifetiyle tezkirede olan resm ve şهادeti ve gelüdili mahal-i deftere kayd ve yoklamaya dahi ol vecihle idhal olunmak ve her bir mahalde tezkire suâl olunub bila tezkire-i mürur ve ubûr

idenler olur ise terki ile ne mahalden gelmiş ise idarenin hükmü ve zabtı ve nazır-ı defter ve mukaydı te'dib kılınmak üzere gelüdüli mahal ve isim ve şöreti Dersaadete inhâ ve ale'd-devâm bu asule kemâliyle dikkat ve riayet ve...olunmak vacibden olarak bu defa Anadolu ve Rumili caniblerinde tahrîr olunan eyalet ve adluyenin hükkam...mütasım defter nazırlarına mektublar tahrîriyle tenbiye olunmuş olmakla bundan böyle yediyle minval-i meşrûh üzere mürur tezkiresi asulünü ol vecihle icad yoklama defterine olsuretle kayd ve imla ber dikkat ve hilafî hareketle mesüliyetden retfa ve mücânebet eylemenüz için mektub tahrîr ve irsâl olunmuşdur vusûlünde ber vech-i muharrer hareket eyleyesiz tahrîren fi elyevm ehadi ve işrin min şehri Safer acez sene semaniye ve erbain ve mi'eteyn elf.

Belge No: 116/Sayfa 71

Konusu: Zahire Tedariki ve Mühimmat Tedariki

Tarihi: Muharrem 1248 (Mayıs/Haziran 1832)

Bereketlü Maden emini ve Niğde Sancağı mütesellimi ve havi olduğu kazâların kuzât ve nüvvâb vesâir iş erlerine hüküm ki:

Tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Tarsus Sancağında kain...ve .....askerlerinin sâkin.....olan askeriye.....mısıriyeden muhafızları zımınıda beherine yigirmi beşer otuzar asker ile nefer bu kış başı ta'yîn olunmuş olacağı tahkik kılınub zikr olunan askerlerin muhafızları mümkün olabileceği zahir ve bu....beher bin asker ta'yîn ve iktizâsı vecihle tabyalar ve toplar.....muhafız ve mahabirleri vacibün idüğü....ve zahir olunmaktan başı askerlerin Tarsus tarafından lüzum-ı iktizâsı mekad asker lâzimesiyle memleketçe inzaları hususuna irade-i aliyem müteallik ve olbâbda keyfiyet-i Tarsus sancağında vâki' kazâların makamına ve Tarsus mütesellemlerinden lâzım gelenlere mahsus emr-i şer'ifle tenbiye kılınmış ve mehâtîyle iki kat tob ve hamr gönderilmiş olub ancak bundan böyle asker marib canibinden bir gün sarfindan vukûa geldiği takdirce yalnız livâ-yı mezbûr ahali muavenete muktedir olmayacakları derkar.....gelenler asker ile muavenet olunmuş ve icabdan idüğü bedihi ve aşikar olmakdan nâşî maden emini

kapucu başı ve mütesellim mûmâ ileyha siz vusul-i emr-i şer'ifimin muktezası gayret üzere heman hazır vecibe olunarak asakir-i mensuriye tarafından haber geldiği gibi derhal kilütlü asker ile varub muavenet icabının icrâsına kemâl-i ikdâm ve mübâderet eylemeniz fermânım olmağın tenbihen ve ihtimamen Anadolu ordu-yu hümâyûnumdan mahsus işbu emr-i celîlü'l-kadrim ısdâr ile tesyâr olunmuşdır bâlâda beyân olunduğı şimdiden hazır ve âmâde bulunarak mütesellim mûmâ ileyhim tarafından haber zuhur eylediği gibi dakikaken ve uhde te'hir itmeyüb heman kilütlü asker istihabıyla.....hareket ve varub lâzıme-i muavenetin icrâsına sa'y-ı dikkat eylemeniz kâti-i matlûb-ı padişahanem idüğü ve bu bâbda ıgmâz ve rehâvet misüllü vazihât sonra hakkınızda mucib kemâl ü rehâvet olacağı ma'lûmlarınız oldıkda ber vecihle meşrûh amel ve hareket ve hilafetden be-gâyet tehâşî eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız tahrîren fi şehr-i Muharremü'l haram sene semaniye ve erbain ve mi'eteyn elf.

Belge No: 117/Sayfa 71

Konusu: Halkın Güvenliğinin Sağlanması

Tarihi: 21 Muharrem 1248 (20 Haziran 1832)

Adana ve Berketlü Maden emini ve Niğde Sancağı mütesellimi ve kuzât ve nüvvâb ve cümle ve iş erlerine hüküm ki:

Bu esnada bazı eşkıya makulleri Ulukışla nâm mahalden....varıncaya kadar mahallerde geşt ü güzar ile fukara-yı raiyet ve....iden ulaklara vesâir i'tâsıyla sarkıntılık iderken katl.....emval misüllü ifra-i hayat ve mülakat....itmekde oldukları bu vaka bala bil-ihbar tahkik kılınub mütesellimler ve kuzâtlara ayanlarla ahalisine mahsus zât-ı hilaf-ı pâdişahanem ve baen cenâb-ı rabb-i izzet olan fukara-i raiyet ve bena-i sebeble herhalde hıfz-u siyanetleri husûsına daima ve müstimen ikdâm-u sa'y-i gayret eylemeleri irade-i seniyyeye mebni iken eşkıya-yı merkûmenin zikr olunan mahallerde geşt ü güzar ve olvecihle ihtarları mücerred mütesellimler kuzât ve ayanları mûmâ ileyhimin....layıkıyla tutmayub imâz eylediği zahir ve bu keyfiyet....kema el-vücuha iktizâ-i mülukanem münâfi ve mugâyir olmakdan nâşî siz ki maden emini kuzât ve

nüvvâb ve mütesellimler vesâr mûmâ ileyhim siz zikr olınan Ulukışlardan öteye varıncaya kadar taht-ı mekutunuzda kain mahallere mahsus adamalar irsâl idüb eşkıya-yı merkûmenin mazaretlerinden kemâl-i ikdâm ve mübâderet bundan başka ledâ-i mezkureye iktizâsına göre müceddeden ahir bend inşad-ı tanzim idüb ikame ve ta'yîn birle badelyevm emr-i şed iden memurin ve tâtâr ve hıızain-i miriye vesâir ulakların yanlarına mikdar-ı kifaye neferat tertibiyle birbirlerinde irsâl zir idarenizde.....beyzade müfrezede rahat ve .....mahkemesi esbabının istikmaline sarf u sa'y-i gayret eylemeniz fermânım olmağın tenbihen ve ihtimamen Anadolu ordu-yu hümâyûnumdan işbu emr-i celîlü'l-kadım isdâr ile teşyâr olınmıştır imdi bala da muharrer olınan tenbihat-ı padişahânemin hilâf-ı vazı'a ve saleb vukûa kılmasını kemâl-i ikdâm ve hilafetden begayet tehâşî ve mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız tahrîren fi elyevm ehadi ve işrun şehr-i Muharrem sene semaniye ve erbain ve mi'eteyn elf.

Belge No: 118/Sayfa 72

Konusu: Ücret Zammı

Tarihi: Tarihsiz

Tâtâr vesâir.....ile dersadetten Anadolu canibine ihraç olunmakta olan tâtârlar nizami vecihle cenâb-ı Devlet-i Aliyemden i'tâ olınan kira akçelerini ve 'ilasından hazineleri bozub ocağı iki bab kira ziyade bu kere bulunmak için sâdır mîr-i emr-i alişan mübaşir suret-i celilesi kayd olındı.

Belge No: 119/Sayfa 72

Konusu: Tereke Kaydı

Tarihi: 11 Safer 1248 (10 Temmuz 1832)

Nevşehir kazâsına tabi Avanos karyesinden fevt olan Alemdar.....Hüseyin İbrahim nâm müteveffanın veraseti ahiliği.....şer'i sabit olan anadet yerinden Ömer İbn Mehmed'in tarafından vekil El-hac Mustafa Ağa'ya müteveffa-i merkûmun zikr ve takdir ve mevcut da vesâir emval ve eşyalarından ve vekil-i merkûm Hacı Mustafa'ya teslim olunanlar işbu sicil-i mahfuz kayd-ı şod Fi 11 Safer sene 48

Eşyanın Cinsi	Adet	Guruş
Bir kaput	1	150
Bir şalvar	1	200
Bir şal	1	150
Tabanca	1	80
Buçak	1	50
Doku	1	30
Doku	1	10
Bir bargir	1	280

Bunlar ile zeamet ve nakid olarak mîn-hişe'l cem'a yalnız üç bin dört yüz on iki guruşdur ki ber vech-i âtî zikr olunub işbu emîr-i mahfuz kayd-şod.

.....

.....Nevşehir tabi Ürgüb.....

Guruş

13412

08750 Der zimmet.....

22162

Mühür

Belge No: 120/Sayfa 72

Konusu: Azil Etme

Tarihi: Gurre-i Rebiulahir 1248 (1Ağustos/Eylül 1832)

Kırk altı senesi Şevval-i şer'if guresinden kırk sekiz senesi Saferül hayrın nihayetine gelince ol bedi mateminde azilimiz zuhur itmiş olduğu bu mahal işaret olundu Fi Gurre Rebiulahir sene 248.

Sah

Sah

Sah

Belge No: 121/Sayfa 72

Konusu: Müftü Tayin

Tarihi: Şevval 1247 (Mart/Nisan 1832)

Elf

Ve mi'eteyn

Seb'a Ve erbain

Fi Şevval'ül Mükerrerem

Nevşehir tabi Ürgüb mutasarrıfı Es-seyyid Hasan Gayat şehri âtf'den üç terkiyetle def'i ve bir asaya ba husul müfti olduğu kazanın sabık ruznâmçesinden mukayd eşraf kuzat-ı kirâmdan siz Ürgüb şehriyarı ve nâ-şâyeste-i ref'et tacdarı Mevlânâ Es-seyyid Mehmed Hafizullah.....dailerine bir tevciye essabık ibkâ olub sene şehri Rebiül Evveli guresinden müddet örfiye-i kemâl mutasarrıf olumak ricasına zahid-i ervah sadık buyuruldu.

Belge No: 122/Sayfa 73

Konusu: Tayin

Tarihi: Gurre-i Rebiulevvel 1247 (Gurre Ağustos/Eylül 1831)

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb eşraf-ı kuzât-ı kirâmdan Mevlânâ Es-Seyyid Mehmed Efendi ibn-i.....kâm-yab ba'de't-tahiyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki Nevşehir ma' Ürgüb mutasarrıfı Es-Seyyid Hasan işbu sene seba ve erbain ve mi'eteyn elf Zi'l-ka'deti'-ş-şerîfesi guresinden üç ay konşusuyla refî'-i ve beri bilvasiye.....oldığının.....essabık ki .....sezavar inayet şehriyarı ve şâyeste-i rafet tacdarı olmakla bir tevciye essabık sana ibka olunmuşdır ki gerekdir ki kazâ-i merkûmesine âtiye şehr-i Rebiulevveli guresinden müddet örfiye kamil-i mutasarrıf olub beyne'l-ahali icrâ-yı ahkâm-ı şer' ali eylesin ve's-selâm.

Belge No: 123/Sayfa 73

Konusu: Tayin

Tarihi: Rebiülevvel 1248 (Ağustos 1832)

Yâ Fettâh

Yâ Rezzâk

Yâ Allah

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb mevlânâ müftizade Mehmed Şakir Efendi kâm-yab

Ba'de't-tahiyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki işbu sene semaniyeiye ve erbain ve mi'eteyn elf mah-ı Rebiül Evveli guresinden ber vech-i mansıb mutasarrıf olduğım Nevşehir ma' Ürgüb kazâsının umûr-ı şer'iyyesi tarafımızdan cenâbınıza ihâle ve tefvîz olunmuşdır gerekdir ki kazâ-yı mezbûru gurre-i mezkûrdan zabt ve beyne'l-ahali icrâ-yı ahkâm-ı şer' ali idüb ve vâki' olan muhalefeti askeriyeiye tahrîr ve terkim ve beynel varis bil farizatü'l şer'iyye tevzî' ve taksîm eyleyüb câde-i şer'-i ahirden sermed-i inhirâfa cevâz göstermiyesiz ve's-selâm.

El Fakir Seyyid Mehmed El Gazi

Be-kazâ-yı mezbûr

Belge No: 124/Sayfa 73

Konusu: Mühimmat Tedariki

Tarihi: 20 Muharrem 1248 (19 Haziran 1832)

İznikmidden ordu-yu hümâyûna varınca yol üzerinde vâki' kazâların kuzât ve nüvvâb vesâire hüküm ki:

Vâsıl olıcak ma'lûm ola ki Anadolu ordu-yu hümâyûnum için ihatı mesarîf irsâli muktezası irade-i seniye olarak bin varil barut ile bin sandık fişekden bu defa beş yüz varil barut ile beşyüz sandık fişegin İznikiye iskelesine nakil ile andan İznikiye câdesiyle Ankara üzerlerinden ordu-yu hümâyûnum sevk ve tevzî' husûsına irade-i aliye taalluk itmek zikr-i kuzât ve nüvvâb ve mütesellim için ve zabî'tân mûmâ ileyhim siz.....irsâl olunan barut ve fişekle her kangınız taht-ı kaza-i hükümetine vasıl olur ise tahmiline vâki' arpa ve hayvanat irsâl-i tedarik olunarak tahmil ü ber kazânın arpa ve hayvanatı ahır kazâlî tecavüz itmeyerek kazâ-i bikazâ nakil ile ordu-yu hümâyûnuma...ve vâsıl olunması husûsına sa'y ve gayret eylemeniz fermânım olmağın hasaten işbu emr-i alişânım isdâr vaktül emacîd ve'l ayan Ahmed zade Mecid yediyle i'tâ ile irsâl olınmıştır imdi keyfiyet-i irade-i şahanem müteviz emr-i şer'ifimden ma'lûmunuz oldıkda zamanım olduğu vecihle ber minval-i muharrer mühimmat-ı merkûme her kangınızın taht-ı kazâ ü hükümetine dahil ü vâsıl olunur ise tahmiline vâki' arpa ve hayvanat tedarik ve tahmile her bir kazânın arpa ve hayvanatı ahır kazaya tecavüz itmeyerek kazâ-i bikâza nakil ile berren ikdâm ordu-yu hümâyûna irsâl kılınması husûsına ziyade-i itina ve dikkat ve hilafî nazar-ı alişânım hareketden tehâşî ve mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuştur buyurdum ki işbu emr-i şer'ifim mezun-ı keyfî üzere 'amel olasız şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'timâd kılâsız tahrîren fi elyevm aşrin min şehr-i muharremü'l haram sene semaniye ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Belge No: 125/Sayfa 73

Konusu: Mühimmat Tedariki

Tarihi: 15 Rebiulevvel 1248 (12 Ağustos 1832)

Anadolu ordu-yu hümâyûnuna izam olunan cephanenin Nevşehir’de....icab idüb itima mübâşiri münis u kuvvet şer’ail Nevşehir Kalesine mahfuz olunan cephane-i mezbûrun ba defter müfadat kale-i mezbûre vazi olunan cebhanenin isim ve şöhretleriyle işbu sicil-i mahfuz kayd-ı şer’ Fi 15 Rebiulevvel sene 48.

Eşyanın Cinsi	Adet	Yazı İle Adet
Hulel	Yalnız iki bin iki yüz kırk birdir	2241
Varil	Yigirmi dokuzdur	29
Kara sandık	Altıdır	6
Şalı sandık	İki	2
Gön	Beşdir	5
Tumar	On	10

Belge No: 126/Sayfa 74

Konusu: Ücret Tahsili

Tarihi: Tarihsiz

Şer’if Beg Efendi’nin Nevşehir teşrifinden üç günlük teşrifat mesarifi bir yevmi bin altı yüz on dört guruşdan dört bin sekiz yüz kırk iki guruş Eneği karyesinde bir gice mesarifatlarında bin sekiz yüz otuz üç guruş mühimmat nakliyesi çün civan-ı kirâmı otuz altı hayvan beherine birşer buçuk guruşdan iki yüz doksan altı guruş....Niğde kadar yüz otuz dört hayvanın kirası sekiz guruşdan bin yetmiş guruş Gölciğe kadar dört araba karalu kırk guruş cem’an sekiz bin seksen iki guruş....dört ve mera kirası altmış dört guruş dahi alındı.

Rıza Bey Efendi'nin Nevşehir'e teşrifinde üç günlük teşrifat mesarufu beher yevm.

Belge No: 127/Sayfa 74

Konusu: Asker Firarı

Tarihi: Evasıt-ı Rebiulevvel 1248 (10-20 Temmuz/Ağustos 1832)

Anadolu'nun orta kolu yemin nihayetine varıncaya kadar vüzera-yı a'zâm ve mîr-i mîrân kuzât ve nüvvâb ve bi'l-cümle eşarlarına hüküm:

Tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki mukaddemce ordu-yu hümâyûnumdan hesabü'l icab Halep ve Adana ve zahirinde mevcut olan asakir-i hassa ve mensure alaylarından Haliçe firar itmiş olan neferat birer takribi tertib-i câdeden sapub vilayetleri canibine savuşub gitmiş oldukları tahkik gerde-i padişahanem olub saltanat-ı seniyyemin müretteb ve tanzim arz başı bağlu askerlerinden olarak ali ay hala buldukları mahallerden çevrilüb Konya'da asker nizam-ı neferatından taht-ı hükümet ve iradeniz de vâki' nesabatda ve kara da ihtifa itmiş olanları ma'rifetin ve zabi'tân mûmâ ileyhim ma'rifetleriyle bildirülüb esna-i rahimde firardan muhafaza kılınmasında kazâdan kazaya yanlarına adamlar terfikiyle Konya'ya sevk ve irsâl kemâl-i ikdâm ve mübâderet eylemeniz fermânım olmağın tenbihen Anadolu ordu-yu hümâyûnumdan mahsusen işbu emr-i hâsıl celil elkuderam isdâr ve zabi'tân mûmâ ileyhim ile tesyâr olunmuşdır imdi vardığı gibi zir-i hükümetinizde vâki' mahallerde gezinmiş olanları derhal bildirülüb kazâdan kaza ayanlarına terfikiyle Konya'ya sevk ve irsâl mukayd sa'y ve haberat eylemeniz matlûb padişahanem idiği ve bu bâbda şahs u ehadin ketm ve ihfa olunması lâzım gelür ise muhacir olanları te'diyat ve icrâsında vefik-i kuvvet olunmayacağı ma'lûmunuz oldıkda ber vech-i meşrûh amel ve hareketle infaz-ı emîr-i irade mülûkanem mezid-i sa'y-ı haberat ve hilafetden tehâşî ve mübarat eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-ü şer'ifim vusül buldıkd bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr olan fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimin mazmûn-ı itâ'atmakrûniyla amel ve hareket ve hilafetden heder ü

mücânebet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'if i'tâ kılâsız tahrîren fi evasıt min gurre-i Rebiulevvel sene semaniye ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Belge No: 128/Sayfa 74

Konusu: Kayıt

Tarihi: 11 Rebiulahir 1248 (7 Eylül 1832)

Süvar mîr-i ala-i raişiden meyanlarında neferat iki gün durub da ve bir gün Nevşehir'de ....mesarîf-ı sicil-i mahfuz kayd-ı şer' Fi 11 Rebiulahir sene 48 ve yedlerinden alınmak üzere yalnız üç bin dört yüz seksen altı guruşdur adedi.

Guruş

3486 Mîriye uşâğına virilen	802	401
<u>0050</u> - kısım	802	401
3436	<u>800</u>	<u>401</u>
	<u>2404</u>	<u>1203</u>
	20442	240

Sahhu'l-bâkî li't

200 buçuk	3208
200 buçuk	3208
<u>200 buçuk</u>	<u>3208</u>
<u>601 buçuk</u>	<u>9604</u>
480	7212

Belge No: 129/Sayfa 75

Konusu: Asker Firarı

Tarihi: Evail-i Rebiulahir 1248 (1-10 Ağustos/Eylül 1832)

Anadolu'nun sol kolu cebin nihayetine varıncaya kadar vüzera-yı a'zâm ve mîr-i mîrân ve mütesellim ve voyvoda ve kuzât ve nüvvâb ve cümleye hüküm ki

Tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki akdemce ordu-yu hümâyûnumdan hesabü'l icab Halep ve Adana'dan garbinde mevcut olan asakir-i nizamiye alaylarından haylice neferat birer takrib ile taraf-ı câdeden sapub mütefarik olmuş olanları tahkiklerden padişahanem olduğına binaen neferat-ı merkumenin ali irsâl buldukları mahallerden çurılıb elhilat-ı hümâyun hazinede olan alaylarına iade ve erca' olanları fehminde bundan akdem ordu-yu hümâyûnumdan isdâr ve asakir merkûm bin başılar bi-tesyâr hilafet-i idare-i şer'ifim mucibince hareket ikdâm ve mübâderet olunduğu derkar ise de bunların birinden evvel gelüb alaylarıyla Konya'da tehacüm eyledi irade-i aliyem muktezasından olub şöyle ki şu bâbda müsamî ve adem-i dikkat ile neferat-ı merkûmenin asakir irsalinde tasdir ve rehavet iden hükkam ve zabî'tân memalikin bil ahali te'dibat-ı layıkları icrâsına ibtidar olunacağı mühim ve mukarrer olmakdan nâşî zikr vüzera-yı müşar ve mîr-i mîrân ve meval-i fiham ve kuzât ve nüvvab ve sâir mûmâ ileyhim siz vusûl-ü emr-i şer'ifde zikr olunan asakir-i nizamiye neferatından zir-i idarenizde vâki' mahaller ahalisinden varmış ve gerek ahir memleketlü olarak suluketiniz dahilinde kain kazâ ve karye gezinmiş olanları mukaddemce sahika-i peyrâ-i sudûr olan emr-i şer'ifim mucibince derhal buldurulub yanlarına adamlar ta'yîniyle seriyen Konya'ya sevk ve îrsâl mezid-i itina ve dikkat velhasıl bu husûs hakkı...irsâliyle haber kılınmakda olduğundan eğer zikr olunan kazâların ve dahilinde asker-i merkûmdan bir nefer bulunmayub da ketem ve ihfa olunmuş olduğu tahkik kılınur ise mütecasil olanlar ber vecihle cüdaya kadar olmayub mezahir-i mevahire ve i'tâb olacakları ba-istinbah olmağla ana göre keyfiyeti lâzım gelenlere etrafıyla ifade ve tefhîm birle icrâ-i irade-i seniye ve sarik-i vasi ve mukaret iyledi fermânım olmağın te'kidten ordu-yu hümâyûnumdan işbu emr-i celîli'l-kadrım isdâr ve tâtâr...yediyle beraber tesyâr olunmuşdur imdi balada beyan olduğu

vecihle asakir-i nizamiye alayları neferatından zir-i hükümet ve iradenizde vâki' mahallerde gizlenmiş olanları derhal buludurulub yanlarına terfikiyle seriyen ve acilen Konya'ya sevk ve irsâl bil takik mezid-i sa'y-u gayret eylemeniz kâtî matlûb padişahanem idüğü ve bu bâbda müsami ve adem-i dikkâtîyle asakir-i merkûmenin tahrîr ve irsâline kusur ve rehavet ve yahud....ve himayet ile neferat-ı merkûmeden şehas-ı ketm ve ihfa olunması lâzım gelür ise balada mezkur ve icrât-ı padişahanem bila ihâl icrâ kılınacağı ma'lûmunuz oldıkda ana göre keyfiyeti cümleye ifade ve tefhim birle infaz-ı emr ve irade-i mülûkanemden ikdâm ve gayret ve hilafetden begâyet tehaşi ve mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şeref yafte-i sudûr iden fermân-ı vâcibü'l-etbâ' ve lâzımü'l-ımtisâlimde mazmûn-ı itâ'at-makrûniyla amel ve hareket ve hilafetden hâzer ve mübâ'adet eyleyesiz şöyle bilesiz alâmet-i şer'ifim i'timâd kılâsız tahrîren fi evail şehr-i Rebiulahir sene semaniye ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Nevşehir

Guruş

220.5

+100

320.5

Belge No: 130/Sayfa 75

Konusu: Vergi

Tarihi: 9 Safer 1248 (8 Temmuz 1832)

Ber mucib emr-i ali eyalet-i Karaman valisi vezir-ı asaf nazır devletlü Ali... hazretlerinin imdadını olmak üzere işbu iki yüz kırk senesi erbain sene gurre-i muharrem işarilesinde iki taksit ile beher kâtîbi vâki't ü zamanıyla edasın lâzım gelen imdad-ı hazariyye taksit evveli olmak üzere livâ-i Niğde kazâlarına tevzî' ve taksîm olundukda

ber vech-i bila Nevşehir kazâsına husuletle iki yüz yigirmi buçuk....akçesi ve yüz guruş hizmet-i mübâşiriye...üç yüz yigirmi buçuk guruş icazet eylediği pusula olunmuştur 9 Safer sene 48.

Belge No: 131/Sayfa 75

Konusu: Vergi

Tarihi: 1248 (1832/1833)

Şer'iat Nevşehir kazâ naibi faziletli Efendi zîde fazluhû ve kuzât'ül emacid vel ayan voyvodası hicabetli beyzade mecduhû ve mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân müsabık memleket zîde mukarrer hem inhâ olunur ki işbu iki yüz kırk sekiz senesine mahsuben irsâl ile taksit ile Karaman valisi devletli veliyyü'l-ni'ma Ali Paşa Efendi hazretlerinin hazinesine ba fermân-ı ali akçe....kat ulağı ve kâtî hulul idüğü tahsili taraf-ı hazret-i müşar ileyhiden bir ki'tâ buyruldu orduda fermân buyurulmuş olduğundan haziyy-i mezkura takibat-ı mezkuresinden Nevşehir kazâsı husûsına ber mucib pusula-i seniye ma' hizmet mübâşiriye üç yüz yigirmi buçuk guruş ücret alub pusula-i seniyesiyle bozular ise tarafınıza gönderilmiş olduğu muhatabun mûmâ ileyhim siz ma'lûmlarınız oldıkda üç yüz yigirmi buçuk guruş haseneden vusûl-ü taraf müşar ileyh gönderilmiş üzere bu tarafa irsâl husûsına himmet eylemeniz bâbında buyûruldu tahrîre ve ısdâr ve mübâşir-i mûmâ-ileyh i'tâen tesyâr olunmuştur be-minnehu te'âlâ ledel vusûl olcümle....şer'iyye ve hilafetden heder ve mücânebet eyleyesiz.

Belge No: 132/Sayfa 76

Konusu: Tenbih

Tarihi: Tarihsiz

Mefâhirü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fezâil ve'l-keâm Nevşehir naibiyle kazâ-i mezkur dahilinde kain Boynu İncelü ve Hacı Ahmedlü aşiretlerinin buldukaları

kazâların kuzât ve nüvvâb zîde fazlühûm ve kıdîvetü'l emasil vel akran Boynu İncelü voyvodası ordu-yu hümâyûnuma sevk-i maslahata memur kılınan sadra'zâm zîde kıdve vel a'yân ve vucûh-ı memleket ve bi'l-cümle iş erleri zîde kadrum tevki'-i refi'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki ordu-yu hümâyûn-u şahanem için makeddema bazı münasib mahallerden tertib olınan şetaretden kazâlar husülleri heman bir seriyan ile gönderilüb ıslahatı bir dürlü bulunmadığından bakılmayarak ekseri helak ve perişan olmuş ve bu defa...Konya ili tarafına müstehic...ve eşar-ı mülukanemizden bil fiil sadrazâm sitveden naim ve vekil-i mutlak kavi aleyhim memur kılınarak mevcut ve muayyen olınan asakir-i mensure-i şahanem livâlarından mada Rumili ve Bosna taraflarından ve kircalu küliyatlu asakir tertib birle maden ve tevki'-i meyânı ordu-yu hümâyûnuma mücerred kesb-i cesamet....mütecaviz kullanılmak üzere yeniden...beyinden mütecaviz şükran tertibi icab etmiş olub ancak işbu....yeni kazalardan tertib olunmak üzere gelüb ahali memlekete....fukaraya bir nevi bargir ve her mahaller ve yalnız sarıban mukulesini hakkıyla gözetmeyüb bir takım hayvanat beyhude helak ve perişan olacağı derkar halde...mülukanem muhayen...olan...iktizâsınca vaziyen canab-ı rabül.....fukara vazifelerin bu misüllü.....her halde istihsal esbab ise yaş ve istidatları....ve aşikar olmakdan nâşi setran mezkurun beher.....şehriye ellişer' guruşdan lâzım gelen ücretleri mah mah ordu-yu hümâyûnum hazinesinden i'tâ ve.....başları ucunda bulunurak iktizâ iden .....ve her ordu-yu hümâyûnum tarafından idare kılınmak üzere şetran esmanı ordudan seriken tertib ve ihracı husûsına ordumda himaye idüb şarkiye sahiken sudûr iden hatt-ı hümâyûn-ı padişahânem mantuk-ı münifi üzere sâir mahallere tertipleri için başka başka fermânlar ve mübâşirler gönderilerek Boynu İncelü ve Hacı Ahmedlü aşiretlerinden maden-i hümâyûnumdan....ve kurşun nakli memurinle ve her biri....olmak şartıyla sekiz yüz....sana.....ve ihracı....mûmâ ile ve her mübâşir mukabil tesyâr ve olunmuş olub işbu....ordu-yu hümâyûnum maiyetinde....ve şetaben hizmet-i seferiyeden kullanacak ve rahme'l fukara beyan olduğu vecihle hazine mezkurdan i'tâ ve yem ve yiyecekleri ve her taraf -ı Devlet-i Aliyemden i'tâ siz ki kuzât ve nüvvâb voyvoda vesâir mûmâ ileyhim siz vusül emri-i şerifimde keyfiyet-i ifal ve tefhîm iderken sâlifü'z-zikr sekiz merhar şetaratı ma'rifetiniz ve mübâşir ma'rifetiyle cümlesi hazır ve âmâde olmak üzere işar-ı merkûmdan serien ihraç birle mübâşir mûmâ ileyh tesilen bir saat akdem ordu-yu hümâyûnum irsâl ve

essabık kemâl-i itina ve dikkat ve hilafetden ve mübâ'adet eylemeniz fermânım olmağın tenbihen ve mahsusen işbu emr-i celîlü'l-kadım ve mübâşir.....ile tesyâr olınmışdır beyan oldığı vecihle serien....ve ihraç ile ordu-yu hümâyûnuma irişilmesi kâtî matlûb padişahânem idiği ve bu.....bade cümlece muharrer ve amel ve hareket ve cümleye intifa...alile ihraç ve tamamen ordu-yu hümâyûnum ile icrâ-i mukteza-i memuriyet mübâ'adet eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuştur buyurdum ki vusûl buldikda bu bâbda vech-i meşrûh üzere amel ve hareket eyleyesiz şöyle bilesiz.

Ber mucib emr-i ali eyalet-i Karaman valisi vüzerasına

Belge No: 133/Sayfa 77

Konusu: Kayıt

Tarihi: Tarihsiz

Nevşehir voyvodası muhabbetlü Tahir Beg Efendi'ye hi'tâben vurud iden emîrinâme-i sami suretidir.

.....

Zübeyde hatunun mübarek rikab-ı fahirtab hazret mülükaneye takdim eylediği izahatda Vaka-i Hayriye'de zevcem Suğacı İbrahim tezkiresi virilirken Nevşehir kazâsında Dal Karyesine gönderilmiş ise de merkûm ehl-i arz gerde-i hümâyûndan olduğu ve kendüsi bu tarafda iki nefer evladlarıyla emr-i teaşide giriftar hicret bulunduğu beyanıyla halidin merhamet-i merkûmenin.....tecellisi husuhu istida ve istirham olunub keyfiyet ihtisab nazırı efendiden ledel istilam merkûm İbrahimin kifayeti mahallesi imamı defterdarı ve esnafı bölük başını ve ihtiyarlarından ledel esval merkûm ehl-i arz güruhundan olub su-i hareket mülhaz makuleden değil ise de mukaddemlerde ocağı mülgada yetişüb cemâtinin.....hareketinde bulunmuş olduğundan Vaka-i Hayriyede memleket-i canibine vâki' olunmuş olduğu ifade ve tekfil eylediklerini ve o tarihten berü evlad ve ricali dahi o .....olarak şayeste-i merhamet olmuş idiğünü ilam itmiş ve olvecihle merhamet-i merkûmen'n sebebi tahliyesine müsaade kılınmış olmağla sâire îsâl

olunmak üzere merkûmenin tezkiresi virilerek Dersaadet-i izam ve irşat husûsına mübâderet eylemek için tamamen tahrîr ve irsâl olunmuşdur inşallahu teala vusûlünde ber vech-i muharrer hareket mübâderet eylesin.

Belge No: 134/Sayfa 76-77

Konusu: Zahire Tedariki

Tarihi: Receb 1248 (Kasım/Aralık 1832)

Emr-i Ali Suretidir

İftahirü'l emacid ve'l ekarim câmi'ül-mehamid ve'l mekarim el-muhtassu bi mezidi inayeti'l meliki'd-da'im dergah-ı ma'lûm kapucu başlarından.....âti husûs bu defa mübâşir ta'yîn kılınan Ahmed dame mecdehu ve mefahirü'l kuzat ve'l hükkam madenü'l fezail velkelam Boynuincelü aşiretinin bulunduğu kazânın kadısıyla Nevşehir ve Arabsun kazâları naibleri zîde fazlühûm ve kıdvetü'l emacid velayan Nevşehir mütevellî kaimakamı Tahir Bey zîde mecdehu ve mefahirü'l emasil ve'l akran mîr-i aşiret ve ayan ve vucûh ve bi'l-cümle eşarları zîde kadrahum tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm ola ki: elhilat bize ordu-yu hümâyûnumda bulunan ve gerek bir taraftan hücum itmekte olan süvar-ı asakir-i nizamiye vesâir hayvanatı için külliyyetlü samanın lüzumu ve iktizâsı derkar olduğına binaen beher kıyesinin malı nakliye dörder parden icab iden bahası orduyu hümâyûn....derunda rical-i Devlet-i Aliyemden ordu-yu hümâyûnum zahire nazırı iftiharü'l emacid vel ekarim Mehmed Arif dame mücdehu tarafından i'tâ olunmak ve muharebeleri ki'tâ'aten haber olunmayub seriyen iade kılınmak şartıyla ifrayı .....havi olduğu kazâlardan müretteb olan yüz bin kantar samanın tamamen nakil ve teslimi hariç az vasi imkan olduğundan bai'sel tedarik olunabildiği kazânın i'tâsına tehir olduğu bu defa livâ-i mezbûr tarafından ordu-yu hümâyûnuma takdim kılınan ilam ve mahsude derç ve aşikar olunmuş olub ancak asakir-i merkumen'n davara tabiyetleriyle kayd-ı zaruret beka...ve kabaları beher hal ordu-yu hümâyûnuma tertibatının kış ba safizin seriyen celb ve...tevkî'-if olduğu zahir ve taahüd olunan saman ile mukaddem ve mahir sâdır iden evamîr-i aliyem muciblerince matlûb olunan erzak ve....cümleten livâ-i

mezbûr arpa ve hayvanatları nakli-i dikkate muhtaç idüğü bedihi ve bahir olduğına binaen fakat derkar olınan samanın boyutu ince.....Nevşehir ve Arabsun kazâları arpa devrelerine acilen ordu-yu hümâyûnuma nakil olunması ve madelzıkr dörder parenin ikisi heman bahasına ikişer paresi dahi ücret-i nakliye i'tâ kılınması husûsına irade-i aliyem taalluk itmiş ve keyfiyet livâ-i mezbûrun hükkam ve mütesellim vesâir lâzım gelenlerine diğer emr-i şer'ifim tasdir ve tesbiriyle bulunmuş olduğu siz ki kadı ve naibler ve kaimakam ve emr-i işret vesâir mûmâ ileyhim siz ve süvar emr-i şer'ifimde.....ve ahire ve kâtî tecavüz itmeyerek ikrâr-ı secahından müretteb olub i'tâsına tevhid kılınan hemanen beher kıyyenin ikişer parden icab iden ücret nakliyesi olvecihle nazır mûmâ ileyh tarafından i'tâ kılınmak üzere nakline muktezi olan arpa ve hayvanatı Boyunuüncelü aşiretiyle kazâ-i mezkuriyetden seriyen tedarik ve...irsâl birle herhal tahmil ve bir taraftan ordu-yu hümâyûnum irsâl ve tesbil iderek....hulûl itmeniz beni tekmile-i....mükellef....kemâl-i ikdâm mücânebet eylemeniz fermânım olmağın tenbihen ve ihtimamen ordu-yu hümâyûnumdan mahsus işbu emr-i celilü'l-kadrım isdâr ve kapucu başı mûmâ ileyh ile tesyâr olunmuş imdi badel zıkr ikrâr-ı necaatden matlûb olınan hematin minval-i muharrer üzere arpa ve hayvanatıyla tahmilen berat-ı ikdâm ordu-yu hümâyûnuma gönderilmesi matlûb idüğü ve bu bâbda imahal ve rehavet misüllü vazi ve halat ve kuvayı bir vecihle caiz olmadığı malûmunuz olundukda ana göre amel ve hareket mezid-i sami ve gayret ve hilafetden begâyet tehâşî ve mübâ'adet ve senki kapıcı başı mûmâ ileyhsin mukteza-yı memuriyetin üzere bu taraftan hareket ve varub aşiret-i merkûm ile kazâ beini muzkurinden ücretiyle taleb kılınan arpa ve dere ve hayvanatı derhal tedarik ve ikraya.....itdirerek ve ikrârı necağından müretteb olan erzak ve .... ve samanı bir taraftan ordu-yu hümâyûnuma baiş ve....indirmekle ikdâm ve gayret ve hayvanatını derhal tedarik ve....sevk itdirilmek gayret ve hilafetdan mücânebet eylemek bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki hükm-ü şer'ifimle vusûl buldıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere sudûr iden

Medîne-i Nevşehir Mahallesinden Reaya Mahallesine

Gerek nam Suriçi kadın karındaşı.....

Derseyid oğlu.....kefil müştereği dermeyid

Sembun kefil dayısı kefil sade

Musil oğlu civane kefil sersal oğlu

Bedrer nam köye kefil .....

Bin iki hü z kırk sekiz senesi Receb-i Şer'ifi guresinden sene-i âti Receb guresine gelinceye kadar nisablardan on bin kantar yağ beher kantarı elli beşer guruşdan alub imdikinin beher kıyesi yetmiş paraya sizi....bulunmasına Nevşehir mahallesinden Molla Ebu Bekir oğlu Şerif'in taahhüd eylediği işbu sicill-i mahfuz kayd olundu.

Belge No: 135/Sayfa 78

Konusu: Kayıt

Tarihi: 5 Receb 1248 (28 Kasım 1832)

Medine-i Nevşehir mahallesinden Reaya mahallesinde mütemekkinat ehl-i zimmet reayaların çok ve kebir bi'l-cümlehüm meclis-i şer'i....olub ba irade-i seniyye Nevşehir ... âtik cariyeye icabları gerikan ve.....dîvân ve ataniye diyor ki na müddet zımmilerün ba irade-i seniye beşer senelik muhasebelerinin reiyetine dava ve husumetlerine ve ledel iktizâ sah ve diyarlarına muhalat-ı mezbûr mütemekkinlerinden seramı muhayyel vire Aposdol sâtiye vire mukadder yuvanlılara serahı sürelere yekün budosı vire sure mukadderlere başka nâmlarda zımmileri taraflarımıza vekil nısb ta'yîn eyledikleri işbu sicil-i mahfuz kaydı şer' Fi 5 Receb sene 48.

Bin iki yüz kırk sekiz senesi Receb-i şer'ifden ma'kulatların terki cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'-i ali virilen terk işbu sicil-i mahfuz kayd-ı şer'.

Eşyanın Cinsi	Adet	Guruş
Sabun	1	3
Kat	1	2.5
Mahsül	1	13.5

Amasya Eriği	1	0.5
Kil	1	8
Düriye Tası	1	28
Hazlı Yaşıl	1	16
Fındık	1	36
Karal Üzüm	1	28
Leblebi	1	12
Basdırma	1	56
Don Yağ	1	8
Davar Basdırması	1	1
.....	1	3.5
Penye	1	22
Kön ve Han ve Çentik Karşuk İaşe	1	114
Ala Dağ Üzümü	1	22
Uçhisar Üzümü	1	20
Nohut Çerkenbe	1	4.5
Zile Pekmezi	1	30
Karaman Elması	1	66

Belge No: 136/Sayfa 79

Konusu: Vergi

Tarihi: Tarihsiz

..... Efendiye viresiz:

Nevşehir voyvodası sâbık Tahir Beğın reaya ile olan beş senelik mehalesinden sıhhat-i.....layıklıya her bir tarafda....mevkiinden Dersaadetden mahsus mübâşir ta'yîniyle mahaline ma'rifet-i şer' ve bağrıız kendü ma'rifetleriyle muhasib-ı mezkure yekan yekan rü'yet ve iskal-ı su olunarak keyfiyet-i Dersaadete ilam ve işaret olunmak husûsu iktizâ-i irade-i seniye-i şahaneden oldığından mevzi isdâr olınan emr-i ali devletlü kaimakam paşa karındaşımızın hazine baş ayanı Hamdi Ağa Beg ile gönderilmiş olmakla ber mucib-

i emr-i ali ve mukteza-yı müktefi sami kaimakamı veka namütenahi ma'rifetleriniz vasâir bigaza erbab vukûf ma'rifetleriyle husûsu mezkuri ber vech-i hakkaniyet rü'yet ve mesnetiye mezkure tarafından kazâ-i mezkur mesarifat ve tahsîlatı sergi gibi tahkik ve koca başların irad eyledikleri mevad-ı muntika etrafıyla istikanah ve defterlerde ve müşkülün ve naciya.....şöyle la mukabil tahrîri merku kapu.....şer'an ihkam meka vâki't ve keyfiyeti Dersaadete ba ilam inhâya mübâderet eylemek için kain tahrîr ve irsâl olunmuştur.

Belge No: 137/Sayfa 79

Konusu: Vergi

Tarihi: Tarihsiz

Kıdvetü'n-nüvvâbi'l-müteşerri'in Nevşehir kazâsı naibi Mevlânâ zîde ali ve kıdevetü'l emacid vel ayan kazâ-i mezbûr voyvodalığı uhdesine ihâl olunan....zîde mücdehu ve kıdvetü'l emasil ve'l akran rikab-ı hümyaunum kaimakamı hazine baş yamağı olub husûs-u mahsus mübâşir ta'yîn kılınan...zîde mücdehu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm oldur ki Nevşehir kazâsına...ahali reaya tairesi tarafından bundan mukaddem rikab kamersab mülûkanemize bir ki'tâ arzihal takdim....kendüleri evamîr-i aliyemle ve irade olınan fakat bundan guruslarını vakt ü zamanıyla hazine memura irad-ı kusurlar yoğıken kazâ-i mezbûrun sabu kocabaşları vesâir ma'lûm ilamı....ma'rifet-i şer'-i şer'if ile üzerlerine tarh ve tevzî' olınan mebalîğ ile husulen sana keyiflerini ol vecihle ahz ve tahsil ve bazen dahi tervih....zımında kazâ-i mezbûr voyvodası ve mütevellisi sanığı ma'rifetiyle bunları begayet....ve tecrim eylediğinden beş senelerinin muhasebelerini yek rü'yetle....ve hal olunması istinaen olduğına mebni kocabaş mersumlar mübâşir ma'rifetiyle Dersaadetime ihzar ve tarafıyla arz odasında ledel merafi.....terakki olınan makbu-ı hesap ve mesrufatın mahalinde voyvoda ve koca ma'rifetleriyle tanzim olunub kocabaşı mersumlar tarafından olınan.....acelen inzar olundukda mesarifatınız reaya-yı mersumlar tarafılarından olan mahirlere iclalen intizar olundukda mersa....bazısı şer'li ve bazısı her nebabi görünmüş ise de ve reaya mersumlarının ekseri Dersaadetime bulunca su cihetiyle sıhhat ve sakikini bu tarafda la

...bileceğinden ba husûs mezbûrun mahalinde ma'rifet-i şer'-i şer'if ve bağriz kimesneler marifetleriyle muhasiyen mezkure yegan yegan revâtiv ve iska ve sav olunarak ve keyfiyeti Dersaadetime ilam olunmak bâbında emr-i şer'ifim sudûre...menut eylediğini...Rumili kadıaskeri olan alemü'l muin elmuteberiyile mevlânâ Mehmed Arif el İmam Allahu teala fezail ilam olunmuş ve mevlânâ-yı müşârün ileyhin emlahı mucibince emr-i şer'ifim isdâr-ı husûsına irade-i seniyye-i padişahanem taalluk ider ki olbâbda hattı hümâyûn inayet mekrun mülûkanem sahife sudûr olmuş husûs-u mezkure mübâşir tealiyle siz ki naib voyvoda mûmâ ileyha siz marifetiniz ve mübâşir mûmâ ileyh vesâir bir arz aya ve kuvvet ma'rifetiyle husûs-ı mezkuri ber vech-i hakkaniyet evait ve inhâya mübâderet eylemeniz fermânım olmağın işbu emr-i celil elkuderam ve mübâşir mûmâ ileyhim ile tertib kılınmıştır imdi bala da beyan olunan tenbihat şahanemin icrâsıyla ika-yı rü'yet sekaniyet ve istikamet sarf mukadderat eylemeniz ma'lûmunuz oldıkda bir minval muharrer amel ve hareket ihtimam ve dikkat mübâderet ve senki mübâşir mûmâ ileyhsin mazmun-ı emr-i şer'ifim senin dahi mücez ve sâkin olarak mukteza-i memurinin üzere bu taraftan hareket ve kazâ-i mezbûre varub husus...tarafıyla hazır olduğın halde ma'rifetinle ve ma'rifet-i şer'-i şer'if voyvoda vesâir ma'rifetleriyle ber vech-i hakkaniyet rü'yet hakikat keyfiyetleri ilam Dersaadete takdim zinhâr ve zinhâr hilaf-ı şer'ifat ve muteber hareket tecvîz ile heder ve mücânebet eylemeniz bâbında ferman-ı alişânım sâdır olmuşdur buyurdum ki vusûl buldıkda bu bâbda vech-i meşrûh üzere şer'ef-yâfte-i sudûr olan fermân-ı celile ünvanım mesmul i'tâat makruniyle amel olub şöyle bilesiz alâmet-i şer'-i şer'ifimle amel olasız.

Belge No: 138/Sayfa 80

Konusu: Tayin

Tarihi: Ramazan 1248 (Ocak/Şubat 1833)

Yâ Fettâh

Yâ Rezzâk

Yâ Kerim

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb Mevlânâ Müftizade Esseyid Mehmed Şakir Efendi kâm-yab ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki: ber-vech-i mansıb mutasarrif olduğım Nevşehir

ma' Ürgüb kazâsının umûr-ı ahkâm-ı şer'îyyesi işbu sene semaniye ve erbain ve mi'eteyn elf Ramazanü'l mübarek guresinden zabt itmek üzere tarafımızun cenâbınıza ibkâ olınmışdır ki gerekdir ki kazâ-i mezbûri kazâ-i şehri mezbûrun zabt idüb beyne'l-ahali icrâ-yı ahkâm-ı şer' ali eylesiz ve's-selâm.

El-fakir Es-seyid Mehmed Yusuf

Be-kazâ-yı mezbûr

Belge No: 139/Sayfa 80

Konusu: Zahire Tedariki

Tarihi: 5 Ramazan 1248 (26 Ocak 1833)

.....Ereğli'ye nakil için Konyadan gelen buyruldu suretidir

Şer'iat nisab Niğde Sancağı naibi faziletli efendi zîde ali ve iftiharü'l emasil vel akran .....sadetli Beyzade zîde mücdehu defhi'ül akran bu defa tarafımızdan zikr-i âtf husûs .....Veli Efendi zîde reşide vucûh-u memleket ve iş erleri zîdet...hem inhâ olunur ki akdemce tarafınızda işar olunduğu üzere Niğde ve..... sancaklarında....olunmuş olan malümü'l ki'tât.....Ereğliye nakli husulesine maden mûmâ ileyh tarafımızdan memurla irsâl olunmağın begsi ve mezbûrun Ereğli'ye nakli için ve iktizâsı kadar dere sancağınızdan derhal tedarik olunarak begsi mezbûr tahmilen Ereğli tarafına seriyen nakli lâzım gelmiş olduğından ber mukteza-yı sadakat ve gayrına mübâderet eylesiz ve senki sad mûmâ ileyhsin sendahi memur olduğın üzere.....nakline muktezi olan kifayet kadar şezat teslim ma'rifeti ve cümle ma'rifetleri.....serpen ve acilen cem' ve tedariki ikisi ve mezbûrun tahmil ve irsâlete dikkat ve her bir....takrar yenisi irsâl olunur ise ada sahiplerini ve kıye mikdarını beyan alem haberleriyle tesbil olunmak ve birkaç gün zarfında o tarafda mevcut olan.....husûsunda kemâl-i gayret ve mübâderet eylemeniz bâbında dîvân-ı seraskeri....ve mersele-i Konyadan işbu buyuruldu su tahrîr ve isdâr.....terfien tesyâr kılınmışdır.....vusûlünde gerekdir ki vech-i meşrûh üzere ber mucib buyuruldu su amel ve hareket hilafından sâdır ve mücânebet eylesiz deyü fi 5

Receb sene 48 buyuruldusu amel ve hareket hilafetden sâdır ve mücânebet eyleyesüz deyü Fi 5 Ramazan sene 4.

Belge No: 140/Sayfa 81

Konusu: Vergi

Tarihi: Tarihsiz

Şer'iat

.....kazâsına varıncaya kadar esnai....vâki' kazâların tabeyien faziletli efendiler zîde fazluhûm ve kıdvetü'l emasil vel akran voyvoda ve ayan ve zabi'tân izzetli ağalar zîde kudrehüm vesâir küberalar ihtiyarları ve....yaşadı bilumum inhâ olunur ki Kayseri'den devletli veli'en niam seraskeri Muhzır İbrahim Paşa Efendimiz taraf-ı müşirlerine bil iktizâ takdim olunacak tahriratımızın def'i ibkâ -i vasılda ikdâm olunması için kazâ gerek ihtasına güzîde ve sevana bakır âmâde ve ihzar olunarak bakırları tarafımızdan nezaretine memurumuza mikan mikan arz mahsusuna iderek ve matbu olduğu suretde keşide-i ahur ve konakları olmağdı takdirce ve kesdirilüb...olunması husûsına ezher cümlesine ve kemâl-i iğtina ve refet eylemeniz bâbında tenbiye havi meshele-i Kayseri'ye işbu kebdeleri ve gerahane nazarasiyle t'at ve tesyar olunmuşdır.

Belge No: 141/Sayfa 81

Konusu: Tayin

Tarihi: Gurre-i Rebiulevvel 1248 (1 Temmuz/Ağustos 1832)

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb Mevlânâ Efendi kâm-yab ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki:

Ber vech-i mansıb mutasarıf olduğım Nevşehir'in Ürgüb kazâsının umûr-ı ahkâm-ı şer'iyyesi işbu sene semaniye ve erbain ve mi'eteyn ve elf Rebiulevveli guresinden

cenâbınıza ibkâ olunmuşdır ki gerekdir ki kazâ-i mezbûri gurre-i mezbûreden zabt eyleyüb beyne'l-ahîli icrâ-yı ahkâm-ı şer'iyede ali eyleyesiz ve's-selâm.

Belge No: 142/Sayfa 81

Konusu: Tayin

Tarihi: Ramazan 1248 (Ocak/Şubat 1833)

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb Mevlânâ esseyid Ali Efendi kâm-yab ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki: ber vech-i mansıb mutasarrıf olduğım Nevşehir ma' Ürgüb kazâsının umûr-ı niyâbet-i ahkâm-ı şer'iyesi işbu sene semaniye ve erbain ve mi'eteyn ve elf Ramazanü'l mübarek o hudud tarafımızdan cenâb-ı şer'ife ibkâ ve tefvîz olunmuşdır gerekdir ki kazâ-i mezbûreden mâh-ı mezbûrun o hayatdan bi't-tebaya mutasarrıf eyleyüb beyne'l-ahali isâl ahkâm-ı şer'idan satı cümle muhtelifat Mevlânâ askeriysine mucib tahrîr olanları tahrîr ve terkim ve beyne'l-verese-i bi'l-ferîkâtîş'şer'iyeye tevzî' ve taksîm eyleyüb câde-i şer'i nebevîden inhirâfa göstermeyesiz ve's-selâm.

Belge No: 143/Sayfa 82

Konusu: Kaymakam Tayini

Tarihi: Gurre-i Receb 1249 (Kasım/Aralık 1832)

Kıdvetü'l.....elkirâm Nevşehir kazâsında....olan El Ebu Tahir Efendi dâm-ı şer'if-i sebadan gıbbe'tül hüccetül vâki'ye inhâ olunur ki: kazâ-i mezbûrun... nekâbet şer'if a'zâmet şer'yun işbu bin iki yüz kırk dokuz senesi Recebü'l evvelisi guresinden kemakan cenâb-ı şer'ifinize ihâl u takvis olmuşdur gerekdir ki sadat-ı kirâm levhayru ihtiram iduben kuzât u muhatum senedleriyle tesyar ve ihzar alâmet-i muhazara idenleri men' ve def'i' ve siz dahi kimesneye alamet israf-ı kanundan hisabet ve reaya nısb-ı siyadet idenleri....havaleye mübâderet ile işbu iatat..... a'fet ve istikamet eyleyüb sadah-ı kirâmdan tevcihiye ve.....ve Mehmed taf pare nam raziye namıyla bir akçe lira almayub

kaldurmayub sahib-i arz ve mallarından saği.....vâsılında Őevketl muhabbetl kerametl padişah-ı aliŐane efendimiz hazretlerine isticlab-ı davet-i haberiyye ihtimam ve her ne emr u Şer‘ Şer’ifi imtısl nm ecliyet muzhır Őafa’at-ı hazret-i seyyid’el enam aliye efsanel....ve’s-selâm.

Belge No: 144/Sayfa 82

Konusu: Tereke Kaydı

Tarihi: 2 Rebiülahir 1249 (19 Ağustos 1833)

Ağıllı karyesinde maktulen fevt olan Detbik malı beyan-ı Şer’ Fi 2 Rebiül Ahir sene 49.

EŞyanın Cinsi	Aded
Şal	1
Elci GaŐıđı	1
Fermân	1
Msteamel Şal	1
Köhne KuŐane	1
Köhne KuŐane	1
Nesder	1
Tek Sac Tabağı	1
Sarı Tenkila	1
YeraŐ Ba Ekir	1

Belge No: 145/Sayfa 82

Konusu: Müftü Ataması

Tarihi: 10 Zilkade 1248 (31 Mart 1833)

İzzet-me'âb Nevşehir ma' Ürgüb kazâsında ma'zuliyet bilifta-i.....Efendizade ile Mustafa Şer'if Efendi bade's selam inhâ olunur ki kazâ-i mezbûr da beyne'l-ahali Has Söğün tarafında ba ilam inhâ ve hidamet neşd ile kemakan muazevetinin istid'a olunmakla kazâ-i mezkur da hidamet-i celile fetva kafi essabık tarafımızdan sana izin virilmiştir gerekidir ki ledel intifa essah-ı akval âmme-i sunifi aliyem rahme-i rabbi'l-beriyye ile ifta idüb keteb-i muazereden tez sarih imzalarına Nevşehir ma' Ürgüb kazâsında me'zun bil ifate oldığımı tesrih idüğü ve's-selâm mürur Fi elyevm elhavi aşere min şehr-i ü Zilkadetü'ş şer'ifesine semaniye ve erbain ve mi'eteyn ve elf.

Belge No: 146/Sayfa 83

Konusu: Kocabaşların Vergi Yolsuzluklarının Önlenmesi

Tarihi: Tarihsiz

Kıdvetü'n-nüvvâb ve'l-müteşer'ri'ine Nevşehir kazâsı naibi Mevlânâ zîde ilmuhu tevkî'-i refî'-i hümâyûn vâsıl olıcak ma'lûm olur ki Nevşehir kazâsında mütemekkin ehl-i zimmet reaya taifesi tarafından bundan akdem rikab kâm-yab mülûkanem bir kıta arzuhal takdimiyle kendüleri evamîr-i aliyemle ve iradem ol tekalif ve guruşlerini vakt ü zamanıyla hamiline memurlara küsurları yoğiken kaza-i mezbûrun koca başları vesâir ma'lûmel esamiler zımmiler ma'rifet-i şer' şer'if üzerlerine tarih ve tevzî' olunan mebalîğ bir kat dahi zam ile hassa tekaliflerini ol vecihle ahz ve tahsîl zımnında kazâ-i mezbûr voyvodası ve mütevellisi bu ma'rifetle....ve tehric eylediklerinden başka salyane muhasiblerinden rü'yetle....olunması istida olduğuna mebni kocabaş mersumlar mübâşir ma'rifetiyle dersadetime ihzar ve tarafıyla arz odasında bir müddet merkûmun vâki' olan makbuzat ve mesrufat mahalinde voyvoda ve....ma'rifetiyle tanzim olunub kocabaşlar mersumlar taraflarından okunan defterlere ehAlim olundukda mesarifat bazısı şehAli ve bazısı dahir nacema görünmüş ise de reaya-yı mersumen'n ekserli Dersaadetde bulunma muacihetiyle suret ve hakikatı bu tarafda...husûs-u mezbûrun mahalinde ma'rifet-i şer'-i şer'if ve ehl-i vukûf ma'rifetiyle rü'yet olunması kocabaşlı mersumla istida eylediklerinden dersadetimden mahsus her mekine tekaliyle mahalinde ma'rifet-i şer' şer'if ve bağriz....ma'rifetleriyle muhasib-i mezkure yegan

yegan rü'yet ve iskad sav olunarak keyfiyet-i Dersaadetime ilam olunmak bâbında Rumeli kazâskeri sabu ilam ve sahibine....olan hümâyûn inayetlü ve mülûkanem manzur münifi üzere müstakil naib mûmâ ileyhlerden sana ve Nevşehir ayan ve ta'yîn olunan mübâşire hi'tâben işbu sene-i mübarek evahir Cem'aziyel evvelisine sâdır olan emr-i şer'ifim mahalineleri cümle mevacihim ve...olundukda merasim müteveani.....reaya-yı mersumlar tarafından vekalet-i iame ile dava ve rü'yet-i muhasib ve kabil olunan mezbut zimmillier ile kocabaş mersumun huzur-u şer''de vukû bulunan mesarifat defterleri badel tebliğ vet terakki.....şöyledir on bir bin yigirmi yedi guruş ber nehac şer'ası kocabaş rüsumların zuhur ile istidadı kılınmış ve muazen şüpheli olub olmayan mesarifatları dahi on üç bin üçyüz yüz seksen üç guruşa virdikleri mallarını isabet kılınmış olduğına ve husûs-u mezbûre dair koca baş mersumların mukaddem cebren kocabaş nisb olunduklarına müsaraat-ı keşide muhasat..... vâki' olmuş deyü de on nebat guruşun üzerine salih mezbûr meclis-i sulhda teslim ve teslim olunarak tarafıyla birbirlerine zimmetlerini.....ibra ve iskat idüb ahd hema ahir ki ibrasına kabûl ittikleri koca baş mersumların.....fukara-i zimmiyeti tabir....ve tezzir eylediğinde badezil mersumların mesalih-i reayaya müdahale itmek tebihle ...olunduğu beyanla olbâbda emr-i şer'ifim sudûru taraflarından Dersaadetime vurud olan ilamda derç ve işar olunmuş olmakdan .....hümâyûnumdan muktezası sual olundukda ilam-ı hal siyakında emr-i şer'ifim i'tâsı lâzım geleceği tahrîr olunmak ile vech-i meşrûh üzere amel olunmak fermânım olmakla ilam halî mütezesi işbu emr-i şer'ifim isdâr olunmuş imdi keyfiyet-i ma'lûmat oldıkda ber vech-i muharrer amel ve hareket mübâderet ve hilaf ve zami mübâderet eylemeniz bâbında fermân-ı alişânım sâdır olmuşdur.

Buyurdum ki

Vusûl buldıkda vech-i meşrûh üzere şer'ef yâfte-i sudûr olan fermân vacib'ül imtîsâl velâzımül müşaratımızdan i'tâat makruniyle amel olasız şöyle bilesiz.

Belge No: 147/Sayfa 84

Konusu: Tayin

Tarihi: Gurre-i Cemaziyelevvel 1249 (1 Eylül/Ekim 1833)

Bismi'llâhi'rrahmâni'rrahîm

Yâ Allah

Yâ Fettâh

Yâ Rezzâk

İzzet-me'âb şer'i'at-nisâb Mevlânâ esseyid Hacı el Rıza Efendi kâm-yab ba'de't-tahiyyeti'l-vâfiye inhâ olunur ki ber vech-i mansıb-ı mutasarrıf olduğım Nevşehir tabi Ürgüb kazâsının işbu sene ti'sa ve erba'in ve mi'eteyn elf şehir-i Cemaziyelevvel gurresinden zabt itmek üzere bi'n-niyâbe tarafımızdan cenâbınıza ihâle ve tefvîz olunmuşdur ki gerekdir ki kazâ-yı mezbûri gurre-i şehir-i merkûmundan zabt idüb beyne'l-ahali icrâ-i ahkâm-ı şer'iyeden sa'y-i cemîl vâki' olan mevtâ-yı askeriyeyi muhtezatını tahrîr ve terkîm ve beyne'l-verese-i bi'l-ferîkâtî's-şer'iyye tevzî' ve taksîm husûsna itina ve dikkat idüb câde-i şer' şer'ifden sermed-i inhirâfa cevaz göstermeyesiz ve's-selâm.

El-Fakir Es-Seyyid Mehmed El Gazi

Be-kazâ-i Nevşehir tabi Ürgüb

Belge No: 148/Sayfa 84

Konusu: Kayıt

Tarihi: Tarihsiz

Medîne-i Nevşehir mahallesinden Reaya Mahallesi mütemekkinlerinden Tozam Bedros oğlu Nikola ile yine mahalle-i mezbûr mütemekkinlerinden Yugor Oğlu Bedros ile huzur-u şer'de mesgur Yugor oğlu Bedros nâm Nikola nâm mezbur senet ile şirket on bin guruş nakid mebalîğ sana teslim iyledim tamamından bana bir şey eda eyledim yedime on bin guruş nakid mebalîğ.

Belge No: 149/Sayfa 85

Konusu: Alacak-Borç

Tarihi: Tarihsiz

Medîne-i Nevşehir Reaya mahallesinde mütemekkinlerinden Beyruz oğlu Budhos nâm zimmi meclis-i şer' de mahal-i mezkurdu mütemekkin işbu ba'is'ül...Nikol veledi Bodhus'dan dava ider ki ba....ki'tâbda iki akdem mesgurun bana bes beyan arz-ı mukariyet tarikiyle akçe virüb mebalîğ-i mezkure bize ahz ve i'tâ idüb yigirmi yedi kese akçe baliğ olub ol yedi kese akçe senedle nısfı hasum sekiz yekün kese akçe ider mersum-ı ma'kul...zabt iyledi suâl olunub mucib sez'ası talebi iderim dimekle makûlden vesau'l suâl civarında kemâlen münker olub cedi mersum da dava...yok yine talep olundukda mücer şer'isi virilmiş...i'tân benineden acizat-ı itiraf med-i medahi aliyye mersum medai mezkure hilaf ve server olduğına ayan ideceği ise de medi mersum ayn virdirmeyüb marazdan her suhafi badel vâki'....mestur'el esasi koca başları meda mersum bu.....davası tezviri eda olduğunu bilumum eda-yı şer' iylediklerinde dava-yı mezkur tezviri olduğu gaban olmağın müdafii bittaleb ketb olundu.

Meskur bu suret-i tezviri olduğu ta'yîn itmekle sicill-i mahfuz kayd.

Yovan oğlu Balus

....oğlu Terzi Enzan Efendi

Be vâki' Boyacı Sore

Kara Kanış oğlu Bolu

Kör Yusuf

Yurhal oğlu

Belge No: 150/Sayfa 85

Konusu: Kayıt

Tarihi: 15 Şevval 1252 (23 Ocak 1837)

Atar karyesinden Karalim oğlu ebna-i vahib eylediği cami-i şer'if karye-i mezkûr sâkinlerinden Berâtî oğlu Memiş nâm karye-i adiden müştemil kazanı vakf eyleyüb mülkiyeti ihraç eyledi ki vakıf ile idhal olunduğu sicil-i mafhuz kayd olundu Fi 15 Şevval sene 52.

Atar karyesinden Kara Alim oğlu ebna-i vahib eylediği cami.

Belge No: 151/Sayfa 87

Konusu: Kayıt

Tarihi: 9 Rebiulevvel 1333 (25 Ocak 1915)

İşbu sicilat-ı şer'iyye birinci sahifeden yeden ile seksen dört sahifelerden ibaret bulunduğu alelhusûs tasdik kılındı fi 9 Rebiul-evvel sene 333.

68	150
<u>+ 05</u>	<u>- 82</u>
73	68
	150
150	
<u>- 082</u>	
<u>168</u>	

150

Belge No: 152/Sayfa 88

Konusu: Kayıt

Tarihi:

150   151

082   082

072   076

52   15

SONUÇ

Toplam 44 varak ve 88 sahifeden oluşan 1827-1833 tarihlerini havi 5 No'lu Nevşehir Şer'iyye Sicili'nde tespiti yapılan 152 belgenin tasnif ve tahlili sonucunda aşağıdaki somut bilgilere ulaşılmıştır.

Söz konusu tarihler arasında idari açıdan Nevşehir kazası, Karaman Eyaleti sınırları içinde yer alan Niğde Sancağı'na bağlı bir kaza durumundaydı. Nevşehir kazasına bağlı karye sayısı kesin olmamakla birlikte defterden tespit edilebildiği kadarıyla toplam 13 olup, aynı şekilde kaza merkezi toplam 12 mahalleden müteşekkildi. Nevşehir'e bağlı toplam nahiye sayısı da yine kesin olmasa da defterde geçtiğine göre toplam 2 olarak tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra çalışılan dönemin bazı idari hususiyetlerinden olsa gerek Nevşehir'e bağlı karye sayısının bazı ilavelerle artış veya azalma eğilimi göstermekte olduğu ve bu durumun zeyilnamelerle belgelere de açıkça yansıdığı görülmektedir.

Mahkeme sicilinde yer alan ve merkezden gönderilen tayin konulu berat, ferman ve mürasele suretlerinin içeriklerinden anlaşıldığına göre söz konusu tarihlerde Nevşehir kazası "arpalık" olarak idari ve yargı yönünden üst düzey devlet görevlilerine ve yüksek rütbeli ulemeden kimselere tevcih edilmiştir. Bu kişiler ile atadıkları kişilerin isimleri kısmen tespit edilebilmektedir. Resmi nitelikli belgelerin tamamına yakınında Nevşehir kazası naiplerine hitap edilmekte geriye kalan birkaç belgeden ise kaimmakam, mütesellim, mutasarrıf veya voyvoda unvanlı yöneticilerle Nevşehir kazanının idare edildiği anlaşılmaktadır. Bu dönemin karakteristik özelliklerinden olan naib atamalarındaki sıklık, incelenen defterdeki tayin içerikli belgelerden takip edilebilmektedir. Müftü, imam, müezzin ve mütevellî atamaları hariç geri kalan tayin içerikli belgelerin tamamı naib atamasıyla ilgilidir.

Belgeler arasında yapılan tasnif sonucunda fermanların çokluğu dikkat çekmektedir. Toplam belgeler içerisinde fermanlar ile diğer resmi içerikli belgelerin defterde bu kadar fazla yer tutması bir anlamda klasik Osmanlı mahkemesi ve kadısının görev ve fonksiyonlarındaki değişim ve dönüşümün bir tezahürü olarak da

değerlendirilebilir. Klasik dönem şer'iyeye sicillerinin muhtevalarıyla mukayese edildiğinde incelenen defterde mahalli olaylardan hırsızlık, ölüm, vasi tayini, tereke ve miras taksimi dışında başka konularla ilgili belgelerin yok denilecek kadar az olması, Tanzimat arifesine doğru mahkemelerin yargıyla birlikte daha çok merkezden gönderilen emirlerin gereğini yerine getirmeye yönelik bir özellik kazandığı yönündeki kanaatleri destekler niteliktedir.

Fermanların büyük çoğunluğu genel konuları kapsadığından, Nevşehir özeliyle birlikte Osmanlı Devleti'nin II. Mahmut dönemindeki sosyal, ekonomik, askeri ve siyasi durumu hakkında çeşitli bilgiler sunmaktadır. Bu konular ağırlıklı olarak asker firarı, sancaklardan asker toplama, ordunun zahire ihtiyaçlarının karşılanması, mühimmat tedariki, vergi tahsili, vergi yolsuzlukları, görevi suiistimal, toplumsal kargaşanın önlenmesi, başkentte giriş çıkışlardaki yoğunluktan duyulan rahatsızlık, mürur tezkireleri, sürgünler, para ayarı, sosyo-ekonomik karışıklığı fırsata çevirmek isteyen din tüccarları ve tefeciler ile mücadele, ziraat yapılan alanların boş bırakılmaması şeklinde sıralanabilmektedir.

Bu dönemde devam eden Osmanlı-Rus Savaşı, Navarin olayı, Sırp, Yunan ve Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa İsyanları, Arabistan olayları, Cezayir'in işgali, Balta Limanı Antlaşması ve 1826 yılında Yeniçeri Ocağının kaldırılması gibi gelişmeler askere duyulan ihtiyacı son derece had safhaya çıkarmıştır. Dolayısıyla asker bulmak bir tarafa mevcut askerlerin firar etmelerini önlemekte başlı başına bir mesele haline gelmiştir. Fermanlarda pek çok askerin kendilerine gösterilen istikamet yerine memleketlerine doğru gittikleri, bazılarının ayanların maiyetlerine girdikleri ve bu kişilerden her hangi birinin bir sancak veya kaza merkezinde bulunması durumunda derhal birliklerine gönderilmesi emredilmektedir. Hatta bazı fermanlarda 12 ile 70 yaş arasında eli silah tutanların isimlerinin liste halinde gönderilmesinin istenmesi de yine içinde bulunulan durumun vahametini göstermektedir.

Asker temini ve firar olaylarının önüne geçilemediği gibi ordunun asker ile birlikte erzak ve mühimmat ihtiyacının karşılanması da önemli bir sorun olarak fermanlarda yer almaktadır. Bu konuda Niğde Sancağı ve ona bağlı Nevşehir Kazasının

bazı fermanlarda belirtildiğine göre orduya zahire ve özellikle saman ve peksimet (bayatlamayan ekmek) temin etmenin yanında isimleri ile adresleri belirtilen askerlerin birliklerine sevk ettirilmesiyle bu sürece kısmî katkı sağladıkları anlaşılmaktadır.

Vergi konusu da fermanlarda üzerinde sıklıkla durulan konulardan birisidir. Vergilerin bir kısmı genel özellik taşıırken bazıları ise doğrudan Nevşehir ile ilgilidir. Üzerinde durulan konular ise vergilerin zamanında ödenmemesi veya eksik ödenmesi, vergi toplayıcıların halka zulmetmelerinin önüne geçilmesi, kimseden kanunun hilafına fazladan veya bir başka isim altında para tahsil edilmemesi şeklinde sıralanabilir. Bu fermanlardan bazılarında Nevşehir Kazasında oturan ehl-i zimmet taifesi Kocabaşlarının kendi tasarruflarıyla tekâliflere bir kat zam yapmaları yasaklanmakta, yine Nevşehir Voyvodası olan Raşid Bey'in kazanın son beş senelik hasılatını eksiksiz toplayarak merkeze göndermesi emredilmekte, Nevşehir Kazasında ikâmet eden Boynuinceli Aşireti'nin devlete maden çıkarma ve nakil gibi hizmetlerde bulunması sebebiyle avarız vergilerinden muaf tutulmaları istenmekte, bazı reayanın özellikle avarız hanelerinin tespiti esnasında başka kazalara giderek kendilerini çeşitli yollarla bu vergiden muaf tutmaya çalıştıklarına ve bunun önlenmesine dair yöneticiler uyarılmaktadır. Nevşehir Kazasına yeni gelen Karaca Aşireti'nden sayıldıkları için fazladan vergi ödemek zorunda kalan bazı kaza ahâlilerinin durumu başkente bildirmeleri ve yapılan inceleme sonucunda bu kişilerin atalarının kazanın 80-100 seneden beri sakinlerinden olduklarının anlaşılması üzerine fazladan vergi alınmamasının tembihlendiği bir ferman örneğinden de anlaşıldığı gibi bu tarihlerde Nevşehir bölgesi bazı aşiretlerin yerleştikleri hareketli ve bereketli bir alandır.

İncelenen defterde vergi mükelleflerinin isimlerini, mesleklerini ve ödeyecekleri verginin miktarlarını gösteren listeler bulunmamaktadır. Bu konudaki ferman örneklerinde sadece avarız ve cizye vergisi başta olmak üzere mükelleflerin yoklamalarının yapılması ve listelerin başkente gönderilmesi emredilmektedir. Bu listelerin sicil defterinde olmaması büyük olasılıkla 17. yüzyıl sonlarından Tanzimat'ın başlarına kadar düzenlenen ve taşrada mükelleflerin katılacağı yerel harcamalar ile bir takım vergilerin yer aldığı tevz'i defterlerinin tutuluyor olmasından kaynaklanmaktadır. Bilindiği gibi daha sonra bu listeler temettuat defterleri, taşra gelir-gider cetvelleri ve

vilayet bütçeleri gibi evraklara taşınmıştır. Buna rağmen defterde Nevşehir Kazasına tekabül eden bazı vergi matrahları toplam yekün olarak tespit edilebilmektedir. Mesela incelenen defterde 1826 tarihli bir ferman suretine göre Nevşehir Kazasının toplam ağnam vergisi 1180 guruş, 1830 tarihli ferman suretine göre avâriz ve nüzul hanesi sayısı 106,5 ve yine 1832 tarihli bir başka ferman suretine göre Nevşehir Kazasına tekabül eden imdad-ı hazeriyye miktarı ise 220,5 guruştur.

İncelenen defterde Nevşehir'deki esnaf yapılanması ve ticari hayat ile ilgili doğrudan bilgi veren herhangi bir belge yer almazken, bazı ferman suretlerinden şehirde uluslararası ticaretle uğraşan Müslüman ve gayrimüslim tüccarların varlığına tesadüf edilmektedir. Bu belgelerde ülkeler arası ticaret yapan tüccarların ödeyecekleri veya muaf olacakları vergiler ve miktarlarından bahsedilirken Nevşehir Kazasında 2 gayrimüslim ve 1 Müslüman tacirin isimleri geçmekte ve belirtilen gümrük oranlarına tâbi olacaklarına dikkat çekilmektedir.

Nevşehir kaza halkının sosyal ve ekonomik hayat tarzlarının defterdeki verilere göre tüm ayrıntılarıyla ortaya konulması mümkün görünmemekle birlikte, defterde yer alan bazı tereke kayıtları bu konuda nispeten aydınlatıcı olmaktadır. Ağa, bey ve efendi gibi sosyal statüsü yüksek ve unvanlı kişilerin tereke değerleri bu unvanı taşımayanlara göre açık ara önde görünmektedir. Bu terekelerde kayıtlı her türlü mutfak, ev, kişisel eşyalar, kürk, değerli taşlar, süs eşyaları, tarla, bağ ve bahçeler, dükkân, nakit para, değirmen veya dükkân hissesi, kiralık veya ortak sahiplik gibi mal varlıklarının incelenmesi kaza halkının sosyal ve ekonomik durumları hakkında bazı tahminlerde bulunmamıza imkân tanımaktadır. Ancak incelenen dönemde ülke genelindeki siyasi, askeri ve ekonomik durumunun pek iç açıcı olmadığı göz önünde bulundurulursa bir taşra şehri olan Nevşehir'in o günkü durumunun da bu genel tablonun dışında kalamayacağı muhakkaktır.

Vakıf da yine incelediğimiz defterde geçen konulardan birisidir. Mevcut belgelerden bir kısmı bir vakıf eserin bakım ve tamiri ile ilgilidir. Bunun dışında kalanlar ise bir hayır kurumuna bağ, bahçe veya çeşitli köylerde bulunan tarlalar gibi taşınmazların bağışlanması şeklindedir. Burada yapılacak hayrın miktarının da yine sosyal statü ve unvanla paralel olduğu görülmektedir. Bu belgeler arasında yer alan bir

vakfiye kaydı, eşler arasındaki gönül bağının ve inanç geleneklerin ne kadar köklü olduğunu göstermesi bakımından ilgi çekicidir. Nevşehir Kazası ahalisinden Zeynep Hatun mahkemeye başvurarak eşinin ölmeden önce bir cami yaptırmak için niyetlendiğini hatta teşebbüste bulunduğunu ancak buna ömrünün yetmediğini şimdi ise kendisinin bu görevi yerine getirmek istediğini ancak kendisine münasip bir mahallin tahsis edilmesi durumunda eşinden kendisine intikal eden bağ, bahçe ve dükkânları vakfedeceğini beyan etmektedir.

Hülasa; incelenen döneme ait sicilde Nevşehir Kazasında birlikte yaşayan Müslümanlar ile gayrimüslimlerin hem kendi aralarında hem de karşılıklı ilişkiler açısından mahkemeye yansımış ciddi bir dava kaydına rastlanılmaması, ayrıca hırsızlık, fuzuli işgal, borç, mülk anlaşmazlığı, kız kaçırma, küfürleşme, hakaret, kavga, gasp ve cinayet gibi adli olayların neredeyse yok denecek kadar bir iki örnekle sınırlı olması toplumsal barış ortamının mevcudiyeti bakımından Nevşehir Kazasının II. Mahmut dönemindeki durumunu nispeten özetlemektedir.

KAYNAKÇA

5 No'lu Nevşehir Şer'iyeye Sicili, Ankara Milli Kütüphane.

Acehan, A. (2008). Osmanlı Devleti'nin Sürgün Politikası ve Sürgün Yerleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 1/5, 12-29.

Açık, T. (2014). Mahalle ve Camii: Osmanlı İmparatorluğu'nda Mahalle Tipleri Hakkında Trabzon Üzerinden Bir Değerlendirme. *OTAM*, S. 35, 1-39.

Akbulut, İ. (2000). Osmanlı Devleti'nde Adalet Düzeni. *Atatürk Üniversitesi Erzurum Hukuk Fakültesi Dergisi*, S.2, 219-255.

Akgündüz, A.(1988). *Şer'iyeye Sicilleri*. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.

Akıba, J. (2007). Kadılık Teşkilatında Tanzimatın Uygulanması (1840 Tarihli Talimname-i Hükkam). *Osmanlı Araştırmaları*, 29, s. 9-40.

Arık, F. Ş. (1997). Osmanlılarda Kadılık Müessesesi. *OTAM (Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi)*, S.8, 1-72.

Atar, F. (2003). Mahkeme. D.İ.A. (ss. 338-341), (C. 27). İstanbul.

Aydın, M. A. (2003). Mahkeme. D.İ.A. (ss. 341-344), (C. 27). İstanbul.

Baltacı, C. (1991). *Arpalık*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. (ss. 392-393), (C. 3). Ankara.

Bayartan, M. (2005). Osmanlı Şehrinde Bir İdari Birim: Mahalle, *Coğrafya Dergisi*, S. 13, 93-107.

Berkmen, H. (2015). Avanos Kültür Varlıkları Çalışması, Kapadokya Bölgesinde Suyun İzi. *Megaron*, C.10, 595-609.

Bozkurt, F. (2011). Tereke Defterleri ve Osmanlı Demografi Araştırmaları, *Tarih Dergisi*, S. 54, 91-120.

Çadırcı, M. (1991). *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları*. Ankara: T.T.K..

Çelik, H. B. (2012). *18 Numaralı (H. 1339/M. 1920 ile 1927) Nevşehir Şer'iyeye Sicili Metin Çevirisi ve Değerlendirme*, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Çıtak, K. (2017). *8 Numaralı Şer'iyeye Siciline Göre Nevşehir'de Sosyal ve Ekonomik Hayat*, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Devellioğlu, F. (2010). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*. Ankara: Aydın Kitapevi Yayınları.

Duman, A. (2007). Kadı Defterleri (Şer'iyeye Sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelemelerinin Önemi. *Ekev Akademi Dergisi*, S. 33, 139-156.

Düzbakar, Ö. (2003). Osmanlı Döneminde Mahalle ve İşlevleri, *U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 5, 97-108.

Erdoğan, İ. (2000). Osmanlı İktisat Düzeninde İhtisap Müessesesi ve Muhtesiplik Üzerine Bir Deneme. *OTAM*, 123-145.

Erdoğan, M. A. (1992). Karaman Vilayetinin İdari Taksimatı. *Osmanlı Araştırmaları Dergisi*, C.12, 425-430.

Eren, İ. (2018). Şer'iyeye Sicillerinin Şehir Tarihi ve İdari Taksimat Çalışmalarında Kullanılması: Berat Kazası Örneği (1840-1913). *Atatürk Üniversitesi Türkiye Araştırmaları Dergisi*, 311-332.

Ergenç, Ö. (1984). Osmanlı Şehrindeki "Mahalle"nin İşlev ve Nitelikleri Üzerine., İnalçık, H. ve Göyünç, N. (Editörler). *Osmanlı Araştırmaları*. İstanbul: Enderun Kitapevi, ss. 69-78.

Feyzioğlu, H. S. ve Kılıç, S. (2005). Tanzimat Arifesinde Kadılık-Naiplik Kurumu. *AÜDTCF Tarih Araştırmaları Dergisi*, S. 38, s. 31-53.

Gedikli, F. (2007). Şer'iyeye Sicillerinin Hukuk Tarihi Açısından Önemi ve Sicillere Dayalı Araştırmalar., Akyıldız A., Buzpınar Ş.T. ve Sinanoğlu M. (Editörler). *Dünden Bugüne Osmanlı Araştırmaları Tespitler, Problemler, Teklifler*. İstanbul. İSAM, ss.187-213.

Gökbilgin, M. T. (1992). *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmî*. İstanbul: Enderun Yayınları.

Göyünç, N. (1991). Vakıf Tesisinde Devletin Katkısı. *Osmanlı Araştırmaları*, S.11, 123-128.

Gül, M. F. (2013). Nevşehirli Damad İbrahim Paşa'nın İskân Faaliyetleri. *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S.10, 237-254.

İnalçık, H. ve Quatatert, D. (Editörler). (2006). *Osmanlı İmparatorluğunun Sosyal ve Ekonomik Tarih*,. İstanbul: Eren Yayıncılık.

Karal, E. Z. (2011). *Osmanlı Tarihi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Kavaklı Kundakçı, S. (2017). Nefy (Sürgün) Cezası Üzerine Bir Değerlendirme. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 4, S. 11, 595-613.

Kebapçı, C. (2011). *17 Numaralı Nevşehir Şer'iyeye Siciline Göre Nevşehir ve Havalisinde Sosyal Hayat*, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Kılıç, O. (1997). *Osmanlı Devleti'nin İdari Taksimatı*. Elazığ: Ceren Matbaacılık.

Kurt, Y. ve Ceylan, M. (Editörler). (2015). *Osmanlı Paleografyası ve Osmanlı Diplomatikası*, Ankara: Akçağ Yayınları.

Kurtaran, U. (2012). Osmanlı Seferlerinde Organizasyon ve Lojistik. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, C.7/4, 2269-2269.

Kuş, S. (2010). *20 Numaralı (H. 1339/M. 1921- H. 1343/M. 1925) Nevşehir Şer'iyeye Sicili Transkripsiyon ve Genel Değerlendirme*, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.

Kütükoğlu, M. S. (1994). *Osmanlı Belgelerinin Dili*. İstanbul: Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı.

Kütükoğlu, M. S. (1996). Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. (ss. 260-268). (C.14). Ankara.

Metin, R. (2011). XVIII. Yüzyılın Başlarında Nevşehir’de Kullanılmış Şahıs Adları Üzerine Bir İnceleme., Adem Öger (Editör). *I. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri*, Nevşehir: Nevşehir Üniversitesi Yayınları, ss. 79-91.

Ocak, A. Y. (2013). *Osmanlı Toplumunda Zındıklar ve Mülhidler*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.

Ortaylı, İ. (1976). Osmanlı Kadısının Taşra Yönetimindeki Rolü Üzerine. *Amme İdaresi Dergisi*, C.9, 1, 95-107.

Ortaylı, İ. (1977). Osmanlı Şehirlerinde Mahkeme. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları*, 245-264.

Ortaylı, İ. (1994). *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devletinde Kadı*. Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları.

Ortaylı, İ. (2012). *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi*. Ankara: Cedit Neşriyat.

Özdemir Kızılkın, A. (2008). Osmanlı Vergi Düzeninde Temettuat Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 20, s. 57-66.

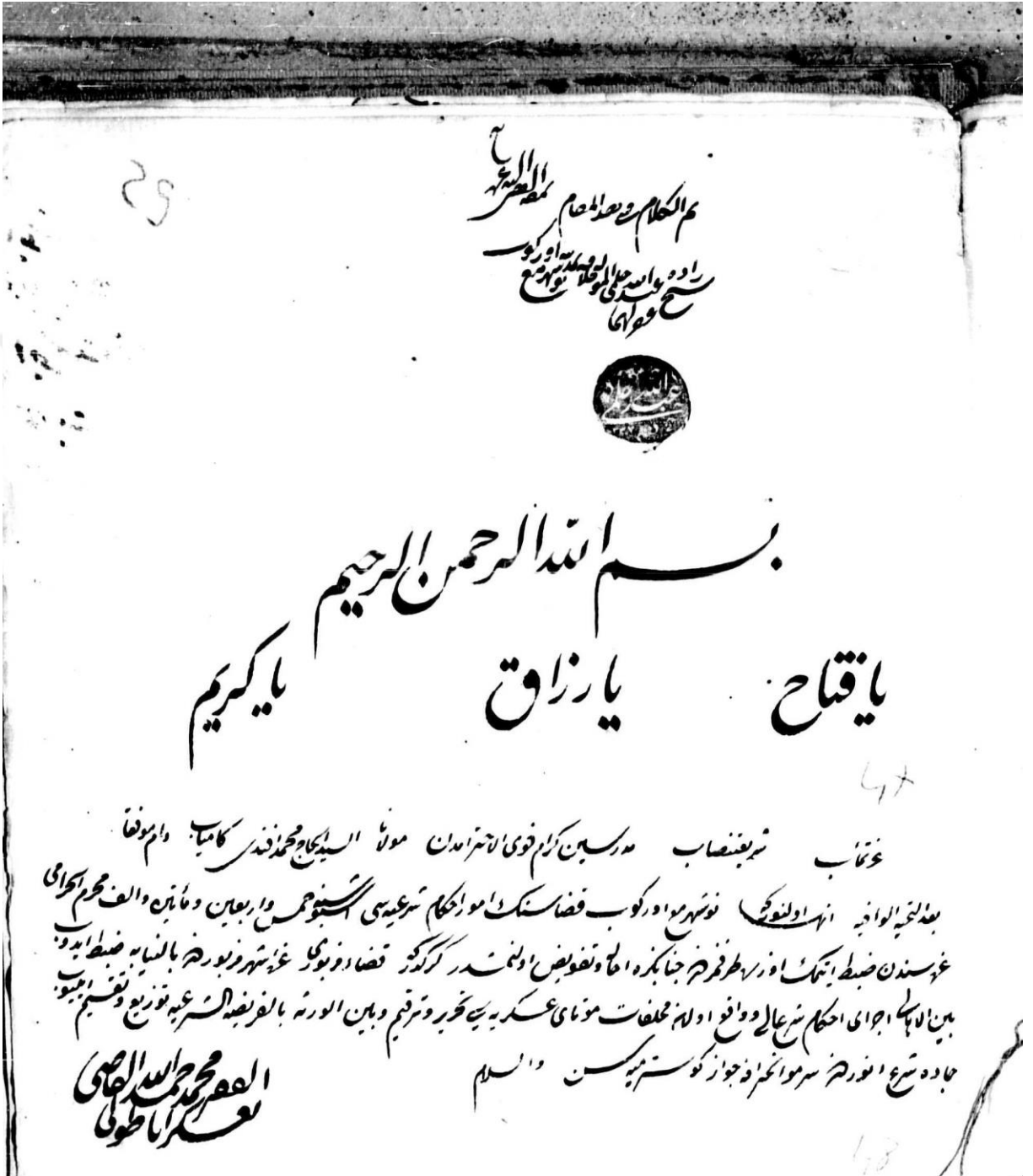
Özdemir, E. (2016). İl Merkezi Oluncaya Kadarki Süreçte Nevşehir’in TBMM’de Temsili., Filiz Kılıç ve Tuncay Bülbül (Editörler). *2. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu*. Nevşehir: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Basımevi, ss. 418-429.

Özdemir, E. ve Çakırbaş, A. (1961). Cumhuriyet’in İlk Yıllarında Nevşehir’de Sosyal ve Ekonomik Hayat., Osman Yalçın (Editör). *Nevşehir’in Tarihi Yolculuğu*. İstanbul: Özyürek Yayınları ss. 1-17.

Özkaya, Y. (1985). *XVIII. Yüzyılda Osmanlı Kurumları ve Osmanlı Toplum Yaşantısı*. Ankara.

Öztürk, G. (2008). *19. ve 20. Yüzyıllarda Niğde Sancağının İdari Taksimatı*. Niğde Aksaray ve Nevşehir Tarihi Üzerine, İstanbul, s. 69-81.

- Pakalın, Z. (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Pamuk, Ş. (2005). *Osmanlı-Türkiye İktisadi Tarihi 1500-1914*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Pamuk, Ş. (2007). *Osmanlı Ekonomisi ve Kurumları*. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Sahillioğlu, H. (1991). *Avarız*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. (ss. 108-109), (C. 4). Ankara.
- Sami, Şemseddin. *Kamus-ı Türki*. İstanbul: Çağrı Yayınları.
- Sezen, T. (2017). *Osmanlı Yer Adları*. Ankara: Sistem Ofset Basın Yayın.
- Şahin, B. (2013). *29 Numaralı Nevşehir Şeriyeye Sicillerine Göre Nevşehir ve Havalisinde Sosyal Hayat*, Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Nevşehir.
- Şahin, İ. (2007). *Nevşehir*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi. (ss. 64-67), (C.33). İstanbul.
- Tabakoğlu, A. (2015). *Türkiye İktisat Tarihi*. İstanbul: Dergah Yayınları.
- Ünal, M.A. (2013). *Osmanlı Sosyal ve Ekonomik Tarihi*. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Yediyıldız, B. (2003). *XVIII. Yüzyılda Türkiye'de Vakıf Müessesesi*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

EK 1. Mevlana Es-Seyyid El-Hac Mehmed Efendi'nin Nevşehir Kazası'na Naib Olarak Atandığına Dair Mürasele Kaydı (Belge No: 54/Sayfa 30)

اشوز جود قزم حطور و بقيد و صحنه نو ندر نضانه سفود نضاد فرا کومه مقدار دخانه رک ذکوب
 موقر فاندس اعطه اون نيز مه لو و نشا نو صورت و فزک سجد و خوضه اخراج اون نيز فقط
 صور شيرکه فکرا و ندر ۲۷

بر قضا: لو	
۸-۱	قريه نوبين
۰۰	قريه جوبان
۰۳	قريه صليبي اولو کا
۰۶	قريه بودا و لوق و يراه افشا
۰۰-۱	قريه انالدر مع جوماني
۰۰-۰	قريه طوبيان
۰۰	قريه ندرکي
۰۱-۰	قريه صوبصا
۰۱	قريه نانا و صاري کومکلو
۰۱	قريه صاريک
۰۰	قريه اوکسوز مع قيوجان
۰۰-۰	قريه افکا کوسين
۰۰-۰	قريه قرشمه مع قس کوي
۰۱-۰	قريه حوروف
۰۷-۰	ياکوز او تويزي کيفخانه
بر قضا: لو	
۰۰	قريه نوبين
۰۰	قريه جوبان
۰۰	قريه صليبي اولو کا
۰۰	قريه بودا و لوق و يراه افشا
۰۰	قريه انالدر مع جوماني
۰۰	قريه طوبيان
۰۰	قريه ندرکي
۰۰	قريه صوبصا
۰۰	قريه نانا و صاري کومکلو
۰۰	قريه صاريک
۰۰	قريه اوکسوز مع قيوجان
۰۰	قريه افکا کوسين
۰۰	قريه قرشمه مع قس کوي
۰۰	قريه حوروف
۰۰	ياکوز او تويزي کيفخانه
بر قضا: لو	
۰۰	قريه نوبين
۰۰	قريه جوبان
۰۰	قريه صليبي اولو کا
۰۰	قريه بودا و لوق و يراه افشا
۰۰	قريه انالدر مع جوماني
۰۰	قريه طوبيان
۰۰	قريه ندرکي
۰۰	قريه صوبصا
۰۰	قريه نانا و صاري کومکلو
۰۰	قريه صاريک
۰۰	قريه اوکسوز مع قيوجان
۰۰	قريه افکا کوسين
۰۰	قريه قرشمه مع قس کوي
۰۰	قريه حوروف
۰۰	ياکوز او تويزي کيفخانه

EK 2. Nevşehir Kazası'na Diğer Kazalara Bağlı Köylerden Yapılan Toplam 106, 5 Hanelik Nakil Zeyilnamesi Kaydı (Belge No: 77/Sayfa 44)

93

مدینه نوره محمد بن زین العابدین علیه السلام کتوبه ایست که از قومه بائینت کار کرده از قومه بائینت فریضه ایست که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول ایست
انا بنده و در حدیثی غایبه و در بنا بر او نبی بون وان البنا صویب مونس طایفه قبیله کوز نامند زید مجید بن شکر کتوبه ایست که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول
اسکی اسکی است که سگانه است و کتاب غناسه که در آنجا نوشته شده است که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول ایست و بر آن فرام آید در کرانه الله تعالی و در حدیثی
اولی از محمد بن اسحاق که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول ایست و بر آن فرام آید در کرانه الله تعالی و در حدیثی که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول
ایاز از حدیثی است که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول ایست و بر آن فرام آید در کرانه الله تعالی و در حدیثی که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول
صومره رضا در غسانه که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول ایست و بر آن فرام آید در کرانه الله تعالی و در حدیثی که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول
اواز در حدیثی است که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول ایست و بر آن فرام آید در کرانه الله تعالی و در حدیثی که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول
نشور و خوشی تولیت و نظم و نغز و صبره افغ و تسلیم اندک دیو افراس و بر وجه مشرق بر ماصدره صمد افغای محمدی است که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول
فانه سدره شکی مشلوله جبار است که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول ایست و بر آن فرام آید در کرانه الله تعالی و در حدیثی که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول
اوز در حجت اعطای بود بود کلرنه غلا استغفای عقبب انصد بود و در مشرق اعطای هوشه اولمه اوزر بر ماصدره صمد
صدور بود و در حدیثی است که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول ایست و بر آن فرام آید در کرانه الله تعالی و در حدیثی که در روز اول یازدهم ماه رجب در روز اول

بسم الله الرحمن الرحيم
رضوان الله عليه
کتابخانه عمومی شهر مشهد
شماره ثبت: ۱۵۸۵
تاسیس: ۱۳۳۵

EK 3. Nevşehir Kazası Zimmiyan Mahallesi'ndeki Bir Çeşmenin Tamirâtına Dair Hüccet Kaydı (Belge No: 104/Sayfa 62)

ناتوانی و در وقت دفاع و برای اعضا و پیر میوه و قند و نواب و جبهه علم که

منع مرور صفته قرار گیرد لکن نظم اقتضای سخن مقدم و شایسته و از این جهت جبهه شایسته و حواس
 شرفیه صفته و در اول او از علم که گفت از او سخن جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 جبهه صفته و در اول او از علم که گفت از او سخن جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 نیز بواسطه واجب الوجود که از او سخن جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 قدرت حضور و جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 بود و قوه حقیق که در شایسته او و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 انشاء و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 انشاء و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 هماهنگی و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 عدم انشاء حضور و جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 مرور و عبور ایدند و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 بود و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 ماعدل او و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 او و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 مرور و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 ادره می همانم و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 صدور و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 وضع و حرکت و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 بعد از صفته و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 منع و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 و در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه
 در جبهه نظام و خلاصه حرکت و قوه و قوه حکم و در جبهه

EK 4 . Rusya Seferi İçin Tertip Olunan Ordudan Fırar Eden Askerler İçin Alınması Gereken Önlemler Hakkında Ferman Sureti (Belge No: 53/Sayfa 29)

ان طوبى له اذ انه تولد في زراعه عظمه و بغير ان ينفذ ثوابه و سائر طوبى

جناب واحد العظيمة انك اوطقت عينة سماوية و اعطيتك مالنا بانه صوابه سبوي لك فروسك بوش بانك
 اكثر محلد ارضي نبتة ابو قط اولى صوابه سبوي ابا سبي ان تروحم بولندخ اول مغوله محلدك از اعتمدت
 ابو محلد تقديره بجايت انه نسا فخر و برکت و صوابه زخا زخو صندك ابو طرفه فخر و سبوي طوبى
 طه مبر و اشكارا كين برودن برود انما طوبى در ايجي طرفه زراعت و حرکت و سبوي لا ينفذت
 و نبتة اذ نبتة راي ترا كره جوق زراعت و حرکت فخر و سبوي و حكمة ان نبتة برفق سبوي در جوق
 محلدك از اعتمدت جوق و مستوط اوله راي اول طرفه يا سبي ضرر سبوي جلكه اوله فخر و حرکت
 و اشوي زراعت ما جسي اخوان بشريه نكته جز و عطف اوله راي و زخا بر مقتضيه نكته سبوي
 و فخر نكته تغذيه نكته مدارك ايجي صبوي بر محلدك فخر و سبوي و طوبى براغيب
 جمع نكته اكد راي بجد راي فخر و سبوي و نبتة فخرت ربا سبوي ايم زخا بر مقتضيه
 توسيع اخوان محبا و الهك مستخرج ادر و نبتة شبه اوله سبوي بولندخ و بولندخ
 اوله فخر نكته سبوي فخر و سبوي طوبى در ايجي جوش فخر و سبوي نبتة سبوي كين و بولندخ
 بر نبتة بولندخ و كين طوبى در ايجي بولندخ مستغلا تغذيه نظارت اوله راي ابا سبي
 زراعتيه با نبي بوش كند و طوبى فخر اوله زراعت اوله فخر و سبوي اكد راي بجد راي
 ارباب زراعتيه اوله بوي نوضوح و صوابه اوله نبتة طرفه زراعت و كره سبوي ارباب
 جابولندخ زراعتيه فخر و سبوي اعطيتك سبوي بولندخ فخر و سبوي زراعتيه ايجي
 جوق زراعتيه سبوي ايجي فخر و سبوي بولندخ فخر و سبوي ايجي فخر و سبوي
 ادر و سبوي اصلا سبوي راجع نبتة دشوار ايجي سبوي انا طوبى بولندخ
 و سبوي طرفه نبتة نبتة عظمه تغذيه سبوي ايم اليت نبتة سبوي سبوي
 ابارك و سبوي اوله نبتة سبوي فخر و سبوي اوله سبوي سبوي فخر و سبوي
 سبوي فخر و سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي
 ادر و سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي
 فخر و سبوي فخر و سبوي فخر و سبوي فخر و سبوي فخر و سبوي فخر و سبوي
 ادر و سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي سبوي

EK 5. Zirai Alanların Boş Bırakılmamasına Dair Ferman Sureti (Belge No: 5/Sayfa 25)

۱۱۵۵

۱۲ جناس النون فیما یجوز و زود ایدہ من علی قبایع من نور اور زینہ ما یجوز فیہ نسیم اولیٰ اور زینہ خواجگان

۱۳ صوبہ اجماعیہ و کابل افندہ مبارک شہر و درویشی اسنو محکمہ قید کرے اور اسطرح تجارتیہ الاولیٰ

۱۴ و زود ایدہ من علی قبایع من نور اور زینہ ما یجوز فیہ نسیم اولیٰ اور زینہ خواجگان

۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹
قندقی بون و قندقی النون و اسما بولہ النون	عنبق لطف و صطفیٰ النون	عنبق لطف و صطفیٰ النون	عنبق لطف و صطفیٰ النون	عنبق لطف و صطفیٰ النون
بالدیز و بھار النون	بالدیز و بھار النون	بالدیز و بھار النون	بالدیز و بھار النون	بالدیز و بھار النون
۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹

۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴
صغیرین و بھار النون	صغیرین و بھار النون	صغیرین و بھار النون	صغیرین و بھار النون	صغیرین و بھار النون
۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴

۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹
عنبق بون و کابل	عنبق بون و کابل	عنبق بون و کابل	عنبق بون و کابل	عنبق بون و کابل
۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹

۳۰ بونہ کلرہ معرفت لعل و مقدار سلوم از لہ از ان ما یجوز فیہ نسیم اولیٰ اور زینہ خواجگان

۳۱ صغیرین و بھار النون

۳۲ عنبق بون و کابل

۳۳ عنبق بون و کابل

۳۴ عنبق بون و کابل

۳۵ عنبق بون و کابل

۳۶ عنبق بون و کابل

۳۷ عنبق بون و کابل

۳۸ عنبق بون و کابل

۳۹ عنبق بون و کابل

۴۰ عنبق بون و کابل

EK 6. Tağış Sebebiyle Piyasaya Sürülen Yeni Paraların Cinsinden Değerlerine Dair Kayıt (Belge No: 28/Sayfa 13)

۲۰۰۰
۲۲۸
۲۳۰
۲۳۱
۲۳۲
۲۳۳
۲۳۴
۲۳۵
۲۳۶
۲۳۷
۲۳۸
۲۳۹
۲۴۰
۲۴۱
۲۴۲
۲۴۳
۲۴۴
۲۴۵
۲۴۶
۲۴۷
۲۴۸
۲۴۹
۲۵۰
۲۵۱
۲۵۲
۲۵۳
۲۵۴
۲۵۵
۲۵۶
۲۵۷
۲۵۸
۲۵۹
۲۶۰
۲۶۱
۲۶۲
۲۶۳
۲۶۴
۲۶۵
۲۶۶
۲۶۷
۲۶۸
۲۶۹
۲۷۰
۲۷۱
۲۷۲
۲۷۳
۲۷۴
۲۷۵
۲۷۶
۲۷۷
۲۷۸
۲۷۹
۲۸۰
۲۸۱
۲۸۲
۲۸۳
۲۸۴
۲۸۵
۲۸۶
۲۸۷
۲۸۸
۲۸۹
۲۹۰
۲۹۱
۲۹۲
۲۹۳
۲۹۴
۲۹۵
۲۹۶
۲۹۷
۲۹۸
۲۹۹
۳۰۰

۲۰۰۰
۲۲۸
۲۳۰
۲۳۱
۲۳۲
۲۳۳
۲۳۴
۲۳۵
۲۳۶
۲۳۷
۲۳۸
۲۳۹
۲۴۰
۲۴۱
۲۴۲
۲۴۳
۲۴۴
۲۴۵
۲۴۶
۲۴۷
۲۴۸
۲۴۹
۲۵۰
۲۵۱
۲۵۲
۲۵۳
۲۵۴
۲۵۵
۲۵۶
۲۵۷
۲۵۸
۲۵۹
۲۶۰
۲۶۱
۲۶۲
۲۶۳
۲۶۴
۲۶۵
۲۶۶
۲۶۷
۲۶۸
۲۶۹
۲۷۰
۲۷۱
۲۷۲
۲۷۳
۲۷۴
۲۷۵
۲۷۶
۲۷۷
۲۷۸
۲۷۹
۲۸۰
۲۸۱
۲۸۲
۲۸۳
۲۸۴
۲۸۵
۲۸۶
۲۸۷
۲۸۸
۲۸۹
۲۹۰
۲۹۱
۲۹۲
۲۹۳
۲۹۴
۲۹۵
۲۹۶
۲۹۷
۲۹۸
۲۹۹
۳۰۰

EK 7. Nevşehir Kazası'ndan El-Hac bin Mustafa'ya Ait Tereke Kaydı (Belge No: 30/Sayfa 13)

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Mustafa KABAĞÇIOĞLU

Doğum Yeri ve Tarihi : Derinkuyu 1992

Medeni Hali : Bekâr

İletişim Bilgileri : great_turk@windowslive.com

541 957 46 36 (GSM)

EĞİTİM

2007-2011 : Derinkuyu Mehmet Ekmekçi Lisesi

2011-2015 : Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Tarih Bölümü

2015-2019 : Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler
Enstitüsü Tarih Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı

YABANCI DİL

İngilizce : YÖKDİL: 56

